

**VIJEĆE
EUROPSKE UNIJE**

**Bruxelles, 23. lipnja 2014.
(OR. hr)**

11107/14

**COHOM 109
PESC 653
CSDP/PSDC 383
FREMP 127
INF 227
JAI 540
RELEX 524**

ISHOD POSTUPAKA

Od: Vijeće

Na datum: 23. lipnja 2014.

Br. preth. dok.: 11077/14 COHOM 108 PESC 643 CSDP/PSDC 379 FREMP 126 INF 226 JAI 537 RELEX 519

Predmet: Godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2013.

Vijeće je 23. lipnja 2014. usvojilo godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2013., kako je navedeno u Prilogu.

Kazalo

Predgovor.....	11.
Pregled.....	13.
I. Ljudska prava i demokracija u politici EU-a.....	27.
1. Uključenje ljudskih prava u sve procjene učinka.....	27.
2. Partnerstvo s civilnim društvom (uključujući slobodu udruživanja i okupljanja)	29.
3. Redovna procjena provedbe.....	33.
II. Promicanje univerzalnosti ljudskih prava.....	34.
4. Univerzalno poštovanje.....	34.
5. Kultura ljudskih prava i demokracije u vanjskom djelovanju EU-a.....	36.
III. Provođenje koherentnih ciljeva politike, interno i na međunarodnoj razini	38.
6. Učinkovita potpora demokraciji.....	38.
7. Stalni kapacitet za ljudska prava i demokraciju u Vijeću EU-a.....	41.
8. Postizanje veće usklađenosti politika.....	43.
9. Poštovanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	44.
IV. Ljudska prava u svim vanjskim politikama i instrumentima EU-a	45.
10. Kretanje prema pristupu razvojnoj suradnji temeljenom na pravima	45.
11. Osiguravanje funkcioniranja trgovine na način koji doprinosi ljudskim pravima	47.
12. Uvažavanje ljudskih prava u aktivnostima sprečavanja sukoba i upravljanja kriznim situacijama	50.
13. Uključenje ljudskih prava u protuterorističke aktivnosti	52.
14. Osiguravanje da se vanjska dimenzija rada u području slobode, sigurnosti i pravde temelji na ljudskim pravima.....	54.
15. Osiguravanje promicanja ljudskih prava u vanjskoj dimenziji politike zapošljavanja i socijalne politike	56.

V. Provođenje prioriteta EU-a u području ljudskih prava.....	60.
16. Ukidanje smrtne kazne	60.
17. Iskorjenjivanje mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.....	63.
18. Učinkovita potpora braniteljima ljudskih prava	66.
19. Promicanje i zaštita prava djece	68.
20. Zaštita prava žena i zaštita protiv rodno uvjetovanog nasilja	71.
21. Sukladnost s međunarodnim humanitarnim pravom (MHP)	76.
22. Ostvarivanje ljudskih prava LGBTI osoba.....	79.
23. Sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja	82.
24. Sloboda izražavanja na internetu i izvan njega	85.
25. Provedba vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima	87.
26. Djelovanje pravosuđa	90.
27. Odgovor na kršenja: osiguravanje odgovornosti.....	92.
28. Promicanje poštovanja prava pripadnika manjina.....	94.
29. Unapređenje politike u vezi s autohtonim narodima.....	97.
30. Ljudska prava osoba s invaliditetom	101.
VI. Suradnja s bilateralnim partnerima	103.
31. Učinak na terenu na temelju prilagođenih pristupa.....	103.
32. Učinak kroz dijalog	104.
33. Učinkovita upotreba i međudjelovanje instrumenata vanjske politike EU-a.....	106.
VII. Suradnja kroz multilateralne institucije.....	107.
34. Pospješivanje učinkovitog multilateralizma.....	107.
35. Učinkovita raspodjela tereta u kontekstu UN-a	108.
36. Unapređenje regionalnih mehanizama za ljudska prava	114.
Doprinos Europskog parlamenta Godišnjem izvješću EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2013.	120.
Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i regijama	154.

I. Zemlje kandidati i potencijalni kandidati	154.
Albanija	155.
Bosna i Hercegovina	155.
Bivša jugoslavenska republika Makedonija.....	156.
Island.....	156.
Kosovo	157.
Crna Gora.....	157.
Srbija	157.
Turska.....	158.
II. Zemlje EGP-a/EFTA-e	159.
Norveška	159.
Švicarska	159.
III. Europska politika susjedstva	161.
Istočno partnerstvo.....	161.
Armenija.....	162.
Azerbajdžan	164.
Gruzija.....	166.
Bjelarus	168.
Republika Moldova.....	171.
Ukrajina.....	173.
Južno Sredozemlje	176.
Egipat	178.
Izrael.....	180.
Palestina	183.
Jordan.....	185.
Libanon	187.
Siriya.....	189.
Tunis	191.
Alžir	193.

Maroko	195.
Zapadna Sahara	198.
Libija	199.
IV. Rusija i središnja Azija.....	202.
Rusija	202.
Središnja Azija (regionalno)	205.
Kazahstan	206.
Kirgiska Republika	207.
Tadžikistan	208.
Turkmenistan	210.
Uzbekistan.....	211.
V. Afrika	212.
Afrička unija – zajednička strategija Afrike i EU-a.....	212.
Angola.....	213.
Benin	214.
Bocvana.....	215.
Burkina Faso	216.
Burundi	217.
Kamerun.....	219.
Kabo Verde	221.
Srednjoafrička Republika.....	222.
Čad	223.
Komori	225.
Republika Kongo (Congo Brazzaville).....	226.
Côte d'Ivoire	228.
Demokratska Republika Kongo	230.
Džibuti.....	232.
Ekvatorska Gvineja	232.
Eritreja.....	233.
Etiopija.....	234.

Gabon.....	236.
Gambija.....	237.
Gana.....	238.
Gvineja.....	239.
Gvineja Bisau.....	240.
Kenija.....	242.
Lesoto.....	242.
Liberija.....	244.
Madagaskar.....	245.
Malavi.....	246.
Mali.....	247.
Mauritanija.....	248.
Mauricijus.....	249.
Mozambik.....	250.
Namibija.....	252.
Niger.....	253.
Nigerija.....	254.
Ruanda.....	256.
Sveti Toma i Prinsipe.....	257.
Senegal.....	258.
Sejšeli.....	259.
Sijera Leone.....	260.
Somalija.....	261.
Južna Afrika.....	263.
Južni Sudan.....	265.
Sudan.....	266.
Svazi.....	267.
Tanzanija.....	268.
Togo.....	269.
Uganda.....	270.
Zambija.....	272.
Zimbabve.....	274.

VI. Bliski istok i Arapski poluotok.....	275.
Bahrein.....	275.
Iran.....	276.
Irak.....	277.
Kuvajt.....	279.
Oman.....	280.
Katar.....	280.
Saudijska Arabija.....	281.
Ujedinjeni Arapski Emirati.....	282.
Jemen.....	282.
VII. Azija.....	284.
Afganistan.....	284.
Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN).....	287.
Bangladeš.....	288.
Butan.....	290.
Bruneji.....	291.
Mjanmar/Burma.....	291.
Kambodža.....	295.
Kina.....	297.
Tajvan.....	300.
Indija.....	301.
Indonezija.....	303.
Japan.....	304.
Republika Koreja.....	305.
Demokratska Narodna Republika Koreja (DNRK).....	307.
Laoska Narodna Demokratska Republika.....	308.
Malezija.....	309.
Maldivi.....	311.
Mongolija.....	313.
Nepal.....	314.

Pakistan	315.
Filipini	317.
Singapur	318.
Šri Lanka	319.
Tajland	320.
Istočni Timor.....	322.
Vijetnam.....	323.
VIII. Oceanija.....	325.
Australija.....	325.
Fidži	325.
Male pacifičke otočne države – Kiribati, Republika Maršalovi Otoci, Savezne Države Mikronezije, Nauru, Palau, Tonga, Tuvalu.....	326.
Novi Zeland.....	328.
Papua Nova Gvineja.....	328.
Samoa.....	330.
Salomonovi Otoci	330.
Vanuatu	331.
IX. Sjeverna i Južna Amerika	332.
Kanada	332.
SAD.....	332.
X. Latinska Amerika	335.
Argentina.....	335.
Bolivija.....	335.
Brazil.....	336.
Čile.....	338.
Kolumbija.....	339.
Kostarika	340.
Ekvador	340.
El Salvador.....	341.
Gvatemala	342.

Honduras	343.
Meksiko.....	344.
Nikaragva.....	346.
Panama.....	347.
Paragvaj.....	348.
Peru	349.
Urugvaj.....	350.
Venezuela.....	351.
XI. Karibi.....	352.
Antigva i Barbuda	352.
Bahami	352.
Barbados.....	353.
Belize	354.
Kuba.....	355.
Dominika.....	356.
Dominikanska Republika.....	357.
Grenada	358.
Gvajana	358.
Haiti.....	359.
Jamajka.....	360.
Sveti Kristofor i Nevis	360.
Sveta Lucija.....	361.
Sveti Vincent i Grenadini.....	361.
Surinam	362.
Trinidad i Tobago.....	362.

*Strateški okvir EU-a za
ljudska prava i demokraciju*

TEMATSKO IZVJEŠĆE

Predgovor

Kad sam 2009. predstavila prvo godišnje izvješće o demokraciji i ljudskim pravima, obećala sam da ćemo učiniti više i biti bolji u promicanju i obrani ljudskih prava diljem svijeta. Od tada smo naporno radili kako bismo osigurali da ljudi diljem svijeta mogu uživati isto dostojanstvo i slobode koje često uzimamo zdravo za gotovo. EU se temelji na predanosti zaštiti tih vrijednosti u sklopu naše Unije i diljem svijeta. Vjerujem da građani EU-a očekuju to od nas.

U doba kada su demokratske vrijednosti na kušnji u mnogim dijelovima svijeta, obrana ljudskih prava nije jednostavan zadatak. Tijekom zadnjih nekoliko godina svjedočili smo značajnim zbivanjima, na Bliskom istoku, u Sjevernoj Africi, a nedavno i u našem istočnom susjedstvu, u kojima su se ljudi digli na noge i zahtijevali svoja prava. Nije bilo jednostavno strateški reagirati na to okruženje koje se munjevito mijenja. Međutim, EU je ustrajao u pružanju ključne potpore onima koji se bore za svoja prava, za svoje dostojanstvo i za mirovne demokratske reforme. Susreli smo se s preprekama tako da je napredak usporen u nekima od zemalja u pitanju, međutim ostvareni su i zamjetni uspjesi.

Danas smo i dalje jednako odlučni u promicanju ljudskih prava u susjedstvu i širom svijeta. Reformirali smo i ojačali politike, postupke i instrumente EU-a kako bi promovirali ljudska prava i kako bi osigurali da imaju pozitivan učinak na terenu. A doista smo znatno unaprijedili. Usvajanje Strateškoga okvira i plana djelovanja za demokraciju i ljudska prava u lipnju 2012. bio je ključan događaj. Prilikom provedbe plana djelovanja unaprijedili smo naše radne metode, uspostavili mrežu kontaktnih točaka za ljudska prava u delegacijama i sjedištima EU-a te usvojili smjernice za podupiranje politika EU-a u ključnim područjima ljudskih prava. Izradili smo gotovo 150 strategija u području ljudskih prava za pojedine zemlje te i dalje održavamo savjetovanja o ljudskim pravima s brojnim zemljama.

U 2013. ostvarili smo brojne ključne ciljeve. Usvojili smo smjernice EU-a u području slobode vjeroispovijesti i uvjerenja te smjernice u svrhu potpore ljudskim pravima lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba. Također smo poduzeli značajne korake u smjeru potpunog uključenja ljudskih prava u sve naše vanjske politike, uključujući trgovinsku, razvojnu i zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku. Time smo osigurali da su ljudska prava nit koja se provlači kroz sva naša djelovanja.

Za EU je poštovanje ljudskih prava ključno načelo. Gdje god putujem, s kim god se susrećem, ljudska prava čine ključni dio rasprave. Stavros Lambrinidis, kojeg sam imenovala posebnim predstavnikom EU-a za ljudska prava, također je uložio znatne napore u suradnju s našim glavnim partnerima i u promicanje naših vrijednosti diljem svijeta.

Ovo godišnje izvješće prati naš rad u području ljudskih prava u cjelokupnom opsegu vanjskih odnosa EU-a tijekom 2013. To je priča o stalnim naporima koje ulažemo u međunarodno promicanje vrijednosti i načela na kojima je izgrađena naša Unija.

Pregled

U 2013. EU je i dalje aktivno promicao poštovanje ljudskih prava diljem svijeta. EU je dao prioritet ljudskim pravima i integrirao ih u javne izjave i diskretne diplomatske kontakte, bilateralne rasprave i multilateralne sastanke te svoje programe razvojne pomoći. Vodeća referenca za sav taj rad ostaje strateški okvir i plan djelovanja za ljudska prava i demokraciju¹ usvojen u lipnju 2012., čiji je cilj unaprijediti učinkovitost i dosljednost politike EU-a u području ljudskih prava te staviti ljudska prava i demokraciju u središte vanjske politike i vanjskog djelovanja, uključujući u područjima politike kao što su trgovina, ulaganje i razvoj, kao i zajednička sigurnosna i obrambena politika (ZSOP) i vanjske dimenzije pravosuđa i unutarnjih poslova te politike zapošljavanje i socijalne politike.

Ovo godišnje izvješće o demokraciji i ljudskim pravima u svijetu obuhvaća rad EU-a i postignuća tijekom 2013., uključujući i napredak postignut u vezi s provedbom 97 posebnih zadataka iz plana djelovanja. Radi jasnoće, izvješće slijedi strukturu plana djelovanja – svaki odjeljak dijela A izvješća sastoji se od sažetka o provedbi odgovarajućeg dijela plana djelovanja do danas.

Ljudska prava imala su u 2013. prioritetno mjesto na dnevnom redu Visoke predstavnice EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku/potpredsjednice Europske komisije (VP/PP), Catherine Ashton. Tijekom 2013. VP/PP usmjeravala je djelovanje EU-a u svrhu promicanja ljudskih prava te se usredotočila na učinkovito integriranje problematike ljudskih prava u sva područja vanjske politike.

¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131181.pdf

Ljudska prava prirodna su tema političkih dijaloga i posjeta na visokoj razini. VP/PP raspravlja o problematici ljudskih prava i sa strateškim partnerima EU-a tijekom svojih učestalih putovanja u susjedstvo EU-a i zemlje u tranziciji. Na primjer, u 2013., za vrijeme djelovanja radne skupine EU-a i Mjanmara VP/PP dogovorila je s vlastima Mjanmara/Burme pokretanje dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Mjanmara/Burme, čiji će se prvi sastanak održati sredinom 2014. . U Bahreinu je pozvala na puštanje osoba uhićenih radi mirnih političkih aktivnosti. U Egiptu je VP/PP opetovano pozivala na puno poštovanje ljudskih prava kao nužnog uvjeta za tranziciju prema demokraciji. VP/PP i njezin glasnogovornik dali su velik broj izjava u kojima se nudi nepokolebljiva potpora EU-a ljudskim pravima i demokraciji i onima koji ih brane.

U 2013. je također obilježena prva godina mandata posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava (PPEU), g. Stavrosa Lambrinidisa. PPEU Lambrinidis ponajprije se usmjerio na jačanje suradnje EU-a u području ljudskih prava sa zemljama koje su strateški partneri EU-a, na rješavanje izazova u području ljudskih prava sa zemljama u tranziciji u ključnim regijama svijeta; na podizanje vidljivosti EU-a i suradnju s multilateralnim i regionalnim mehanizmima za ljudska prava (Ujedinjeni narodi, Vijeće Europe, OESS, ASEAN, Afrička unija, OIC) te na jačanje suradnje EU-a s civilnim društvom diljem svijeta i osnaživanje istog. Tematski, PPEU je i dalje usmjeren na zaštitu nevladinih organizacija i branitelja ljudskih prava te na širenje prostora u kojima oni djeluju, na promicanje univerzalnosti ljudskih prava, unaprjeđenje učinkovitosti dijaloga EU-a o ljudskim pravima i promicanje ključnih tematskih prioriteta EU-a, uključujući onih odraženih u nedavno usvojenim smjernicama za ljudska prava.

Tijekom svog rada, uključujući i posjetima više od desetak zemalja (uključujući Kinu, Rusiju, SAD, Egipat, Bahrein, Mjanmar/Burmu, Indoneziju i Južnu Afriku) te principijelnom suradnjom sa stotinama ključnih dionika, PPEU je značajno unaprijedio koherentnost, učinkovitost i vidljivost politike ljudskih prava EU-a; nastojao je podupirati važan rad postojećih struktura u vezi s ljudskim pravima u EU-u i državama članicama te je stvorio uvjete za dodatni dubinski dijalog i suradnju usmjerenu na rezultate sa stranim vladama, međunarodnim organizacijama i civilnim društvom diljem svijeta. PPEU radi pod nadležnošću VP/PP-a i vodstvom veleposlanikâ PSC-a u Vijeću te u koordinaciji s ESVD-om, Europskom komisijom i Europskim parlamentom.

Godine 2013. je gotovo dovršeno usvajanje strategija u području ljudskih prava po zemljama u kojima se navode prioriteta pitanja u vezi s ljudskim pravima u pogledu kojih će EU poduzeti mjere u svakoj zemlji u kojoj ima predstavništvo. Sastavljeno je 146 strategija, a 123 su dobile konačno odobrenje Političkog i sigurnosnog odbora.

Sve delegacije EU-a te misije i operacije ZSOP-a do kraja 2012. imenovale su kontaktnu točku za ljudska prava i demokraciju. Kontaktne točke za ljudska prava imaju ključnu ulogu u provedbi strategija u području ljudskih prava po pojedinim zemljama, za suradnju s lokalnim organizacijama civilnog društva i koordinaciju rada misija EU-a u vezi s ljudskim pravima. Osposobljavanje osoblja EU-a o politikama ljudskih prava i demokracije nastavilo se tijekom cijele godine.

Radna skupina u Vijeću EU-a koja se bavi aspektima vanjskih odnosa u vezi s ljudskim pravima (COHOM) dodatno je unaprijedila svoj rad u 2013., tako što je počela održavati redovite sastanke svojeg nedavno osnovanog dodatnog sastava (koji se sastoji od diplomata država članica EU-a koji rade u Bruxellesu). S ciljem jačanja usklađenosti između domaćih i vanjskih politika u području ljudskih prava EU-a, COHOM je pojačao kontakt i suradnju s Radnom skupinom za temeljna prava, prava građana i slobodno kretanje osoba unutar EU-a (FREMP). Komisijina Međusektorska skupina za ljudska prava u okviru koje se sastaju službe Komisije i ESVD-a redovito se sastajala kako bi raspravljala o provedbi plana djelovanja. Kontaktna skupina za ljudska prava ESVD-a i Europskog parlamenta osnovana 2012. također se sastala tijekom godine kako bi preispitala provedbu plana djelovanja.

EU je 2013. održao dijaloge i savjetovanja s 30 zemalja partnera i regionalnih skupina. Po prvi put su održani dijalog o ljudskim pravima s Južnom Afrikom i savjetovanja s Republikom Korejom, a EU i Mjanmar/Burma dogovorili su se da će dijalog o ljudskim pravima započeti u 2014. Uz to, dijalog s EU-om održale su mnoge od 79 afričkih, karipskih i pacifičkih država koje su stranke u Sporazumu iz Cotonoua. Većini dijaloga o ljudskim pravima prethodili su savjetodavni sastanci s organizacijama civilnog društva (OCD-ovi) u Bruxellesu i dotičnim zemljama, nakon čega su uslijedila izvješćivanja za OCD-ove. Uloženi su naponi kako bi se unaprijedio učinak i učinkovitost dijaloga, uključujući uspostavom poveznica između dijaloga i drugih instrumenata politike, izradom popratnih mehanizama i obradom pojedinačnih slučajeva u raspravama. Osim javnih izjava o ljudskim pravima koje su dali VP/PP ili njezin glasnogovornik, u brojim slučajevima upotrijebljeni su povjerljivi demarševi.

Tijekom godine, EU je opetovano izrazio zabrinutost radi tendencije povećanja ograničenja slobode udruživanja i aktivnosti organizacija civilnog društva. Kampanje ocrnjivanja, ograničavanje pristupa financiranju iz inozemstva i upotreba zastrašivanja i nasilja nad aktivistima samo su neki od primjera ozbiljnih izazova s kojima se brojni branitelji ljudskih prava suočavaju u svom svakodnevnom radu. EU je u svojim kontaktima s brojnim trećim zemljama ukazivao na slučajeve koji uključuju branitelje ljudskih prava i davao izjave o potpori njihovom radu, uključujući u slučajevima u kojima su aktivisti pritvoreni, zlostavljani ili ubijeni. Diplomati EU-a na terenu prisustvovali su suđenjima braniteljima ljudskih prava i poduzimali napore kako bi ishodili njihovo puštanje.

EU je u 2013. potvrdio svoju potporu civilnom društvu. Civilno društvo i dalje je bilo glavni primatelj financiranja iz Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). Uz više od 2500 aktualnih projekata EIDHR-a koji se provode na terenu pokrenuto je i više od 530 novih inicijativa EIDHR-a. Nadalje, EIDHR-ov program malih bespovratnih sredstava aktiviran je u više od 50 slučajeva te je osigurao hitnu pomoć za stotine ugroženih branitelja ljudskih prava.

Delegacije EU-a u 107 zemalja uputile su pozive na podnošenje prijedloga za projekte OCD-ova na razini zajednice u područjima ljudskih prava i demokratizacije, rješavanja sukoba i političkog sudjelovanja.

Tijekom godine novi EIDHR predložen od strane Europske komisije za razdoblje od 2014. do 2020. dogovoren je s Europskim parlamentom i Vijećem. Proračun EIDHR-a povećan je na 1,33 milijardi eura, a EU-u će omogućiti pružanje veće potpore za razvoj uspješnih civilnih društava i njihove posebne uloge ključnih aktera za pozitivne promjene i podupiranje ljudskih prava i demokracije. To će uključiti povećavanje kapaciteta EU-a za brzo reagiranje na hitne situacije u području ljudskih prava i veću potporu za međunarodne i regionalne mehanizme za zaštitu ljudskih prava. Potpora će se osigurati i za provedbu misija promatranja izbora, daljnje postupanje u vezi s njihovim preporukama i poboljšanje demokratskih i izbornih procesa. Instrument će se također jače usmjeriti na najzahtjevnije zemlje i hitne situacije u kojima su ljudska prava i temeljne slobode najugroženiji.

Tijekom 2013. EU je nastavio s promicanjem poštovanja za civilna i politička prava, a smjernice o ljudskim pravima donesene su u brojnim područjima od presudne važnosti. Vijeće za vanjske poslove usvojilo je u lipnju 2013. smjernice za promicanje i zaštitu ostvarivanja svih ljudskih prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba. U smjernicama je utvrđen pristup EU-a diskriminatornim zakonima i politikama, promicanju jednakosti i nediskriminacije i borbi protiv nasilja prema LGBTI osobama. EU je istovremeno nastavio s aktivnim angažmanom u regionalnim i multilateralnim naporima za suzbijanje diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Bilateralno, EU je izrazio svoje stajalište o LGBTI pitanjima, uključujući svoj stav protiv homofobije i u prilog dekriminalizaciji homoseksualnih odnosa, kako u javnim izjavama tako i u privatnim diplomatskim kontaktima. EU prati zabrinjavajuća kretanja u području LGBTI prava, posebice u brojnim afričkim zemljama i Rusiji te se hvata u koštac s njima.

U lipnju je EU također usvojio smjernice o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja nakon savjetovanja s širokim spektrom dionika, uključujući organizacije civilnog društava, crkve, vjerske udruge ili zajednice, i filozofske i nekonfesionalne organizacije. U tim smjernicama EU se poziva na međunarodne standarde za ljudska prava u tom području i potvrđuje svoju odlučnost da slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja zaštititi kao pravo koje se može ostvariti na temelju načela jednakosti, nediskriminacije i univerzalnosti. Smjernicama će se dodatno podupirati djelovanje EU-a u svrhu potpore slobodi vjeroispovijesti s obzirom na zabrinjavajuće tendencije kršenja tih prava diljem svijeta. Na primjer, blisko se prati stanje osoba izloženih ozbiljnoj diskriminaciji ili nasilju u Siriji, Egiptu, Pakistanu, Iraku, Iranu, Keniji, Libiji, Maldivima, Tanzaniji i Srednjoafričkoj Republici. EU je izrazio svoju zabrinutost posredstvom bilateralnog diplomatskog djelovanja, javnih izjava, zaključaka Vijeća za vanjske poslove te u multilateralnim i regionalnim forumima za ljudska prava.

Tijekom 2013. EU je opetovano osuđivao ograničenja slobode izražavanja i pristupa internetu, kao i uhićenja novinara i blogera. U smjernicama o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja EU je na poseban način povezao tu slobodu i slobodu izražavanja budući da su oba prava međusobno ovisna i uzajamno se nadopunjuju. EU je također zauzeo stav da temeljna prava, demokracija i vladavina prava trebaju biti zaštićeni na internetu u skladu s istim normama, načelima i vrijednostima koje EU podupire i izvan interneta. EU je stoga nastavio rad na pripremi smjernica o slobodi izražavanja na internetu i izvan njega koje će biti dovršene u 2014. U tom kontekstu, ESVD je u lipnju proveo javno savjetovanje na internetu s civilnim društvom diljem svijeta o tome na koji način bolje angažirati i zaštititi novinare i blogere.

EU se nastavio zalagati za ukidanje smrtne kazne, nadovezavši se na zamah koji je uslijedio nakon usvajanja rezolucije Opće skupštine UN-a kojom se poziva na globalni moratorij. EU se na bilateralnoj i multilateralnoj razini usmjerio na zemlje i državna područja koja su zadržala smrtnu kaznu, a posebno na Iran, Irak, Saudijsku Arabiju, Jemen, Japan, Indiju, Tajvan i SAD. Smjernice o smrtnoj kazni koje su prvobitno bile usvojene u 1998., ažurirane su tijekom 2013., a novi tekst predstavlja konsolidaciju iskustava EU-a u vezi s njegovim aktivnostima u smjeru ukidanja smrtne kazne. EU je nastavio izražavati svoje protivljenje smrtnoj kazni na svim relevantnim forumima, a posebno pri UN-u, OEES-u i Vijeću Europe, dok je PPEU za ljudska prava predstavljao angažman EU-a na Svjetskom kongresu protiv smrtne kazne u Madridu u lipnju 2013.

EU je nastavio provedbu smjernica o mučenju i drugom okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju te je tijekom dijaloga o ljudskim pravima s trećim zemljama nastavio ukazivati na pojedinačne slučajeve mučenja i zlostavljanja. EU je dao velik broj izjava, uključujući u sklopu multilateralnih foruma kao što su UN i OEES te je razmatrao načine za poboljšanje usklađenosti s Konvencijom UN-a protiv mučenja i UN-ovim Pododborom za sprečavanje mučenja. Naposljedku, EU je pružio značajnu financijsku potporu organizacijama civilnog društva diljem svijeta. U okviru programa „Borba protiv nekažnjavanja” EIDHR-a pokrenuto je 25 novih inicijativa kojima je cilj podupiranje ugroženih branitelja ljudskih prava, ukupne vrijednosti 20 milijuna eura.

EU se aktivno zauzeo za obranu prava žena tijekom 57. sastanka Komisije UN-a o statusu žena u ožujku 2013. EU i Žene UN-a nastavili su s provedbom svog sporazuma o partnerstvu, uključujući i tako što su, u suradnji s posebnim izaslanikom UN-a za Sahel, u travnju 2013. zajednički organizirali konferenciju na visokoj razini o vodstvu žena u regiji Sahel. EU je poduzeo daljnje korake u smjeru provedbe rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a br. 1325 o ženama, miru i sigurnosti, posebice tako što je u sve misije i operacije ZSOP-a uključio uzimanje u obzir rodni pitanja. Više od polovice trenutačno razmještenih misija i operacija ZSOP-a imaju barem jednog savjetnika za rodna pitanja, a EU je nastavio s provedbom Plana djelovanja EU-a za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena u razvoju.

EU je u 2013. nastavio s naporima u pogledu promicanja prava djece diljem svijeta. Uslijed zajedničke suradnje EU-a i UNICEF-a dovršen je paket instrumenata za integraciju prava djeteta u razvojnu suradnju te je pokrenuta njegova provedba putem regionalnog osposobljavanja organiziranog za delegacije EU-a i druge donatore. U jesen 2013. EU je u partnerstvu s Afričkom unijom organizirao radionicu u Addis Ababi o djeci pogođenoj oružanim sukobima. Putem inicijative EU-a „Djeca mira” koja je proizašla iz Nobelove nagrade dodijeljene EU-u, EU je dodijelio dodatnih 4 milijuna eura obrazovanju djece u kriznim situacijama. Konačna elektronička verzija bit će službeno pokrenuta u prvoj polovici 2014. Što se tiče dječjeg rada, Komisija je izdala radni dokument službe Komisije ² „Trgovina i najgori oblici dječjeg rada”. EU je u listopadu 2013. sudjelovao na trećoj svjetskoj konferenciji o dječjem radu održanoj u Braziliji te je bio aktivno angažiran u pregovorima o tripartitnoj deklaraciji o dječjem radu.

² Dokument SWD(2013)/173

EU aktivno promiče poštovanje prava osoba s invaliditetom, uključujući svojim stalnim zagovaranjem ratifikacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom koju je EU ratificirao 2011., te ukazivanjem na pitanja vezana uz prava osoba s invaliditetom u dijalozima o ljudskim pravima s trećim zemljama. EU je bio izrazito angažiran na sastanku na visokoj razini Glavne skupštine UN-a o invalidnosti i razvoju (HLMDD) održanom u New Yorku u rujnu 2013., a Europska komisija prethodno je ugostila sastanak europskog regionalnog savjetovanja o HLMDD-u u travnju. EU je nastavio štititi i promicati prava osoba s invaliditetom izvan EU-a sustavno uzimajući u obzir problematiku prava osoba s invaliditetom u programima razvojne suradnje te provedbom projekata s ciljem unaprjeđivanja prava osoba s invaliditetom.

Tijekom godine, EU je opetovano izražavao svoj stav da se borba protiv terorizma mora provoditi uz poštovanje vladavine prava i uz potpunu sukladnost s primjenjivim međunarodnim pravom. EU i mnoge države članice sudjelovale su u listopadu 2013. u međunarodnoj konferenciji o nacionalnoj i međunarodnoj suradnji u borbi protiv terorizma u Istanbulu. EU je nastavio s provedbom svoje strategije za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012. – 2016., u kojoj delegacije EU-a u prioritetnim zemljama igraju aktivnu ulogu, a započet je i rad na izradi popisa koji će sadržavati projekte i instrumente za financiranje borbe protiv trgovine ljudima kojima u prioritetnim zemljama i regijama upravljaju EU i njegove države članice.

EU je 2013. podržao izborne procese diljem svijeta pokretanjem misija promatranja izbora (MPI) i misija izbornih stručnjaka (MIP) te pružanjem tehničke pomoći izbornim tijelima i financijske potpore domaćim promatračima. EU je tijekom 2013. pokrenuo ukupno 11 MPI-ja i 8 MIP-ova. Te misije podržale su demokratsku tranziciju u susjedstvu (Jordan i Kosovo³), nadzirale konsolidaciju osjetljivih demokratskih institucija (Kenija i Pakistan), dale doprinos konsolidaciji demokracije u zemljama koje izlaze iz sukoba (Mali i Madagaskar) te pratile prijenos vlasti na oporbu (Nepal). Nadalje, budući da je daljnje postupanje u vezi s preporukama MPI-ja prioritet, voditelji delegacija počeli su redovito izvješćivati o provedbi preporuka te je počeo rad na izradi popratnih smjernica za MPI-je i delegacije. Prve popratne misije upućene su u Malavi, Boliviju i Mozambik. EU je također nastojao pojačati svoj rad na podupiranju demokracije. EU je izvješćivao o provedbi planova djelovanja za potporu demokraciji u 9 pilot zemalja te je predložio okvirni popis za drugu generaciju pilot zemalja za potporu demokraciji.

Tijekom 2013. Europska zaklada za demokraciju (EED) počela je s radom i operacijama kao privatna zaklada u okviru belgijskog prava. Financiranje je osigurao EU i otprilike polovica zemalja članica EED-a. Do kraja 2013. primljeno je ukupno 425 prijedloga, od kojih su za 28 donesene odluke o financiranju. Zadaća EED-a je pružanje potpore akterima koji trenutačno imaju ograničeni pristup potpori iz EU-a.

³ Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stajališta o statusu te je u skladu s RVSUN-om 1244/99 i Mišljenjem ICJ-a o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

EU je nastavio promicati ekonomska, socijalna i kulturalna prava u bliskoj suradnji s posebnim izvjestiteljima UN-a, a na kršenja tih prava redovito je ukazivao prilikom dijaloga o ljudskim pravima s trećim zemljama. Prilikom obilježavanja Svjetskog dana vode 22. ožujka VP/PP naglasila je da je pristup sigurnoj pitkoj vodi i sanitarnim uslugama ljudsko pravo koje proizlazi iz prava na adekvatni životni standard. Godišnji forum nevladinih organizacija (5. – 6. prosinca 2013.) bio je uglavnom posvećen osiguravanju odgovornosti za poštovanje i potpuno ostvarivanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. EU je kontinuirano poticao partnerske zemlje na ratifikaciju i provedbu konvencija Međunarodne organizacije rada (ILO) te je pojačao svoju suradnju s ILO-om u cilju promicanja radnih normi.

EU je tijekom godine nastavio raditi na uključivanju ljudskih prava u svoje politike trgovine, razvoja i druge vanjske politike. Poduzeti su dodatni koraci u smjeru uključivanja pristupa temeljenog na pravima u razvojnu suradnju, uključujući pripremom paketa instrumenata. U zakonodavnom paketu vanjskih instrumenata EU-a donesenom od strane Europskog parlamenta u prosincu 2013. veća je pažnja posvećena ljudskim pravima, demokraciji i dobrom upravljanju, a EU je slijedio pristup temeljen na ljudskim pravima u pripremi prvih nacрта strateških dokumenata za razdoblje 2014. – 2020., višegodišnjih okvirnih programa i programa proračunske potpore. Usporedno s radom na planiranju programa, EU je intenzivno radio na daljnjem postupanju u vezi s konferencijom Rio+20 i razvojnim planom nakon 2015. te je stalno naglašavao potrebu za uključenjem ljudskih prava, upravljanja, demokracije i vladavine prava u okvir nakon 2015.

U području trgovinske politike, EU je uslijed značajnih poboljšanja u području ljudskih prava i prava rada ukinuo suspenziju povlastica OSP-a za Mjanmar/Burmu koju je prvotno uveo 1997. Nastavile su se pripreme za primjenu nove Uredbe o OSP-u, uključujući preispitivanje prve skupine prijave za status OSP+. Za sve pregovore u području trgovine pokrenute 2013. provedene su procjene učinka, uključujući procjenu stanja ljudskih prava.

EU je nastavio integrirati svoje politike u području ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP). U novim postupcima za upravljanje kriznim situacijama usvojenima u lipnju 2013. propisano je da bi tijekom ciklusa planiranja novih misija i operacija uvijek trebalo provesti analizu s obzirom na pitanje ljudskih prava i rodna pitanja. Sustav ranog upozoravanja na sukobe koji uključuje mnogo pokazatelja u vezi s ljudskim pravima pokrenut je u Sahelu kao pilot projekt 2013. te će se postupno uvesti u drugim regijama.

EU je 2013. zadržao svoju predanost provedbi vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima koje je u lipnju 2011. podržalo Vijeće UN-a za ljudska prava. EU je radio na tome da osigura da se europska poduzeća u potpunosti pridržavaju vodećih načela te je istovremeno promicao njihovu provedbu u drugim zemljama. Komisija je u 2013. objavila smjernice o ljudskim pravima za tri poslovna sektora (zapošljavanje, informacijske i komunikacijske tehnologije te naftu i plin). Smjernice su namijenjene poduzećima koja posluju u ta tri odabrana sektorima kako unutar EU-a, tako i izvan njega.

Europska investicijska banka izradila je 2013. smjernice kako bi dodatno pojačala svoju predanost ljudskim pravima te je objavila revidirane okolišne i socijalne norme koje učinkovito uključuju ljudska prava i promiču stabilna i sveobuhvatna postupanja s dužnom pažnjom osjetljiva na ljudska prava.

EU je nastavio raditi na promicanju univerzalnosti ljudskih prava te propitivati uvođenje koncepata koji narušavaju poštovanje te univerzalnosti uključujući pri Vijeću za ljudska prava, Trećem odboru UN-a i Komisiji o statusu žena. Na bilateralnoj osnovi, a osobito tijekom dijaloga o ljudskim pravima, EU je redovito poticao treće zemlje da ratificiraju i učinkovito primijene instrumente UN-a za ljudska prava te da ponovno razmotre ili povuku rezerve. EU je posebice nastavio promicati ratifikaciju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda (MKS) te je poticao zemlje koje su ratificirale taj statut da poštuju svoje pravne obaveze. EU je ostao predan očuvanju integriteta Rimskog statuta, uključujući tijekom Skupštine država stranaka MKS-a koja je održana u Haagu od 20. do 28. studenoga 2013. EU je nastavio biti veliki zagovornik međunarodnog humanitarnog prava te ga je integrirao u svoje vanjsko djelovanje, uključujući u razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć. Sve države članice EU-a potpisale su povijesni Ugovor o trgovini oružjem (UTO) kojim se uređuje međunarodna trgovina konvencionalnim oružjem, a koji je Opća skupština UN-a usvojila u travnju 2013.

EU je 2013. ostao aktivan i angažiran u Ženevi, New Yorku i diljem svijeta u suradnji s Ujedinjenim narodima, ključnim forumom za unaprjeđivanje i zaštitu ljudskih prava. Na sastanku Vijeća za ljudska prava u Ženevi iz 2013. EU je uspješno postigao sve svoje ciljeve, uključujući produženje mandata posebnih izvjestitelja za Mjanmar/Burmu, Demokratsku Narodnu Republiku Koreju (DNRK), Bjelarus, Iran i slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja, kao i podupiranje obnavljanja mandata istražnom povjerenstvu za Siriju. Isto su tako na sastanku Trećeg odbora Opće skupštine UN-a u New Yorku usvojene sve četiri inicijative EU-a. Rezolucije EU-a o Mjanmaru/Burmi i DNRK-u usvojene su bez glasovanja uz široku međuregionalnu podršku. Također su usvojene rezolucije o Iranu i Siriji, također s jakom podrškom EU-a i međuregionalnom podrškom.

EU je nastavio široku suradnju s cijelim nizom regionalnih partnera. EU i dalje snažno podupire OEES i njegov je njegov vodeći suradnik te i dalje promiče rad OEES-a na ljudskoj dimenziji. Slično tome, ljudska prava, vladavina prava i demokratizacija bila su u središtu suradnje EU-a s Vijećem Europe, a postignut je značajan napredak prema pristupanju EU-a Europskoj konvenciji o ljudskim pravima. EU je nastavio financirati zajedničke programe i aktivnosti s Vijećem Europe u području vladavine prava, demokracije i ljudskih prava u iznosu od preko 100 milijuna eura godišnje.

I. Ljudska prava i demokracija u politici EU-a

1. Uključenje ljudskih prava u sve procjene učinka

Prije nego što Komisija predloži bilo koju veću inicijativu za politiku, uključujući prijedlog uredbe ili otvaranja trgovinskih pregovora, provodi se procjena učinka. Tijekom procesa pregovaranja provodi se detaljnija procjena učinka održivosti. Dimenzija ljudskih prava dio je tih procjena, kao u slučaju procjene učinka za trgovinske pregovore pokrenute u 2013., uključujući one između EU-a i SAD-a. Operativne smjernice o temeljnim pravima u Komisijinim procjenama učinka u 2011. primjenjuju se *mutatis mutandis* na procjene stanja ljudskih prava.

U proljeće 2013. Vijeće je pripremiло nekoliko mjera za konsolidaciju i poboljšanje upotrebe procjena učinka u kontekstu rada Vijeća. Predsjednicima radnih skupina Vijeća u tu je svrhu dostavljen revidiran kontrolni popis. Taj kontrolni popis uključuje, između ostalog, odjeljak o procjenama učinka za prijedloge Komisije u području temeljnih prava i zaštite određenih skupina. Izrada ažurirane verzije priručnika za procjene učinka za predsjednike radnih skupina Vijeća planira se za 2014.

Europska investicijska banka u 2013. objavila je revidiranu i ažuriranu verziju svojeg priručnika za okolišna i socijalna pitanja. On sadrži okolišne i socijalne norme Banke. Izrada revidirane verzije bila je potaknuta nastojanjima Banke da učinkovito i eksplicitno uključi razmatranje ljudskih prava u svoje postupanje s dužnom pažnjom prilikom kreditiranja kao što je propisano Lisabonskim ugovorom i kao odraz globalnih kretanja u području poslovanja i ljudskih prava. Banka je time potvrdila da razumije da je poštovanje ljudskih prava sastavni dio promicanja održivog razvoja. U priručniku je naveden Bankin pristup procjeni, upravljanju i nadziranju okolišnih i socijalnih učinaka, rizika i mogućnosti u odnosu na njihov značaj. U njemu su opisani koraci za utvrđivanje opsega okolišnih, socijalnih i nadzornih aktivnosti koje EIB provodi u svim svojim operacijama u svim regijama tijekom cijelog ciklusa projekta. U priručniku su središnje teme hijerarhija mjera ublažavanja u vezi s ljudskim pravima temeljena na načelu pravnog lijeka, usmjerenost na značajnost rizika za pogođene osobe te razmatranje vjerojatnosti, ozbiljnosti i učestalosti predviđenih učinaka na ljudska prava i određivanje prioriteta mjera za ublažavanje u skladu s time.

Uprava Europskog parlamenta za procjenu učinka i europsku dodanu vrijednost osnovana je 2012. kao odgovor na Nieblerovo izvješće o jamčenju neovisnih procjena učinka. Uprava je odgovorna za jačanje institucijske neovisnosti Parlamenta i njegovih kapaciteta tako što pomaže u identificiranju, kvantificiranju i opravdavanju njegovih općih političkih prioriteta te tako što unapređuje njegov kapacitet za preliminarnu procjenu politika i na taj način podupire opći cilj boljeg donošenja zakona. Kako bi zauzeo stajalište Parlament uzima u obzir Komisijine procjene učinka, ali međutim provodi i dopunske i alternativne procjene učinka ili procjene učinka vlastitih značajnih amandmana u skladu s *Priručnikom za procjenu učinka*. Parlament je 2013. revidirao svoj Priručnik za procjenu učinka. U njemu sada izričito stoji da sve procjene učinka moraju poštovati obveze iz Ugovora u pogledu temeljnih prava, nediskriminacije kao i adekvatne razine socijalne zaštite, borbe protiv socijalne isključenosti te visoke razine obrazovanja. Procjene učinka također moraju sadržavati učinak predloženog zakonodavstva na zemlje u razvoju kao i učinke izvan Unije, uključujući i učinak na međunarodnu trgovinu. Uprava za procjenu učinka izradila je 2013. niz procjena relevantnih za vanjsko djelovanje EU-a.

2. Partnerstvo s civilnim društvom (uključujući slobodu udruživanja i okupljanja)

Civilno društvo, uključujući socijalne partnere, ima bitnu ulogu u poticanju ljudi da razumiju i traže svoja prava i u nadziranju djelovanja tijela javne vlasti. EU je u 2013. nastavio jačati svoju interakciju s civilnim društvom kao ključnim partnerom s kojim se savjetuje o kretanjima u politici ljudskih prava EU-a te kao osobitim primateljem političke i financijske potpore.

Nadalje, EU vjeruje da učinkovita demokracija ovisi o pravu građana na slobodno ostvarivanje prava na mirno okupljanje i udruživanje. Tijekom sastanka Trećeg odbora Opće skupštine UN-a u listopadu EU je izrazio zabrinutost zbog činjenice da se u mnogim zemljama akteri civilnog društva, uključujući socijalne partnere, suočavaju sa zastrašivanjem, uznemiravanjem te čak i nasilnim napadima. EU snažno odbija ograničavanje prostora civilnog društva i pokušaje da se osujeti rad branitelja ljudskih prava.

Sustavna praksa EU-a je održavanje savjetovanja s civilnim društvom u Bruxellesu i u toj zemlji prije dijaloga o ljudskim pravima, a nakon čega slijedi izvješćivanje. Nadalje, u 2013. su u okviru službenih dijaloga o ljudskim pravima održani s Kazakstanom, Kirgistanom, Libanom, Moldovom, Palestinskom samoupravom, Tadžikistanom, Ukrajinom i Afričkom unijom organizirani službeni seminari organizacija civilnog društva (OCD) na kojima europske i međunarodne nevladine organizacije stupaju u kontakt sa svojim kolegama iz dotičnih zemalja. Preporuke iz tih seminara organizacija civilnog društva ulaze u službene dijaloge EU-a o ljudskim pravima s tim zemljama. Isto se tako doprinos civilnog društva tražio prilikom pripreme strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje na lokalnoj razini i/ili u sjedištu EU-a. S civilnim društvom se 2013. savjetovalo u vezi s nekoliko političkih kretanja, uključujući o izradi ili preispitivanju smjernica. Predstavnici civilnog društva redovito surađuju s Radnom skupinom za ljudska prava u Vijeću (COHOM) te ih se redovito izvješćuje o zaključcima skupine. EU je osnažio civilno društvo u Mjanmaru/Burmi tako što je osigurao potpuno i ravnopravno sudjelovanje predstavnika civilnog društva tijekom prvog sastanka radne skupine EU-a i Mjanmara održanog u studenom 2013. u toj zemlji.

Globalni pristup EU-a migracijama i mobilnosti (GAMM), sveobuhvatni okvir politike EU-a u području vanjskih migracija i mobilnosti naglašava ulogu civilnog društva u provedbi te politike. Organizacije civilnog društva sustavno sudjeluju u dijalozima o migracijama kao i u posebnim okvirima za suradnju i partnerstvima u vezi s mobilnosti te će sudjelovati u budućim zajedničkim planovima za migracije i mobilnost. Slično tome, u strategiji EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012. – 2016.^[1] naglašena je uloga organizacija civilnog društva i njihovo sudjelovanje u nacionalnim i transnacionalnim mehanizmima upućivanja. Konkretnije, u strategiji EU-a predviđeno je osnivanje Platforme EU-a za OCD-ove i pružatelje usluga koji rade na zaštiti i pružanju pomoći žrtvama trgovine ljudima u državama članicama i u odabranim trećim zemljama.

Civilno društvo je 2013. i dalje je bilo glavni primatelj potpore iz Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava. Oslanjajući se na svoju ključnu prednost, a to je sposobnost djelovanja bez potrebe za pristankom države domaćina, EIDHR je u stanju usmjeriti se na osjetljiva pitanja i inovativne pristupe te izravno surađivati s izoliranim ili marginaliziranim OCD-ovima.

^[1] http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/trafficking_in_human_beings_eradication-2012_2016_en.pdf

Godine 2013. pokrenuto je više od 530 novih inicijativa EIDHR-a koje obuhvaćaju više od 135 zemalja uz proračun od više od 150 milijuna eura. To se nastavlja na više od 2500 aktualnih projekata EIDHR-a pokrenutih na terenu, uključujući veliki broj projekata za potporu braniteljima ljudskih prava (vidjeti poglavlje 18.). EIDHR je osmišljen tako da bude fleksibilan i prilagodljiv instrument te predstavlja specijalizirani dio odgovora EU-a na krizne situacije. EIDHR je 2013. upotrijebljen za inicijative EU-a u zemljama kao što su Mali, Mjanmar/Burma, Somalija i Sirija. Globalni poziv na podnošenje prijedloga naziva „borba protiv nekažnjavanja” vrijedan 20 milijuna eura doveo je do 20 novih ključnih inicijativa posvećenih sveobuhvatnom i holističkom pristupu borbi protiv mučenja i drugog okrutnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Delegacije EU-a u 107 zemalja provele su lokalne pozive na podnošenje prijedloga uz ukupni proračun od otprilike 70 milijuna eura. Tim projektima podržava se terenski rad civilnog društva na razini zajednice na promicanju ljudskih prava i demokratskih reformi, na olakšavanju mirnog pomirenja skupnih interesa i konsolidaciji političkog sudjelovanja i zastupljenosti. EIDHR je također omogućio potporu ključnih procesa u području ljudskih prava u 2013., a posebno podupiranje doprinosa civilnog društva u sklopu više od 20 dijaloga EU-a o ljudskim pravima s trećim partnerima.

Što se tiče novih politika EU-a *vis-à-vis* civilnog društva te nadovezujući se na Komunikaciju naziva „Europski angažman za civilno društvo kroz vanjske odnose” objavljenu početkom 2013. godine, Europsko vijeće donijelo je zaključke „Potpora EU-a održivoj promjeni u tranzicijskim društvima” u kojima je EU naglasio ključnu ulogu civilnog društva.⁴

⁴ http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/documents/communication_transition_en.pdf

15. godišnji Forum EU-a i NVO-a za ljudska prava održan u Bruxellesu 5. i 6. prosinca 2013. bio je posvećen pitanju odgovornosti u borbi protiv nekažnjavanja i ulozi branitelja ljudskih prava u obrani ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Forum koji je otvorio posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis, posjetilo je više od 200 sudionika civilnog društva iz cijelog svijeta zajedno s predstavnicima međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava te dužnosnicima iz institucija EU-a i država članica. Forum predstavlja ključnu priliku za civilno društvo da raspravlja i dâ vlastiti doprinos politikama EU-a u tom području, uključujući napore EU-a da osigura pristup pravdi i pravnim lijekovima za žrtve kršenja ljudskih prava te potporu EU-a za regionalne mehanizme za borbu protiv nekažnjavanja.

PPEU za ljudska prava u mnogo je prilika naglasio potporu EU-a dinamičnom civilnom društvu: kao glavni govornik na sastanku OESS-a za provedbu ljudske dimenzije u Varšavi u rujnu, na kongresu FIDH-a u Istanbulu u svibnju, na godišnjoj konferenciji organizacije Frontline Defenders u Dublinu u listopadu, na godišnjoj konferenciji ILGA-e u Zagrebu i brojnim drugim seminarima, predavanjima i okruglim stolovima tijekom cijele godine. PPEU se također sastao sa stotinama predstavnika međunarodnih i lokalnih NVO-a i branitelja ljudskih prava u Bruxellesu i za vrijeme svojih putovanja. U Egiptu, Bahreinu i Mjanmaru/Burmi, između ostalog, PPEU se pozabavio zabrinutostima u vezi s nacrtima zakonâ o NVO-ima kroz intenzivnu suradnju s državnim dužnosnicima, civilnim društvom, članovima parlamenta i institucijama za ljudska prava.

Uz političke forume i dijaloge bili su održani brojni tehnički sastanci s OCD-ovima tijekom cijele godine, pri čemu je EU dijelio informacije o aktivnostima i politikama te olakšao pristup financiranju i potpori.

EU je nastavio slati jasnu poruku protiv neopravdanog ograničavanja slobode udruživanja i okupljanja te je javno osudio ograničavanje tih prava u nekoliko javnih izjava. Nedavno je, u izjavi od 30. studenoga 2013., EU pozvao Ukrajinu na potpuno poštovanje svojih međunarodnih obveza u pogledu poštovanja slobode okupljanja. U srpnju 2013. EU je pak za vrijeme sastanka Stalnog Vijeća OEES-a dao izjavu kojom se Rusija poziva da ispuni svoje obveze u pogledu slobode udruživanja. U zaključcima Vijeća i izjavama VP/PP-a iz 2013. stalno se ukazivalo na zabrinutost EU-a u vezi sa slobodom udruživanja u Egiptu.

EU je i dalje nastavio prikupljati prijedloge o najboljem načinu da se pozabavi s tim problemom te graditi međunarodnu koherentnost i multilateralnu suradnju u tom smislu. U prosincu 2012. ESVD je održao savjetovanja sa voditeljima delegacija u zemljama gdje je civilno društvo ugroženo, a posebno u vezi s pravima slobode udruživanja i okupljanja. Preporuke su također prikupljane na okruglom stolu Foruma EU-a i NVO-a o ograničavanjima s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva.

3. Redovna procjena provedbe

EU i dalje šalje izvješća o svojem napretku i glavnim postignućima u provedbi odredbi plana djelovanja o ljudskim pravima i demokraciji u okviru godišnjeg izvješća o ljudskim pravima i demokraciji. Struktura trenutnog tematskog izvješća odražava odredbe plana djelovanja. Svrha plana djelovanja koji ljudska prava integrira u sve aspekte vanjske politike EU-a, uključujući razvoj i trgovinu, staviti je ljudska prava i demokraciju u središte vanjske politike.

Plan djelovanja zajednički provode ESVD, Europska Komisija i države članice EU-a, a pomno ga nadziru Europski parlament i civilno društvo. Od usvajanja strateškog okvira i plana djelovanja za ljudska prava i demokraciju u lipnju 2012.⁵ učinjen je značajan napredak u provedbi 97 mjera navedenih u planu djelovanja.

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131173.pdf

II. Promicanje univerzalnosti ljudskih prava

4. Univerzalno poštovanje

U skladu s člankom 21. Ugovora o Europskoj uniji i strateškim okvirom i planom djelovanja za ljudska prava, univerzalni standardi ljudskih prava promicani su i dalje u 2013. kao temelj za angažman EU-a u trećim zemljama i regionalnim organizacijama. U godini 20. godišnjice Bečke deklaracije i programa djelovanja, EU je osobitu pažnju posvetio promicanju univerzalnosti ljudskih prava u svojim izjavama i obrazloženjima glasova kao i javnim događanjima, konferencijama i publikacijama. Univerzalizacija instrumenata za ljudska prava i dalje je bitan cilj djelovanja EU-a. U svom bilateralnom angažmanu, posebice u dijalozima o ljudskim pravima, EU je redovito inzistirao na ratifikaciji i učinkovitoj provedbi instrumenata UN-a za ljudska prava i te ponovnom razmatranju ili povlačenju rezervi.

Što se tiče Međunarodnog kaznenog suda (MKS), u skladu s Odlukom Vijeća 2011/168/ZVSP i planom djelovanja iz 2011. za daljnje postupanje u vezi s tom Odlukom, EU nastavlja s ulaganjem napora i uspostavom kontakata kako bi još zemalja ohrabrio na ratifikaciju Rimskog statuta. EU je zadržao svoje sustavne kampanje demarševa u svrhu potpore MKS-a i njegove politike uključivanja klauzula o MKS-u u sporazume s trećim zemljama (kao što je Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Singapura parafiran 14. listopada 2013. i Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Tajlanda parafiran 7. studenoga 2013.). Od 2003., nakon stupanja na snagu Rimskog statuta, EU, u okviru EIDHR-a također je osigurao financiranje od više od 30 milijuna eura za globalne kampanje za ratifikaciju koje poduzimaju organizacije civilnog društva te za projekte MKS-a (*vidjeti poglavlje 27*).

Isto tako, suradnja s mehanizmima UN-a i provedba preporuka ugovornih tijela UN-a i posebnih izvjestitelja, te preuzete obveze država u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda sad su postali standardni elementi bilateralnog angažmana EU-a o ljudskim pravima u trećim zemljama. U svojim bilateralnim kontaktima EU se također kontinuirano zalagao za produljenje stalnih pozivnica za posebne izvjestitelje UN-a.

EU je 2013. također jačao svoj angažman s partnerskim zemljama i organizacijama u vezi sa slobodom vjeroispovijesti ili uvjerenja. EU je nastojao zadržati usmjerenost na ljudska prava temeljen na univerzalnim standardima u rezolucijama predstavljenima na Vijeću UN-a za ljudska prava i Općoj skupštini UN-a u skladu sa smjernicama EU-a o slobodi religije ili uvjerenja. EU je također angažiran u borbi protiv svih vrsta netolerancije i diskriminacije na temelju religije ili uvjerenja te u pogledu provedbe relevantnih rezolucija UN-a u tom području kao i inicijativa u području međukulturalnog i međureligijskog dijaloga.

5. Kultura ljudskih prava i demokracije u vanjskom djelovanju EU-a

Kao i prethodne godine, EVSD je tijekom 2013. osigurao osposobljavanje u području ljudskih prava i demokracije, posebice putem niza tečajeva na temu ljudskih prava u trajanju od tjedan dana koji su tijekom godine bili organizirani tri puta (u ožujku, lipnju i studenome 2013.) Nakon ta tri opća ciklusa tečajeva o politici i operacijama u području ljudskih prava i demokracije u vanjskim odnosima EU-a uslijedili su specijalizirani moduli o nediskriminaciji (slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja, pravima osoba s invaliditetom i LGBTI pravima), rodnoj ravnopravnosti, pravima djece, potpori demokraciji i promatranju izbora, ljudskim pravima u kontekstu UN-a i Vijeća Europe. Za neke od tih tečajeva, ESVD je pozvao stručnjake iz redova akademika, predstavnika NVO-a iz mreže za ljudska prava i demokraciju i službenika iz agencija UN-a i Vijeća Europe. Te module za osposobljavanje pohađali su osoblje europskih institucija, osoblje misija i operacija zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) i diplomati država članica. U tijeku je priprema prikaza programa za osposobljavanje u području ljudskih prava koje provode države članice.

Niz drugih tečajeva iz područja ljudskih prava i demokracije održan je u sklopu osposobljavanja za osoblje iz delegacija prije razmještanja, seminara za diplomate država članica, uvodnih predavanja u ESVD-u, regionalnih seminara DG DEVCO-a i godišnje konferencije s UNDP-om o demokraciji i pomoći prilikom održavanja izbora. Prezentacija o ljudskim pravima i demokraciji sad se sustavno uključuje u sve tečajeve prije upućivanja na rad.

Uz redovita izvješćivanja s PSC-om, COHOM-om i drugim geografskim radnim skupinama i Europskim parlamentom, posebni predstavnik EU-a za ljudska prava predstavio je svim voditeljima delegacija kao i savjetnicima za ljudska prava i rodna pitanja u misijama ZSOP-a najbolje prakse za integriranje ljudskih prava u sve razine vanjskog djelovanja EU-a. Prisustvovao je godišnjem regionalnom sastanku voditelja delegacija EU-a na Bliskom Istoku i regiji Sjeverne Afrike u Bejrutu, kako bi detaljnije razgovarao o integriranju ljudskih prava u diplomatske aktivnosti EU-a u regiji te je održao nekoliko sastanaka s pojedinim voditeljima delegacija kako bi razgovarali o stanju ljudskih prava u njihovim zemljama domaćinima i o koordiniranom odgovoru EU-a.

EU je 2013. nastavio podupirati obrazovanje u području ljudskih prava u svijetu uz pomoć različitih financijskih instrumenata, uključujući EIDHR. Projekti koje su akademske institucije i NVO-i promovirali u raznim regijama usmjereni su na široki spektar ljudi, od školske djece do predstavnika zajednice i policijskih tijela, uključujući najranjivije skupine. Europski međusveučilišni centar za ljudska prava i demokratizaciju (EIUC) i Globalni kampus regionalnih magistarskih studija u Africi, Azijsko-Pacifičkoj regiji, Balkanu, Kavkazu i Latinskoj Americi primjeri su uspješnih projekata u ovom području. Mreža koja se sastoji od više od 80 sveučilišta diljem svijeta osigurava interdisciplinarni centar izvrsnosti koji nudi poslijediplomsku izobrazbu o ljudskim pravima za stotine studenata i budućih vođa. Predavači dolaze iz različitih sredina, uključujući privatni sektor, organizacije civilnog društva te osoblje delegacija EU-a. EIUC je 2013. nastavio voditi pregovore za uspostavu dodatnog regionalnog magistarskog programa u regiji južnog Sredozemlja.

- Krajem 2013. sve delegacije EU-a te misije i operacije ZSOP-a imenovale su kontaktne točke za ljudska prava. U većini delegacija imenovani su posebni službenici za vezu s braniteljima ljudskih prava, a podaci za kontakt objavljeni su na njihovim internetskim stranicama. Kontaktne točke za ljudska prava imaju ključnu ulogu u koordinaciji lokalne provedbe strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje. Na prvom godišnjem sastanku kontaktnih točki za ljudska prava održanom u Bruxellesu 28. veljače 2013. imali su priliku razmijeniti najbolje prakse.
- Poštovanje ljudskih prava ključno je načelo poslova kreditiranja EIB-a. To je odraženo u normama koje sadrže smjernice za postupanje sa socijalnom dužnom pažnjom. Banka provodi te norme uz blisko savjetovanje s kontaktnim službenicima ESVD-a za ljudska prava u delegacijama EU-a.

III. Provođenje koherentnih ciljeva politike, interno i na međunarodnoj razini

6. Učinkovita potpora demokraciji

EU je 2013. nastavio svoj rad na jačanju demokracije i demokratizacije diljem svijeta. Politički dijalozi poduprti misijama promatranja izbora i mjerama razvojne suradnje bili su glavni instrumenti upotrijebljeni u tu svrhu.

U devet delegacija EU-a dovršen je pilot projekt rada na povećanju usklađenosti potpore demokraciji u vanjskim odnosima EU-a pokrenut zaključcima Vijeća iz 2009. i 2010.⁶ i integriran u Strateškom okviru i planu djelovanja EU-a za ljudska prava i demokraciju u 2012. Pročišćeno konačno izvješće predstavljeno je radnim skupinama Vijeća u ožujku 2013. Delegacije su izradile „demokratske profile” i „planove djelovanja za potporu demokraciji”. Dobiveno iskustvo koristi se za pripremu sustavnije druge generacije pilot projekata. Temelj za provedbu bila su načela navedena u planu djelovanja EU-a za potporu demokraciji (pristup za pojedinu zemlju, dijalog i partnerstvo, usklađenost i koordinacija, integriranje, međunarodna suradnja i vidljivost). Postupak je ukazao na potrebu za dodatnom razradom instrumenata, u smislu razvoja i osposobljavanja osoblja i u smislu smjernica i predložaka za analizu i identifikaciju djelovanja i provedbu i procjenu aktivnosti za potporu demokraciji.

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/111250.pdf i http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/118433.pdf

U nekima od zemalja nastavio se rad u praksi, posebice u Boliviji gdje je osnovana radna skupina na visokoj razini između EU-a i vlade s ciljem rada na produbljivanju demokratizacije. U Boliviji je također pokrenut pilot projekt popratne misije EU-a za promatranje izbora u veljači i ožujku čiji je cilj bio istražiti šire poveznice za potporu demokraciji. Rad na pokretanju druge generacije pilot projekata za potporu demokraciji započet je potkraj 2013. te se nadovezuje na iskustva iz prve generacije. Elementi za osposobljavanje izrađeni su tijekom 2013., u sklopu postojećih tečaja i kao samostalni moduli za potporu demokraciji. Glavni je cilj izraditi alate koji će biti primjenjivi na globalnoj razini.

EU je u 2013. nastavio podupirati izborne procese diljem svijeta slanjem misija za promatranje izbora (MPI) i misija izbornih stručnjaka (MIP). Misije za promatranje izbora poslane su u Jordan (parlamentarni izbori 23. siječnja), Keniju (opći izbori 4. ožujka), Paragvaj (opći izbori 21. travnja), Pakistan (parlamentarni i pokrajinski izbori 11. svibnja), Mali (predsjednički izbori održani 28. srpnja i 11. kolovoza, dodatne misije za parlamentarne izbore 24. studenoga i 15. prosinca), Gvineju Conakry (parlamentarni izbori 28. rujna), Madagaskaru (predsjednički i parlamentarni izbori održani 25. listopada i 20. prosinca), Kosovo⁷ (općinski izbori 3. studenoga), Nepal (ustavotvorna skupština / parlamentarni izbori 19. studenoga) i Honduras (predsjednički i parlamentarni izbori 24. studenoga). Misije izbornih stručnjaka upućene su u Butan, Kambodžu, Togo, Svazi, Ruandu, Maldive, Zimbabve i Mauritaniju. Nadalje, nastavna postupanja u vezi s preporukama MPI-ja predstavljaju visoki prioritet (u skladu s planom djelovanja za ljudska prava): do sada je pokrenuto redovito izvješćivanje voditelja misija, izrađuju se smjernice za MPI-je i delegacije; a popratne misije poslane su u Malavi (prosinac 2012.), Boliviju (ožujak 2013.) i Mozambik (svibanj 2013.).

⁷ Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stajališta o statusu te je u skladu s RVSUN-om 1244/99 i Mišljenjem ICJ-a o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

Osim misija za promatranje izbora koje su vrlo vidljivi instrumenti za potporu vjerodostojnih izbornih procesa, aktivnosti za potporu demokraciji financiraju se iz Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), a provode u partnerskim zemljama u suradnji s organizacijama civilnog društava⁸.

Potpore demokraciji u širem se razmjerima odvija i u obliku potpore različitim institucijama u javnom sektoru s ciljem poboljšanja usluga za građane i poticanja provedbe ekonomskih i socijalnih prava. Potpora se pruža parlamentima i građanskim organizacijama te se potiču mjere decentralizacije s ciljem širenja političkog prostora kako bi se građanima osigurali izražavanje i zastupljenost. Izgradnja kapaciteta i institucionalna potpora uglavnom se provode putem Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI), Instrumenta za europsko susjedstvo i partnerstvo (ENPI) i Europskog razvojnog fonda (EDF). Tijekom godine izrađene su nove smjernice za proračunsku potporu u kojima se naglašava poštovanje temeljnih vrijednosti, a usvojene su nove politike za potporu nedržavnih aktera / civilnog društva i lokalnih vlasti⁹. Svi imaju utjecaj na procese demokratizacije.

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:EN:PDF>

⁹ http://ec.europa.eu/europeaid/what/civil-society/documents/com_2013_280_local_authorities_in_partner_countries_en.pdf

7. Stalni kapacitet za ljudska prava i demokraciju u Vijeću EU-a

Radna skupina Vijeća koja se bavi sa svim aspektima vanjskih odnosa EU-a vezanih za ljudska prava (COHOM) okuplja države članice EU-a, Europsku komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje. COHOM je odgovoran za strateški razvoj i provedbu politike EU-a u području ljudskih prava i demokracije, uključujući različite smjernice EU-a o ljudskim pravima, dijalozima i savjetovanjima o ljudskim pravima s trećim zemljama te integraciju ljudskih prava u vanjsko djelovanje EU-a. Ključni je zadatak identificirati strateške prioritete EU-a na multilateralnim forumima za ljudska prava, a posebno pri Vijeću UN-a za ljudska prava i Trećem odboru Opće skupštine UN-a. COHOM nadzire opću provedbu strateškog okvira i plana djelovanja EU-a za ljudska prava i demokraciju.

Tijekom 2013. COHOM je nastavio s periodičnim razmjenama mišljenja s predsjednikom Pododbora za ljudska prava Europskog parlamenta i predstavnicima civilnog društva. Nekoliko drugih gostujućih govornika na visokoj razini, uključujući posebne izvjestitelje UN-a i povjerenika za ljudska prava Vijeća Europe također su razgovarali s COHOM-om o posebnim temama.

Uobičajeni sastanci u sastavu glavnih gradova kojima prisustvuju voditelji za pitanja ljudskih prava u ministarstvima vanjskih poslova država članica EU-a sad su dopunjeni redovitim sastancima predstavnika koji rade u Bruxellesu što je pokrenuto u studenome 2012. Glavni cilj nije samo pozabaviti se sve većim opsegom posla COHOM-a zbog širenja politike ljudskih prava EU-a već i omogućiti mu da brže reagira na kretanja te osigurati blisku suradnju s Političkim i sigurnosnim odborom i drugima, a posebice radnim skupinama Vijeća koje su zadužene za geografska područja. To je jasna ilustracija odlučnosti EU-a da promiče ljudska prava i demokraciju u cijelom svojem vanjskom djelovanju.

COHOM je osnovao radne skupine za potporu rada COHOM-a u posebnim prioritetnim područjima kroz detaljnu pripremu i raspravu o nekoliko tema, a posebno u vezi s provedbom smjernica EU-a u području ljudskih prava. Te radne skupine predstavljaju praktičan način za okupljanje relevantnih stručnjaka iz ESVD-a, službi Komisije i država članica te za podjelu tereta na neslužben način. Razne radne skupine bavile su se u 2013. godini sljedećim temama: smrtnom kaznom, mučenjem, pravima djeteta, djecom i oružanim sukobima, braniteljima ljudskih prava, nasiljem nad ženama i djevojčicama, potporom demokraciji, slobodom vjeroispovijesti i uvjerenja, pravima LGBTI osoba i slobodom izražavanja.

Neformalni dogovori za podjelu tereta pokazali su se kao učinkovito sredstvo za osiguravanje široke političke potpore te se pokazalo da omogućuju dobru upotrebu stručnosti i kapaciteta država članica EU-a, ESVD-a i Europske komisije. Oni postoje u sklopu foruma UN-a za ljudska prava (Treći odbor Opće skupštine i Vijeće za ljudska prava) i u drugim multilateralnim organizacijama kao što su Vijeće Europe i OESS te u bilateralnim okruženjima.

8. Postizanje veće usklađenosti politika

EU i države članice predani su osiguravanju poštovanja ljudskih prava u sklopu granica EU-a. Izvan svog državnog područja EU je odlučan promicati ljudska prava i demokraciju u cijelom svom vanjskom djelovanju u skladu s člankom 21. Ugovora o Europskoj uniji.

Godine 2013. poduzeti su naponi kako bi se nastavilo rješavanje pitanja usklađenosti i dosljednosti unutarnjih i vanjskih politika EU-a u području ljudskih prava. Suradnja Radne skupine Vijeća za temeljna prava, prava građana i slobodno kretanje osoba unutar EU-a (FREMP) i Radne skupine za ljudska prava u vanjskom djelovanju (COHOM) pojačana je u 2013. periodičnim razmjenama mišljenja. COHOM je također razmijenio mišljenja o provedbi sporazuma o ljudskim pravima te se usmjerio na daljnje postupanje u vezi s zaključnim primjedbama tijela UN-a za praćenje primjene međunarodnih sporazuma.

Pitanje međudjelovanja međunarodnih normi i zakona i politika EU-a što se tiče ekonomskih i socijalnih prava također je postavljeno u okviru suradnje s Međunarodnom organizacijom rada i Vijećem Europe.

9. Poštovanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava

EU je predan podupiranju ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava (ESCK) uključujući zalaganjem za potpisivanje i ratifikaciju Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima i njegovog izbornog protokola te pružanjem praktične potpore organizacijama koje rade na unaprjeđivanju ESCK-a, uključujući prava na adekvatni standard života i ključne radne norme. U 2013. ponovno su upotrijebljeni razni alati za promicanje, zaštitu i poštovanje tih prava, uključujući zagovaranje na visokoj razini, financiranje iz EIDHR-a i javnu diplomaciju.

Ekonomska, socijalna i kulturna prava i dalje su važno područje financiranja u sklopu programa potpore za pojedinu državu EIDHR-a koji promiče ljudska prava kroz podupiranje uglavnom lokalnih organizacija civilnog društva.

EU se u međuvladinim pregovorima zalagao za prepoznavanje poveznica između provedbe standarda ljudskih prava, održivog razvoja i iskorjenjivanja siromaštva. U skladu sa zaključcima Vijeća EU-a o sveobuhvatnom pristupu okviru nakon 2015., EU je pozvao na pristup temeljen na pravima koji obuhvaća sva ljudska prava. Tijekom 2013. EU je o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima raspravljao i s brojnim partnerima u sklopu dijaloga o ljudskim pravima. U brojnim dijalozima o ljudskim pravima postavljena su pitanja u odnosu na usklađenost s ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, uključujući prava rada, zemljišna prava, poslovanje i ljudskih prava te transparentnost ekstraktivnih industrija. Na seminaru civilnog društva financiranog iz EIDHR-a, ekonomska, socijalna i kulturna prava bila su među nekoliko odabranih ciljanih područja rasprave te su održani sastanci o zemljišnim pitanjima i o situaciji radnika u domaćinstvu, a preporuke sa seminara izravno su uključene u službeni dijalog EU-a i Afričke unije iz 2013. koji je održan netom nakon njega.

Tijekom godine, EU je aktivno podupirao posebne izvjestitelje UN-a koji rade na ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima kao što su nositelji mandata za pravo na hranu, vodu i sanitarne sustave te surađivao s njima.

EU je nastavio održavati rasprave o načinima kako da pospješi svoje djelovanje u vezi s ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Dio godišnjeg Foruma nevladinih organizacija bio je posvećen načinu kako poboljšati odgovornost za poštovanje, zaštitu i ostvarivanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

IV. Ljudska prava u svim vanjskim politikama i instrumentima EU-a

10. Kretanje prema pristupu razvojnoj suradnji temeljenom na pravima

Dokumenti Plan za promjenu, Strateški okvir EU-a za ljudska prava i demokraciju i Komunikacija prema okviru za razvoj nakon 2015. pozivali su na pomak prema pristupu temeljenom na pravima (PTP). Tijekom pregovora o Instrumentu za razvojnu suradnju PTP je uveden kao ključni cilj Uredbe za razdoblje od 2014. do 2020.

U tu svrhu EU je zadužen da izradi paket instrumenata za kretanje prema pristupu razvojnoj suradnji temeljenom na pravima koji obuhvaća sva ljudska prava.

EU je počeo pripremati prve nacрте strateških dokumenata za razdoblje od 2014. do 2020., višegodišnjih okvirnih programa i programa proračunske potpore. Pristup temeljen na ljudskim pravima koristit će se kako bi se osiguralo da EU ojača svoja nastojanja da pomogne partnerskim zemljama u provedbi njihovih nacionalnih razvojnih politika u skladu s međunarodnim obvezama u području ljudskih prava koje su preuzeli. Nadalje, u zakonodavnom paketu o vanjskim instrumentima EU-a kojeg je Europski parlament usvojio 11. prosinca 2013. potvrđeno je veće usmjerenje na ljudska prava, demokraciju i dobro upravljanje.

Europska komisija je 2013. održala nekoliko nizova savjetovanja s donatorima uključujući međunarodne organizacije kao što su UNOHCHR, UNESCO i UNICEF te s akademikima i organizacijama civilnog društva. Između ostalog, Europska Komisija organizirala je u studenom 2013. seminar za razmjenu mišljenja na temu „Kako se kretati prema pristupu razvojnoj suradnji EU-a temeljnom na pravima koji obuhvaća sva ljudska prava” te je prigodom Europskih dana razvoja u suradnji s OHCHR-om 27. studenog 2013. održala okrugli stol na temu „Hoće li iz pristupa temeljenog na pravima proizići humaniji razvoj?”.

Usporedno s procesom programiranja, EU je doprinio osmišljavanju stajališta i strategije EU-a za daljnje postupanje u vezi s konferencijom Rio+20 i razvojnim planom nakon 2015. U zaključcima Vijeća o sveobuhvatnom planu nakon 2015. donesenima u lipnju 2013. kao i Komunikaciji Europske komisije: „Pristojan život za sve: okončanje siromaštva i pružanje održive budućnosti svijetu” (veljača 2013.) potvrđena je značajna uloga pravde i jednakosti, ljudskih prava, demokracije i drugih aspekata dobrog upravljanja, kao i dostojanstvenog rada, uključujući pravo na rad, socijalnu zaštitu i socijalni dijalog u novom okviru nakon 2015.

11. Osiguravanje funkcioniranja trgovine na način koji doprinosi ljudskim pravima

Sporazumi EU-a o slobodnoj trgovini „klauzulama pasarela” povezani su s odgovarajućim političkim okvirnim sporazumima koji uključuju klauzule o ljudskim pravima. Ako nije na snazi ni jedan sporazum o pridruživanju ili okvirni sporazum, u sporazume o slobodnoj trgovini umeće se posebna klauzula o ljudskim pravima. Glavna vrijednost klauzule o ljudskim pravima jest u pokazivanju zajedničke predanosti stranaka ljudskim pravima, a istovremeno predstavlja i pravnu osnovu za odgovarajuće mjere, uključujući suspenziju sporazuma u slučaju teških kršenja ljudskih prava.

Otvorenost trgovini, u kombinaciji s dobrim upravljanjem i dobrim domaćim politikama daje glavni doprinos uključivom rastu i održivom razvoju te na taj način unaprijeđenim uvjetima ljudskih prava. U skladu s Komunikacijom o *Trgovini, rastu i razvoju: prilagođavanje trgovinske i ulagačke politike državama koje najviše trebaju pomoć* (COM(2012)22), EU je u 2013. nastavio pomagati zemljama u razvoju, posebice najmanje razvijenim zemljama i drugim zemljama kojima treba pomoć da se uključe u globalni trgovinski sustav i ostvare što je moguće više koristi od trgovine. To se posebice temelji na politici EU-a „pomoć za trgovinu” te njezinim unilateralnim trgovinskim povlasticama i bilateralnim i regionalnim trgovinskim sporazumima.

U radnom dokumentu službi „Trgovina i najgori oblici dječjeg rada” koji je Komisija izdala u travnju 2013. (SWD(2013)173), prepoznaje se da trgovina obično pogoduje rastu i razvoju i da može neizravno unaprijediti ljudska prava. U dokumentu se također dolazi do zaključka da je samo mali dio međunarodne trgovine povezan s dječjim radom i da se najgore oblike dječjeg rada može najbolje eliminirati holističkim pristupom uz upotrebu širokog spektra instrumenata.

Plan djelovanja EU-a za ljudska prava obuhvaća područja aktivnosti u odnosu na izradu politika u području trgovine, gdje doprinos ljudskim pravima može biti od posebnog značaja, kao što je riječ u slučaju općeg sustava povlastica EU-a (OSP). EU je 2013. ukinuo suspenziju povlastica OSP-a za Mjanmar/Burmu koja je uvedena 1997., kao odgovor na značajna poboljšanja koja je Mjanmar/Burma postigao u području ljudskih prava i prava rada.

Tijekom 2013. nastavile su se pripreme za primjenu nove Uredbe o OSP-u koja je stupila na snagu 1. siječnja 2014., uključujući preispitivanje prve skupine prijava za OSP+. Novom uredbom jačaju se mehanizmi nadzora usklađenosti korisnika programa OSP+ s međunarodnim konvencijama (uključujući ključne konvencije u području ljudskih prava), a Komisija će svake dvije godine Vijeću i Europskom parlamentu slati izvješće o uspješnosti provedbe programa OSP+ od strane njegovih korisnika.

Europska komisija dodala je 2011. natrijev tiopental i slične supstancije koje se koriste za smrtonosne injekcije na popis robe koja podliježe nadzoru izvoza u skladu s Uredbom 1236/2005 o trgovini određenom robom koja se može koristiti za izvršenje smrtne kazne ili mučenja¹⁰. Mediji u SAD-u su 2012. i 2013. izvijestili da jedna od saveznih država SAD-a planira za pogubljenja koristiti propofol, lijek koji nije na kontrolnom popisu. Proizvođači iz EU-a koji snabdijevaju tržište SAD-a reagirali su proaktivnim koracima kako bi osigurali da se njihov proizvod ne koristi za izvršenje smrtne kazne pa do kraja godine nije zabilježeno ni jedno pogubljenje pomoću propofola. Komisija je, osobito kao odgovor na pozive Europskog parlamenta, provela uz pomoć skupine stručnjaka, opće preispitivanje Uredbe 1236/2005 te planira početkom 2014. predstaviti prijedlog za izmjenu Uredbe Vijeću i Europskom parlamentu.

¹⁰ Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 1352/2011 od 20. prosinca 2011.

Komisija je provela savjetovanja u vezi s mogućnošću prilagodbe određenih odredbi postojeće Uredbe o kontroli izvoza 428/2009 u svrhu kontrole izvoza određenih osjetljivih tehnologija koje bi se mogle upotrijebiti za kršenje ljudskih prava u konfliktnim područjima i od strane autoritarnih režima. Komisija je počela pripremati Komunikaciju o preispitivanju politika kontrole izvoza koja bi trebala biti objavljena početkom 2014. Kao odgovor na kontinuirano pogoršavanje stanja u Siriji, Vijeće je u svibnju 2013. odlučilo produljiti zabranu izvoza opreme ili softvera namijenjene prvenstveno za nadzor ili presretanje internetskih i telefonskih komunikacija sirijske vlade što je prvotno uvedeno Uredbom br. 36 od 2012.

Opća skupština UN-a usvojila je u travnju 2013. Ugovor o trgovini oružjem koji podupiru EU i njezine države članice. U članku 7. propisano je da je prilikom donošenjem odluka o izvozu oružja potrebno provesti procjenu rizika za mogućnost da će se oružje koristiti za počinjenje ili za omogućavanje ozbiljnog kršenja ljudskih prava ili međunarodnog humanitarnog prava uključujući činove rodno uvjetovanog nasilja. Takva procjena rizika dodatno zabrani izvoza oružja na temelju članka 6. ako bi se ono moglo upotrijebiti za počinjenje genocida, zločina protiv čovječnosti, teške povrede Ženevske konvencije, napade usmjerene na civile ili druge ratne zločine kako je definirano od strane relevantnih međunarodnih konvencija.

12. Uvažavanje ljudskih prava u aktivnostima sprečavanja sukoba i upravljanja kriznim situacijama

EU je nastavio s integracijom svojih politika u području ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u sklopu ZSOP-a u skladu s preporukama izvješća Vijeća iz 2010. „Iskustva i najbolja praksa u vezi s integracijom ljudskih prava i rodnih pitanja u vojne operacije i civilne misije ZSOP-a” te preuzetim obavezama u sklopu plana djelovanja EU-a za ljudska prava i demokraciju.

Ljudska prava i rodna pitanja uključena su u planiranje, provedbu i procjenu misija i operacija ZSOP-a. U novim postupcima za upravljanje kriznim situacijama usvojenima u lipnju 2013. propisano je da bi tijekom ciklusa planiranja novih misija i operacija uvijek trebalo provesti analizu s obzirom na ljudska prava i rodna pitanja i uključiti je u ključne planske dokumente. Savjetnici za ljudska prava i rodna pitanja za misije i operacije ZSOP-a održali su u srpnju 2013. svoj godišnji sastanak. Sastanak im je omogućio da razgovaraju o izazovima i najboljim praksama, posebice u odnosu na pokretanje i povlačenje misija, a posebna pažnja bila je posvećena provedbi politika ljudskih prava i rodnih politika EU-a u pretežno islamskim društvima. U sedamdeset posto civilnih misija i svih vojnih operacija u 2013. postojao je savjetnik ili voditelj osposobljavanja za ljudska prava i/ili rodna pitanja kao dio osoblja.

Moduli za osposobljavanje u području ljudskih prava, zaštite djece i rodnih pitanja, koji odgovaraju minimalnim standardima osposobljavanja EU-a uvedeni su tijekom godine kao pilot projekt u suradnji s institutima za osposobljavanje iz država članica EU-a i skupinama civilnog društva. Ti moduli za osposobljavanje namijenjeni su državama članicama prilikom osposobljavanja svog osoblja misija i operacija prije razmještanja. Organizirani su ciklusi osposobljavanja posvećeni upoznavanju osoblja EU-a i država članica s preuzetim obvezama EU-a u vezi s ljudskim pravima i rodnim pitanjima u području ZSOP-a, posebice kao dio Europskog učilišta za sigurnost i obranu i programa za osposobljavanje ESVD-a.

EIDHR je osmišljen tako da bude fleksibilan i prilagodljiv instrument te ima specijaliziranu ulogu u odgovoru EU-a na krizne situacije. EIDHR je u 2013. upotrijebljen u inicijativama EU-a u nekoliko zemalja kao što su Mali, Mjanmar/Burma, Somalija ili Sirija. U Mjanmaru/Burmi je primjerice dodijeljeno dodatnih 1,65 milijuna eura za financiranje inicijativa za pomoć prilikom održavanja izbora, podupiranje mirovnog procesa, iskorjenjivanje prisilnog rada i izgradnju kapaciteta neovisnih medija. U Maliju je EU tijekom sukoba iz 2013. financirao inicijativu civilnog društva usmjerenu na izvješćivanje o kršenjima ljudskih prava počinjenih od strane svih oružanih skupina.

U prvoj polovici 2013. u Sahelu je pokrenut pilot projekt novog sustava ranog upozoravanja na sukobe, a nakon toga je postupno uveden i u drugim regijama. Alati i metodologija razvijeni za sustav ranog upozoravanja uključuju mnogo pokazatelja u vezi s ljudskim pravima, kao što su poštovanje međunarodnog okvira ljudskih prava, slobode medija i poštovanje građanskih i političkih sloboda.

Nastavljen je rad na sveobuhvatnom pristupu EU-a provedbi rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a br. 1325 i br. 1820 o ženama, miru i sigurnosti. Godišnji seminar država članica EU-a o provedbi rezolucije br. 1325 održan 27. svibnja 2013. bio je usmjeren na smanjivanje nekažnjavanja i podupiranje sudjelovanja žena u rodno osjetljivim procesima tranzicijskog pravosuđa. Na seminaru je govorila gđa Zainab Hawa Bangura, posebni predstavnik glavnog tajnika UN-a za seksualno nasilje za vrijeme sukoba. Tijekom godine radilo se na pripremi drugog izvješća o pokazateljima u vezi sa sveobuhvatnim pristupom EU-a provedbi spomenutih dviju rezolucija, a objavljivanje je predviđeno za 2014.

U smislu suradnje s međunarodnim organizacijama, nadzorni odbor za upravljanje kriznim situacijama EU-a i UN-a je na svom sastanku u travnju 2013. i na naknadnim razgovorima osoblja obje organizacije raspravljao o ljudskim pravima i rodnim pitanjima, uključujući osposobljavanje o rodnim pitanjima. Također su održavani redoviti kontakti između osoblja EU-a i osoblja NATO-a i OESS-a o problematici ljudskih prava i rodnim pitanjima. Organizacije civilnog društva bile su blisko uključene u rad EU-a u tom području, uključujući sudjelovanjem na godišnjem sastanku savjetnikâ za ljudska prava i rodna pitanja te putem redovitog dijaloga u Bruxellesu i na razini misija i operacija.

13. Uključenje ljudskih prava u protuterorističke aktivnosti

EU je u potpunosti predan zaštiti ljudskih prava u kontekstu borbe protiv terorizma u skladu sa svojom strategijom za borbu protiv terorizma iz 2005. i ažuriranim planom djelovanja za borbu protiv terorizma. Pristup EU-a sastoji se od promicanja poštovanja vladavine prava, temeljnih prava i sloboda i upotrebe kaznenopravnog sustava za borbu protiv terorizma i njegovu prevenciju. Učinkovite politike za borbu protiv terorizma te promicanje i zaštita ljudskih prava međusobno se podupiru.

EU u potpunosti podržava ključnu ulogu UN-a u multilateralnoj suradnji u borbi protiv terorizma, a EU surađuje s trećim zemljama u njihovim naporima u pogledu provedbe UN-ove globalne strategije za borbu protiv terorizma koju je Opća skupština UN-a usvojila 2006. Zaštita i promicanje ljudskih prava kamen je temeljac te strategije. EU je proveo projekt pomoći s brojnim zemljama Središnje Azije u svrhu potpore njihovoj provedbi strategije UN-a, u kojem su izrađeni regionalni planovi djelovanja za provedbu osobito usmjereni na zaštitu ljudskih prava prilikom borbe protiv terorizma. Drugi projekt pomoći pokrenut je krajem 2013.

EU i mnoge države članice sudjelovale su u „Međunarodnoj konferenciji o nacionalnoj i međunarodnoj suradnji u borbi protiv terorizma” (Istanbul, 24. – 25. listopada). Na konferenciji su se okupili stručnjaci i kreatori politika iz država članica i država sa statusom promatrača Vijeća Europe, Ujedinjenih naroda, Europske unije i Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi. Raspravljali su o pravnim i političkim pitanjima u odnosu na koordinaciju borbe protiv terorizma i preispitali ulogu koordinacijskih tijela u pripremi i provedbi nacionalnih strategija za borbu protiv terorizma. Cilj konferencije bio je identificirati dobru praksu u koordinaciji borbe protiv terorizma na nacionalnoj i međunarodnoj razini te su u sklopu nje istraženi načini poboljšanja koordinacije između međuvladinih, regionalnih i nadnacionalnih organizacija u području borbe protiv terorizma.

Visoki dužnosnici UN-a i EU-a, viši pravni, politički i vojni savjetnici te vodeći akademici u području međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava ljudskih prava sastali su se u prostoru Europskog sveučilišnog instituta (EUI) 22. veljače 2013. pod pokroviteljstvom institutovog programa za globalno upravljanje (GGP) kako bi razgovarali o smjeru i razvoju politike EU-a kao odgovor na praksu ciljanog ubijanja upotrebom letjelica bez posade. Seminar na visokoj razini o politici GGP-a bavio se kontroverznom praksom ciljanog ubijanja upotrebom letjelica bez posade iz niza pravnih i političkih točaka gledišta.

EU podupire treće zemlje u njihovim reformama kaznenopravnog sustava, a posebno njihove napore da se odmaknu od pristupa koji se temelji na priznanju i priklone se pristupu koji se temelji na dokazima. Projekti EU-a osiguravaju osposobljavanje za suce, tužitelje i policijske službenike. Na primjer, EU je 2013. osigurao 3 milijuna eura potpore za globalnu inicijativu UN-a u Magrebu za učinkovite istrage i kaznene progone u borbi protiv terorizma uz poštovanje ljudskih prava i vladavine prava. Pakistanu je također pružena slična potpora za napore u vezi s reformom kaznenopravnog sustava povezane s borbom protiv terorizma.

14. Osiguravanje da se vanjska dimenzija rada u području slobode, sigurnosti i pravde temelji na ljudskim pravima

EU je nastavio s provedbom strategije za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012. – 2016. i dokumenta za djelovanje u vezi s jačanjem vanjske dimenzije u mjerama protiv trgovine ljudima pri čemu delegacije EU-a u prioritetnim zemljama imaju ključnu ulogu. Započelo se s radom na izradi popisa koji će sadržavati instrumente i projekte kojima u prioritetnim zemljama i regijama upravljaju EU i njegove države članice. U ožujku 2013. koordinator EU-a za borbu protiv trgovanja ljudima organizirao je prigodom 57. sastanka Komisije UN-a o statusu žena (CSW) popratni događaj pri kojem je CSW po prvi puta prepoznao da je trgovanje ženama i djevojčicama oblik nasilja nad ženama.

Komisija je u travnju 2014. objavila prvo izvješće o statističkim podacima u vezi s trgovanjem ljudima u EU-u koje obuhvaća razdoblje od 2008. do 2010. Izvješće je pokazalo da je više od polovice žrtava (61%) iz zemalja u sklopu EU-a, a da su najčešće zemlje porijekla izvan Unije Nigerija i Kina. Velika većina žrtava (80%) žene su i djevojčice. Komisija je u travnju 2013. također objavila pregled prava žrtava trgovanja ljudima u EU-u. To će pomoći u tome da se žrtve, osobito one iz trećih zemalja, informiraju o svojim pravima te će također pomoći državnim tijelima i organizacijama civilnog društva u državama članicama u njihovom svakodnevnom radu pružanja pomoći i zaštite žrtvama. Rok za prenošenje Direktive o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njezinih žrtava (2011/36/EU, koja uključuje odredbe u odnosu na postupanje s žrtvama iz trećih zemalja i kazneni progon kriminalnih skupina uključenih u trgovinu ljudima izvan EU-a istekao je 6. travnja 2013.

U skladu s Globalnim pristupom migracijama i mobilnosti (GAMM), ljudska prava sustavno su uključivana u bilateralne i regionalne dijaloge i okvire suradnje u području migracija i azila s trećim zemljama, uključujući partnerstva u vezi s mobilnosti. Nadalje, o aspektima povezanim s migracijama i mobilnosti često se raspravljalo u dijalozima o ljudskim pravima s trećim zemljama.

U okviru GAMM-a provedeni su brojni projekti usmjereni na zaštitu migranata, uključujući tražitelje azila, od zlostavljanja i kršenja ljudskih prava, a EU je nastavio financirati projekte putem tematskog programa za migracije i azil (TPMA) koji je prvotno uspostavljen na razdoblje od 7 godina (2007. – 2013.) Ukupni iznos sredstava za TPMA za 2013. bio je 60,89 milijuna eura, što je iskorišteno za podupiranje 22 projekta u trećim zemljama, uključujući projekt djelovanja civilnog društva za promicanje prava migranata koji je posebno usmjeren na osjetljive skupine kao što migranti radnici u domaćinstvu i žrtve trgovanja ljudima. Putem tog programa financirano je ukupno 187 projekata, od čega je ukupni doprinos EU-a iznosio 296 milijuna eura. Program je usmjeren na poticanje poveznica između migracija i razvoja, promicanje dobrog upravljanja migracijama radne snage, borbu protiv nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima, zaštitu migranata od iskorištavanja i isključenosti te promicanje azila i međunarodne zaštite. Tematski program za migracije i azil ostaje jedna od ključnih komponenti sveobuhvatnog tematskog programa naziva „Globalna javna dobra i izazovi” u proračunskom ciklusu za razdoblje 2014. – 2020.

¹http://ec.europa.eu/anti-trafficking/Legislation+and+Case+Law/EU+Legislation/Criminal+Law/EU_Directive

15. Osiguravanje promicanja ljudskih prava u vanjskoj dimenziji politike zapošljavanja i socijalne politike

Ključne radne norme Međunarodne organizacije rada (ILO) sadržane su u njezinih osam temeljnih konvencija. EU promiče ratifikaciju i učinkovitu provedbu tih konvencija putem suradnje s ILO-om, uključujući sudjelovanje u tekućoj raspravi o radnim normama i radu nadzornih tijela ILO-a. EU istovremeno, u vanjskoj dimenziji svoje politike zapošljavanja i socijalne politike, u odnosima s partnerskim zemljama promiče načela dostojnog rada, uključujući poštovanje temeljnih konvencija ILO-a u kroz bilateralne i regionalne dijaloge o politikama i provedbu projekata razvojne pomoći.

ILO je 2013. pokrenuo raspravu o uspostavi nove norme kao nadopune Konvenciji o prisilnom radu (br. 29.), tj. jedne o osam temeljnih konvencija ILO-a. Nova norma, predviđena za raspravu i usvajanje na Međunarodnoj konferenciji rada (najvišem tijelu za donošenje odluka u ILO-u) u lipnju 2014. bit će u obliku protokola i/ili preporuke te bi se trebala pozabaviti propustima u provedbi na način da pomaže pri poboljšanju prevencije prisilnog rada, zaštiti žrtava, pristupu pravosuđu i kompenzacijskim mjerama kao i izvršavanju, uključujući kroz međunarodnu suradnju i/ili pomoć. EU i njezine države članice sudjelovale su u radu na pripremi nove norme. Od država članica EU-a, kao i svih članica ILO-a zatraženo je da do kraja 2013. dostave odgovore na upitnik kao temelj za sveobuhvatno izvješće ILO-a koje se treba objaviti u ožujku 2014. i naknadnu raspravu na Međunarodnoj konferenciji rada u lipnju 2014.

EU je dao doprinos promicanju dostojnog rada za radnike u domaćinstvu i pomorce, u kontekstu stupanja na snagu Konvencije o radnicima u domaćinstvu ILO-a i Konvencije o radu pomoraca, kroz financiranje projekata za migrante radnike u domaćinstvu i usvajanje prijedloga i zakonodavstva za olakšavanje provedbe tih konvencija od strane država članica EU-a. Komisija je predstavila prijedlog Odluke Vijeća kojom se državama članicama odobrava ratifikacija Konvencije ILO-a br. 189. o radnicima u domaćinstvu koja je stupila na snagu 5. rujna 2013. Komisija je poticala države članice na ratifikaciju Konvencije kao dijela strategije EU-a protiv trgovanja ljudima.

Na regionalnoj razini, sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a (Latinska Amerika i Karipsko otočje) održan 26. – 27. siječnja 2013. u Santiagu de Chileu države sudionice ponovno su izrazile svoju predanost poštovanju ljudskih prava kako su sadržana u međunarodnim konvencijama. Prepoznale su potrebu za unapređivanjem praktične primjene radnih normi i radnih uvjeta, uključujući zdravlje i sigurnost na radu, u skladu s načelima konvencija ILO-a. Izrazile su svoju predanost prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i naglasile potrebu za stavljanjem prioriteta na socijalni razvoj, zdravlje i obrazovanje i na promicanje održivog i uključivog gospodarskog rasta uz osiguravanje uključivog, poštenog i pravičnog društva i zdravog okružja.

Seminar ASEM-a o promicanju zapošljavanja mladih održan 20. – 21. studenoga 2013. u gradu Chongqing u Kini, koji su zajednički organizirali Kina, EU i Poljska je služio kao forum za razmjenu najbolje prakse i iskustava u rješavanju pitanja nezaposlenosti mladih.

EU je u svojim bilateralnim odnosima u 2013. raspravljao o pravima rada i učinkovitoj provedbi ratificiranih temeljnih konvencija ILO-a sa zemljama kao što su Bolivija (konvencije ILO-a br. 138. i 182. o eliminaciji dječjeg rada) i Peru (prisilni rad, kao i sloboda udruživanja i pravo na kolektivno pregovaranje). U odnosima s Gruzijom, dijalog o konvencijama br. 87 o slobodi udruživanja i br. 98 o pravu na kolektivno pregovaranje iznjedrio je dugo očekivane izmjene Zakonika o radu donesene u lipnju 2013. kao odgovor na preporuke nadzornih tijela ILO-a. Dijalog s Uzbekistanom u odnosu na konvenciju br. 182. o najgorim oblicima dječjeg rada podupro je rad ILO-a na nadziranju berbe pamuka i korake u smjeru poboljšanja provedbe konvencije.

U odnosima s Bangladešom EU je u suradnji s ILO-om i vladom te zemlje 8. srpnja 2014. izdao zajedničku izjavu „Kontinuirani angažman: pakt za održivost za kontinuirano unapređenje prava rada i sigurnosti tvornica u industriji gotove odjeće i pletenine u Bangladešu.” Ta izjava predstavlja inicijativu u kojoj su opisana konkretna djelovanja i rokovi za poboljšanje poštovanja radnih normi kao što su sloboda udruživanja i radni uvjeti kao i sigurnost tvornica. SAD se 19. srpnja 2013. pridružio Paktu.

U Europskoj politici susjedstva naglašena je potreba za dodatnim naporima za ratifikaciju i/ili učinkovito provođenje temeljnih konvencija ILO-a Na drugom forumu za socijalni dijalog Unije za Mediteran i EuroMeda održanom 13. studenoga 2013. u Barceloni naglašena je važnost rješavanja neformalnosti i dodatne izgradnje kapaciteta socijalnih partnera u regiji. U svojem redovitom dijalogu s Marokom, EU je tu zemlju snažno ohrabrio da čim prije moguće ratificira temeljnu konvenciju ILO-a br. 87. U odnosima s Gruzijom i Republikom Moldovom u studenom 2013. parafirani su sporazumi o pridruživanju, uključujući odredbe o detaljnom i sveobuhvatnom području slobodne trgovine (DCFTA). Odredbe uključuju obveze u vezi s učinkovitim provedbom ratificiranih temeljnih konvencija ILO-a.

EU je također aktivno sudjelovao u procesu daljnjeg postupanja u vezi s razvojnim planom nakon 2015. i konferencijom Rio+20 čime je pokazao da podupire produktivno zapošljavanje, dostojan rad za sve, uključujući stvaranje radnih mjesta, jamstvo prava na radu, socijalnu zaštitu i socijalni dijalog kao i rješavanje nejednakosti.

Učinkovita provedba temeljnih konvencija ILO-a također je promicana putem razvojne pomoći. EU je 2013. nastavio provedbu projekta BEST s ukupnim proračunom od 15 milijuna eura za djelovanja osmišljena i za, između ostalog, poboljšanje radnih uvjeta u sektoru tekstila i gotove odjeće u Bangladešu. Pružena je potpora razvoju politike i dijalogu u zemljama u razvoju u područjima pokazatelja dostojnog rada, socijalne zaštite, zdravlja i zaštite na radu i učinaka trgovine na zapošljavanje putem četiri zajednička projekta za upravljanje dogovorena 2012./2013., ukupne vrijednosti od ukupno 8,5 milijuna eura. To je uključivalo potporu platformama za politički dijalog kao i izgradnju kapaciteta za vladine dionike i socijalne partnere.

Socijalna dužna pažnja Europske investicijske banke temelji se na ključnim radnim normama ILO-a. Standardi Banke izričito isključuju prakse kao što su dječji rad, dužnički ili prisilni rad. Ako zemlja domaćin ne štiti prava radnika na udruživanje i kolektivno pregovaranje, od zajmoprimaca se unatoč tome očekuje da se trude omogućiti uvođenje alternativnih prihvatljivih mehanizama za pritužbe i zaštitu prava radnika u pogledu radnog okruženja i uvjeta zaposlenja. U oba slučaja, ili u slučaju da zakon šuti o tome, od zajmoprimaca se očekuje da radnike koji žele sudjelovati u kolektivnim organizacijama i pregovaranju u tome ne ograničavaju, ne diskriminiraju ih ili im se osvećuju. Od zajmoprimaca se zahtijeva da se pozabave poštovanjem ključnih radnih normi u svojim lancima opskrbe te da osiguraju da njihovi primarni izvođači i glavni dobavljači isto tako primjenjuju te norme te da se one odražavaju u njihovoj dokumentaciji o nabavi, ugovorima i dogovorima o nadzoru.

Organizacije civilnog društva koje rade na promicanju provedbe radnih normi i dostojnog rada primile su potporu iz Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR).

V. Provođenje prioriteta EU-a u području ljudskih prava

16. Ukidanje smrtne kazne

EU ima jak i principijelan stav protiv smrtne kazne te je ključni akter u borbi protiv smrtne kazne diljem svijeta. EU je tijekom 2013. i dalje opetovano potvrđivao svoje protivljenje smrtnoj kazni i koristio se svim raspoloživim diplomatskim instrumentima kako bi se zalagao za ukidanje smrtne kazne diljem svijeta. Kretanje prema ukidanju smrtne kazne jedan je od prioriteta navedenih u strateškom okviru i planu djelovanja za ljudska prava i demokraciju.

Tijekom 2013. ažurirane su Smjernice EU-a o smrtnoj kazni, koji je u trenutku donošenja 1998. bio prvi dokument te vrste. Novi je tekst konsolidacija iskustva EU-a u njegovoj vodećoj ulozi u svijetu u zagovaranju ukidanja smrtne kazne te predstavlja temelj za djelovanje Unije u tom području.

Revidirana verzija u prvi plan stavlja stajalište EU-a o ukidanju smrtne kazne te je u nju dodan relevantan tekst iz strateškog okvira i plana djelovanja EU-a za ljudska prava i demokraciju usvojenog u lipnju 2012. Uključuje upućivanja na sve nedavne rezolucije Opće skupštine UN-a o moratoriju na pogubljenja, uključujući najnoviju rezoluciju UNGA br. 67 usvojenu 21. prosinca 2012. s nikad većim brojem glasova u prilog usvajanja. Također upućuje na financiranje projekta za ukidanje smrtne kazne iz EIDHR-a i na Uredbu (EZ) br. 1236/2005 kojom je uređena kontrola izvoza određene robe koja bi se mogla upotrijebiti za izvršenje smrtne kazne. Novi tekst smjernica upućuje voditelje misija EU-a da redovito šalju izvješća o primjeni smrtne kazne u trećim zemljama i u skladu s time ažuriraju strategije o ljudskim pravima za pojedine zemlje. Naposljetku, u revidiranoj verziji ažuriran je dokument o minimalnim standardima s obzirom na najnovije rezolucije, izvješća i mišljenja UN-a.

U svrhu obilježavanja Europskog i svjetskog dana protiv smrtne kazne 10. listopada, EU i Vijeće Europe izdali su zajedničku izjavu u kojem ponovno potvrđuju svoje protivljenje upotrebi smrtne kazne u svim okolnostima i predanost ukidanju smrtne kazne diljem svijeta. EU je pozdravio najavu ukidanja smrtne kazne u američkoj saveznoj državi Maryland 2. svibnja 2013. EU je također pozdravio pristupanje Bolivije Drugom fakultativnom protokolu na Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima 12. srpnja 2013. S druge strane, EU je osudio kontinuiranu raširenu upotrebu smrtne kazne u drugim dijelovima svijeta. Posebna pažnja posvećena je Iranu, Iraku, Saudijskoj Arabiji, Jemenu, Japanu, Indiji, Tajvanu i SAD-u, međutim i u mnogim drugim zemljama/područjima dane su izjave i demarševi na temelju minimalnih standarda definiranih međunarodnim pravom i Smjernica EU-a o smrtnoj kazni.

EU je nastavio ukazivati na svoje protivljenje smrtnoj kazni na svim relevantnim forumima, a posebice pri UN-u, OEES-u i Vijeću Europe. Visoka predstavnik predstavljala je EU i aktivno sudjelovala u ministarskom sastanku na visokoj razini Opće skupštine UN-a koji su zajednički organizirali Francuska, Benin, Kostarika i Mongolija na temu „uloge regionalnih organizacija u borbi protiv smrtne kazne”.

Kao što je već navedeno u planu djelovanja za ljudska prava i demokraciju, EU je aktivno sudjelovao na Svjetskom kongresu protiv smrtne kazne održanom u Madridu u lipnju 2013. Kongres je organizirao ECPM (Ensemble contre la peine de mort) uz sponzorstvo Španjolske, Norveške, Švicarske i Francuske te u partnerstvu sa Svjetskom koalicijom za borbu protiv smrtne kazne te uz potporu Njemačke, Švedske, Luksemburga i EU-a. Događaj je dao jedinstven doprinos cilju ukidanja smrtne kazne budući da je okupio predstavnike vladinih organizacija, civilnog društva, akademike, odvjetnike i pojedince koji rade u tom području. PPEU za ljudska prava, g. Stavros Lambrinidis, predstavljao je EU na visokoj razini i održao govor na svečanosti zatvaranja događanja 15. lipnja.

EU je tijekom 2013. dao pet izjava o smrtnoj kazni pred Stalnim Vijećem OEES-a. U tri od tih izjava kritiziraju se smrtne kazne donesene u državama sudionicama (Bjelarusu i SAD-u). U drugoj izjavi EU je pohvalio ukidanje smrtne kazne u Marylandu (SAD). EU je također dao izjavu prigodom Europskog i svjetskog dana protiv smrtne kazne 10. listopada. U njoj se hvali rastući zamah u smjeru ukidanja smrtne kazne diljem svijeta, uključujući usvajanje rezolucije Opće skupštine UN-a koja poziva na globalni moratorij na upotrebu smrtne kazne, ali je izraženo žaljenje da se u praksi i dalje odvijaju pogubljenja. Naposljetku, EU je zajedno s Andorom, Norveškom, San Marinom, Srbijom i Švicarskom organizirao popratno događanje o ukidanju smrtne kazne tijekom sastanka o provedbi ljudske dimenzije u Varšavi 2. listopada.

EIDHR predstavlja ključni instrument za napore EU-a u smjeru ukidanja smrtne kazne. Putem EIDHR-a EU je vodeći donator koji podupire napore organizacija civilnog društva koje rade na ukidanju smrtne kazne u zemljama u kojim se ona još provodi. Od 2007. iz EIDHR-a je dodijeljeno gotovo 20 milijuna eura za podupiranje takvih djelovanja uključujući devet ključnih višegodišnjih inicijativa pokrenutih 2012. čiji je cilj promicanje restriktivne upotrebe smrtne kazne, uspostave moratorija na smrtnu kaznu i njezino ukidanje. Aktivnosti uključuju podupiranje reforme kaznenih zakonika; promicanje potpisivanja, ratifikacije i učinkovite provedbe međunarodnih i regionalnih povezanih instrumenata; poticanje okruženja koje pogoduje ukidanju smrtne kazne zagovaranjem, lobiranjem i kampanjama za podizanje razine svijesti te praćenje trenutačnih uvjeta upotrebe smrtne kazne. EIDHR-om se osigurava sveobuhvatna pokrivenost zemalja/područja u kojima smrtna kazna još uvijek nije ukinuta kao što su SAD, afričke zemlje, Kina, Indija i Tajvan.¹¹

¹¹ Izvješće „Potpora ukidanju smrtne kazne” daje sveobuhvatnu sliku djelovanja koja se financiraju iz EIDHR-a u svrhu potpore borbi protiv smrtne kazne diljem svijeta: <http://www.eidhr.eu/files/dmfile/EIDHRDeliveringonDeathPenalty.pdf>.

17. Iskorjenjivanje mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja

U skladu sa smjernica EU-a o mučenju (revidiranima 2012.), Europska unija nastavila je pridržavati se svoje politike apsolutne zabrane mučenja i okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja.

EU je koristio sve raspoložive instrumente diplomacije i razvojne pomoći kako bi iskorijenio mučenje te je osigurao znatnu financijsku potporu za organizacije civilnog društva diljem svijeta koje rade na sprečavanju mučenja i pružaju pomoć žrtvama mučenja. EU je tijekom 2013. nastavio povjerljivo izražavati zabrinutost u pogledu pojedinačnih slučajeva mučenja, posebice u okviru dijaloga o ljudskim pravima te je dao nekoliko javnih izjava u kojima osuđuje upotrebu mučenja ili pozdravlja potpisivanje relevantnih međunarodnih instrumenata. EU je javno osudio izricanje presude tjelesnog kažnjavanja maloljetne žrtve seksualnog zlostavljanja na Maldivima, pozvao je na temeljitu istragu videozapisa objavljenog na internetu koji sadrži eksplicitni dokaz mučenja na Fidžiju, pozdravio je potpisivanje Konvencije UN-a protiv mučenja (CAT) od strane Vijetnama i nastavio govoriti o mučenju na multilateralnim forumima kao što su UN i OESS. Delegacije EU-a aktivno su promicale pristupanje CAT-u i Fakultativnom protokolu CAT-u (OPCAT) te su podupirale razvoj nacionalnih mehanizama protiv mučenja.

9. prosinca 2013. delegacija EU-a u Indoneziji zajedno s Indonezijskim nacionalnim povjerenstvom za ljudska prava i Udruženjem za sprečavanje mučenja zajednički je organizirala seminar o Fakultativnom protokolu uz UN CAT (OPCAT) i uspostavi nacionalnog mehanizma za prevenciju u Indoneziji.

U godišnjoj izjavi prilikom Međunarodnog dana potpore žrtvama mučenja 26. lipnja 2013. EU je pozvao sve države da uvedu potpunu i bezuvjetnu zabranu mučenja te je naglasio potrebu za usvajanjem pristupa osjetljivog na rodna pitanja u borbi protiv mučenja i drugog okrutnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja uz pridavanje posebne pažnje rodno uvjetovanom nasilju. EU je potaknuo sve države da postanku stranke UN CAT-a i OPCAT-a. U izjavi je također naglašena važnost koju EU pridaje ulozi UN-a, Vijeća Europe i OESS-a u borbi protiv mučenja i davanju podrške žrtvama te je odana počast kontinuiranim naporima brojnih nevladinih organizacija i pojedinaca koji neumorno rade na sprečavanju mučenja i olakšavanju patnje žrtava.

Tijekom 22. sjednice Vijeća UN-a za ljudska prava, države članice EU-a zajednički su poduprle rezoluciju kojom se osuđuju, između ostalog, svi oblici mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i naglasile važnost pružanja pravnog lijeka žrtvama mučenja, posebice u vezi s pravom na rehabilitaciju. Rezolucijom se države pozivaju da osiguraju da su aktivnosti rehabilitacije prilagođene potrebama žrtava i da uključuju medicinsko i psihološko liječenje te skrb temeljenu na zajednici i obitelji uz socijalne, obrazovne i stručne službe.

Predanost EU-a borbi protiv mučenja i nečovječnog postupanja dopunjena je financiranjem projekata za borbu protiv mučenja koje provode akteri civilnog društva diljem svijeta. Uistinu, iskorjenjivanje mučenja i nečovječnog postupanja ključni je cilj politike ljudskih prava EU-a i glavni prioritet u okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava. U skladu sa strategijom EIDHR-a, 2012. upućen je globalni poziv na podnošenje prijedloga s ciljem podupiranja aktivnosti civilnog društva koje doprinose ostvarivanju potpune zabrane mučenja za sve. Konačni cilj je osiguravanje preuzimanja odgovornosti za mučenje i druge vrste nečovječnog postupanja u trećim zemljama. Odabrani prioriteti u okviru poziva odražavaju evoluciju naše metodologije i promiču integrirani pristup koji obuhvaća sve čimbenike u borbi kao što su sprečavanje, osuđivanje, istraga, kazneni progon i kažnjavanje počinitelja te rehabilitacija žrtava i njihovih obitelji. Ta perspektiva usmjerena na žrtvu omogućuje cjelovitiji odgovor na iskorjenjivanje mučenja i nečovječnog postupanja, a da se u podršci borbi protiv toga ne izostavi nijedno ključno područje. Kao rezultat tog procesa, odabrano je 19 globalnih i regionalnih projekata ukupne vrijednosti 20 milijuna eura koji su tijekom 2013. počeli provoditi svoje aktivnosti.

Usporedno s time, na nacionalnoj razini primijetili smo povećanje broja predstavništava EU-a u trećim zemljama koja su borbu protiv mučenja i nečovječnog postupanja navele kao prioritet u svojim lokalnim pozivima na podnošenje prijedloga. To kretanje, uglavnom odraženo u zemljama ENPI-ja, ne samo da jača napore koji se provode na regionalnoj i globalnoj razini već i osnažuje provedbu smjernica EU-a o mučenju i nečovječnom ponašanju na nacionalnoj razini.

Naposljetku, značajno financiranje projekata iz EIDHR-a i ove je godine omogućilo povećanje globalnih spoznaja o temeljnim uzrocima mučenja, stavilo obveze u okviru Konvencije protiv mučenja (CAT) na nacionalnu razinu, ojačalo odgovornost i povećalo pristup žrtava pravnim lijekovima i naknadama uključujući sveobuhvatnu rehabilitaciju žrtava mučenja i njihovih obitelji. Nadalje, također je pomoglo u drugim aktivnostima, između ostalog u osiguravanju izgradnje kapaciteta organizacija civilnog društva ili mreža nevladinih organizacija u trećim zemljama u borbi protiv mučenja i nekažnjavanja i jačanju kapaciteta i motivacije NHRI-ja u Africi i azijsko pacifičkoj regiji u svrhu sprečavanja mučenja.

18. Učinkovita potpora braniteljima ljudskih prava

Branitelji ljudskih prava ključni su partneri EU-a u njegovoj politici zaštite i promicanja ljudskih prava diljem svijeta. U skladu sa smjernicama EU-a o braniteljima ljudskih prava iz 2004., EU snažno podržava sve one koji hrabro prate stanje ljudskih prava i hvataju se u koštac s kršenjima tih prava. To postaje sve važnije u doba kad okruženje u mnogim zemljama postaje sve više neprijateljsko prema radu aktivista za ljudska prava. Kampanje ocrnjivanja protiv nevladinih organizacija, ograničenja pristupa financiranju iz inozemstva i činovi zastrašivanja i nasilja nad aktivistima samo su neki od primjera izazova s kojima se suočavaju brojni branitelji ljudskih prava u svom svakodnevnom radu.

Smjernice EU-a su dakle i dalje središnja referentna točka u kontaktima s partnerskim zemljama na svim razinama, osobito tijekom dijaloga o ljudskim pravima kao i pri multilateralnim forumima za ljudska prava. Tijekom godine, EU je u kontaktima s trećim zemljama stalno ukazivao na slučajeve koji uključuju branitelje ljudskih prava i davao izjave u kojima potvrđuje potporu njihovom radu, uključujući u slučajevima u kojima su branitelji pritvoreni, zlostavljani ili ubijeni. EU je dao brojne lokalne izjave, izjave VP/PP-a i demarševe osobito usmjerene na stanje branitelja ljudskih prava.

Iz Bruxellesa i putem delegacija EU-a na terenu, EU je radio na osiguravanju puštanja aktivista koji su nepravедno pritvoreni, pratio suđenja braniteljima ljudskih prava, savjetovao se s njima o načinima na koji EU može pomoći da se poboljša stanje ljudskih prava u njihovim zemljama, senzibilizirao lokalne zajednice i širu javnost o radu branitelja ljudskih prava, pružio financijsku potporu za njihove aktivnosti te smišljao načine kako zaobići cenzuru protiv njih. Redoviti godišnji sastanci branitelja ljudskih prava i diplomata EU-a postali su uobičajena praksa. Tijekom godine, EU je usko surađivao sa strateškim partnerima, međunarodnim organizacijama i nositeljima mandata UN-a koji rade na pitanju branitelja ljudskih prava. EU je posebice doprinio pripremi Preporuka o zaštiti branitelja ljudskih prava u regiji OESS-a koju je izradio Ured za demokratske institucije i ljudska prava OESS-a.

Značajna količina sredstava za potporu braniteljima ljudskih prava dodjeljuje se u okviru EIDHR-a. Veći dio te potpore usmjerava se prema braniteljima ljudskih prava putem specijaliziranih nevladinih organizacija, uključujući u hitnim situacijama. U 2013. pokrenuto je 25 novih projekata za potporu braniteljima ljudskih prava, vrijednih 20 milijuna eura. Te nova, dodatna djelovanja nadovezuju se na aktualnih 130 posebnih projekata za obranu ljudskih prava i njihovih branitelja tamo gdje su najugroženiji, čija vrijednost već dosiže 100 milijuna eura. Te projekte provode organizacije civilnog društva, a odabrani su iz devet poziva na podnošenje prijedloga pokrenutih iz sjedišta od 2007. te barem 14 lokalnih poziva na podnošenje prijedloga u kojima je pitanje branitelja ljudskih prava bilo prioritet. Uz to, u 2013. pokrenut je novi poziv na podnošenje prijedloga (odabir je tijeku) u vrijednosti od 15 milijuna eura. Iz toga će proizaći novi skup projekata za proljeće 2014. Prioriteti su i. građanska i politička prava u okruženju koje ima sve manje mjesta za nevladine organizacije te gdje dolazi do kriminalizacije branitelja ljudskih prava, ii. ekonomska i socijalna prava, uključujući okoliš, prirodne resurse i zemljišna pitanja, iii. izazovi s kojima se suočavaju branitelji ljudskih prava koji žive u udaljenim područjima, iv. prava žena i rodna pitanja. Europska komisija ima uz to na raspolaganju i financijsku omotnicu putem koje može izravno osigurati *ad hoc* bespovratna sredstva do 10 000 eura za branitelje ljudskih prava u hitnim slučajevima. Do kraja 2013. dodijeljeno je preko 140 bespovratnih sredstava ukupnog iznosa 1,1 milijuna eura. Ta vrsta potpore može obuhvatiti različite vrste potpore za branitelje (pojedince i/ili organizacije) uključujući medicinsku pomoć, pravne troškove, nabavu sigurnosnih materijala za urede ili kućanstva), hitni premještaj ugroženih aktivista, potporu obiteljima branitelja koji su pritvoreni ili preminuli, itd. Izvješće „Potpora braniteljima ljudskih prava”, dostupno na poveznici www.eidhr.eu/library, daje sveobuhvatnu sliku aktivnosti financiranih iz EIDHR-a u svrhu potpore braniteljima diljem svijeta.

Usporedno s time, Europski parlament gorljivi je pobornik branitelja ljudskih prava. Pododbor za ljudska prava (DROI) često je pozivao branitelje ljudskih prava na svoje sastanke. Uspostavljena 1988., nagrada Saharov Europskog parlamenta za slobodu mišljenja dodjeljuje se kako bi se odala počast izuzetnim pojedincima koji se bore protiv netolerancije, fanatizma i ugnjetavanja u izuzetno teškim okolnostima. U listopadu 2013. nagrada je dodijeljena Malali Yousafzai, pakistanskoj zagovornici za obrazovanje djevojčica.

19. Promicanje i zaštita prava djece

EU je u 2013. nastavio promicati prava djece diljem svijeta. Uslijed zajedničke suradnje EU-a i UNICEF-a dovršen je paket instrumenata za integraciju prava djece u razvojnu suradnju te je pokrenuta njegova provedba putem regionalnog osposobljavanja organiziranog za delegacije EU-a i druge donatore. Glavni je cilj podupirati uključivanje prava djece u razvojnu suradnju, ne samo za EU, već za sve donatore.

EU podupire program UNICEF-a „Raskid sa sustavima koji ne funkcioniraju: partnerstvo za pravni identitet afričke i azijske djece (ulaganje u ljude)”, kojim je u razdoblju od 2012. do 2014. osigurano ukupno 5,4 milijuna eura. Opći cilj programa pokrenuti je preobrazbu građanskog registriranja u osam odabranih zemalja u Africi, Aziji i Pacifiku tako da se svim građanima osigura neposredna i univerzalna usluga registriranja.

EU je 2013. objavio poziv na podnošenje prijedloga u vrijednosti od 5 milijuna eura za projekte za borbu protiv čedomorstva ženske djece.

U prosincu 2012. u sklopu tematskog programa Ulaganje u ljude objavljen je globalni poziv na podnošenje prijedloga za pomoć pri iskorjenjivanju nasilja nad djecom vrijedan 41 milijun eura. To je dovelo do odabira 38 projekata koji se izravno ili neizravno bave radom djece. Neki od projekata usmjereni su na zemlje pogođene sukobima (Demokratska Republika Kongo, Republika Kongo i Afganistan).

Više od 28 000 djece u oružanim sukobima ostvarilo je korist iz odluke donesene krajem 2012. godine o upotrebi novca iz Nobelove nagrade dodijeljene EU-u za pomaganje djeci u situacijama sukoba. Inicijativa EU-a „Djeca mira” pretvorena je u višegodišnji program pomoći obrazovanju u hitnim situacijama (2 milijuna eura predviđenih za 2012., 4 milijuna eura predviđenih za 2013.). Na javnom događanju povodom Svjetskog dana djece 20. studenoga 2013. povjerenica Georgieva najavila je devet novih projekata inicijative EU-a Djeca mira od kojih će koristi imati dodatnih 80 000 djece.

Visoka predstavnica dala je 12. veljače 2013. izjavu zajedno s novoimenovanom posebnom predstavnicom UN-a Leilom Zerrougui prilikom Međunarodnog dana protiv korištenja djece vojnika u kojoj su izrazile zabrinutost zbog sve većeg broja opetovanih počinitelja teških povreda prava djece tijekom sukoba. Gđa Zerrougui posjetila je Bruxelles 26. – 27. lipnja 2013. te je održala niz sastanaka s predstavnicima institucija EU-a i država članica.

EU je kao dio šireg programa osposobljavanja u području ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava u rujnu 2013. u suradnji s Afričkom unijom, Svjetskom bankom i UN-om organizirao seminar o djeci i oružanim sukobima u Addis Ababi. Tijekom seminara osmišljen je velik broj preporuka za buduću suradnju.

EU je poduzeo dodatne mjere za integraciju zaštite djece u operacije upravljanja kriznim situacijama. Misija osposobljavanja EU-a u Maliju osigurala je osposobljavanje sigurnosnih snaga o pitanjima zaštite djece. EU i Belgija u suradnji s organizacijom „Save the Children” radili su na testiranju modula za osposobljavanje u području zaštite djece prije raspoređivanja misije koji bi se 2014. trebao uvesti za sve novo osoblje misija i operacija ZSOP-a.

Komisija je početkom 2013. izdala radni dokument službi (SWD(2013)173) „Trgovina i najgori oblici dječjeg rada” u kojem se prepoznaje da trgovina obično pogoduje rastu i razvoju i da može neizravno unaprijediti ljudska prava. U radnom dokumentu službi Komisije također se dolazi do zaključka da je samo mali dio međunarodne trgovine povezan s dječjim radom i da se eliminacijom najgorih oblika dječjeg rada može najbolje pozabaviti holističkim pristupom uz upotrebu širokog spektra instrumenata.

EU je aktivno sudjelovao u trećoj svjetskoj konferenciji o dječjem radu održanoj u Braziliji 8. – 10. listopada 2013. Glavni cilj konferencije bio je procijeniti napredak postignut na globalnoj razini od usvajanja konvencije ILO-a br. 182. i plana za postizanje eliminacije najgorih oblika dječjeg rada do 2016. dogovorenog na drugoj svjetskoj konferenciji o dječjem radu održanoj u Haagu 2010. Donesena je „Brazilijska deklaracija o dječjem radu”. U njoj su prepoznati naponi koji su do danas učinjeni te sadrži opis mjera koje zemlje mogu poduzeti u svrhu eliminacije dječjeg rada. Iako cilj za eliminiranje najgorih oblika dječjeg rada za 2016. neće biti postignut, EU je i dalje u potpunosti predan provedbi Haškog plana iz 2010.”

Kroz svoj Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), Europska komisija predvidjela je okvirni iznos od 13,2 milijuna eura za razdoblje 2007. – 2013. za potporu civilnog društva diljem svijeta u provedbi projekata koji se bave pitanjima djece.

20. Zaštita prava žena i zaštita protiv rodno uvjetovanog nasilja¹²

Potporna osnaživanju žena i rodnoj ravnopravnosti ostala je i u 2013. ključno pitanje u pogledu djelovanja EU-a u vanjskim odnosima. Pitanja s kojima se EU bavio kretala su se od političkog sudjelovanja žena i ekonomskog osnaživanja do raznih inicijativa protiv rodno uvjetovanog nasilja i štetnih tradicionalnih praksi. Rodna pitanja integrirana su u sve programe EU-a i uključena u javne poruke, političke dijaloge s vladama i dijaloge s civilnim društvom. EU je nastavio pružati specijalizirano osposobljavanje za diplomate o tome kako uzeti u obzir pitanja žena u svom svakodnevnom radu za vrijeme njihovog rada u trećim zemljama.

EU je aktivno sudjelovao na 57. sastanku Komisije o statusu žena (CSW) održanom u ožujku 2013. Komisija o statusu žena glavno je tijelo za kreiranje politika UN-a za rodnu ravnopravnost i unaprjeđenje položaja žena. Prioritetna tema CSW-a u 2013. bila je *eliminacija i sprečavanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama*. EU je započeo pripreme za 58. sastanak CSW-a na kojem je prioritetna tema *izazovi i postignuća pri provedbi Milenijskih razvojnih ciljeva za žene i djevojčice*.

EU je bio aktivni partner u inicijativi za sprečavanje seksualnog nasilja, prioritetne inicijative skupine G8 koja se bavi pitanjem nekažnjavanja seksualnog nasilja za vrijeme sukoba. U studenome 2013. EU je usvojio Komunikaciju „nulta razina tolerancije za sakaćenje genitalija žena”. U Komunikaciji je naveden niz mjera za rad na eliminaciji sakaćenja genitalija žena, uključujući bolje razumijevanje te pojave, sprečavanje sakaćenja genitalija žena i potporu žrtvama, učinkovitiji kazneni progon od strane država članica, zaštitu ugroženih žena na području EU-a i rad na eliminaciji sakaćenja genitalija žena na globalnoj razini.

U Komunikaciji o Europskoj politici susjedstva iz 2013. Komisija i Visoka predstavnica ponovno su potvrdili potrebu za jačanjem napora za unaprjeđenje prava žena. EU je posebice poticao veću rodnu ravnotežu u institucijama, uzimajući u obzir pozitivan učinak bolje zastupljenosti žena na demokratska i mirna društva. Ministarska konferencija Unije za Sredozemlje o jačanju ulogu žena u društvu održana je u rujnu 2013. u Parizu.

¹² Ovo poglavlje također obuhvaća rodnu jednakost.

U prosincu 2013. objavljeno je treće izvješće o provedbi plana djelovanja za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena u razvoju za razdoblje 2010. – 2015. Izvješće obuhvaća razdoblje od srpnja 2012. do lipnja 2013., a posebice se bavi provedbom pokazatelja u tom razdoblju.

U studenome 2013. EU je ugostio Europske dane razvoja u Bruxellesu. Posebni okrugli stol bio je posvećen pitanju „kako okvir nakon 2015. može osigurati napredak prema rodnoj ravnopravnosti, pravima žena i osnaživanju žena?” i raspravi o ulozi žena u oslobađanju poticaja za održivi razvoj.

UN je nastavio biti platforma pomoću koje EU postiže napredak u vezi svojih strateških prioriteta. EU je podupirao rad Žena UN-a i posebnog izvjestitelja UN-a za nasilje nad ženama, njihove uzroke i posljedice te posebnog izvjestitelja UN-a za seksualno nasilje povezano sa sukobima. Tijekom 2013. EU i Žene UN-a nastavili su provoditi Sporazum o razumijevanju potpisan u travnju 2012. Dogovoren je i proveden program rada. Sporazum o razumijevanju tvori temelj partnerstva čiji je cilj ostvariti ključne međunarodne obveze u području rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena. Ključna postignuća ostvarena su u polju komunikacije, političkog dijaloga i zajedničkog zagovaranja, osposobljavanja i planiranja zajedničkih programa EU-a i Žena UN-a. EU i žene UN-a trenutačno imaju osam aktualnih zajedničkih programa u različitim područjima i zemljama koji obuhvaćaju područja kao što su političko vodstvo, nasilje nad ženama, gospodarsko osnaživanje, planiranje i izrada proračuna osjetljivih na rodna pitanja i sudjelovanje žena u uspostavi mira. Na primjer, u travnju 2013. EU i Žene UN-a zajednički su organizirali događanje u vezi vodstva žena u regiji Sahel u suradnji posebnim izaslanikom UN-a za Sahel. Događanje, na kojem su se okupili vođe civilnog društva, vladini dužnosnici i predstavnici međunarodnih organizacija, usmjerilo se na važnost unapređivanja rodne ravnopravnosti i vodstva žena kao odgovor na krizu u toj regiji.

ESVD je održavao redovite sastanke neformalne radne skupine za rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1325. o ženama, miru i sigurnosti. Godišnji sastanak država članica EU-a o rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a br. 1325 održan u svibnju 2013. bavio se pitanjima tranzicijskog pravosuđa i roda i smanjenjem nekažnjavanja. U 2013. pripremljeno je drugo izvješće o pokazateljima EU-a o sveobuhvatnom pristupu EU-a provedbi rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a br. 1325 i br. 1820 o ženama, miru i sigurnosti, koje obuhvaća razdoblje od listopada 2010. do prosinca 2012. Izvješće se temelji na obavezama EU-a u okviru sveobuhvatnog pristupa i 17 pokazatelja koje je Vijeće usvojilo u 2008. U njemu je naglašen velik broj ohrabrujućih kretanja, uključujući napredak u vezi s donošenjem i provedbom nacionalnih planova djelovanja od strane država članica EU-a i raspoređivanju savjetnika za rodna pitanja u više od polovice misija i operacija ZSOP-a.

U svojoj predanosti za kontinuiranom i sustavnom raspoređivanju savjetnika za zaštitu žena u sklopu mirovnih i političkih misija, EU je podupro brzo raspoređivanje promatrača za ljudska prava od strane Afričke Unije i Ujedinjenih naroda u Maliju. Europska unija osigurala je financijsku potporu za raspoređivanje neovisnih promatrača za ljudska prava iz organizacija civilnog društva. Misija Europske unije za osposobljavanje u Maliju uključivala je osposobljavanje u vezi s rodnim pitanjima i ljudskim pravima, koje je proveo jedini civilni predavač u misiji, raspoređen u okviru Inicijative UK-a za sprečavanje seksualnog nasilja.

EU je podupro uključivanje stručnjaka za rodna pitanja u posrednička nastojanja, uz sudjelovanje žena u svim raznim takvih procesa. EU je već poduzeo velik broj djelovanja za promicanje ravnopravnog i potpunog sudjelovanja žena u sprečavanju i rješavanju sukoba, mirovnim pregovorima, uspostavi i održavanju mira, humanitarnim naporima i ponovnoj izgradnji nakon sukoba. EU je u travnju 2013. ugostio drugi pilot tečaj Odjela za potporu posredovanju UN-a o rodnim pitanjima i procesima uključivog posredovanja – seminar na visokoj razini za izaslanike, posrednike i stručnjake za posredovanje. U Republici Côte d'Ivoire EU je dao doprinos od 1 milijun eura za neslužben rad na mirovnim pregovorima, uključujući kampanje za podizanje razine svijesti vođene od strane ženskih organizacija koje podupiru ulogu žena u mirovnom procesu i procesu pomirenja. Mreža žena u mreži za mir i sigurnost u Zapadnoj Africi primila je potporu EU-a za promicanje dijaloga i razmjene mišljenja. U Gvatemali EU je podržao projekt u kojem je 386 žena pripadnica autohtonih naroda osposobljeno u pogledu vještina pregovaranja i posredovanja što je dovelo do rješavanja 100 sukoba u vezi sa zakupom zemljišta. U tom procesu sudjelovalo je 4181 žena. Delegacija EU-a u Gvineji Bisau nedavno je počela pružati potporu za posrednice u lokalnim sukobima u okviru Programa za izgradnju mira. U Maldivima EU podupire lokalni projekt za posredovanje u sukobu putem UN-a u kojem su 23 od 37 polaznika žene (62 %).

U srpnju 2013. EU je usvojio radni dokument službi Komisije „Rodna pitanja u humanitarnoj pomoći: različite potrebe, prilagođena pomoć (SWD (2013)290final), u kojem je opisan Komisijin pristup rodnim pitanjima i rodno uvjetovanom nasilju u sklopu humanitarne pomoći. Njegov cilj je poboljšati kvalitetu humanitarne pomoći djelovanjem koje učinkovito odgovara posebnim potrebama žena, djevojčica, dječaka i muškaraca. To će se postići putem integracije rodne perspektive, sudjelovanjem i zaštitom. Kako bi poduprli provedbu i usklađenost politike osmišljen je alat za praćenje rodnih pitanja i dobi u svrhu poticanja i praćenja izrade programa osjetljivih na rodna pitanja i dob koji će se primjenjivati na sva djelovanja koja primaju financiranje u 2014.

EU je nastavio biti aktivan partner u inicijativi partnerstvo za ravnopravne budućnosti uspostavljenoj u rujnu 2012. čiji je cilj srušiti prepreke sudjelovanju žena u političkom i ekonomskom životu.

Rodna pitanja dobila su na važnosti u odnosima između EU-a i drugih međunarodnih partnera. „Prostor za dijalog o rodnim pitanjima EU-a i LAC-a (Latinska Amerika i Karipsko otočje)” uspostavljen je kako bi poslužio kao prostor u kojem se može raspravljati o rodnim pitanjima i naglašavati ih u sklopu partnerstva između EU-a i zemalja Latinske Amerike i Karipskog otočja. Pitanje roda prioritet je u programu rada EU-a i tajništva Lige arapskih država.

U 2013. godini poduzeti su dodatni naponi za povećanje zastupljenosti žena u okviru ESVD-a. Sveukupno, 29 % osoblja sjedišta i 19,2 % voditelja delegacija EU-a su žene. Dvoje od jedanaest posebnih predstavnika EU-a su žene. U godišnjem izvješću o zapošljavanju ESVD-a objavljenom 26. srpnja 2013. potvrđeno je jasno poboljšanje prisutnosti žena na ključnim rukovodećim položajima u delegacijama i poboljšanje rodne ravnoteže u sjedištu u Bruxellesu. U 2013. uspostavljena je mreža žena ESVD-a pod vodstvom zamjenice glavnog tajnika za politička pitanja ESVD-a. Mreža se usredotočila na brojne aktivnosti – od neslužbenih razgovora s veleposlanicama, posebnim predstavnicama UN-a i drugim inspirativnim uzorima do poučavanja i programa mentorstva tako da svatko može ostvariti korist iz iskustva i savjeta žena diplomata na višim rukovodećim položajima.

21. Sukladnost s međunarodnim humanitarnim pravom (MHP)

EU je glavni zagovornik međunarodnog humanitarnog prava (MHP) i humanitarnih načela. Europska unija ima dvostrani pristup MHP-u: pristup za unutarnju i za vanjsku politiku. U okviru svog vanjskog djelovanja EU je nastavio podupirati širenje MHP-a na sve zaraćene stranke, uključujući oružane nadržavne aktere te se na sustavniji način koristio političkim dijalozima i kampanjama demarševa kako bi potaknuo treće zemlje na ratifikaciju ključnih instrumenata MHP-a i provedbu obaveza MHP-a. EU je nastavio provoditi Smjernice o MHP-u usvojene 2005. i ažurirane 2009. godine koje služe kao instrument za promicanje usklađenosti trećih država i nadržavnih aktera s MHP-om.

EU je naveo svoju spremnost za sudjelovanjem u savjetodavnom forumu sudionika dokumenta iz Montreuxa za Udruženje za međunarodni kodeks ponašanja za privatne zaštitarske tvrtke (ICoCA), neovisnog nadzornog mehanizma pokrenutog u Ženevi u rujnu 2013. Europska unija sudjelovala je također na Međunarodnoj konferenciji o dokumentu iz Montreuxa koju je sazvala Švicarska te u Međunarodnom odboru Crvenog križa (ICRC) 11. – 13. prosinca 2013.

EU je u 2013. nastavio jačati svoje zagovaranje za usklađenost s međunarodnim humanitarnim pravom u okviru humanitarne pomoći. Povjerenica Kristalina Georgieva osudila je kršenja međunarodnog humanitarnog prava u situacijama oružanih sukoba, a posebice u Siriji. U svom govoru na Donatorskoj konferenciji za Siriju u Kuvajtu održanoj 30. siječnja 2013. naglašavala je da sve stranke moraju poštovati međunarodno humanitarno pravo i podržavati i štiti najosnovnija načela čovječnosti: poštudu nevinih života civila i humanitarnih radnika koji su tu da pruže pomoć.

U prosincu 2013., prilikom 150. godišnjice osnivanja Međunarodnog odbora crvenog križa (ICRC), VP/PP Ashton dala je izjavu u kojoj odaje počast neumornom i vrijednom radu ICRC-a na zaštiti života i dostojanstva žrtava oružanih sukoba diljem svijeta. EU je pratio ICRC tijekom cijele godine komemorativnih događanja, a povjerenica Georgieva prepoznala je ključnu ulogu organizacije za humanitarni svijet, njezinu ponosnu povijest i zabilježena postignuća. EU i njezine države članice zajedno su pružili najveći financijski doprinos ICRC-u u 2013. Europska komisija poduprla je projekt pod vodstvom ICRC-a „Zdravstvena skrb u opasnim situacijama” čiji je cilj poboljšanje učinkovitosti i osiguravanja učinkovite i nepristrane zdravstvene skrbi u oružanim sukobima i drugim hitnim situacijama, a u 2013. financirala zajedničku komunikacijsku kampanju s ICRC-om koja je uključivala aktivnosti u sedam europskih glavnih gradova. EU je nastavio financirati projekt finskog Crvenog križa za povećanje osviještenosti o međunarodnom humanitarnom pravu. Različita tijela EU-a održavaju stalan dijalog s ICRC-om o aktualnim velikim izazovima u području humanitarnog rada u raznim operativnim kontekstima. Taj je dijalog usmjeren na, između ostalog, odgovor ICRC-a u velikom broju kriznih situacija, pri čemu provedba smjernica EU-a o promicanju usklađenosti s MHP-om ostaje bitan vid suradnje.

Tijekom 2013. EU je pružio financijsku potporu projektu za jačanje kapaciteta Međunarodnog odbora crvenog križa za osiguravanje osposobljavanja i širenja u vezi s MHP-om za vojne/sigurnosne snage i oružane nevladine aktere u ključnim zemljama pogođenim sukobima, posebice Iraku, Kolumbiji i DRK-u. EU je također financirala Švicarsku zakladu za protuminsko djelovanje, te Poziv iz Ženeve na podnošenje prijedloga za projekt u sklopu kojeg se provodi osposobljavanje o MHP-u oružanih nevladinih aktera u Sudanu; u sklopu te aktivnosti također je podržan sastanak potpisnika Poveljâ o opredijeljenosti u cilju preispitivanja i provedbe povelja. EU je nastavio financirati projekt finskog Crvenog križa za podizanje razine svijesti o međunarodnom humanitarnom pravu i humanitarnim načelima među europskim humanitarnim organizacijama i njihovim partnerima u provedbi koji djeluje u zemljama s učestalim sukobima ili zemljama nakon sukoba.

Države članice napredovale su u provedbi obaveza koje su preuzele na 31. Međunarodnoj konferenciji pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca u 2011. Litva je 14. kolovoza 2013. ratificirala Konvenciju za zaštitu svih osoba od prisilnog nestanka iz 2006, a Poljska je Konvenciju potpisala 25. lipnja 2013. Opća skupština UN-a usvojila je 2. travnja 2013. povijesni Ugovor o trgovini oružjem (ATT) koji uređuje međunarodnu trgovinu konvencionalnim oružjem. Sve države članice EU-a već su ga potpisale.

22. Ostvarivanje ljudskih prava LGBTI osoba

EU je snažno predan pravu svih ljudi na uživanje cjelokupnog raspona ljudskih prava bez diskriminacije. Kao znak te predanosti, Vijeće za vanjske poslove je u lipnju 2013. usvojilo „Smjernice za promicanje i zaštitu svih ljudskih prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba”.¹³

One služe tome da službenicima institucija EU-a i državama članicama EU-a daju smjernice za kontakt s trećim zemljama te s međunarodnim organizacijama i organizacijama civilnog društva uz upotrebu pristupa u kojem se svaki slučaj razmatra posebno kako bi promicali i štitili ljudska prava LGBTI osoba u sklopu svog vanjskog djelovanja. Cilj smjernica je omogućiti EU-u da proaktivno promiče ljudska prava LGBTI osoba kako bi mogao bolje razumjeti bilo koju vrstu diskriminacije s kojom bi se mogli suočavati i boriti se protiv nje te kako bi mogao reagirati na kršenja njihovih ljudskih prava. Time će se dodatno doprinijeti jačanju i podupiranju politike ljudskih prava EU-a u općenitom smislu.

VP/PP Ashton je 17. svibnja 2013. na međunarodni dan protiv homofobije i transfobije dala u ime EU-a izjavu u kojoj je izjavila da se „EU neumorno zalaže za poštovanje ljudskih prava neovisno o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu.” Za vrijeme naših dijaloga o ljudskim pravima ukazujemo na pitanje LGBTI prava, govorimo o tome u našim javnim izjavama te s našim delegacijama u pozadini radimo na zagovaranju pravde i ljudskih prava. Putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava, EU podupire branitelje ljudskih prava LGBTI osoba diljem svijeta.”

PPEU za ljudska prava bio je pozvan da nove smjernice EU-a o pravima LGBTI osoba predstavi na godišnjoj konferenciji ILGA-e u listopadu u Zagrebu. Također je posjetio Nürnberg kako bi nagradu za međunarodna ljudska prava koju grad dodjeljuje svake dvije godine uručio braniteljici ljudskih prava LGBTI osoba Kashi Nabagesera. U sastancima prije i nakon posjete Rusiji, PPEU stavio je poseban naglasak na obranu LGBTI pojedinaca i branitelja ljudskih prava s obzirom na nedavno donesen zakon o propagandi homoseksualnosti među maloljetnicima u Ruskoj Federaciji.

¹³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/137584.pdf

EU je u 2013. nastavio s aktivnim zalaganjem u multilateralnim naporima, posebno u okviru UN-a, u borbi protiv diskriminacije, uključujući diskriminaciju na osnovi seksualne orijentacije i rodnog identiteta. EU kroz razne forume UN-a nastoji osigurati da sve osobe, uključujući LGBTI osobe, uživaju sva ljudska prava bez diskriminacije.

Međuregionalna temeljna skupina za prava LGBTI osoba, čiji su član EU i neke njegove države članice, 26. rujna po prvi je put organizirala sastanak na ministarskoj razini o ulozi Ujedinjenih naroda u zaustavljanju nasilja i diskriminacije lezbijki, gej, biseksualnih i transrodnih osoba. Svi članovi temeljne skupine, uključujući i VP/PP, tom su prigodom potpisali ministarsku deklaraciju. Jasna poruka bila je da LGBTI osobe imaju ista prava kao i svi drugi pojedinci: za njih se ne stvaraju nova ljudska prava, a nijedno ljudsko pravo ne bi im trebalo biti uskraćeno.

Prigodom međunarodnog dana ljudskih prava 2013. koalicija država članica UN-a, EU-a, Ureda Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava (OHCHR), UN-ova tijela za jednakost spolova i osnaživanje položaja žena (UN-Women), međunarodne organizacije Human Rights Watch (HRW), Međunarodne komisije za gej i lezbijska prava (IGLHRC), organizacija Ujedinjeni za jednakost u sportu i zabavi (UESE) i Global Action Initiatives (GAI) zajednički je organizirala peto izdanje tradicionalnog LGBTI događanja pri UN-u, koje je ove godine održano pod nazivom „Sport se izjašnjava protiv homofobije”. Na događanju su bili prisutni brojni slavni sportaši.

Na regionalnoj je razini EU nastavio podržavati rad Vijeća Europe na ljudskim pravima LGBTI osoba, osobito kroz preporuke Vijeća Europe o mjerama za suzbijanje diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta koje su donesene 31. ožujka 2010.

Bilateralno, EU je nastavio koristiti dijaloge o ljudskim pravima s trećim zemljama za promicanje nediskriminacije LGBTI osoba, a s nekoliko javnih izjava i demarševa pokazalo se stajalište EU-a o LGBTI pitanjima, uključujući stajalište protiv homofobije i za dekriminalizaciju homoseksualnih odnosa. U tom kontekstu, EU prati i ukazuje na zabrinjavajuće homofobna kretanja i to uključujući u nekim afričkim zemljama, Rusiji i Republici Moldovi.

EU je kroz EIDHR nastavio podržavati nekoliko organizacija za obranu LGBTI prava osnažujući ih kako bi se mogli boriti protiv homofobnih zakona i diskriminiranja LGBTI osoba te kroz podizanje svijesti šire javnosti o diskriminaciji i nasilju s kojima se suočavaju osobe drugačijih seksualnih orijentacija, kroz borbu protiv takvih oblika diskriminacije i kroz pružanje pomoći u slučaju nužde (i to od psihosocijalne i medicinske pomoći do posredovanja i pomoći pri reintegraciji) onima kojima je takva pomoć potrebna. U kolovozu 2013. objavljen je poziv za podnošenje prijedloga EIDHR-a za financiranje aktivnosti za promicanje i zaštitu prava LGBTI osoba. Iznos sredstava je 5 milijuna eura, a proces odabira projekata u tijeku je i bit će dovršen u 2014.

23. Sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja

ESVD je aktivno radio na izradi novih smjernica EU-a o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja, a Vijeće za vanjske poslove donijelo ih je u lipnju 2013. nakon opsežnog savjetovanja sa specijaliziranim organizacijama civilnog društva kao i s crkvama, vjerskim udrugama i zajednicama te svjetonazorskim i nekonfesionalnim organizacijama.

U tim smjernicama EU potvrđuje svoju odlučnost da slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja zaštiti kao pravo koje svi mogu ostvariti svugdje, na temelju načela jednakosti, nediskriminacije i univerzalnosti. U smjernicama se osobito pojašnjavaju međunarodni standardi za ljudska prava po pitanju slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja te se daju jasne političke smjernice dužnosnicima institucija EU-a i država članica EU-a za korištenje u kontaktima s trećim zemljama, međunarodnim organizacijama i organizacijama civilnog društva. U njima se također dužnosnicima daju praktične upute o tome kako pokušati spriječiti kršenja slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, kako analizirati slučajeve i kako učinkovito reagirati na kršenja gdje god se ona dogodila, ne bi li se promicala i zaštitila sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja u vanjskom djelovanju EU-a.

Smjernice se temelje na univerzalnoj definiciji slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja i usmjerene su na osam prioriternih područja djelovanja jednake važnosti: nasilje, slobodu izražavanja, promicanje i poštovanje raznolikosti i tolerancije, diskriminaciju, promjenu vjeroispovijesti ili uvjerenja ili odricanje od njih, očitovanje vjeroispovijesti ili uvjerenja, podupiranje i zaštitu boraca za ljudska prava uključujući pojedinačne slučajeve i podupiranje civilnog društva i suradnju s njime. Bilo je osobito važno staviti naglasak na slobodu izražavanja u kontekstu slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja: one su međusobno ovisne, povezane i uzajamno se nadopunjuju jer njima se, za razliku od samih vjeroispovijesti ili uvjerenja, štite sve osobe i pravo tih osoba na izražavanje mišljenja o bilo kojoj vjeroispovijesti ili uvjerenju. Smjernicama se nadalje podsjeća na sredstva koja EU može iskoristiti za rješavanje pitanja slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, bilateralno ili u multilateralnim forumima.

Smjernice su donesene u dobar čas s obzirom na sve više slučajeva kršenja slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja širom svijeta. Nasilni incidenti i teroristički napadi na pojedince i objekte zbog vjeroispovijesti ili uvjerenja dogodili su se u mnogim zemljama, a EU ih je osudio kroz svoje diplomatsko djelovanje te izjavama i zaključcima Vijeća za vanjske poslove. Kao i u prethodnim godinama, o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja sustavno je bilo riječi s mnogim partnerima na različitim razinama političkog dijaloga, uključujući kroz dijaloge o ljudskim pravima, tijekom kojih se rješavalo pitanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja i situacija osoba koje se suočavaju s ozbiljnom diskriminacijom ili nasiljem na temelju svoje vjeroispovijesti ili uvjerenja.

U multilateralnim forumima EU je bio posebno aktivan u jačanju sadržaja rezolucija o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i u Vijeću UN-a za ljudska prava (HRC) i u Općoj skupštini UN-a. Na 22. sjednici Vijeća UN-a za ljudska prava u ožujku 2013. rezolucija EU-a o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja opet je donesena konsenzusom. Rezolucijom se produljuje mandat posebnog izvjestitelja UN-a o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i u njoj se po prvi put izrijeком spominje pravo „neimanja” vjeroispovijesti. Na Trećem odboru 68. sjednice Opće skupštine UN-a, EU-u je u pogledu ljudskih prava pošlo za rukom poboljšati svoje rezolucije o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja. Tako se, po prvi put, spominje pravo na promjenu vjeroispovijesti ili uvjerenja. Rezolucija je donesena konsenzusom. EU je s Organizacijom islamske suradnje (OIC) aktivno surađivao u provedbi Rezolucije 16/18 UNHRC-a o „Suzbijanju netolerancije, stvaranja negativnih stereotipa i stigmatizacije, diskriminacije i poticanja nasilja te nasilja nad osobama na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja”. EU je u lipnju 2013. u Ženevi sudjelovao na sastanku stručnjaka na tu temu koji je bio usmjeren na provedbu triju aktivnosti, uključujući na „donošenje mjera za kriminalizaciju poticanja neposrednog nasilja na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja”. EU je naglasio da je Rezolucija 16/18 usmjerena na djelovanje i pozvao sve sudionike da predstave posebna postignuća kao primjer drugima, kao i da nastave sa svojim zalaganjem na mijenjanju svjetonazora i svladavanju nesporazuma.

Što se financijskih instrumenata EU-a tiče, promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja ostalo je prioritet za financiranje u okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). U 2013. pokrenut je globalni poziv za podnošenje prijedloga za suzbijanje diskriminacije, s iznosom sredstava od 20 milijuna eura, od čega je 5 milijuna eura posebno namijenjeno za potporu projekata za promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja i za suzbijanje diskriminacije na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja. Tijekom foruma EIDHR-a 2013. – godišnjeg događanja usmjerenoga na konkretnu provedbu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava, sloboda vjeroispovijesti i uvjerenja bila je jedno od ključnih tematskih pitanja o kojima se raspravljalo na paralelnim sastancima. Ovo događanje okupilo je OCD-ove koji su korisnici ili potencijalni korisnici instrumenta, što je omogućilo razmjenu stečenih iskustava i najboljih praksi kako bi se poboljšala operativna potpora EIDHR-a OCD-ovima i borcima za ljudska prava u ovom području djelovanja.

24. Sloboda izražavanja na internetu i izvan njega

EU je predan daljnjem jačanju svog rada na slobodi izražavanja na internetu i izvan njega, uključujući slobodu medija. 2013. godine EU je u okviru bilateralnih odnosa s trećim zemljama i kroz javne izjave opetovano osudio ograničenja slobode izražavanja i pristupa internetu, kao i uhićenja novinara i blogera.

EU je predan promicanju veze između novih tehnologija i ljudskih prava kao važnih načina za promicanje demokracije. U svom govoru prilikom pokretanja strategije za računalnu sigurnost u veljači 2013. VP/PP Ashton naglasila je važnost slobode izražavanja na internetu: „Kako bi internet ostao otvoreno i slobodno mjesto, iste norme, načela i vrijednosti koje EU zagovara izvan interneta trebale bi se primjenjivati i na njemu. Temeljna prava, demokraciju i vladavinu prava treba zaštititi na internetu. EU sa svojim međunarodnim partnerima kao i s civilnim društvom i privatnim sektorom radi na globalnom promicanju tih prava.”

Te aktivnosti nadovezuju se na rad proveden u sklopu „strategije stalne povezanosti” osmišljene 2011. s ciljem davanja stalne potpore aktivistima, političkim disidentima, blogerima, novinarima i građanima koji žive i djeluju u nedemokratskim režimima kako bi im se pomoglo da se organiziraju, mobiliziraju i ostvare svoja prava različitim sredstvima za zaobilaznje proizvoljne cenzure i borbe protiv sveobuhvatnog nadzora.

U skladu s planom djelovanja ESVD je održao neslužbene razgovore s Komisijom i državama članicama kao pripremu za izradu smjernica za slobodu izražavanja na internetu i izvan njega, koje bi trebale biti usvojene u 2014. Cilj tih smjernica rješavanje je pitanja neutemeljenih ograničenja slobode izražavanja. S civilnim društvom održano je savjetovanje o tome kako poboljšati suradnju s novinarima i blogerima i zaštititi ih, a u lipnju 2013. ESVD je pokrenuo i javno savjetovanje na internetu.

Europski parlament u lipnju 2013 donio je rezoluciju o slobodi tiska i medija u svijetu.

EU je nastavio svoje napore kako bi se osiguralo da sloboda izražavanja bude među glavnim pitanjima na dnevnom redu UN-a, uz aktivan rad na multilateralnim forumima kako bi se osigurala snažna međuregionalna potpora za promicanje i zaštitu slobode izražavanja. EU se tako, primjerice, na 24. sjednici Vijeća UN-a za ljudska prava izjasnio protiv povećanih ograničenja slobode izražavanja.

25. Provedba vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima

Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, koja je Vijeće UN-a za ljudska prava podržalo 16. lipnja 2011., obuhvaćaju dužnost države da štiti ljudska prava, odgovornost društava da poštuju ljudska prava te pristup pravnim lijekovima. EU je i u 2013. nastavio biti posvećen provedbi tih vodećih načela te je kao prvo nastavio osiguravati da se u EU-u načela u potpunosti razumije i da ih pridržava, a kao drugo promicati njihovu provedbu kroz svoje vanjsko djelovanje.

Kako bi pružila potporu u provedbi vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima unutar EU-a, Komisija je u 2013. objavila vodič o ljudskim pravima za mala i srednja poduzeća. U vodiču se daje obrazloženje o poduzećima i zaštiti ljudskih prava te primjeri o učinku koji to može imati na mala i srednja poduzeća. Vodič predstavlja kategorije ljudskih prava koje su relevantne za poduzeća (kao što su pravo na nediskriminiranje, pravo na jednaku naknadu za rad jednake vrijednosti, pravo na privatnost ili pravo na slobodu udruživanja) te pojašnjava kako ih poštovati. I naposljetku daje savjete o tome kako se nositi s mogućim rizicima.

Komisija je u 2013. objavila smjernice o ljudskim pravima za tri poslovna sektora (agencije za zapošljavanje, informacijske i komunikacijske tehnologije te naftu i plin). Smjernice su namijenjene poduzećima iz tih sektora, kako unutar EU-a, tako i izvan njega. Njima se pojašnjava kategorije ljudskih prava koje su važne u kontaktima s različitim ciljnim skupinama (npr. svojim zaposlenicima, klijentima) i daju se savjeti o tome kako poštovanje tih prava ugraditi u politiku koju poduzeća provode i njihove svakodnevne operacije.

Komisija s državama članicama provodi stručni pregled njihovih aktivnosti društvene odgovornosti poduzeća (CSR), uključujući poslovanje i ljudska prava. Nakon stručnog pregleda održano je 7 sastanaka na kojem su sudjelovale po 4 države članice i na kojima su države članice podijelile svoja iskustva povezana s CSR-om i ispitivanjem se međusobno pozvale na odgovornost. Rezultati se filtriraju kroz skupinu na visokoj razini koju čine predstavnici država članica za CSR. U pripremi je pregled u kojem će se izložiti aktivnosti država članica u području CSR-a.

U akcijskom planu za demokraciju i ljudska prava države članice EU-a složile su se da će izraditi nacionalne planove o poslovanju i ljudskim pravima. Većina država članica u 2013. radila je na takvim planovima.

Komisija je u travnju 2013. predstavila prijedlog direktive o povećanju transparentnosti određenih velikih poduzeća u pogledu socijalnih i ekoloških pitanja. Poduzeća kojih se to tiče otkrit će informacije o politikama, rizicima i rezultatima u pogledu ekoloških pitanja, socijalnih aspekata i aspekata u vezi sa zaposlenicima, pitanja poštovanja ljudskih prava, borbe protiv korupcije i pitanja u vezi s mitom, kao i u pogledu raznolikosti sastava svojih upravnih odbora. Prijedlogom se nastoji ojačati postojeće zakonodavstvo EU-a kojim se već zahtijeva da godišnja izvješća poduzeća sadržavaju informacije vezane uz okoliš i uz zaposlenike. Kako bi se izbjegao neopravdani administrativni teret, od tvrtki s manje od 500 zaposlenika neće se zahtijevati izvještavanje o ekološkim i socijalnim informacijama.

Drugi forum UN-a o poslovanju i ljudskim pravima održan je u Ženevi u prosincu 2013. pod pokroviteljstvom radne skupine koju je osnovao UN za praćenje i poticanje provedbe vodećih načela UN-a. Forum je privukao 1800 predstavnika državnih i nevladinih organizacija, sindikata i poslovnih organizacija. No sudjelovanje predstavnika poslovnog svijeta bilo je manje nego u 2012.

EU je bio zastupljen na forumu (preko Europske službe za vanjsko djelovanje, Europske komisije i EIB-a). Na plenarnoj sjednici EU je naglasio svoju posvećenost provedbi vodećih načela. U svom govoru na panelu s više dionika predstavnik Komisije predstavio je smjernice o ljudskim pravima Europske komisije za sektor informacijske i komunikacijske tehnologije. EIB je predstavio svoj angažman po pitanju vodećih načela UN-a na panelu pod nazivom „Primjena vodećih načela UN-a u financijskim institucijama u državnom vlasništvu” posvećenom javnim financijama.

Tijekom svog posjeta Kini u rujnu posebni predstavnik EU-a za ljudska prava organizirao je prvi okrugli stol EU-a i Kine o poslovanju i ljudskim pravima, na kojem se okupilo preko 50 sudionika – predstavnici tijela EU-a i kineskih vlasti, predstavnici akademskih krugova, poslovnog svijeta i drugi dionici, i na kojem se raspravljalo o provedbi vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, razmijenilo najbolje prakse i istražilo mogućnosti buduće suradnje EU-a i Kine u tom području.

Slijedom izjave prilikom sastanka na vrhu između EU-a i CELAC-a (latinoameričke i karipske zemlje) u Santiagu, održan je i prvi seminar EU-a i CELAC-a o CSR-u u listopadu 2013. u Bruxellesu. Stručnjaci iz privatnog sektora i dužnosnici EU-a, država članica EU-a, država CELAC-a i relevantnih međunarodnih organizacija raspravljali su o trenutnom stanju i najnovijem razvoju događaja povezanim s međunarodnim instrumentima o CSR-u. Pregledali su i postojeće nacionalne planove za CSR, predstavili izazove s kojima se suočavaju javni i privatni sektor latinoameričkih i karipskih zemalja te proučili posebnosti malih i srednjih poduzeća u kontekstu CSR-a. Održane su i prezentacije o inovativnim mehanizmima za pritužbe u konfliktima društva i poduzeća.

EU je nastavio s promicanjem prakse CRS-a u okviru trgovinskih poglavlja i poglavlja o održivom razvoju sporazumâ o slobodnoj trgovini, uključujući onih sklopljenih s Republikom Korejom, Kolumbijom i Peruom.

26. Djelovanje pravosuđa

Tijekom cijele godine EU je nastavio podupirati sveobuhvatan pristup radu na pitanjima vladavine prava pri **Ujedinjenim narodima** te je Tajništvu UN-a podnosio mišljenja o tome kako unaprijediti veze između vladavine prava i tri glavna stupa UN-a (mir i sigurnost, razvoj i ljudska prava) u Općoj skupštini UN-a.

Radne skupine Vijeća za Ujedinjene narode i za ljudska prava raspravljale su o ostvarenju obaveza koje je EU preuzeo na sastanku na visokoj razini Opće skupštine UN-a o vladavini prava na nacionalnoj i međunarodnoj razini održanom u New Yorku 24. rujna 2012., što posebno uključuje nastavak ratifikacije i pristupa međunarodnim instrumentima i povećanje broja kontakata s radnom skupinom Vijeća za temeljna ljudska prava s ciljem daljnjeg poboljšanja usklađenosti i dosljednosti unutarnje i vanjske politike EU-a za ljudska prava.

Države članice EU-a također su podržale rezoluciju Vijeća UN-a za ljudska prava pod nazivom „Ljudska prava i pravosuđe” koju je pokrenula Francuska. EU je također pružao potporu radu posebnog izvjestitelja UN-a o neovisnosti sudaca i odvjetnika.

U **bilateralnim odnosima** s trećim zemljama EU je promicao vladavinu prava i pokretao pitanja koja se odnose na djelovanje pravosuđa, uključujući djelovanje i financiranje pravosudnog sustava, organizaciju i neovisnost sudstva, pravo na pošteno suđenje i prava tuženika. EU je, prema potrebi, poticao i pružao potporu zakonodavnim i institucionalnim reformama, primjerice kaznenog zakona i zatvorskog sustava, kao i izgradnji kapaciteta i aktivnostima s ciljem poboljšanja pristupa pravosuđu, uključujući za žene.

Potporna pravosuđnom sektoru i vladavini prava u širem smislu također je važno i sve veće područje suradnje u mnogim državama koje primaju pomoć EU-a. S tim je blisko povezano promicanje demokratskog upravljanja, ljudskih prava, jednakosti spolova, sigurnosti građana i socioekonomskog razvoja.

Diplomati EU-a sudjelovali su u **nadgledanju sudskih postupaka** širom svijeta, u skladu sa smjernicama EU-a o braniteljima ljudskih prava, kako bi poslali jasan i vidljiv signal vlastima ili zemljama partnerima i široj javnosti da je pravosuđe u dotičnoj zemlji pod povećalom međunarodne zajednice. Diplomati EU-a u 2013. nadgledali su, među ostalima, i suđenje četvorici članova udruge za ljudska prava u Turskoj, sudski postupak u slučaju filipinskog branitelja ljudskih prava i slučaj novinara i branitelja ljudskih prava tališke manjine u Azerbajdžanu. U nekim slučajevima, nije im omogućen pristup sudnici, ali su mogli biti prisutni u blizini zgrade suda. Rad diplomata EU-a na nadgledanju sudskih postupaka obično se temeljio na raspodjeli opsega posla, uz uključenost predstavnika delegacija EU-a i misija država članica EU-a.

27. Odgovor na kršenja: osiguravanje odgovornosti

EU i njegove države članice nastavili su provoditi svoju uvriježenu zajedničku politiku potpore Međunarodnom kaznenom sudu (MKS), uključujući očuvanje neovisnosti Suda, kao i univerzalnosti i integriteta Rimskog statuta. Mandat suda – kažnjavanje počinitelja najtežih nehumanih zločina, u slučajevima gdje nije dostupan drugi pristup pravosuđu, znači da MKS daje bitan doprinos međunarodnom miru i sigurnosti.

EU i njegove države članice nastavili su svoju predanost očuvanju integriteta Rimskog statuta, uključujući na Skupštini država stranaka MKS-a, koja je održana u Hagu od 20. do 28. studenoga 2013. EU je osobito podupirao načelo da se Rimski statut jednako primjenjuje na sve osobe, bez ikakve razlike na temelju njihovog službenog svojstva. To je osnovno načelo na kojem se temelji rad Suda na zaustavljanju nekažnjavanja počinitelja najtežih zločina.

EU je nastavio sa sustavnom kampanjom demarševa kao potporu MKS-u (*vidjeti 4. poglavlje*).

EU i njegove države članice nastavile su naglašavati kako je MKS nezavisna i nepristrana pravosudna institucija koja nema političkih ciljeva, a države članice EU-a i dalje su među glavnim donatorima Suda. EU je pružio dodatnu izravnu i neizravnu financijsku potporu Sudu kroz poticanje pravne suradnje i razmjene najboljih praksi među državama strankama i državama koje nisu članke te pravne zajednice.

EU je reagirao na slučajeve nesuradnje sa Sudom i podsjetio da je važno da se sve države članice Ujedinjenih naroda pridržavaju rezolucija koje je donijelo Vijeće sigurnosti u okviru Poglavlja VII. Povelje UN-a o upućivanju situacija Sudu i da ih primjenjuju. EU je naglasio da je nesuradnja jedan od najozbiljnijih izazova učinkovitim djelovanju MKS-a.

EU i njegove države članice i dalje nastoje postići cilj stvaranja cjelovitog i integriranog pristupa komplementarnosti i to povećanjem inicijativa razvoja kapaciteta na nacionalnoj razini, osobito promicanjem borbe protiv nekažnjavanja u programima razvojne suradnje i tehničke pomoći. Kako bi to ostvarili ESVD i Europska komisija sastavili su zajednički interni radni dokument osoblja o promicanju načela komplementarnosti s ciljem premošćivanja jaza između međunarodnog i nacionalnog pravosuđa. U njemu se nude operativne smjernice za osoblje EU-a u delegacijama EU-a i sjedištu o tome kako načelo komplementarnosti može proraditi na nacionalnoj razini, pritom poštujući Rimski statut. U njemu se jednako tako predlažu mogućnosti za intervenciju u području kaznenog pravosuđa i vladavine prava kako bi se promicalo načelo komplementarnosti u situacijama specifičnima za određenu zemlju.

EU je poduzeo prve korake u razvoju politike tranzicijskog pravosuđa. Rasprave o tranzicijskom pravosuđu održane su u COHOM-u, uključujući rasprave s Pablom de Greiffeom, posebnim izvjestiteljem UN-a za promicanje istine, pravde, naknade štete i jamstava za neponavljanje. Nekoliko sastanaka na godišnjem forumu EU-a i nevladinih organizacija o odgovornosti 2013. bilo je posvećeno temi tranzicijskog pravosuđa, pružajući korisne uvide u stečena iskustva i izazove koji još preostaju u ovom području politike.

28. Promicanje poštovanja prava pripadnika manjina¹⁴

U Ugovoru o Europskoj uniji izričito se navodi da je poštovanje prava manjina jedna od vrijednosti na kojima se EU temelji i koju će EU nastojati promovirati u svojim odnosima s ostatkom svijeta. Na međunarodnoj razini Deklaracija UN-a o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama ključni je referentni tekst za prava manjina. U Europi, Europsko vijeće donijelo je Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina¹⁵ i Europsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima¹⁶.

Pitanja manjina su i u 2013. bila važan aspekt u vanjskim odnosima EU-a pa je EU u političkim dijalozima sa zemljama koje nisu članice EU-a redovito ukazivao na pitanja manjina.

EU je sa zemljama obuhvaćenim procesom proširenja blisko surađivao u provjeravanju napretka postignutog u provedbi ključnih preuzetih obveza u promicanju bolje uključenosti romske zajednice.

EU je u forumima UN-a aktivno surađivao na promicanju i zaštiti prava manjina. Procesi UN-a uključuju Forum o pitanjima manjina i rad nezavisnog stručnjaka za pitanja manjina. EU je također nastavio udruživati snage s drugim međunarodnim organizacijama i multilateralnim tijelima aktivnima u ovom području, primjerice s OESS-om i njegovom novoimenovanom visokom povjerenicom za nacionalne manjine (HCNM), Astrid Thors, te s Vijećem Europe.

¹⁴ Ovo poglavlje sadrži politike o rasizmu, ksenofobiji, nediskriminaciji i poštovanju raznolikosti.

¹⁵ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/157.htm>

¹⁶ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/148.htm>

Povodom međunarodnog dana za uklanjanje rasne diskriminacije 21. ožujka 2013. Visoka predstavnica Ashton u ime EU-a u dala je izjavu kojoj je navela „da moramo odlučnije djelovati kako bismo se uhvatili u koštac sa svim oblicima netolerancije, rasizma, ksenofobije i drugih tipova diskriminacije. U vremenima ekonomske krize, rast rasizma i ksenofobije, dijelom potaknut rastućom nezaposlenosti i nesigurnom budućnosti, predstavlja vrlo stvarnu opasnost. U ovim vremenima punim izazova ne smijemo posustati u našoj predanosti u borbi protiv rasizma.”

U svojem vanjskom djelovanju EU je u svojim političkim dijalozima sa zemljama koje nisu članice EU-a nastavio ukazivati na pitanja vezana uz rasizam i ksenofobiju. Ta se pitanja također i dalje uzima u obzir u strategijama suradnje. Primjerice, na temelju akcijskih planova za Europsku politiku susjedstva zemlje partneri na sebe preuzimaju obvezu borbe protiv svih oblika diskriminacije, religijske netolerancije, rasizma i ksenofobije.

U svojim multilateralnim odnosima EU je aktivno surađivao s UN-om u borbi protiv rasizma i diskriminacije. Međunarodna konvencija UN-a o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (ICERD) univerzalni je temelj svih napora za prevenciju, borbu protiv rasizma i njegovog iskorjenjivanja. Europska unija nastavila je pozivati sve države koje još nisu ratificirale Konvenciju ili je ne primjenjuju u potpunosti da to učine. Na sastanku Trećeg odbora Opće skupštine UN-a u studenom 2013., EU je pozdravio izvješće posebnog izvjestitelja, Mutume Ruteerea, o suvremenim oblicima rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i srodnih oblika nesnošljivosti.

EU je nastavio surađivati s regionalnim tijelima kao što je Europska komisija protiv rasizma i nesnošljivosti (ECRI) Vijeća Europe. U okviru OESS-a, EU je blisko surađivao na pospješivanju provedbe obveza koje je preuzelo 57 zemalja sudionica OESS-a i koje se tiču borbe protiv rasizma, ksenofobije i diskriminacije.

EU je u svojoj međunarodnoj suradnji podupirao vladine programe i politike usmjerene na manjine i na borbu protiv diskriminacije. Kroz svoj Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), EU je pružio podršku cijelom nizu aktera civilnog društva u njihovim antidiskriminacijskim projektima. U 2013. objavljen je poziv za podnošenje prijedloga, u iznosu od 20 milijuna eura kako bi se ojačala borba protiv diskriminacije financirana kroz EIDHR.

Pored toga, EU je kroz EIDHR podržao Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava (OHCHR) u primjeni postojećih međunarodnih standarda za jednakost i nediskriminaciju, posebice ICERD-a. U izjavi koju su dali 8. svibnja 2013. VP/PP Ashton i povjerenik Piebalgs naglasili su podršku koju EU daje OHCHR-u: „Odlučili smo se dati ovaj doprinos budući da ovaj ured UN-a predstavlja predanost cijelog svijeta univerzalnim idealima ljudskog dostojanstva. Ljudska prava, temeljne slobode, mir i dobro upravljanje zajedničke su vrijednosti i nit vodilja koja se proteže kroz vanjsku i razvojnu politiku EU-a. Imamo i moralnu dužnost i političku volju štiti ih.”

U kontekstu svojih socijalnih standarda u vezi s dužnom pažnjom, EIB je u 2013. jedan standard posvetio čuvanju prava i interesa osjetljivih skupina stanovništva. Unutar tog standarda, koji se temelji na načelima nediskriminacije i jednakog postupanja, manjine se izrijeком priznaju kao potencijalno osjetljive skupine budući da u isto vrijeme mogu biti izložene djelovanju nekoliko rizika i štetnih učinaka, osjetljivije su na te rizike i učinke budući da su bile izložene već postojećoj diskriminaciji, financijskim, socioekonomskim, kulturnim i/ili spolnim nejednakostima i/ili ograničenom ili nepostojećem pristupu pravosuđu i odlučivanju te imaju slabiju sposobnost prilagodbe u nošenju s tim rizicima i oporavku od tih učinaka zbog ograničenog pristupa potrebnim sredstvima i/ili resursima.

29. Unapređenje politike u vezi s autohtonim narodima

U Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda iz 2007., kojom se unapređuju prava autohtonih naroda i osigurava im se pristup neprekidnom razvoju širom svijeta, sadržana su načela angažmana EU-a s autohtonim narodima.

EU ljudska prava, uključujući prava autohtonih naroda, nastoji uključiti u sve aspekte svojih vanjskih politika. To čini u svojim političkim dijalozima s trećim zemljama i regionalnim organizacijama, na multilateralnim forumima kao što su Ujedinjeni narodi te davanjem financijske potpore.

Povodom Međunarodnog dana autohtonih naroda svijeta 9. kolovoza 2013. visoka predstavnica dala je izjavu u kojoj se autohtonim narodima svijeta pridružuje u „proslavi njihovog bogatog kulturnog naslijeđa” te izražava „poštovanje ogromnom doprinosu koji su njihove tradicije i znanja dali svjetskom kulturnom naslijeđu.” Nadalje, mnoge delegacije EU-a širom svijeta organizirale su događanja 9. kolovoza ili oko tog datuma, uključujući sastanke s vođama autohtonih naroda, konferencije za tisak, novinske članke, sudjelovanja u seminarima i posjete projektima koje financira EU.

EU je nastavio s aktivnim sudjelovanjem u forumima Ujedinjenih naroda koji se bave pravima autohtonih naroda, kao i s doprinosom radu na suradnji agencija UN-a posvećenih autohtonim narodima. EU je također dao izjavu o autohtonim narodima prilikom 68. sjednice Trećeg odbora Opće skupštine UN-a, kao i prilikom zasjedanja mehanizma stručnjaka za prava autohtonih naroda (EMRIP) za 2013. te je sudjelovao u interaktivnom dijalogu s posebnim izvjestiteljem za prava autohtonih naroda, g. Jamesom Anayom. Nadalje, EU je ponovio svoju podršku Tehničkom tajništvu predstavnika autohtonih naroda u organima, tijelima i sjednicama Ujedinjenih naroda, u vezi s ljudskim pravima. Kroz Centar za dokumentaciju, istraživanje i informiranje autohtonih naroda (doCip) delegatima autohtonih naroda pružene su različite usluge poput osposobljavanja, dokumentacije i informiranja kako bi im se osiguralo učinkovito sudjelovanje u relevantnim procesima Ujedinjenih naroda.

Nastavilo se s integracijom prava autohtonih naroda u strategije EU-a o razvojnoj suradnji. Primjerice, u strateškom dokumentu za Kolumbiju 2007. – 2013. rješava se pitanje humanitarne situacije i situacije ljudskih prava tamošnjih autohtonih naroda. Među glavnim prioritetima navedeno je uspostavljanje mira uključivanjem marginaliziranih građana u lokalnu upravu i participativnu ekonomiju kao i promicanje ljudskih prava, dobrog upravljanja i borbe protiv nekažnjavanja. Još jedan primjer eksplicitno je uključivanje autohtonih naroda u potporu modernizaciji države, jačanju dobrog upravljanja i društvene uključenosti u strateškom dokumentu za Peru 2007. – 2013.

EU prepoznaje da su branitelji prava autohtonih naroda u mnogim zemljama širom svijeta osobito ugroženi i da se suočavaju s ozbiljnom represijom, što pokazuju brojni međunarodni izvještaji, uključujući izvještaje posebnog izvjestitelja UN-a za branitelje ljudskih prava. To je naglašeno i u gore spomenutoj izjavi visoke predstavnice od 9. kolovoza 2013.

EU izravno podupire organizacije civilnog društva koje rade na pitanjima autohtonih naroda, posebno kroz Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). U okviru ovog instrumenta financiranja postoji širok opseg specifičnih aktivnosti u vezi s autohtonim narodima za provedbu na nacionalnoj, transnacionalnoj i regionalnoj razini. Kroz EIDHR su u 2013. dodijeljena sredstva ILO-u kako bi se pospješila provedba Konvencije br. 169 o autohtonim narodima i plemenima u tri regije svijeta: Africi, Aziji i Latinskoj Americi. Osim toga, LOT 1 poziv na podnošenje prijedloga o suzbijanju diskriminacije EIDHR-a iz 2013. bio je posvećen autohtonim narodima.

Kroz EIDHR se od 2011. financira projekt vrijedan 1,2 milijuna eura namijenjen jačanju mreže branitelja ljudskih prava autohtonih naroda koja nadzire i dokumentira kršenja ljudskih prava autohtonih naroda u Aziji kako bi se na lokalnoj i međunarodnoj razini podigla svijest o pravima autohtonih naroda i kako bi se pružila zaštita pojedincima i skupinama koji promiču i štite prava autohtonih naroda u Aziji. Ovim projektom, posvećenom Nepal, Bangladešu, Indiji, Kambodži, Indoneziji, Maleziji, Filipinima i Tajlandu, nastoji se uhvatiti u koštac s nedostatkom pravnog priznavanja i neodgovarajućim politikama zaštite ljudskih prava autohtonih naroda u azijskoj regiji, u kojoj živi oko 200 milijuna pripadnika autohtonih naroda, čiji se ukupni broj procjenjuje na oko 350 milijuna širom svijeta.

Kroz EIDHR potpisan je projekt za zaštitu i potporu žena pripadnica autohtonih naroda i ruralnih žena protiv utjecaja rudarstva i drugih ekstraktivnih industrija. Ovim projektom obuhvaćeni su Ekvador, Peru, Bolivija i Venezuela u Južnoj Americi, Gvatemala i El Salvador u Srednjoj Americi te Meksiko. Projekt nudi pravnu i terapeutsku potporu i radionice za osposobljavanje s temama poput ljudskih prava, prikupljanja sredstava, računalnih sustava itd. U isto vrijeme služi kao vodič za pokretanje planova zaštite ugroženih aktivistica. Skupina aktivistica u sklopu projekta posjetila je institucije Europske unije kako bi se povećalo vidljivost pitanja poslovanja i ljudskih prava.

Akcijski plan EU-a za ljudska prava sadrži aktivnost o autohtonim narodima: „preispitivanje i daljnji razvoj politike EU-a vezane uz Deklaraciju UN-a o pravima autohtonih naroda ususret Svjetskoj konferenciji o autohtonim narodima 2014.” Pripreme su počele u drugoj polovici 2013., uključujući između ostalog međusektorske konzultacije i upućivanje poziva UN-ovom partnerstvu autohtonih naroda da održi govor u COHOM-u.

Preispitivanje EIB-ovih socijalnih standarda u vezi s dužnom pažnjom potvrdilo je predanost Banke pravima i interesima autohtonog stanovništva u okviru 7. standarda pod nazivom „prava i interesi osjetljivih skupina”. Autohtoni narodi u ovaj su standard eksplicitno uključeni kao posebna društvena i kulturna skupina. Kada se operacije EIB-a suoče s običajnim pravima i interesima autohtonog stanovništva, utječu na njih ili ih ugroze, te kada se od zajmoprimaca zahtijevaju specifične aktivnosti i ostvarenja, mora se obratiti posebnu pozornost na socijalnu dužnu pažnju. Deklaracija UN-a o pravima autohtonih naroda (UNDRIP) u tom smislu vodeći je referentni dokument za EIB. Rodno osjetljiv pristup kojim se nastoje promicati prava i interesi žena i djevojčica u autohtonim zajednicama dodatna je razina potrebne dužne pažnje. Za sve slučajeve gdje su autohtoni narodi uključeni u zajmove EIB-a mora se pripremiti razvojni plan za autohtone narode u kojem će se pridržavati načela dobrovoljnog, prethodnog i informiranog pristanka. Zahtjevi i postupci za obrazloženje takvog pristanka detaljno se razrađuju kroz EIB-ov 10. standard.

30. Ljudska prava osoba s invaliditetom

U svom vanjskom djelovanju EU je predan promicanju prava osoba s invaliditetom, u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) čija je stranka EU postao 2011. Djelovanje EU-a uključuje integraciju s cijelim spektrom vanjskih politika EU-a, uključujući dijaloge sa zemljama partnerima, multilateralne forume, razvojnu suradnju, proširenje, politiku susjedstva kao i pomoć u nuždi i humanitarnu pomoć. Vanjska politika EU-a za osobe s invaliditetom pokrivena je Strategijom EU-a za osobe s invaliditetom 2010. – 2020., koju je Europska komisija donijela 2010., a kao područje aktivnosti uključena je i u Strateški okvir i akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju.

Ratifikacija CRPD-a od strane EU-a dala je dodatni poticaj pokretanju pitanja u vezi s pravima osoba s invaliditetom u političkim dijalozima i u dijalozima o ljudskim pravima s trećim zemljama. Na prava osoba s invaliditetom u 2013. ukazalo se u dijalozima s Afričkom unijom, Čileom, Meksikom, Novim Zelandom, Palestinskom samoupravom, Rusijom, Tadžikistanom i SAD-om. EU je osobito pozivao na ratifikaciju i punu primjenu CRPD-a u svim državama. EU je nastavio podržavati i zagovarati poštovanje ljudskih prava osoba s invaliditetom na relevantnim regionalnim i međunarodnim forumima.

EU je nastavio štititi i promicati prava osoba s invaliditetom izvan EU-a sustavnim uključivanjem osoba s invaliditetom u razvojnu suradnju EU-a. U komunikaciji Komisije pod nazivom „Pristojan život za sve” društvena uključenost i prava osoba s invaliditetom uključena su i integrirana u njezin prijedlog zajedničkog pristupa EU-a za okvir za razdoblje nakon 2015. pri rješavanju univerzalnih problema iskorjenjivanja siromaštva i održivog razvoja.

EU je u 2013. aktivno sudjelovao u pripremi sastanka na visokoj razini Opće skupštine UN-a o invaliditetu i razvoju (HLMDD) održanog u New Yorku 23. rujna 2013. Europska komisija isto je u travnju 2013. ugostila europski regionalni savjetodavni sastanak kao pripremu za HLMDD. Savjetodavni sastanak dao je prilog u stvaranju završnog dokumenta HLMDD-a usmjerenog na djelovanje, u kojem se naglašava važnost osiguranja pristupa za osobe s invaliditetom i njihovog uključivanja u sve aspekte razvoja te da se osobe s invaliditetom uzme u obzir u razvojnom planu nakon 2015.

Godišnje izvješće skupine na visokoj razini za osobe s invaliditetom o primjeni CRPD-a za 2013. bilo je usmjereno na međunarodnu suradnju i razvoj (članak 32. CRPD-a). Izvješće nudi pregled pristupa, mjera i instrumenata koji su na raspolaganju na razini EU-a i država članica za promicanje učinkovite integracije dimenzije invaliditeta u strategije i programe razvojne suradnje.

Nekoliko instrumenata EU-a nude sredstva namijenjena osobama s invaliditetom. Neki od primjera takvih instrumenata su Instrument razvojne suradnje (DCI), Europski razvojni fond (EDF), Instrument za europsko susjedstvo i partnerstvo (ENPI) i Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). EU je u 2012. financirao više od 80 projekata u više od 50 zemalja partnera (u iznosu od više od 30 milijuna eura).

VI. Suradnja s bilateralnim partnerima

31. Učinak na terenu na temelju prilagođenih pristupa

Strategije EU-a o ljudskim pravima za pojedine zemlje uvedene su s ciljem postizanja bolje ciljanog i koherentnijeg pristupa pitanjima ljudskih prava u trećim zemljama. U strategijama, koje pripremaju delegacije EU-a u uskoj suradnji s veleposlanstvima država članica, utvrđeni su prioriteti za djelovanje EU-a u području ljudskih prava u svakoj pojedinoj trećoj zemlji.

Zahvaljujući usklađenim naporima delegacija EU-a, institucija EU-a, voditelja misija i država članica pripremljeno je 146 strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje za sve regije svijeta, te se o njima raspravljalo u COHOM-u i u relevantnim geografskim radnim skupinama u Bruxellesu. Do kraja 2013. Politički i sigurnosni odbor dao je odobrenje za 123 strategije o ljudskim pravima za pojedine zemlje. Treba finalizirati još samo četiri strategije.

Proces sastavljanja i primjene strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje doveo je do uže suradnje među delegacijama EU-a i veleposlanstvima država članica po pitanju ljudskih prava.

Tijekom postupka savjetovanja poticala se suradnja s civilnim društvom, a nekoliko je delegacija povećalo svoju mrežu kontakata u vezi s pitanjima ljudskih prava budući da je postupak pomogao u koordinaciji popisa kontakata država članica i delegacije EU-a u vezi s ljudskim pravima.

32. Učinak kroz dijalog

EU cijeni dijaloge o ljudskim pravima s trećim zemljama i smatra ih učinkovitim sredstvom bilateralnog angažmana i suradnje u promicanju i zaštiti ljudskih prava. Službeni dijalozi o ljudskim pravima, pododbori ili savjetovanja održani su s 33 partnera u 2013.¹⁷ Budući da ljudska prava predstavljaju ključni dio kriterija iz Kopenhagena, Europska komisija usko surađuje sa zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima po pitanju stanja ljudskih prava

Nadalje, EU je nastavio svoje dijaloge o poštovanju ljudskih prava, demokratskih načela, vladavine prava i dobrog upravljanja s mnogim afričkim, karipskim i pacifičkim državama od njih 79 koje su stranke Sporazuma iz Cotonua, na temelju članka 8. Sporazuma ili na druge načine.

EU je u 2013. nastavio s radom na povećanju učinkovitosti dijaloga, osobito:

- razvojem bliskih poveznica između dijaloga o ljudskim pravima i drugih instrumenata politike, osobito strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje, ali i u drugim područjima politike, npr. u 2013. tako je unaprijeđen sadržaj i oblik dijaloga s Kolumbijom.

¹⁷ Dijalozi o ljudskim pravima ili pododbori s: Afričkom unijom, Alžirskom, Armenijom, Čileom, Kinom, Kolumbijom, Gruzijom, Indonezijom, Irakom, Jordanom, Kazakstanom, Laosom, Libanom, Meksikom, Moldovom, Novim Zelandom, Palestinskom samoupravom, Južnom Afrikom, Tadžikistanom, Turkmenistanom, Uzbekistanom i Vijetnamom. Savjetovanja o ljudskim pravima održana su s: Kanadom, Japanom, Rusijom, Južnom Korejom, SAD-om i zemljama kandidatima (bivšom jugoslavenskom republikom Makedonijom, Islandom, Crnom Gorom, Srbijom i Turskom). U 2013. nije bilo moguće održati sastanke već uspostavljenih dijaloga o ljudskim pravima s Egiptom, Šri Lankom i Tunisom. Sastanci s Argentinom, Azerbajdžanom, Bangladešom, Brazilom, Kambodžom, Indijom, Izraelom, Kirgiskom Republikom, Meksikom, Marokom i Pakistanom odgođeni su za 2014. Dijalog o ljudskim pravima s Iranom suspendiran je od 2006.

- potpunim korištenjem preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) Vijeća UN-a za ljudska prava, tijela UN-a za praćenje provedbe ugovora i posebnih postupaka.
- jačanjem dijaloga i suradnje po pitanju ljudskih prava s partnerima EU-a. U 2013. po prvi put održan je dijalog o ljudskim pravima s Južnom Afrikom i savjetovanje o ljudskim pravima s Južnom Korejom. Postoji mogućnost uspostavljanja službenih dijaloga o ljudskim pravima s Mongolijom, Singapurom i Filipinima u okviru Sporazuma o partnerstvu i suradnji dogovorenih s EU-om. Nadalje, EU i Mjanmar/Burma složili su se da će pokrenuti dijalog o ljudskim pravima početkom 2014.
- nastavkom uvođenja najboljih praksi u razne oblike dijaloga o ljudskim pravima, osobito tako da ih se bolje uključi u opći odnos s dotičnom trećom zemljom i da se pažnja posveti daljnjem postupanju nakon dijaloga kroz specifične akcijske planove, zakonodavne reforme i projekte kojima EU može pružiti potporu svojim instrumentima, uključujući pomoć za suradnju. Dijalozi o ljudskim pravima u kontekstu europske politike susjedstva u tom smislu i dalje predstavljaju najbolju praksu.
- posvećivanjem pune pažnje određivanju programa za dijaloge o ljudskim pravima, usmjeravajući se na domaće stanje ljudskih prava, uključujući pojedinačne slučajeve, ali istovremeno uzimajući u obzir zahtjeve zemalja partnera za raspravljanje o pitanjima ljudskih prava unutar EU-a, uz usku suradnju s državama članicama EU-a. Multilateralna pitanja pri UN-u i relevantnim regionalnim organizacijama sada se uvrštavaju kao standardne točke na dnevni red za dijaloge.
- povećanjem suradnje EU-a i lokalnih organizacija civilnog društva u dijalozima o ljudskim pravima: u 2013. održano je sedam posebnih seminara za civilno društvo kako bi se doprinijelo službenim dijalozima o ljudskim pravima.

Kao dio najboljih praksi na svim su razinama održana savjetovanja s civilnim društvom, u sjedištu kao i u dotičnim zemljama, kao i izvještavanja nakon dijaloga.

33. Učinkovita upotreba i međudjelovanje instrumenata vanjske politike EU-a

Cilj uvođenja klauzule o ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava (klauzula o ključnim elementima) u sporazume EU-a s trećim zemljama promicanje je vrijednosti i političkih principa EU-a na kojima se temelje njezini vanjski odnosi. Ova klauzula predstavlja temeljne vrijednosti EU-a i definirana je kao ključni element sporazuma. Ozbiljno kršenje ključnog elementa stranci omogućuje da odmah poduzme mjere uključujući, kao krajnje sredstvo, suspenziju sporazuma ili njegovih dijelova.

EU je u 2013. nastavio s dijalozima s mnogim afričkim, karipskim i pacifičkim državama od njih 79 koje su stranke Sporazuma iz Cotonua (*vidjeti 32. poglavlje*). Članak 96. sadrži klauzulu o rješavanju sporova, na temelju koje se mogu pokrenuti savjetovanja i odgovarajuće mjere, uključujući (kao krajnje rješenje) suspenziju suradnje u pogledu dotične zemlje. U 2013. takve odgovarajuće mjere primjenjivale su se na Fidži, Gvineju Bisau i Madagaskar. Odgovarajuće mjere protiv Republike Gvineje u skladu s člankom 96. ukinute su i EU je s njom nastavio punu suradnju nakon što su u 2010. i 2013. održani predsjednički i parlamentarni izbori. Odgovarajuće mjere produljene su u slučaju Zimbabvea, ali njihova je primjena suspendirana.

Klauzula o ljudskim pravima u 2013. nije korištena kao osnova za nove restriktivne mjere protiv bilo koje druge treće zemlje.

VII. Suradnja kroz multilateralne institucije

34. Pospješivanje učinkovitog multilateralizma

EU je nastavio pružati snažnu potporu stabilnom i učinkovitom multilateralnom sustavu ljudskih prava koji pospješuje daljnji razvoj i univerzalnu primjenu univerzalnih standarda ljudskih prava. EU je svoje prioritete u području ljudskih prava proveo u djelo na Trećem odboru Opće skupštine Ujedinjenih naroda, Vijeću Ujedinjenih naroda za ljudska prava i u specijaliziranim agencijama UN-a kao što je ILO. EU je također aktivno uključio zemlje iz svih regija u suradnju na inicijativama koje su zaista doprinijele zaštiti i promicanju ljudskih prava. Kako bi mu sudjelovanje na tim forumima bilo još učinkovitije, EU se nastavio koristiti godišnjim strateškim planom rada i redovitim raspravama na sastancima COHOM-a u sastavu glavnih gradova, pojačanim dogovorima o dijeljenju tereta i intenzivnom koordinacijom EU-a u Ženevi i New Yorku kao i redovitim raspravama u bilateralnim dijalozima i pojačanom radu na osvještavanju o prioritetima EU-a (usp. s akcijom br. 34 u akcijskom planu EU-a za demokraciju i ljudska prava iz 2012.).

35. Učinkovita raspodjela tereta u kontekstu UN-a

68. sjednica Opće skupštine UN-a (Treći odbor)

Treći odbor (socijalna, humanitarna i kulturna pitanja) 68. sjednice Opće skupštine sastao se od 7. listopada do 27. studenoga, a rezultati su mu potvrđeni na plenarnoj sjednici UN-a u prosincu 2013.

Tijekom zasjedanja odbor je donio 63. rezolucije, a od toga njih 14 glasovanjem. EU je uspješno postigao svoje glavne ciljeve sa zasjedanja: Treći odbor donio je sve četiri inicijative EU-a, s pozitivnim rezultatima.

Rezolucija o ljudskim pravima u Mjanmaru/Burmi donesena je konsenzusom već drugu godinu zaredom, u kontekstu reformi u toj zemlji i nakon aktivnog angažmana EU-a s njom. U rezoluciji se pozdravlja postignuti napredak, a istovremeno skreće pažnja na izazove koji su još pred tom zemljom, uključujući preostale političke zatvorenike, nasilje i diskriminaciju protiv muslimanskih manjina, uključujući manjinu Rohingya, te situaciju u etničkim područjima. Rezolucijom se od Mjanmara/Burme traži postizanje napretka u vezi s otvaranjem Ureda Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava (OHCHR) s punim mandatom.

Zajedno s Japanom pokrenut je sveobuhvatni tekst o opetovanim kršenjima ljudskih prava u Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji (DNRK). U rezoluciji se pozdravlja rad Nezavisne međunarodne komisije, koju je Vijeće za ljudska prava osnovalo u ožujku, a koja se s radom započela u srpnju 2013., te se naglašava alarmantno stanje u zatvoreničkim logorima. Rezolucija je usvojena bez glasovanja, kao i 2012., iako se dotična zemlja i sedam drugih zemalja ogradilo od nje.

EU je Odboru opet iznio pitanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, a sveobuhvatni tekst utemeljen na ljudskim pravima donesen je konsenzusom. U njemu se naglašava pravo na promjenu vjeroispovijesti.

EU i Skupina latinoameričkih zemalja (GRULAC) usuglasili su se oko sveobuhvatnog nacrtu rezolucije o pravima djeteta, u kojoj se ove godine razmatra cijeli niz povezanih pitanja. Kao rezultat toga nastao je napredan tekst usvojen konsenzusom i koji sadrži nekoliko novih elemenata koji se odnose na djecu i oružane sukobe, djelovanje pravosuđa i zdravstvo, a izrijeком se spominje i MKS, smrtna kazna i pravo na mirno okupljanje. EU i Urugvaj organizirali su dobro posjećeno popratno događanje na kojem su se okupili svi mandatarci za zaštitu djece.

EU je također snažno podupirao rezolucije o Iranu i Siriji koje su donesene glasanjem, iako ove godine nije bilo prijedloga o zaustavljanju. Kanadska rezolucija o Iranu, koju je EU podržao, donesena je s preko 80 glasova za, što odražava kontinuiranu podršku za ovu inicijativu. Rezoluciju o ljudskim pravima u Siriji podnijela je međuregionalna skupina pod vodstvom Saudijske Arabije te je donesena uz snažnu podršku.

Odbor je postigao napredak po pitanju drugih prioriteta EU-a, primjerice ravnopravnosti spolova, unapređenja položaja žena i djevojčica te je bez glasovanja donio rezoluciju protiv dječjih, ranih i prisilnih brakova, što je tema koja je također bila predmet zajedničke inicijative Afričke skupine i EU-a na ranijoj sjednici Vijeća za ljudska prava.

EU je bio složan prilikom velike većine glasovanja o rezolucijama te je s trećim zemljama radio na poboljšanju tekstova pred Odborom, primjerice na rezoluciji o rasizmu. Postignuća EU-a na 68. Trećem odboru Opće Skupštine UN-a opet odražavaju značajan timski rad, s tim da su se gotovo sve zemlje članice angažirale u raspodjeli tereta, a mnoge od njih u predstavljanju nacionalnih inicijativa. Misije EU-a također su ujedinile snage u uspostavljanju kontakata i lobiranju, vršeći intenzivno lobiranje u New Yorku uz potporu demarševa iz glavnih gradova, održavanja kontakata nakon djelovanja i uspostavljanja kontakata u Ženevi.

S naporima EU-a za stvaranje potpore za LGBT pitanja nastavilo se kroz organiziranje, zajedno s partnerima iz temeljne skupine za prava LGBT osoba, međuregionalnog popratnog događanja na visokoj razini na kojem su slavni sportaši svoje glasove dali kampanji Ujedinjenih naroda za borbu protiv homofobnog nasilja i diskriminacije.

Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava

U godini s najgušćim rasporedom otkad je Vijeće za ljudska prava osnovano, EU je bio vrlo aktivan u tri njegova redovita zasjedanja u 2013. (na kojima je donesen rekordan broj od 107 rezolucija, odluka i izjava predsjednika) kao i u više radnih skupina i foruma o ljudskim pravima (uključujući o poslovanju i ljudskim pravima, pravu na razvoj i o rasizmu) te na tri zasjedanja Univerzalnog periodičnog pregleda koji je EU nastojao sačuvati kao univerzalni mehanizam u obliku suradnje. Tijekom sva tri zasjedanja EU je uspio biti ujedinjen pri većini rezolucija.

Sve lošija situacija u Siriji cijele je godine nastavila zauzimati visoko mjesto na dnevnom redu Vijeća za ljudska prava pa je ono donijelo rezolucije o Siriji na svakom zasjedanju, uključujući dvije na svom 23. zasjedanju, na kojem se također održala hitna rasprava nakon ubojstava u Al Qusayru. Mandat istražnog povjerenstva za Siriju produljen je do ožujka 2014.

Na zasjedanju Vijeća u ožujku, EU je podnio rezolucije o Mjanmaru/Burmi i Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji (DNRK), s Japanom, za produljenje mandata posebnih izvjestitelja za obje zemlje te u slučaju DNRK-a za stvaranje međunarodnog neovisnog istražnog povjerenstva. EU se također bavio inicijativama za slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja (mandat posebnog izvjestitelja produljen je konsenzusom) i prava djeteta (s GRULAC-om) usmjerenima na dostizanje najvećeg mogućeg standarda u zdravstvu. Kao i prethodnih godina EU je podržao rezoluciju o produljenju mandata posebnom izvjestitelju za Iran.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava sudjelovao je u raspravi koja se vodila za okruglim stolom na visokoj razini posvećenom 20. godišnjici Bečke deklaracije i Akcijskog programa i na popratnom događanju o politikama protiv smrtne kazne. EU je bio suorganizator međuregionalnog popratnog događanja na visokoj razini o moći osnaženih žena te je ugostio popratno događanje o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja. EU je također općenito proširio svoje javno diplomatsko djelovanje i povećao korištenje društvenih medija.

PPEU je u 2013. održao službene sastanke s glavnim tajnikom UN-a Ban Ki Moonom i zamjenikom glavnog tajnika UN-a Janom Eliasonom, u više se navrata susreo s visokom povjerenicom za ljudska prava Navi Pillay te se također susreo s više posebnih izvjestitelja i predstavnika kako bi razmijenili prioritete i promovirali još tješnju suradnju između EU-a i UN-a po pitanju ljudskih prava.

EU je u *lipnju* uspješno pokrenuo produljenje mandata posebnog izvjestitelja za Bjelarus uz snažniju međuregionalnu podršku. Dotični nositelj mandata i posebni izvjestitelj za Eritreju održali su prve interaktivne dijaloge s HRC-om, a Trećem odboru Opće skupštine UN-a podnijeli su izvješće u listopadu. Vijeće je također razmotrilo situacije pojedinih zemalja te je, uz potporu EU-a, obnovilo mandate nezavisnim stručnjacima za Haiti, Côte d'Ivoire i Somaliju. Vijeće je također donijelo svoju prvu rezoluciju o stanju u Srednjoafričkoj Republici, što je pripremilo put utvrđivanju mandata posebnog izvjestitelja na zasjedanju u rujnu.

EU je također pružio podršku važnom tematskom radu HRC-a. EU je aktivno podržavao rezolucije u pogledu rodnih pitanja (o uklanjanju nasilja protiv žena, o diskriminaciji protiv žena i ulozi slobode izražavanja i mišljenja u osnaživanju žena). Nadalje, EU i Afrička skupina dali su zajedničku izjavu o dječjem, ranom i prisilnom braku koju je podržalo više od 100 zemalja. EU je nadalje podržao izjavu pod vodstvom Afričkih zemalja o sakaćenju ženskih spolnih organa te međuregionalnu izjavu o zabrani diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta koju je iznijela Norveška.

EU je sudjelovao u raspravama s posebnim izvjestiteljem o ljudskim pravima migranata čije je izvješće bilo usmjereno na upravljanje vanjskim granicama EU-a te o učinku koji to ima na ljudska prava migranata. Predstavници Europske komisije i Agencije za temeljna prava konstruktivno su sudjelovali u raspravi na popratnom događanju OHCHR-a o provedbi preporuka posebnog izvjestitelja iz njegovog najnovijeg izvješća.

U *rujnu* je uz potporu EU-a na 24. zasjedanju Vijeća za ljudska prava donesena rezolucija o Siriji uz snažan poziv na odgovornost, snažnu osudu krvoprolića i korištenja kemijskog oružja, poziv na omogućavanje pristupa istražnoj komisiji i zahtjev za osiguranje sigurnog pristupa humanitarnim djelatnicima. Situacija u Africi, uključujući Srednjoafričku Republiku, DRK, Somaliju i Sudan, opet je bila zastupljena na dnevnom redu, a bilo je riječi i o rezolucijama o Kambodži i Jemenu.

Na poticaj nekoliko država članica EU-a, pojedinačno ili u suradnji s trećim zemljama, uspješno se rješavalo političke prioritete EU-a kao što su zaštita novinara i branitelja ljudskih prava, zaštita uloge civilnog društva, smrtna kazna i pravo na privatnost. Nadalje, EU je nastavio braniti sudjelovanje nevladinih organizacija na sastancima UN-a te se izjasnio protiv zastrašivanja i uznemiravanja osoba koje surađuju u mehanizmima UN-a za ljudska prava.

EU je s ostalim partnerima surađivao na potencijalno problematičnim inicijativama kako bi osigurao da Vijeće za ljudska prava ostane usmjereno na pitanja ljudskih prava te da se ne naruše uspjesi iz drugih foruma. EU je aktivno intervenirao u vezi s rezolucijom o učinku prijenosa oružja na ljudska prava kako bi osigurao da se ne potkopa nedavno doneseni Ugovor o trgovini oružjem, koji EU i mnogi drugi širom regija snažno podupiru i koji sadrži snažne parametre o međunarodnom humanitarnom pravu i međunarodnom pravu o ljudskim pravima.

EU svake godine OHCHR-u dodjeljuje nenamjenski dobrovoljni doprinos za njegove ciljane aktivnosti, a koji je u 2013. iznosio 10 milijuna eura. Iznos tog *ad-hoc* doprinosa bio je viši od uobičajenog što je Uredu omogućilo da se suoči s nepredviđenim povećanjem opsega posla u Sjevernoj Africi i Aziji te da se u ključnom trenutku ublaži smanjenje financijskih doprinosa od članstva u UN-u.

Međunarodna organizacija rada (ILO)

Međunarodna organizacija rada (ILO), tripartitna agencija UN-a uspostavljena 1919. godine, igra ključnu ulogu i nadzoru ekonomskih i socijalnih prava. Ključne radne norme sadržane su u njezinih osam temeljnih konvencija. EU promiče ratifikaciju i učinkovitu provedbu tih konvencija putem suradnje s ILO-om, uključujući sudjelovanje u tekućoj raspravi o radnim normama i radu nadzornih tijela ILO-a. EU istovremeno, u okviru vanjske dimenzije svoje politike zapošljavanja i socijalne politike promiče načela dostojnog rada, uključujući poštovanje temeljnih konvencija ILO-a u odnosima s partnerskim zemljama kroz bilateralne i regionalne dijaloge o politikama i provedbu projekata razvojne pomoći. Za više detalja vidjeti 15. poglavlje: „Osiguravanje promicanja ljudskih prava u vanjskoj dimenziji politike zapošljavanja i socijalne politike.”

36. Unapređenje regionalnih mehanizama za ljudska prava

10. dijalog o ljudskim pravima između Afričke unije (AU) i Europske unije (EU) održan je u studenome 2013. u Bruxellesu. Obje su se strane složile da će povećati suradnju u područjima kao što su smrtna kazna, prava migranata, poslovanje i ljudska prava i zaštita prava osoba s invaliditetom. Nadalje, obje su strane pozdravile i primile na znanje preporuke koje su im predstavili predstavnici afričkog i europskog civilnog društva, koje su nastale kao rezultat četvrtog seminara AU-a i EU-a održanog prije sastanka u obliku dijaloga.

Suradnja po pitanju ljudskih prava s Ligom arapskih država pokrenuta je na temelju Deklaracije EU-a i Lige iz Kaira od 13. studenoga 2012. Zajednički program rada usvojen na isti dan usmjeren je na dijalog, razmjenu znanja i iskustava po pitanju provedbe međunarodnih standarda ljudskih prava, razvoj mehanizama za ljudska prava Lige arapskih država i integriranje ljudskih prava u aktivnosti Lige. Memorandum o razumijevanju o konkretnim aktivnostima suradnje u području ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2015. službeno je dogovoren na sastanku visokih dužnosnika u studenom 2013., a više elemenata već se provodi.

U svojim bilateralnim dijalozima sa zemljama Latinske Amerike EU je ponovio važnost nezavisnih regionalnih mehanizama i potrebu za čuvanjem pravne stečevine i integriteta Međuameričkog sustava ljudskih prava.

EU je s tijelima/odborima ASEAN-a za ljudska prava radio na promicanju razmjene stručnosti, najboljih praksi po pitanju specifičnih ugovora o ljudskim pravima i procesa UPR-a, provedbe međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, specifičnih tematskih prioriteta, uloge regionalnih mehanizama za ljudska prava i brige oko jačanja institucija i jačanja kapaciteta kroz tehničku pomoć, uključujući kroz program za ljudska prava ASEAN-a i EU-a (u koji će biti uključena suradnja na aktivnostima za ljudska prava u okviru instrumenta READI za 2014. – 2015.). Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava pozvan je na službene razgovore Međuvladine komisije ASEAN-a za ljudska prava (AICHR) prigodom godišnjeg sastanaka AICHR-a u Jakarti u svibnju 2013. Tijekom svog posjeta PPEU je naglasio važnost zajedničkog rada na jačanju univerzalne primjene ljudskih prava i jačanju suradnje s civilnim društvom.

Konkretna suradnja na ratifikaciji međunarodnih instrumenata za ljudska prava nastavila se s Tajništvom Forumu pacifičkih otoka kroz projekt financiran iz EIDHR-a.

Naposljetku, u prosincu u Bruxellesu na 15. godišnjem forumu EU-a i nevladinih organizacija dan je snažan poticaj i došlo je do korisnih razmjena iskustava u vezi s provedbom univerzalnih standarda ljudskih prava kroz regionalne mehanizme. Raspravljalo se o ulozi regionalnih mehanizama u borbi protiv nekažnjavanja, a posebna pažnja posvećena je artikulaciji i jačanju instrumenata/mehanizama koji olakšavaju pristup pravosuđu, naknadama i pravu na istinu za žrtve ozbiljnih kršenja ljudskih prava. Na forumu su sudjelovali predstavnici velikog broja regionalnih mehanizama za ljudska prava, uključujući predstavnike UN-a, visokog povjerenika za ljudska prava, Vijeća Europe i OESS-a.

Vijeće Europe

EU je u 2013. nastavio usku suradnju s Vijećem Europe. U skladu s Memorandumom o razumijevanju iz 2007., obje organizacije redovito su održavale kontakte i na političkoj i na radnoj razini, s tim da su im srž odnosa predstavljala pitanja ljudskih prava, vladavine prava i demokratizacije. Predsjednik Komisije, VP/PP i povjerenici održavali su sastanke s visokim dužnosnicima Vijeća Europe, uključujući glavnim tajnikom i predsjednikom Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PSVE). I dalje se nastavila dobra suradnja između EU-a i povjerenika za ljudska prava Vijeća Europe, a PPEU za ljudska prava s Vijećem Europe održavao je redovit i neposredan kontakt.

EU je pozorno pratio rad stručnih tijela Vijeća Europe u njihovom nadzoru i savjetovanju država članica Vijeća Europe o standardima ljudskih prava. EU je s Vijećem Europe održao godišnje savjetovanje o svom paketu za proširenje. EU je u listopadu 2013. s Vijećem Europe i njegovim nadzornim tijelima također održao savjetovanje tijekom pripreme godišnjeg izvješća o napretku Europske politike susjedstva.

Kako bi se potaklo zaštitu temeljnih prava unutar EU-a, Ugovorom iz Lisabona EU-u je dano ovlaštenje za pristupanje Europskoj konvenciji o ljudskim pravima. Ključan događaj u pregovorima o pristupanju EU-a zbio se u travnju 2013. kada je postignut dogovor na pregovaračkoj razini o paketu nacrtu pravnih instrumenata u kojima se utvrđuju odredbe za pristupanje EU-a Konvenciji. Sud Europske unije razmatra sukladnost nacrtu pristupnog sporazuma s ugovorima EU-a.

EU i dalje daje važan doprinos aktivnostima Vijeća Europe financiranjem zajedničkih programa i aktivnosti. EU i Vijeće Europe i dalje provode velik broj zajedničkih programa u područjima vladavine prava, demokracije i ljudskih prava, s iznosom financiranja koji iznosi više od 100 milijuna eura godišnje. Instrument za istočno partnerstvo Vijeća Europe koji je pokrenut u 2011. postigao je pozitivne rezultate po pitanju reforme pravosuđa, izbora, internetskog kriminala i borbe protiv korupcije pa se trenutno radi na produljenju ovog programa. EU je s Vijećem Europe u 2012. pokrenuo „Program za jačanje demokratskih reformi u južnom Mediteranu” (4,8 milijuna eura, kroz 30 mjeseci) za promicanje napretka u području ljudskih prava, vladavine prava i demokratizacije u zemljama južnog Mediterana, u duhu izmijenjene Europske politike susjedstva. Iako je program i dalje ostao usmjeren na Tunis i Maroko, u 2013. zabilježeno je povećanje kontakata i suradnje s ostalim partnerima u regiji, osobito s Jordanom, Egiptom i Alžirom.

OESS

EU je i u 2013. nastavio snažno podupirati rad OESS-a i davati mu važan doprinos. EU je nastavio podupirati napore OESS-a za povećanje sigurnosti u sve tri njezine „dimenzije”: političko-vojnu dimenziju, gospodarsku i okolišnu dimenziju te ljudsku dimenziju.

Što se ljudske dimenzije tiče, u 2013. godini pod ukrajinskim predsjedanjem OESS-a postignuti su skromni rezultati. Nakon dvije godine bez ikakvih odluka po pitanju ljudske dimenzije, Vijeće ministara u prosincu 2013. u Kijevu postiglo je konsenzus o odluci Vijeća ministara o slobodi mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti ili uvjerenja, odluci Vijeća ministara o povećanju napora u provedbi plana djelovanja OESS-a o poboljšanju situacije Roma i Sintija na području OESS-a, s osobitim naglaskom na žene, mlade i djecu pripadnike zajednice Roma ili Sintija, te o Prilogu planu djelovanja OESS-a za borbu protiv trgovine ljudima. Unatoč ovom napretku i izuzetnom zalaganju Vijeća Europe i EU-a, nije bilo moguće postići konsenzus o odluci o zaštiti novinara, uglavnom zbog protivljenja određenih država sudionica bilo kakvoj potvrdi već postojećih obveza ili jačanju rada OESS-a u području slobode medija. Unatoč konstruktivnom zalaganju EU-a pokazalo se da nije moguće postići dogovor o nacrtu odluke o slobodi kretanja.

EU je nastavio koristiti tjedne sastanke Stalnog vijeća OESS-a i mjesečne odbore OESS-a za ljudsku dimenziju kako bi se preispitalo obveze 57 država sudionica OESS-a po pitanju ljudskih prava i kako bi se pokrenula rasprava o njihovoj primjeni. Na tim forumima istaknuto je više pitanja EU-a u koja se odnose na ljudska prava i temeljne slobode, između ostalog o slobodi izražavanja uključujući sigurnost novinara, slobodu okupljanja i udruživanja te toleranciju i nediskriminaciju, uključujući LGBTI prava. Nekoliko država članica EU-a cijele je godine sudjelovalo u dobrovoljnom izvještavanju u provedbi obveza iz ljudske dimenzije u odboru za ljudsku dimenziju. Stručnjak iz ESVD-a odboru za ljudsku dimenziju 5. studenoga predstavio je smjernice EU-a za slobodu vjeroispovijesti i uvjerenja.

EU je također sudjelovao u seminaru za ljudsku dimenziju OESS-a organiziranom u svibnju na temu pravnog okvira za slobodu medija (Varšava, 13. – 15. svibnja) te na tri dodatna sastanka za ljudsku dimenziju: o slobodi kretanja i ljudskim kontaktima (Beč, 25. – 26. travnja), vladavini prava i promicanju i zaštiti ljudskih prava (Beč, 11. – 12. srpnja) i o provedbi plana djelovanja o poboljšanju situacije Roma i Sintija (Beč, 7. – 8. studenoga). EU je prisustvovao konferenciji predsjedništva OESS-a o jačanju odgovora OESS-a na trgovanje ljudima (Kijev, 10. – 11. lipnja) i konferenciji na visokoj razini o toleranciji i nediskriminaciji (Tirana, 21. – 22. svibnja). To je omogućilo EU-u da pruži potporu i oblikuje određene teme koje su činile prioritete EU-a pri OESS-u za 2013., kao što su sloboda medija, vladavina prava te pitanja tolerancije i nediskriminacije.

Godišnji sastanak o provedbi ljudske dimenzije održan je u Varšavi između 24. rujna i 4. listopada. Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava održao je glavni govor na otvaranju te je iskoristio priliku kako bi uspostavio veze sa svojim kolegama, ali i s brojnim organizacijama civilnog društva po čijoj je prisutnosti na sastanku ovaj forum jedinstven. EU je aktivno sudjelovao na radnim sjednicama, što je državama sudionicama i civilnom društvu omogućilo da preispitaju svoje obveze po pitanju ljudske dimenzije i da sastave preporuke. Nadalje, EU je bio jedan od sponzora za dva popratna događanja (o ukidanju smrtne kazne i o LGBTI pravima).

Naposljetku, kroz delegaciju EU-a u Beču i kroz posebne razmjene sa sjedištem, EU je nastavio blisko surađivati s institucijama i drugim upravnim strukturama OESS-a, osobito s Uredom za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) za izborna pitanja, s Predstavnikom za slobodu medija kao i s Visokim povjerenikom za nacionalne manjine i Tajništvom OESS-a.

Doprinos Europskog parlamenta Godišnjem izvješću EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2013.

Europski parlament i dalje je predan unaprjeđenju ljudskih prava i demokratskih načela. Tijekom 2013. kršenje ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih načela redovito je bila tema rasprava u dodatnim plenarnim sjednicama Parlamenta, a na to pitanje bile su usmjerene različite parlamentarne rezolucije i na njega se ukazivalo na sastancima odbora i međuparlamentarnih delegacija. Ljudska prava sastavni su dio rada predsjednika Europskog parlamenta koji je na relevantna pitanja ukazivao kroz javne izjave, kao i na sastancima na visokoj razini.

Nadzor Parlamenta nad politikom EU-a o ljudskim pravima

Na razini odborâ Europskog parlamenta, za pitanja povezana s ljudskim pravima u svijetu osobito je zadužen Pododbor za ljudska prava (DROI) Odbora za vanjske poslove. Pododbor održava blisku radnu suradnju s Europskom službom za vanjsko djelovanje (ESVD), drugim institucijama EU-a i nevladinim organizacijama za ljudska prava te multilateralnim institucijama za ljudska prava. Pododbor za ljudska prava kroz zatvorene informativne sastanke i izvješćivanja nastavio je slijediti dijaloge i savjetovanja o ljudskim pravima koje ESVD vodi s trećim zemljama. DROI je u 2013. sastavio nekoliko parlamentarnih izvješća, uključujući Godišnje izvješće o ljudskim pravima kao i izvješća o drugim važnim pitanjima, kao što je utjecaj gospodarske krize na ljudska prava, situacija ljudskih prava u regiji Sahela te utjecaj korupcije na ljudska prava. Rad na parlamentarnom izvješću o mučenju također je započeo u 2013. Tijekom godine na saslušanjima DROI-a, koja su često organizirana zajedno s drugim relevantnim odborima ili međuparlamentarnim delegacijama ili u suradnji s njima, primljeno je nekoliko posebnih izvjestitelja UN-a o ljudskim pravima te drugih predstavnika UN-ovih tijela za ljudska prava kao i drugih istaknutih branitelja ljudskih prava.

Europski parlament u 2013. ponovio je da cijeni strateški okvir i akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju i da ga smatra važnom prekretnicom u integraciji i uključivanju ljudskih prava u sve vanjske politike EU-a. Međutim, u svom godišnjem izvješću o ljudskim pravima Parlament je također naglasio potrebu za postizanjem općeg konsenzusa i boljom koordinacijom između institucija EU-a i država članica po pitanju politike EU-a o ljudskim pravima te je pozvao ESVD da poveća svoje napore kako bi države članice u većoj mjeri prisvojile ovaj akcijski plan. Naglašeno je i kako je od iznimne važnosti učinkovito i vjerodostojno primijeniti navedene obveze: i one iz strateškog okvira i iz akcijskog plana. U izvješću se napominje da će sadašnji akcijski plan završiti krajem 2014. te se Visokog predstavnika EU-a i ESVD poziva da se pravovremeno uključe u preispitivanje i savjetovanje s državama članicama, Komisijom, Parlamentom i civilnim društvom kako bi se usvojio novi akcijski plan koji bi s djelovanjem započeo u siječnju 2015.

DROI je u 2013. uspostavio solidan radni odnos s novim posebnim predstavnikom EU-a (PPEU) za ljudska prava, uključujući kroz održavanje redovitih javnih razmjena mišljenja po pitanju politike EU-a za ljudska prava. U svom godišnjem izvješću Parlament je prepoznao važnost mandata koji je po prvi put povjeren PPEU-u za ljudska prava, osobito ga ohrabrujući da poveća vidljivost, integriranost, sustavnost, dosljednost i učinkovitost politike EU-a za ljudska prava te da u izvršavanju svoje uloge nađe pravu mjeru između tihe i javne diplomacije. Parlament je također ponovio svoju raniju preporuku da mu PPEU podnosi redovita izvješća o svojim aktivnostima kao i o tematskim i geografskim prioritetima. Parlament je pozdravio činjenicu da je suradnja s PPEU-om za ljudska prava uključena u mandat PPEU-a zaduženoga za zemljopisno područje Sahela, te je potaknuo Vijeće i Visokog predstavnika da to usvoje kao model najbolje prakse koji bi se trebao upotrijebiti kod mandata budućih PPEU-ova zaduženih za pojedino zemljopisno područje

U godišnjem izvješću Parlamenta naglašena je važnost vjerodostojnog uključivanja, a Vijeće za vanjske poslove ohrabruje se da uvede praksu donošenja zaključaka Vijeća o ljudskim pravima te da u njih uključi strateške partnere. Što se aktivnosti EU-a za razvojnu suradnju tiče, u izvješću se ponavlja kako Parlament smatra da bi u budućim programiranjima Komisija i ESVD trebali biti odgovorni za donošenje pristupa utemeljenog na pravima. Nadalje, Parlament je naglasio činjenicu da je Busansko partnerstvo za učinkovitu razvojnu suradnju pozvalo međunarodnu zajednicu da za razvojnu suradnju usvoji pristup utemeljen na pravima kako bi se povećala učinkovitost napora vezanih uz razvoj. U tom kontekstu Komisiji je upućen poziv da provede detaljnu procjenu učinka projekata EU-a za razvojnu suradnju, koja bi trebala sadržavati procjenu njihovog učinka na situaciju ljudskih prava.

Parlament je u travnju 2013. donio rezoluciju na temelju izvješća o utjecaju financijske i gospodarske krize na ljudska prava. U njoj je naglašeno da se i u vremenima gospodarskih kriza vlade moraju založiti za preuzete obveze u području ljudskih prava. Budući da su zemlje u razvoju i najslabije razvijene zemlje nesrazmjerno pogođene krizom, Parlament je pozvao EU-a na djelovanje kako bi se osnovao globalni fond društvene zaštite te se pokazao sklonim uvođenju poreza na financijske transakcije kao financijskog mehanizma za razvoj. U skladu s odgovarajućom pozicijom UN-a, u rezoluciji se također poziva da snažni standardi ljudskih prava budu dio razvojnog plana nakon 2015.

U svom izvješću i rezoluciji o utjecaju korupcije u javnom i privatnom sektoru na ljudska prava u trećim zemljama, donesenom u listopadu 2013., Parlament je detaljno opisao vezu korupcije i kršenja ljudskih prava te je pozvao na donošenje ambiciozne politike EU-a u ovom području. U izvješću se također naglašava da bi iznos novca koji se svake godine gubi zbog korupcije bio dovoljan da se 80 puta nahrani sve gladne ovog svijeta. Iako u tom pogledu pozdravlja različite inicijative pokrenute na europskoj razini, uključujući ponovno pregovaranje o Direktivi o porezu na štednju koja bi značajno ograničila bankovnu tajnu, Parlament smatra da ta djelovanja nisu bila dovoljno ambiciozna. U tom izvješću poziva se Komisiju da sastavi plan djelovanja radi stvaranja mehanizma za popisivanje i nametanje sličnih ciljanih sankcija dužnosnicima trećih zemalja (čime bi se obuhvatilo policajce, tužitelje i suce) upletenima u teške povrede ljudskih prava i pravosudne manipulacije nad zviždačima, novinarima i aktivistima za ljudska prava u trećim zemljama koji izvješćuju o korupciji.

Što se političkih instrumenata EU-a tiče, u svom izvješću o situaciji ljudskih prava u Sahelu Parlament je pozdravio potporu Europske komisije raspoređivanju posebnih promatrača za ljudska prava, financiranom kroz Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), kako bi nadzirali situaciju ljudskih prava i eventualna kršenja tijekom sukoba u Maliju. Parlament je EU potaknuo da izvuče lekcije iz ovog iskustva te da istraži prikladne načine kako bi se stvorio raspoloživi kadar osposobljenih stručnjaka koje bi se bez odgađanja moglo rasporediti na teren u hitnim situacijama kako bi provjerili činjenice na terenu i prema potrebi dali profesionalne savjete tvorcima politika EU-a. Parlament je također skrenuo pažnju na to da je hitno potrebno pojačati usklađenost s međunarodnim pravnim normama za ljudska prava i humanitarnim pravnim normama u situacijama oružanih sukoba te je pozvao Visokog predstavnika da izvuče lekcije iz tragičnih događaja u Maliju i drugih konflikata koji su se nedavno dogodili kako bi se preispitalo smjernice EU-a o međunarodnom humanitarnom pravu. Što se dijaloga o ljudskim pravima tiče, u godišnjem izvješću Parlamenta upozorava se da se rasprave o ljudskim pravima ne bi trebale izostavljati iz političkih dijaloga na visokoj razini te se EU poziva da izvuče jasne političke zaključke u slučajevima kada dijalozi o ljudskim pravima nisu konstruktivni pa da se u takvim slučajevima ili u slučajevima opetovanog kršenja ljudskih prava naglasak stavi na politički dijalog, demarševe i javnu diplomaciju.

Uključivanje ljudskih prava u rad parlamentarnih odbora

Uz rad u Pododboru za ljudska prava Europski parlament nastoji postići da se ljudska prava uključe u cijeli njegov rad, u skladu s člancima temeljnih ugovora EU-a, u kojima se univerzalna ljudska prava i demokracija definiraju kao osnivačke vrijednosti Unije i kao temeljna načela i ciljevi vanjskog djelovanja Unije. U skladu s parlamentarnim rezolucijama o ljudskim pravima to uključivanje obuhvaća izazov unutarnje/vanjske sustavnosti u politici ljudskih prava, kao i osiguranje toga da se pridržavanje ljudskih prava odražava, primjerice, i u prioritetnim političkim područjima kao što su trgovina, migracija i suradnja sa strateškim partnerima. Taj prioritetni zadatak unutar Europskog parlamenta ima više dimenzija te obuhvaća rad parlamentarnih odbora i međuparlamentarnih izaslanstava.

O pitanjima ljudskih prava raspravlja se u parlamentarnim izvješćima Odbora za vanjske poslove (AFET) o vanjskoj politici EU-a ili o različitim vrstama međunarodnih sporazuma koji sadrže klauzule o ljudskim pravima. Za poslovne i trgovinske sporazume koji sadrže klauzulu o ljudskim pravima zadužen je Odbor za međunarodnu trgovinu (INTA). Odbor za razvoj (DEVE) i Odbor za prava žena i jednakost spolova (FEMM) također se redovito bave aspektima vanjskog djelovanja EU-a povezanim s ljudskim pravima, u područjima za koje su zaduženi, te su redovito sastavljali službena mišljenja kao podršku pripremi parlamentarnih izvješća Pododbora za ljudska prava vezanih uz ljudska prava. Nadalje, FEMM je također kao vodeći odbor dovršio svoj rad na dva važna izvješća o ženama s invaliditetom te o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima. Predsjednici Odbora za vanjske poslove i Odbora za razvoj supredsjedaju Radnom skupinom za podršku demokraciji i koordinaciju izbora (DEG) kojoj je mandat proširen pa pored promatranja izbora također obuhvaća i razdoblje nakon izbora te aktivnosti za podršku demokraciji općenito.

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (LIBE) ključan je akter za temeljna prava unutar Europske unije te ima veliku odgovornost za vanjske aspekte unutarnjih politika EU-a, primjerice u područjima migracijske politike i politike azila. Za ustavna i pravna pitanja zaduženi su Odbor za ustavna pitanja (AFCO) i Odbor za pravna pitanja (JURI), koji među ostalim područjima razmatraju pristupanje EU-a Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, a što će imati implikacije na vanjske odnose EU-a i utjecaj na njih.

Ljudska prava u izvješćima ZVSP-a, izvješćima o proširenju i susjedstvu

U parlamentarnom izvješću (usvojenom u listopadu) koji je AFET sastavio o godišnjem izvješću Visokog predstavnika o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici, Parlament je izrazio zabrinutost zbog nedostatka predanosti Rusije vladavini prava, pluralističkoj demokraciji i ljudskim pravima. U njemu se također ponavlja potreba za jačanjem dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Kine i izražava zabrinutost oko situacije ljudskih prava i demokratizacije, kako u južnom, tako i u istočnom susjedstvu.

U području proširenja AFET je usvojio svoja godišnja izvješća o napretku, na temelju Komisijinih izvješća o napretku, u kojima se ukazuje na različita pitanja vezana uz zaštitu i promicanje ljudskih prava, uključujući vladavinu prava, pravosuđe, slobodu medija, prava manjina i slobodu izražavanja. Nadalje, *ad hoc* izaslanstvo zastupnika Europskog parlamenta otputovalo je u Albaniju za vrijeme izbora u svibnju 2013., a promatrali su i lokalne izbore na Kosovu (uključujući sjeverno Kosovo) u studenome 2013. Rad AFET-a na Europskoj politici susjedstva uključuje parlamentarnu rezoluciju usvojenu u listopadu, u kojoj se održava napredak postignut u istočnom i južnom susjedstvu, a zemlje ohrabruje da pojačaju svoju predanost demokratskim vrijednostima, vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ljudska prava i instrumenti financijske pomoći EU-a

Europski parlament u 2013. pregovarao je o instrumentima vanjske financijske pomoći za razdoblje 2014. – 2020., što je rezultiralo donošenjem zakonodavnih akata u prosincu. Osim posebnog instrumenta za promicanje ljudskih prava (EIDHR), Odbor Parlamenta za vanjske poslove uspješno je osigurao da se u većini instrumenata ljudska prava ističu kao prioritetno pitanje, posebno u Zajedničkoj provedbenoj uredbi (CIR). U Provedbenoj uredbi, koja se primjenjuje na sve instrumente vanjske financijske pomoći, jasno se navodi da načela demokracije, vladavine prava, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda moraju biti sastavni elementi u provedbi svih financijskih instrumenata. Nadalje, njome se utvrđuje da će jedna od ključnih odrednica u odluci o davanju proračunske potpore biti procjena predanosti, uspješnosti i napretka zemalja partnera u pogledu demokracije, ljudskih prava i vladavine prava.

Pregovori o sljedećem Europskom instrumentu za demokraciju i ljudska prava (2014. – 2020.) nastavili su se kroz 2013. i u prosincu su zaključeni novom Uredbom prema kojoj je instrument, prema željama Parlamenta, postao fleksibilniji i osjetljiviji na nove situacije, ne samo u odnosu na afirmirane organizacije, već i pojedinačne branitelje ljudskih prava kojima je potrebna pomoć. Parlament je također uspio osigurati povećanje u financiranju, kao i to da se u novi EIDHR za razdoblje 2014. – 2020. uključi odredba o automatskom preispitivanju na sredini razdoblja putem delegiranog akta kojim bi se izmijenio prilog u kojemu su trenutačno navedena prioritetna područja za dodjeljivanje pomoći. Parlament je također ojačao svoju nadzornu ulogu u programiranju EIDHR-a (višegodišnjeg i godišnjeg), kao i u odnosu na provedbu rada EIDHR-a. Radna skupina Parlamenta za EIDHR, kojom predsjedava predsjednik Pododbora za ljudska prava, sastala se i raspravila o pitanjima vezanima uz provedbu Uredbe o EIDHR-u za razdoblje 2007. – 2013. te je saslušala Europsku komisiju u pogledu povjerljivih sredstava EIDHR-a.

AFET je pregovarao o uključivanju posebnog mehanizma za ljudska prava u Instrument za stabilnost za mir. Od Komisije se zahtijeva razvoj operativnih smjernica kako bi se osiguralo da se ljudska prava uzme u obzir pri oblikovanju i provedbi mjera vezanih uz borbu protiv terorizma i organiziranog kriminala, a rješavanju pitanja internetske sigurnosti i borbe protiv internetskog kriminala jednako tako trebalo bi se pristupiti s gledišta ljudskih prava. Nadalje, Komisija je, u okviru mehanizma, zadužena za nadzor i davanje godišnjih izvješća o provedbi tih mjera kako bi se osiguralo usklađenost s obvezama vezanima uz ljudska prava. Naposljetku, mehanizam sadrži i odredbu kojom se omogućava da u skladu s člankom 3. uredbe pokrenu hitne mjere za zaštitu ljudskih prava.

Tijekom pregovora o Instrumentu za europsko susjedstvo (ENI) (2014. – 2020.) AFET je ojačao dimenziju ljudskih prava u provedbi instrumenta, osobito dodavanjem novog članka u kojem se navodi da financiranje iz ENI-ja mora biti u skladu s vrijednostima i načelima sadržanima u članku 21. UEU-a te da se provedbeni mehanizmi definiraju načelom „više za više” uz jasno izraženu sastavnicu ljudskih prava (o dodjeljivanju dodatnih sredstava zemljama partnerima odlučivat će se na temelju napretka u razvijenoj i održivoj demokraciji, što obuhvaća poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda).

U Instrumentu za pretpristupnu pomoć (2014. – 2020.) zaštita i promicanje ljudskih prava i temeljnih sloboda postavljeno je i kao cilj i kao jedan od pokazatelja koje treba uzeti u obzir prilikom nadzora i procjene napretka. Nadalje, uspostavljanje i promicanje vladavine prava i ljudskih prava jedan je od tematskih prioriteta za dodjelu pomoći.

Međunarodni sporazumi, trgovinske povlastice i ljudska prava

Stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona Europski parlament dobio je veće ovlasti u pitanjima povezanim s međunarodnim sporazumima EU-a, uključujući davanje suglasnosti za sklapanje sporazuma s trećim zemljama. I Odbor za vanjske poslove (AFET) i Odbor za međunarodnu trgovinu (INTA) igraju važne uloge u sklapanju sporazuma unutar svojih područja nadležnosti.

AFET je u 2013. nastavio nadzirati pregovore o međunarodnim sporazumima između EU-a i trećih zemalja, kako bi se osiguralo da se pitanja ljudskih prava uključe na pravi način. EU trenutno radi na sklapanju desetak međunarodnih sporazuma sa zemljama u središnjoj, južnoj, jugoistočnoj i istočnoj Aziji. Očekuje se da će prvi od tih sporazuma biti Okvirni sporazum o sveobuhvatnom partnerstvu i suradnji s Republikom Indonezijom. Za taj Sporazum pokrenut je postupak suglasnosti Parlamenta krajem 2013., a na snagu bi trebao stupiti nakon što mu Parlament dodjeli suglasnost, što se očekuje u ožujku 2014.

Nadalje, AFET je donio preporuku o Sporazumu o strateškom partnerstvu s Kanadom u kojoj se insistira da bi Sporazum trebao sadržavati klauzulu o ljudskim pravima s eventualnim suspenzivnim učinkom u slučajevima ozbiljnog kršenja ljudskih prava, u skladu s politikom EU-a po tom pitanju. U njoj se također još jednom naglašava da bi to trebalo biti praksa koju bi se slijedilo u svim ostalim međunarodnim sporazumima o kojima EU pregovara.

Ljudska prava činila su važan dio mnogih rasprava o trgovinskim pitanjima u Odboru za međunarodnu trgovinu, u vezi s neovisnim trgovinskim instrumentima, kao i s nekoliko međunarodnih trgovinskih sporazuma.

Nakon donošenja Uredbe o općem sustavu povlastica (OSP) Parlament je aktivno pratio njezinu provedbu. Prema općem sustavu povlastica zemlje u razvoju plaćaju nižu carinu na dio onog ili na sve ono što prodaju EU-u, s ciljem da se pridonese rastu gospodarstva tih zemalja. Sustav OSP+ pruža dodatne pogodnosti zemljama koje pokazuju uvjerljivu predanost u provedbi 27 važnih konvencija u područjima prava i pravila u vezi s radom, ljudskim pravima, okolišem i dobrim upravljanjem. Deset zemalja u 2013. postiglo je status korisnika OSP+, nakon što je Parlament izvršio nadzor i nakon što su se obvezale da će poboljšati poštovanje 27 međunarodnih konvencija. Parlament će sada biti uključen u nadzor oko poštovanja tih obaveza. Pododbor za ljudska prava smatra da je OSP+ bio jedan od ključnih instrumenata u trgovinskoj sferi za poticanje poštovanja ljudskih prava kod zemalja partnera te je s Odborom za vanjsku trgovinu nastojao dodatno surađivati u nadzoru delegiranih akata za dodjeljivanje OSP+ statusa u skladu s novom Uredbom.

Parlament je zajedno s Vijećem suodlučio da će se Mjanmaru/Burmi ponovno dati pristup povlasticama OSP-a u svjetlu značajnih koraka koje je poduzela vlada i ne bi li je se ohrabrilo da hitno nastavi s tim procesom kako bi potpuna demokracija, konsolidacija vladavine prava i poštovanje ljudskih prava postali stalni i trajni, a Parlament je također pozvao Komisiju da pažljivo nadzire poštuju li europska poduzeća obveze iz CSR-a te da u potpunosti iskoristi sustav ispunjavanja uvjeta iz Uredbe o OPS+ sustavu.

Prilikom ažuriranja Uredbe o dvojnoj namjeni, Europski parlament između ostalog zatražio je više opreza oko izvoza određenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija koje se mogu koristiti za kršenje ljudskih prava.

Iskorjenjivanje rada djece i prisilnog rada i dalje je bilo važno pitanje za Parlament. Parlament je već u 2011. odlučio uskratiti svoju suglasnost za tekstilni protokol između EU-a i Uzbekistana uz Sporazum o partnerstvu i suradnji između EU-a i Uzbekistana, uz insistiranje na slanju promatračke misije ILO-a nakon izvješća o korištenju prisilnog rada i rada djece za vrijeme berbe pamuka. Parlament je u 2013. nastavio s pritiscima pa je uzbekistanska vlada naposljetku pristala na takvu misiju za vrijeme jesenske berbe. Parlament se u različitim rezolucijama, uključujući rezoluciju o održivosti svjetskog vrijednosnog lanca pamuka, nastavio zalagati za zakonodavne prijedloge o učinkovitom mehanizmu za ulaženje u trag robi koja se proizvodi dječjim ili prisilnim radom. Komisija je kao odgovor donijela radni dokument službe Komisije „Trgovina i najgori oblici dječjeg rada”.

Daljnje postupanje u vezi s prijevozom i nezakonitim pritvaranjem zatvorenika u europskim zemljama od strane CIA-e

Europski parlament 10. listopada 2013. usvojio je izvješće o navodnom prijevozu i nezakonitom pritvaranju zatvorenika u europskim zemljama od strane CIA-e. Rezoluciji su prethodila dva pitanja za usmeni odgovor (jedno Komisiji i jedno Vijeću) u kojima je Europski parlament odlučno od Komisije i Vijeća zatražio da postupi u skladu s prethodnim rezolucijama o istom pitanju.

U novoj rezoluciji Europski parlament izrazio je duboko žaljenje što, naročito, Vijeće, Komisija, vlade država članica, država kandidatkinja i pridruženih zemalja, NATO i vlasti SAD-a ne provode preporuke sadržane u rezoluciji od 11. rujna 2012. osobito u svjetlu ozbiljnih kršenja temeljnih ljudskih prava koje su pretrpjele žrtve programa izručenja CIA-e. Zastupnici su smatrali da je praksa nekažnjavanja u kontekstu tih programâ omogućila nastavak kršenja temeljnih prava u protuterorističkim politikama EU-a i SAD-a, što potvrđuju opsežni programi nadzora američke Nacionalne agencije za sigurnost i nadzornih tijela u raznim državama članicama, koje Parlament trenutno ispituje.

Parlament je izrazio ozbiljno razočaranje što je Komisija odbila dati konkretan odgovor na njegove preporuke te je ponovio specifične preporuke za Komisiju iz svoje prethodne rezolucije. Ponovio je i specifične preporuke za Vijeće te je obje institucije pozvao da u svoje višegodišnje programe nakon isteka Stockholmskog programa uključe specifične mjere kako bi se osigurala vladavinu prava i odgovornost za kršenja temeljnih prava, osobito djelovanjem obavještajnih službi i tijela zaduženih za provedbu zakona.

Zastupnici su sljedeći saziv Parlamenta (2014. – 2019.) pozvali da nastavi s provedbom mandata Privremenog odbora (TDIP) i da, slijedom toga, osigura da se postupi u skladu s njihovim preporukama.

Parlament je također izjavio da očekuje da se nakon istrage programa nadzora američke Nacionalne agencije za sigurnost i nadzornih tijela različitih država članica predlože mjere za djelotvoran demokratski parlamentarni nadzor obavještajnih službi, s obzirom da je ključna demokratska kontrola tih tijela i njihovih aktivnosti uz pomoć odgovarajućeg unutarnjeg, izvršnog, nezavisnog sudskog i parlamentarnog nadzora.

Parlament je naposljetku Vladu SAD-a pozvao na suradnju po pitanju svih zahtjeva država članica EU-a za informacijama ili izručivanjem u vezi s programom CIA-e. Potaknuo je SAD da prestane izdavati stroge zaštitne naloge kojima se odvjetnike zatvorenika baze Guantanamo Bay sprječava da objavljuju informacije o detaljima njihova tajnog pritvaranja u Europi. Države članice potiče se da pojačaju napore oko premještaja neeuropskih pritvorenika puštenih iz baze Guantanamo koji ne mogu biti izručeni svojim matičnim državama budući da su izloženi prijetnji smrti, mučenja ili okrutnog i nečovječnog postupanja.

Poslovanje i ljudska prava

Europski parlament je u 2013. ponovo pokazao velik interes za društvenu odgovornost poduzeća (CSR). Pododbor za ljudska prava dostavio je Odboru za pravna pitanja mišljenje o zakonodavnom prijedlogu o izmjeni Direktive o otkrivanju nefinancijskih podataka od strane određenih velikih poduzeća i grupa. Pododbor za ljudska prava održao je saslušanje o autohtonim narodima i ekstraktivnim industrijama te saslušanje o utjecaju ugovora o slobodnoj trgovini između EU-a i trećih zemalja, s osobitim naglaskom na Kolumbiju. O poslovanju i ljudskim pravima bilo je riječi i na razmjeni mišljenja s pravobraniteljima zemalja Istočnog partnerstva, koje je Pododbor organizirao u veljači 2013.

Promatračka misija Europskog parlamenta u Ukrajini

Promatračka misija Europskog parlamenta u Ukrajini pokrenuta je na osnovi dogovora predsjednika Europskog parlamenta i ukrajinskog premijera postignutog 16. svibnja te naknadne razmjene pisama. Mandat je između ostalog obuhvaćao promatranje „skorašnjega žalbenog postupka i budućih sudskih postupaka protiv Julije Timošenko, uz puni pristup svoj sudskoj dokumentaciji i postupku, uz pomoć stručnog osoblja Europskog parlamenta.” Kasnije je proširen na promatranje postupaka protiv bivših ministara Jurija Lucenka i Valerija Ivaščenka, humanitarnim uvjetima njihovog pritvora i u širem smislu razmatranje pravosudnih reformi u tijeku u Ukrajini.

Sve u svemu, u okviru misije u 18 mjeseci održano je 27 službenih posjeta, a mandat joj je 4 puta produljila konferencija predsjednika Europskog parlamenta (u listopadu 2012., veljači 2013., travnju 2013. i listopadu 2013.). Posjeti su obično obuhvaćali sastanke s predsjednikom Janukovičem, premijerom Azarovom, Julijom Timošenko i vodećim političarima iz vladajuće stranke i oporbe.

Iako je misija isprva bila usmjerena na promatranje kaznenih postupaka, naglasak se postupno sve više stavljao na izradu eventualnih rješenja za glavne prepreke u odnosima između Ukrajine i EU-a. To je osobito bio slučaj nakon što je postignut napredak u rješavanju pitanja selektivne pravde pa je sprječavanje ponavljanja takvih slučajeva postavljeno kao jedan od tri ključna uvjeta koja treba ispuniti prije potpisivanja Sporazuma o pridruživanju između Europske unije, njezinih država članica i Ukrajine.

Misija je uspješno zadobila potrebno povjerenje svih strana: od najviših političkih vlasti do samih zatvorenika, njihovih obitelji i odvjetnika. Ovo je misiji omogućilo da se otvori dijalog među različitim stranama u Ukrajini što je stvorilo povoljne uvjete koji su doveli do poduzimanja značajnih koraka u vezi sa slučajevima i reformama pravosuđa koje je misija promatrala.

Razvoj promatranih slučajeva

Bivši privremeni ministar obrane Valerij Ivaščenko oslobođen je 14. kolovoza 2012., a zabrana putovanja mu je ukinuta. Trenutno boravi u Danskoj;

Bivšeg ministra unutarnjih poslova Jurija Lucenka pomilovao je predsjednik Janukovič 7. travnja 2013., oslobodio ga služenja glavne kazne i odmah pustio na slobodu. To se dogodilo na temelju zahtjeva pučkog pravobranitelja i naše misije;

Bivša premijerka Julija Timošenko: Postignuto je više napredaka po pitanju uvjeta pritvora. Posebno da joj je dopušteno da nastavi bolničko liječenje, bez video nadzora i da se o njoj brinu samo čuvarice. Što se njezinog zdravstvenog stanja tiče, njezino liječenje nadzire liječnička ekipa klinike Charité (Berlin, Njemačka). Procjenom njezine zdravstvene situacije 1. srpnja 2013. zaključeno je da joj je hitno potreban odgovarajući kirurški tretman, kojem bi se ona bila voljna podvrgnuti u inozemstvu, kao što je javno izjavila 4. listopada 2013.

Razvoj promatranih pravosudnih reformi

Novi zakon o kaznenom postupku koji podupire Venecijanska komisija na snagu je stupio 20. studenoga 2012.

Novi zakon o odvjetništvu i pravnoj praksi na snagu je stupio 15. kolovoza 2012. i optuženicima bi trebao omogućiti pristup stručnoj i učinkovitoj pravnoj pomoći.

Ukrajinski parlament (Vrhovna rada) u prvom čitanju prihvatio je izmjene ustava kojima se jača nezavisnost sudaca. Drugo čitanje je u tijeku.

Novi zakon o uredu javnog tužitelja ukrajinskom parlamentu (Vrhovnoj radi) predan je 30. listopada 2013. i prihvaćen u prvom čitanju 8. studenoga 2013. Drugo čitanje je u tijeku. Ovaj bi zakon predstavljao značajan korak u pravom smjeru, budući da se njime nastoji ukinuti žestoko kritizirana opća funkcija nadzora tužiteljstva te pružiti dodatna jamstva u odnosu na nezavisnost te institucije.

Zakon o izbornoj reformi donesen je 21. studenoga te su 15. prosinca održani ponovljeni izbori u 5 osporavanih izbornih jedinica, iako su narušeni izvješćima o nepravilnostima.

Potpura demokraciji

Europski parlament, kao jedina izravno izabrana institucija EU-a, duboko je predan razvoju politika EU-a za potporu demokraciji širom svijeta, kao što je već naznačeno u izvješću i rezoluciji o „Vanjskim politikama EU-a za demokratizaciju” iz srpnja 2011.

Parlament je u 2012. proširio mandat Radnoj skupini za koordinaciju izbora (ECG) koji sada uz promatranje izbora obuhvaća i politike za potporu demokraciji općenito. ECG je tako postao Radna skupina za podršku demokraciji i koordinaciju izbora (DEG). Pod vodstvom supredsjednika DEG-a i na njihov poticaj, Skupina je u 2013. aktivno nastojala povećati ulogu Europskog parlamenta u području promatranja izbora, s obzirom na misije EU-a za promatranje izbora (EU MPI) i međunarodne misije za promatranje izbora (MMPI) u okviru područja OESS-a. Usmjerila se i na bolje povezivanje promatranja izbora i popratnih djelovanja, aktivnosti za podršku demokraciji i akcija za ljudska prava.

Nadalje, devetero zastupnika Europskog parlamenta članovi su Odbora guvernera Europske zaklade za demokraciju (EED), kojim također predsjeda predsjednik Odbora za vanjske poslova, te su pružili aktivan doprinos osnivanju i pokretanju EED-a. EED je postao posve djelatan, a prve financijske transakcije za odabrane projekte isplaćene su u rujnu 2013.

Europski parlament i aktivnosti promatranja izbora u 2013.

Europski parlament i u 2013. bio je aktivno uključen u aktivnosti promatranja izbora. Jedanaest izaslanstava poslano je da promatraju izbore u različitim zemljama na četiri kontinenta i to u: Jordanu, Armeniji, Keniji, Paragvaju, Pakistanu, Maliju, Azerbajdžanu, Gruziji, Nepal, Hondurasu i Madagaskaru. Primarni cilj bio im je procijeniti je li izborni postupak proveden u skladu s nacionalnim zakonodavstvom zemlje domaćina i s njezinim međunarodnim obvezama o demokratskim izborima.

EU, uključujući Europski parlament, dugo je vremena svoje aktivnosti promatranja izbora usmjeravao na predizborno i izborno razdoblje, a na misije i izaslanstva za promatranje izbora često se gledalo kao na jednokratna događanja i izolirane instrumente za podršku demokraciji. Kroz rezoluciju Parlamenta o „Vanjskim politikama EU-a za demokratizaciju” i nekoliko daljnjih događanja koje je Parlament organizirao u zadnjih nekoliko godina naglašena je potreba da se na popratnu fazu promatranja izbora i provedbu preporuka usmjeri s jednakim prioritetom kao i na pripremu i održavanje izbora, kako bi se povećao doprinos promatranja izbora širim naporima u izgradnji demokracije.

ESVD u 2013. po prvi je put organizirao posebne posjete kako bi se popratile preporuke prijašnjih EU MPI-ja, uključujući posjet Mozambiku u svibnju 2013. pod vodstvom bivšeg glavnog promatrača za tu zemlju.

DEG je također održao raspravu u kojoj se preispitalo kako su popraćene preporuke misija EU-a za promatranje izbora iz prošle godine te je odlučio provesti takvo preispitivanje svake godine. Nadalje, DEG je održao rasprave o promatranju izbora u području OEES-a od strane Europskog parlamenta te o komplementarnosti između promatranja izbora i izborne pomoći EU-a kao sastavnih dijelova plana djelovanja EU-a za potporu demokraciji u zemljama partnerima.

Ured Europskog parlamenta za promicanje parlamentarne demokracije

Ured Europskog parlamenta za promicanje parlamentarne demokracije (OPPD) i u 2013. najveću je pažnju posvetio jačanju parlamentarnih institucija pružanjem pomoći članovima i osoblju parlamenta demokracija u razvoju. To se postiglo nizom aktivnosti, osobito organiziranjem događanja za osposobljavanje. OPPD djeluje u okviru veće Uprave za podršku demokraciji, osnovane prethodne godine u okviru tajništva Glavne uprave za vanjsku politiku.

U 2013. više od 200 sudionika iz više od 33 zemalja sudjelovalo je u događanjima OPPD-a za osposobljavanje. U aktivnostima OPPD-a najviše pažnje posvećeno je susjedstvu EU-a. Proveden je značajan program potpore tuniškome parlamentu, usprkos teškoj političkoj situaciji u zemlji. Europski parlament u velikoj mjeri bio uključen u rad nadzornog odbora parlamentarnog programa potpore UNDP-a u Tunisu, kojeg podupire EU. Trinaest članova osoblja na rukovodećim i višim položajima iz pet različitih službi tuniškog parlamenta pohađali su osposobljavanje u Bruxellesu. Služba za protokol Europskog parlamenta također je ponudila svoju pomoć tuniškome parlamentu pa je tako u Tunisu održana radionica o parlamentarnoj komunikaciji. Događanja za osposobljavanje održana su za parlamente Maroka i drugih arapskih zemalja i organizacija.

Još jedno pitanje kojem je OPPD posvetio posebnu pažnju u 2013. bila je izgradnja kapaciteta za parlament u Mjanmaru/Burmi. Dva zastupnika koja su predstavljala gornji i donji dom parlamenta u Burmi bila su u studijskom posjetu Europskom parlamentu kako bi odredili područja u kojima bi pomoć Europskog parlamenta bila najučinkovitija. Europski parlament / OPPD nakon toga ugostili su studijski posjet za skupinu od 10 članova parlamenta iz Mjanmara/Burme.

Ukazivanje na ljudska prava tijekom posjeta izaslanstava

Odbori Europskog parlamenta kao i stalna međuparlamentarna izaslanstva sudjeluju u službenim posjetima izaslanstava trećim zemljama. Konferencija predsjednika izaslanstava Parlamenta u 2011. usvojila je posebne smjernice o uključivanju ljudskih prava u posjete izaslanstava.

Pododbor za ljudska prava (DROI) u 2013. organizirao je posjete izaslanstava u bivšu jugoslavensku republiku Makedoniju, Mjanmar/Burmu, Etiopiju (i Afričku uniju), Pakistan i Srbiju. Izaslanstva DROI-a također su posjetila Vijeće UN-a za ljudska prava u Ženevi i Opću skupštinu UN-a u New Yorku. Predsjednik Pododbora za ljudska prava u studenome je posjetio Saudijsku Arabiju u ime predsjednika Parlamenta.

Izaslanstva DROI-a u posjetu Afričkoj uniji i Etiopiji

Izaslanstvo u sastavu trojice zastupnika Europskog parlamenta i predsjednice DROI-a u srpnju 2013. posjetilo je Addis Ababu i Komisiju Afričke unije (AU). Iako je prepoznalo postignuća AU-a u području mira i sigurnosti, izaslanstvo DROI-a naglasilo je da vlade moraju biti odgovorne za ono što su se obvezale na razini AU-a te da bi trebale osigurati pravilnu provedbu mehanizama za ljudska prava na nacionalnoj razini kako bi se ostvario stvaran utjecaj na prava građana.

Još jedno značajno pitanje na koje je izaslanstvo ukazalo i na razini AU-a i sa svojim etiopskim sugovornicima odnosi se na potrebu da se organizacijama civilnog društva (OCD) osigura prostor za djelovanje, osobito u vrijeme kada vlade u brojnim afričkim zemljama ograničavaju aktivnosti OCD-a kompliciranim regulacijskim preprekama i/ili ograničavanjem pristupa nacionalnom ili inozemnom financiranju.

Izaslanstvo DROI-a u Pakistanu

Izaslanstvo Pododbora za ljudska prava u kolovozu 2013. posjetilo je Pakistan kako bi procijenilo situaciju ljudskih prava. Posjet je ujedno bio prilika da se novim vlastima objasne prioritete i zabrinutosti Europskog parlamenta, osobito u vezi s rodnom diskriminacijom, pravima djece i manjina, slobodom izražavanja, slobodom vjeroispovijesti i borbom protiv radikalizma. Održane su opsežne rasprave o smrtnoj kazni, a izaslanstvo Parlamenta potaknulo je vladu da produlji moratorij na smrtnu kaznu. Opetovano se ukazivalo na ozbiljnu situaciju žena i djevojčica, a od vlade je zatraženo da poduzme odlučno djelovanje u borbi i uklanjanju svih oblika diskriminacije, zastrašivanja i nasilja protiv žena te da im se omogući da aktivno sudjeluju u javnom životu zemlje. Nasilni ekstremizam, uključujući protiv djevojčica koje nastoje ostvariti pristup obrazovanju, što ilustrira slučaj dobitnice nagrade Saharov Malale Yousafzai, prijetnja je budućnosti zemlje, a Parlament je pozivao na stvaranje sveobuhvatne strategije za borbu protiv nekažnjavanja.

Pakistan je nedavno postigao napredak u poboljšanju upravljanja i vladavine prava. Ratificirao je UN-ov Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i donio odluku o uspostavljanju nacionalnog povjerenstva za ljudska prava. Opći izbori 11. svibnja 2013. nakon kojih je izvršena mirna predaja vlasti između civilnih vlada značili su da je glasano za demokraciju. No još mnogo toga treba napraviti na rješavanju ozbiljnih zabrinutosti po pitanju ljudskih prava koja još uvijek postoje te na dodatnom jačanju demokratskog procesa, osobito u vezi sa sudjelovanjem žena.

Parlament, a osobito Pododbor za ljudska prava, posebno je obraćao pažnju na proces demokratizacije i situaciju ljudskih prava u Pakistanu. Opetovano je upozoravao na to da se ljudska prava krše u ime borbe protiv terorizma ili vjerskog uvjerenja te je u 2013. donio dvije hitne odgovarajuće rezolucije o napadima na medicinske radnike i o slučajevima nasilja i progona kršćana.

Međuparlamentarna izaslanstva

Europski parlament surađuje s parlamentima širom svijeta kroz stalna izaslanstva posvećena međuparlamentarnoj suradnji s trećim zemljama te sudjelovanjem u zajedničkim parlamentarnim skupštinama. Pitanja ljudskih prava često su sastavni dio misija u trećim zemljama: programi često uključuju sastanke s odgovarajućim nacionalnim povjerenstvima za ljudska prava te s nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva koje su aktivne po pitanju ljudskih prava. Pitanja ljudskih prava na dnevnom su redu na službenim sastancima stalnih izaslanstava koji se odvijaju u Bruxellesu i Strasbourgu.

Međuparlamentarni sastanci mogu služiti kao prilika da se poprate rezolucije i izvješća Parlamenta. To je bio slučaj s posjetom izaslanstva Laosu (u studenom) na kojemu je dominirao slučaj Sombatha Somphonea, čiji je slučaj već bio tema hitne rezolucije Europskog parlamenta u veljači 2013. Izjave koje je dalo izaslanstvo privukle su znatnu pažnju medija, a i šire. Slično tome, izaslanstvo za odnose s Arapskim poluotokom, nakon hitne rezolucije u siječnju, u travnju je posjetilo Bahrein te je u svojoj izjavi ponovilo pozive Europskog parlamenta vladi da pomiluje mirne aktiviste te da na slobodu pusti sve političke zatvorenike i zatvorenike zbog uvjerenja.

Situacija dobitnika nagrade Saharov koju dodjeljuje Parlament posebno je zabrinjavajuća. Izaslanstvo za odnose s Iranom susrelo se s dobitnicima nagrade Saharov za 2012. tijekom posjeta Teheranu u prosincu 2013., a jedan od njih – Nasrin Sotoudeh pušten je iz zatvora ranije te godine. Prije misije u Iran izaslanstvo je s Pododborom za ljudska prava održalo zajedničko saslušanje o Iranu te je održalo sastanke s predstavnicima etničkih i vjerskih manjina i međunarodnom mrežom nevladinih organizacija za ljudska prava koja je aktivna u Bruxellesu.

Stalna izaslanstva također su se bavila pitanjima vezanima uz izbore, iako njihov rad u ovom području treba razlikovati od uloge službenih izbornih promatračkih misija koje provodi Parlament. Izaslanstva za odnose sa zemljama južne Azije usredotočila su svoje napore na ozbiljne izborne krize na Maldivima i u Bangladešu, kao i na izbore u Nepal i Butanu.

Ljudska prava u konfliktnim i post-konfliktnim situacijama, a osobito situacija žena i djevojčica, naglašena su tijekom zajedničke misije Pododbora za sigurnost i obranu i stalnog međuparlamentarnog izaslanstva u Afganistan (u listopadu). Naglašeno je i da je od ključne važnosti osigurati da predsjednički i regionalni izbori u travnju 2014. budu provedeni na uključiv, transparentan i vjerodostojan način. Tijekom međuparlamentarne misije na Šri Lanku ukazalo se na pitanja odgovornosti nakon sukoba i procesa pomirenja.

Tijekom posjeta Indiji (travanj – svibanj), a nakon slučaja grupnog silovanja i ubojstva studentice iz Delhija u prosincu 2012. koji je dobio veliki publicitet, izaslanstvo za odnose s Indijom osobito se usredotočilo na situaciju žena. O tom se pitanju raspravljalo s ministrom za socijalnu pravdu i osnaživanje te s predstavnicima civilnog društva. Izaslanstvo je također izrazilo duboku zabrinutost što su se nakon *de facto* moratorija ponovno počela koristiti smaknuća. Na pitanje smrtne kazne u brojnim se prilikama ukazivalo na susretima izaslanstva za Japan sa svojim japanskim kolegama.

Tijekom svoje misije u srpnju izaslanstvo za odnose s Kinom ukazalo je na pitanje ljudskih prava i Tibeta u susretu s ravnateljem za Tibet i etničke manjine u stranačkoj školi Komunističke partije Kine. Neki članovi izaslanstva sastali su se s kineskim aktivistom za građanska prava Chenom Guangchengom krajem svibnja.

Stalna izaslanstva u odborima parlamentarne suradnje između EU-a i Azerbajdžana te EU-a i Rusije ustanovila su da je situacija u pogledu ljudskih prava u tim zemljama partnerima tijekom 2013. sve više zabrinjavajuća. Međutim, zbog nedostatka bilateralnih susreta i uzajamnog razumijevanja po pitanju ljudskih prava nisu izdane zajedničke izjave, niti su usvojene preporuke. Izaslanstvo Parlamenta za odnose s Bjelarusom u dva je navrata pokušalo oputovati u Bjelarus – i to bezuspješno, kako bi se sastali s braniteljima ljudskih prava i predstavnicima oporbe i civilnog društva u Bjelarusu.

Zajedničke parlamentarne skupštine okupljaju članove Europskog parlamenta i članove parlamenta iz trećih zemalja kako bi raspravljali o zajedničkim izazovima s kojima se suočavaju, uključujući pitanja ljudskih prava i demokracije. Trenutno su to Zajednička parlamentarna skupština AKP-a i EU-a, Parlamentarna skupština Unije za Mediteran, Europsko-latinskoamerička parlamentarna skupština i Parlamentarna skupština Euronesta.

U svojoj rezoluciji od 28. svibnja 2013. Parlamentarna skupština Euronesta pozvala je na donošenje sveobuhvatnog antidiskriminacijskog zakonodavstva u zemljama regije te je ocijenila da su zaštita ljudskih prava i prava manjina temeljne europske vrijednosti i da bi trebalo spriječiti bilo kakva ugrožavanja ili kršenja istih jer i to može predstavljati rizične čimbenike za destabilizaciju.

Nagrada Saharov za slobodu mišljenja i mreža dobitnika nagrade Saharov

Nagradom Saharov za slobodu mišljenja iskazuje se počast iznimnim pojedincima koji se bore protiv netolerancije, fanatizma i ugnjetavanja za obranu ljudskih prava i slobode izražavanja. Ime je dobila u čast sovjetskom fizičaru i političkom disidentu Andreju Saharovu, a Europski parlament od 1988. dodjeljuje je svake godine pojedincima ili organizacijama koji su dali značajan doprinos borbi za ljudska prava i demokraciju.

Nagrada Saharov za 2013. dodijeljena je Malali Yousafzai 20. listopada na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta i uz prisutnost drugih dobitnika nagrade.

Malala Yousafzai šesnaestogodišnja je djevojka iz Pakistana koju su 2012. talibani ustrijelili u glavu kako bi spriječili nju i ostale djevojčice da idu u školu. Uspješno se oporavila od ozljeda i svoju kampanju za školovanje djece nastavila na svjetskoj razini. Predsjednik Europskog parlamenta naglasio je da nas njezina predanost podsjeća da je „omogućavanje pristupa školovanju i znanju najbolje moguće ulaganje svakog društva u borbi protiv netolerancije, izolacije, nasilja i siromaštva.”

Nagrada Saharov za 2008. godinu nadopunjena je pokretanjem mreže dobitka nagrade Saharov. Mreža dobitnika okupila se u Europskom parlamentu u Strasbourgu 2013. kako bi proslavili 25. godišnjicu nagrade Saharov. Predstavnici šesnaest dobitnika i četiri dobitnice raspravljali su o pitanjima ljudskih prava s predsjednikom Europskog parlamenta, dvojicom bivših predsjednika i drugim zastupnicima Parlamenta te s povjerenicom za humanitarnu pomoć, PPEU-om za ljudska prava i predstavnicima ESVD-a, UNICEF-a, Europskog suda za ljudska prava, Vijeća Europe, Agencije EU-a za temeljna ljudska prava i civilnog društva.

Svi članovi mreže predani su zajedničkom djelovanju kao globalni sustav za upozorenje o kršenjima ljudskih prava. EU su potaknuli da izrazi značajnu diplomatsku predanost članovima mreže kroz svoja zastupništva širom svijeta, osobito predanost zaštiti ugroženih dobitnika nagrade Saharov i branitelja ljudskih prava. Članovi mreže obvezali su se podržavati međunarodne kampanje za promicanje temeljnih prava, uključujući kampanju za zaustavljanje nasilja nad djecom i promicanju školovanja djece. Vrhunac trodnevne konferencije bilo predstavljanje deklaracije u kojoj se izražava predanost na poduzimanju konkretnih akcija za ljudska prava.

Europski parlament održava bliske kontakte s dobitnicima, uspostavio je trajan nadzor nad njihovom političkom situacijom, a prati i političke razvoje u njihovim zemljama. Novopokrenuta internetska stranica mreže dobitnika nagrade Saharov služi Europskom parlamentu i dobitnicima da budu u toku s relevantnim novim razvojem događaja. U 2013. pokrenut je ciklus predavanja dobitnika nagrade Saharov kako bi se podigla svijest o pitanjima ljudskih prava u državama članicama.

KRATICE

AAP	Annual Action Programme
ACC	Audiovisual Coordination Council
ACP	African, Caribbean and Pacific Group of States
AFCO	Committee on Constitutional Affairs
AFET	Committee on Foreign Affairs
AHB	Anti-Homosexuality Bill
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEM	Asia Europe Meeting
ATIDE	Association Tunisienne pour l'Intégrité et la Démocratie des Elections
AU	African Union
BICI	Bahrain Independent Commission of Inquiry
BSSC	Budget Support Steering Committee
CAAC	Children and Armed Conflict
CAT	Convention against Torture
CBSS	Country Based Support Scheme
CD	Community of Democracies
CEDAW Women	Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women
CELAC	Latin America and Caribbean
CENI	Independent National Election Commission
CFSP	Common Foreign and Security Policy
CIA	Central Intelligence Agency
CICIG	International Commission against Impunity in Guatemala
CiO	Chairmanship in Office

CoE	Council of Europe
CNDH	National Human Rights Commission
CNES	Conseil National Economique et Social
COHOM	Council working party on human rights
CONAC	National Anti-Corruption Commission
CoNI	Commission of National Inquiry
COREPER	Committee of Permanent Representatives
CRPD	Convention on the Rights of Persons with Disabilities
CSDP	Common Security and Defence Policy
CSO	Civil Society Organisation
CSR	Corporate Social Responsibility
CSW	Commission on the Status of Women
CTC	Counter-Terrorism Coordinator
CRC	Convention on the Rights of the Child
CV	Cape Verde
CVJR	Commission Vérité Justice et Réconciliation
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Area
DCI	Development Cooperation Instrument
DE	Germany
DEG	Democracy Support and Election Coordination Group
DEVCO	European Commission Directorate General for Development and Cooperation
DEVE	Committee on Development
DIDH	Délégation interministérielle aux droits de l'homme
DK	Denmark
DP	Democratic Party
DPRK	Democratic People's Republic of Korea

DRC	Democratic Republic of Congo
DROI	Subcommittee for Human Rights
DVB	Democratic Voice of Burma
EaPIC	Eastern Partnership Integration and Cooperation programme
EAT	Election Assessment Team
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EC	European Commission
ECG	Election Coordination Group
ECOWAS	Economic Community of West African States
EDF	European Development Fund
EEA	European Economic Area
EEAS	European External Action Service
EED	European Endowment for Democracy
EEM	Election Expert Mission
EFTA	European Free Trade Association
EIB	European Investment Bank
EIDHR	European Instrument for Democracy and Human Rights
EITI	Extractive Industries Transparency Initiative
EIUC	European Inter-University Centre for Human Rights and Democratisation
EMB	Electoral Management Body
EMPL	European Parliament Committee on Employment and Social Affairs
ENP	European Neighbourhood Policy
ENPI	European Neighbourhood and Partnership Instrument
EOM	Election Observation Mission
EP	European Parliament

ESC	Economic, social and cultural (rights)
ESCR	Economic, social and cultural rights
ESDC	European Security and Defence College
ESG	Environmental, social and governance
EU	European Union
EUJUST LEX	EU Rule of Law Mission for Iraq
EUMS	European Union Member States
EUNIC	European Union National Institutes for Culture
EUPOL AFGHANISTAN	European Union Police Mission in Afghanistan
EUPOL COPPS	EU Coordination Office for Palestinian Office Support
EURONEST	Euronest Parliamentary Assembly (Eastern Partnership)
EUSR	European Union Special Representative
EUTM	European Union Training Mission
EVAW	Elimination of Violence against Women Law
FGM	Female Genital Mutilation
FEMM	Committee on Women's Rights and Gender Equality
FFM	Fact-Finding Mission
FM	Foreign minister
FoRB	Freedom of Religion or Belief
FPI	Foreign Policy Instruments
FREMP	Council Working Party on Fundamental Rights, Citizens' Rights and
Free Movement of Persons within the EU	
FSJ	Freedom, security and justice
FTA	Free Trade Agreement
GAMM	Global Approach to Migration and Mobility
GBAO	Gorno-Badakshan Province
GBV	Gender-based violence
GCC	Gulf Cooperation Council

GCS	Gender Co-ordination mechanism
GCTF	Global Counter-Terrorism Forum
GGDC	Good Governance and Development Contract
GoI	Government of India
GPA	Global Political Agreement
GRI	Global Reporting Initiative
GRULAC	Latin American and Caribbean Group
GSP	Generalised Scheme of Preferences
HDIM	Human Dimension Implementation Meeting
HIV	Human immunodeficiency virus
HoM	Head of mission
HQ	Headquarters
HR	Human rights
HR/VP	High representative / Vice-president
HRC	Human Rights Council
HRD	Human rights defenders
HRDO	Human Rights Defender's Office
ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
ICESCR	International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights
ICHR	Independent Commission for Human Rights
ICJ	International Court of Justice
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICT	Information and communications technology
IDP	Internally Displaced People

IEC	Independent electoral commission
IEOM	International Election Observation Missions
IfS	Instrument for Stability
IHCHR	Independent High Commission for Human Rights
IHL	International humanitarian law
IHRL	International human rights law
ILO	International Labour Organisation
INTA	Committee on International Trade
IOM	International Organization for Migration
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
JLS	Justice, Freedom and Security
JPA	Joint Parliamentary Assembly
JURI	Committee on Legal Affairs
JWF	Joint Way Forward
LAS	League of Arab States
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender
LGBTI	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex
LIBE	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
MDG	Millennium development goals
MEC	Malawi Electoral Commission
MEP	Member of the European Parliament
MEPP	Middle East Peace Process
MERCOSUR	Mercado Común del Sur
MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara
MoU	Memorandum of Understanding
MS	Member States
NAPWA	National Action Plan for Women

NDA	National Defense Authorization Act
NEEDS	Network for Enhanced Electoral and Democratic Support
NHRAP	National Human Rights Action Plan
NHRC	National Human Rights Commission
NSA	Non State Actors Advisory panel
NGO	Non-governmental organisation
NHRI	National Human Rights Institute
OAS	Organization of American States,
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
OIC	Organisation of Islamic Co-operation
OMCV	Associação Organização das Mulheres de Cabo Verde
OPCAT	Optional Protocol to the convention against Torture
OPPD	Office for Promotion of Parliamentary Democracy
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PA	Palestinian Authority
PAJED	Projet d'Appui à la Justice et à l'Etat de Droit
PALOP	Portuguese-speaking African countries
PAREDA	Projet d'Actions pour le Renforcement de l'Etat de Droit et des
Associations	
PASTAGEP	Programme d'appui au développement du système statistique national
	pour la promotion de la gouvernance et le suivi/évaluation de la pauvreté
PA	Parliamentary Assembly
PCA	Partnership and Cooperation Agreement
PDO	Public Defender's Office
PEC	Permanent Electoral Council

PIDCP	Pacte International relatif aux Droits Civils et Politiques
PIF	Pacific Island Forum
PM	Prime Minister
PMSC	Private military and security companies
PNG	Papua New Guinea
PSC	Political and Security Committee
REM	Results Measurement Framework
RENAPDDHO	National network for the protection of human rights defenders
RTL	Re-education Through Labour
SDH	Brazilian Human Rights Secretariat
SGBV	Sexual and gender-based violence
SIA	Sustainable Impact Assessments
SPRING	Support for Partnership, Reform and Inclusive Growth
SR	Special Rapporteur
SSMB	Same Sex Marriage Bill
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange instrument
TEU	Treaty on European Union
TFEU	Treaty on the Functioning of the European Union
TMAF	Tokyo Mutual Accountability Framework
TRC	Truth and Reconciliation Commission
UAE	United Arab Emirates
UDP	United Democratic Party
UK	United Kingdom
UN	United Nations
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNAMA	United Nations Assistance Mission to Afghanistan

UNASUR	Union of South American Nations
UN CAT	United Nations Committee against torture
UNCRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities
UNDP	United Nations Development Programme
UNFPA	United Nations Population Fund
UNGA	United Nations General Assembly
UNHRC	United Nations Human Rights Council
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNMIT	United Nations Integrated Mission in Timor-Leste
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UNSC	United Nations Security Council
UNSCR	United Nations Security Council Resolution
UNSG	Secretary-General of the United Nations
UPR	Universal Periodic Review
US	United States of America
WIMSA	Working Group on Indigenous Minorities of Southern Africa
ZGF	Zambian Governance Foundation

Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i
regijama

Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i regijama

I. Zemlje kandidati i potencijalni kandidati

Kriteriji iz Kopenhagena odražavaju vrijednosti na kojima se EU temelji: demokraciju, vladavinu prava, poštovanje temeljnih prava i važnost djelotvornog tržišnog gospodarstva. Kao što se navodi u strategiji proširenja EU-a za 2013. – 2014.¹⁸, ključna je pouka iz prošlosti da je potrebno prvo rješavati temeljna pitanja, među kojima zaštita temeljnih prava igra ključnu ulogu. U zaključcima Vijeća iz prosinca 2013.¹⁹ također se naglašava važnost ovog područja.

U više zemalja obuhvaćenih procesom proširenja ključni izazovi uključuju osiguravanje neometanog funkcioniranja vladavine prava, funkcioniranje institucija koje jamče ostvarivanje demokracije, političke uključenosti, temeljnih i ljudskih prava, među kojima slobodu izražavanja, prava pripadnika manjina te borbu protiv diskriminacije ugroženih skupina kao što su Romi i lezbijke, gejevi, biseksualne, transrodne i interseksualne (LGBTI) osobe. Te ugrožene skupine suočavaju se i s nenaklonjenošću koja može prerasti u govor mržnje, nasilje i zastrašivanje. Važno je učvrstiti koherentan okvir za borbu protiv rasističkog i ksenofobnog ponašanja i izražavanja u područjima kao što su audiovizualni mediji, sport, politika, obrazovanje i internet.

U ovogodišnjoj strategiji proširenja Komisija poseban naglasak stavlja na slobodu izražavanja, stanje romskog stanovništva i položaj LGBTI osoba. Komisija u vezi s tim pitanjima usko surađuje s relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama, posebice Vijećem Europe i Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS). Komisija predlaže da zemlje kandidati, kao promatrači, sudjeluju u radu Agencije EU-a za temeljna prava (FRA) kako bi se pružilo potporu njihovim naporima za osiguranjem punog poštovanja temeljnih prava.

¹⁸

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/strategy_paper_2013_hr.pdf

¹⁹

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2017952%202013%20INIT>.

Albanija

EU je u 2013. pružio financijsku potporu za 10 projekata, a za još njih sedam pokrenuo postupak ugovaranja putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), ukupnog iznosa od gotovo 2,4 milijuna eura. Ti projekti koje širom zemlje provode organizacije civilnog društva usmjereni su na prava pripadnika manjina, nadzor zatvorskog sustava i promicanje retroaktivne pravde, prava djece, rodnu jednakost, prava osoba s invaliditetom i LGBTI osoba, kao i osnaživanje žena i borbu protiv nasilja u obitelji. EU je također putem EIDHR-a pružio financijsku potporu Međunarodnom filmskom festivalu ljudskih prava

u Tirani 2013. koji su organizirale lokalne neprofitne organizacije. EU je u studenome 2013. ugovorio 10 projekata koje će provesti organizacije civilnog društva putem

Instrumenta za civilno društvo (u okviru programa IPA-e za 2012.), ukupne vrijednosti 1,5 milijuna eura, s ciljem poboljšanja pristupa pravosuđu, poštovanja ljudskih prava u zatvorima, slobode izražavanja i slobode medija, kao i društvene uključenosti romske i egipatske djece u pet albanskih regija. Nadalje, tijekom 2013. nastavilo se s provođenjem projekta vrijednog 1,5 milijuna eura kojeg je EU pokrenuo u srpnju 2012. u okviru programa IPA-e za 2011. kao potporu društvenoj uključenosti romskih i egipatskih zajednica u zemlji.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/albania_2013.pdf

Bosna i Hercegovina

Pomoć u okviru programa IPA-e u 2013. bila je usmjerena na socijalnu zaštitu i društvenu uključenost djece (1,9 milijuna eura), održiv povratak iseljenika (u prosincu je pokrenut projekt vrijedan 7 milijuna eura za provedbu Priloga VII. Daytonskom sporazumu o izbjeglicama i raseljenim osobama), potporu za provedbu planova djelovanja strategije za Rome (u svibnju je pokrenut projekt vrijedan 2,5 milijuna eura kao potpora za socioekonomsku uključenost romskog stanovništva).

Aktualni projekti u okviru EIDHR-a u 2013. (6,1 milijun eura) bavili su se zaštitom manjina, uključujući romskog stanovništva, davanjem potpore i pružanjem zaštite LGBTI osobama, ženama i djeci, osobama s invaliditetom, socijalnim pravima, rehabilitacijom i reintegracijom žrtava mučenja i nasilja.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/bosnia_and_herzegovina_2013.pdf

Bivša jugoslavenska republika Makedonija

Financiranje putem EIDHR-a u 2013. (0,6 milijuna eura) iskorišteno je za pružanje potpore za osam projekata za bolju uključenost manjinskih zajednica na lokalnoj razini; aktivizam mladih za poticanje boljeg prihvaćanja različitosti; poboljšanje lokalnog lobiranja i uključenosti u kreiranje javnih politika; jednako postupanje prema osobama s invaliditetom; uključivanje neformalnih romskih skupljača otpada u službeni sustav skupljanja otpada; jačanje suradnje između organizacija civilnog društva i medija radi ostvarivanja ljudskih prava i slobode izražavanja; promicanje demokracije; mlade branitelje slobode izražavanja.

Iz IPA programa pruženo je 0,3 milijuna eura tehničke financijske pomoći projektima za unaprjeđenje kaznenog pravosuđa, a bivša jugoslavenska republika Makedonija surađivala je s Vijećem Europe kako bi osigurala da tijela za provođenje zakona s pritvorenicima i zatvorenicima postupaju na odgovarajući način (projekt je stajao 2,1 milijuna eura).

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia_2013.pdf

Island

Island je nastavio jamčiti temeljna prava i slobode, među kojima socioekonomska prava i slobode, pravnim i normativnim sredstvima i njihovom provedbom. EU u ovom području nije pružio pomoć.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/iceland_2013.pdf

Kosovo²⁰

Ured EU-a u 2013. pružio je financijsku pomoć u vrijednosti od gotovo 0,9 milijuna eura za 5 projekata koje provode organizacije civilnog društva na Kosovu u okviru programa EIDHR-a za 2011. Pitanja kojima se ti projekti bave obuhvaćaju osnaživanje žena, LGBTI prava, mjere protiv obiteljskog nasilja i pomoć osobama s invaliditetom, uključujući pomoć za slijepe osobe. U okviru programa IPA-e Ured EU-a na Kosovu u 2013. financirao je projekt vrijedan 1 milijun eura s ciljem jačanja regulatornog i institucionalnog okvira za ljudskih prava te razmatranja izgradnje kapaciteta institucije pravobranitelja i lokalnog civilnog društva.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/kosovo_2013.pdf

Crna Gora

Provode se tri aktualna projekta IPA-e: za prava djece, rodna pitanja i održiva rješenja za interno raseljeno romsko stanovništvo, ukupnog iznosa 6,2 milijuna eura za razdoblje od tri godine. EU je u 2013. pružio financijsku potporu za sedam projekata u okviru EIDHR-a (program potpore za pojedinu državu) ukupne vrijednosti 0,9 milijuna eura.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/montenegro_2013.pdf

Srbija

EU je u 2013. u okviru programa IPA-e 16,5 milijuna eura dodijelio četirima projektima za pružanje potpore politikama borbe protiv diskriminacije i za poboljšanje stanja ugroženog stanovništva, uključujući romskog stanovništva, izbjeglica i interno raseljenih osoba. U sklopu proračunskih sredstava EIDHR-a za 2012. EU je pružio financijsku potporu za 17 projekata u Srbiji, koje provode organizacije civilnog društva i čija je ukupna vrijednost 1 milijun eura. Posebno je naglasak stavljen na zaštitu manjina, prava djece, rodnu jednakost,

²⁰ Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stajališta o statusu te je u skladu s RVSUN-om 1244/99 i Mišljenjem ICJ-a o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

osnaživanje LGBTI osoba, prava tražitelja azila, osnaživanje žena i prava osoba s invaliditetom. U okviru programa Instrumenta za civilno društvo EU je pružio financijsku potporu za oko 20 projekata, ukupne vrijednosti u iznosu od 2 milijuna eura, usmjerenih na reformu javne uprave, kulturnu raznolikosti i razvoj organizacija civilnog društva na lokalnoj razini.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/serbia_2013.pdf

Turska

U okviru IPA-e pružena je potpora projektima za izgradnju kapaciteta za ljudska prava i temeljne slobode, pravosuđe, rod, sigurnost i druge aspekte povezane s provedbom političkih kriterija. Tijekom izvještajnog razdoblja provodilo se sedam projekata posebno usmjerenih na nepristranost pravosuđa, participativnu demokraciju i odgovornost policije. Iz EIDHR-a u 2013. pružena je potpora za 51 postojeći projekt za jačanje rada civilnog društva na ljudskim pravima, uključujući na zaštiti branitelja ljudskih prava, pravima LGBTI osoba, pravima žena (uključujući političku participaciju žena i sprečavanje nasilja nad ženama), izbjeglicama i tražiteljima azila, manjinama, slobodi vjeroispovijesti i kulturnim pravima.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/turkey_2013.pdf

II. Zemlje EGP-a/EFTA-e

Norveška

Budući da EU i Norveška imaju slične standarde ljudskih prava, strategija EU-a za ljudska prava bila je poglavito umjerena na suradnju i održavanje tijesnog dijaloga s Norveškom po pitanjima ljudskih prava pri međunarodnim organizacijama (UN-u, Vijeću Europe, OEES-u itd.) i u pojedinim zemljama širom svijeta. U Norveškoj ljudska su prava obuhvaćena javnom diplomacijom EU-a i aktivnostima informiranja ne bi li se naglasila vodeća uloga EU-a širom svijeta.

Švicarska

Kao i s Norveškom, strategija EU-a za ljudska prava u Švicarskoj bila je poglavito umjerena na suradnju i održavanje tijesnog dijaloga sa Švicarskom po pitanjima ljudskih prava pri međunarodnim organizacijama (UN-u, Vijeću Europe, OEES-u itd.) i u pojedinim zemljama širom svijeta. Jednim od tri prioriteta švicarskog supredsjedništva OEES-om u 2014. – „poboljšanje ljudskih života”, razmatra se ljudska dimenzija obaveza OEES-a i snažan se naglasak stavlja na ljudska prava.

U Švicarskoj ljudska prava obuhvaćena su javnom diplomacijom EU-a i aktivnostima informiranja ne bi li se naglasila vodeća uloga EU-a širom svijeta.

Švicarska se u 2012. podvrgnula Univerzalnom periodičnom pregledu (UPR). U sklopu tog procesa Švicarskoj je upućeno 140 preporuka od kojih je Švicarska na kraju prihvatila njih 99. Švicarska je 14. ožujka 2013. Vijeću za ljudska prava predstavila izjavu o svom stajalištu o neriješenim preporukama.

Preporuke koje je Švicarska odbila odnosile su se na ratifikaciju Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji, donošenje zakonodavstva kojim bi se zabranile organizacije koje promiču rasizam ili ga potiču, jamčenje pravnih lijekova za kršenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava i ukidanje zabrane izgradnje minareta. Preporuke koje je Švicarska prihvatila općenito su se odnosile na teme rodne jednakosti, zlostavljanja u vezi s policijom, migracije (među kojima trgovanja ljudima) i azila te nasilja u obitelji. Koordinacija između federalnih, kantonalnih i lokalnih vlasti jedan je od glavnih izazova u daljnjem postupanju nakon preporuka UPR-a, budući da su nadležnosti za provedbu promjena raspoređene na tim trima razinama.

III. Europska politika susjedstva

Na europskoj politici susjedstva (EPS), kako je preispitana 2011., temelji se rad EU-a sa susjedima na jugu i istoku kako bi se postiglo najbliže moguće političko pridruživanje i najveći mogući stupanj ekonomske integracije. Taj se cilj temelji na zajedničkoj odgovornosti, zajedničkim interesima i temeljnim vrijednostima: demokraciji, vladavini prava, poštovanju ljudskih prava i socijalnoj koheziji. Sa svakom od zemalja partnera EU dogovara plan djelovanja EPS-a, u kojim se pokazuje njihova predanost demokraciji, ljudskim pravima, vladavini prava, demokratskom upravljanju, načelima tržišnog gospodarstva i održivom razvoju. EU pruža potporu ostvarenju tih ciljeva.

Više susjednih partnerskih zemalja i u 2013. suočavalo se sa sukobima, političkom nestabilnosti i teškim socioekonomskim uvjetima. Unatoč tome politički dijalozi nastavljeni su s većinom zemalja partnera, uključujući pododbore za ljudska prava s devet od 12 zemalja EPS-a. EU je također nastavio ispunjavati svoje obveze po pitanju suradnje s civilnim društvom, nacionalnim parlamentima i ostalim ključnim dionicima kao što su društveni partneri i poslovni svijet ne bi li se osiguralo da ciljevi reformi koji se dogovaraju sa zemljama partnerima zaista odražavaju zabrinutosti i težnje njihovih društava.

Istočno partnerstvo

Sastanak na vrhu Istočnog partnerstva koji je održan u Vilniusu 28. i 29. studenoga 2013. predstavlja važnu etapu u razvoju partnerstva. EU, njegove države članice i zemlje partneri ponovili su svoju predanost načelima međunarodnog prava i temeljnim vrijednostima, među kojima demokraciji, vladavini prava, poštovanju ljudskih prava i temeljnih sloboda, tržišnom gospodarstvu, održivom razvoju i dobrom upravljanju. Pododbori za ljudska prava održani su s Armenijom, Gruzijom, Republikom Moldovom i Ukrajinom. Suprotno tome, dijalog o ljudskim pravima s Bjelarusom ostao je zamrznut.

Osnivanje Foruma civilnog društva Istočnog partnerstva, uključujući osnivanje nacionalnih platformi u zemljama partnerima dobar je primjer ojačane uloge civilnog društva u EPS-u. EU je civilnom društvu nastavio pružati potporu putem niza instrumenata za financiranje.

Armenija

Potpora EU-a i dalje je usmjerena na armenske napore da se ostvari dobro upravljanje i ljudska prava, osobito jačanjem nepristranosti pravosuđa, rješavanjem nedostataka izbornog postupka, poticanjem slobode medija, poboljšanjem uvjeta u zatvorima i borbom protiv diskriminacije. Peti sastanak dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Armenije održan je u Erevanu u prosincu 2013.

Predsjednički izbori u Armeniji održani su 18. veljače 2013. Misija za promatranje izbora OESS-a i Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)²¹ izdale su izjavu o preliminarnim nalazima i zaključcima 19. veljače 2013. U njoj se zaključuje da su izbori uglavnom dobro provedeni i da ih je obilježilo poštovanje temeljnih sloboda, iako se u završnom izvješću OESS-a i ODIHR-a navodi da su postojali ozbiljni problemi s glasovanjem i brojenjem glasova, što izaziva zabrinutost po pitanju integriteta izbornog postupka. EU je poticao armenske vlasti da se dodatno pozabave nedostacima koje su OESS i ODIHR utvrdili i u vezi s parlamentarnim izborima u svibnju 2012. i s onim predsjedničkim u veljači 2013., a osobito potrebom da se osiguraju jednaki uvjeti za sve kandidate i da se izbjegava korištenje administrativnih resursa u izborne svrhe. EU je nastavio poticati armenske vlasti da u cijelosti istraže smrtne slučajeve koji su se dogodili tijekom sukoba nakon predsjedničkih izbora u ožujku 2008. i s tim povezane optužbe za zlostavljanja u policijskom pritvoru i kršenja pravičnog postupanja. EU je armenske vlasti poticao da poboljšaju stanje u pogledu slobode izražavanja i slobode medija, točnije u pogledu pluralizma u radiotelevizijskom sektoru, te da na odgovarajući način medije zaštite od zloupotrebe građanskih parnica zbog narušavanja ugleda.

²¹ Ured za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju

Nacionalna skupština u svibnju je donijela zakon o jednakim pravima i mogućnostima za muškarce i žene. Međutim, određene su skupine prosvjedovale protiv koncepta roda kako je definiran zakonom, a što je bilo popraćeno zastrašivanjem branitelja prava žena tijekom kolovoza i rujna. EU je bio zabrinut zbog izostanka bilo kakve službene osude tih činova zastrašivanja te zbog dojma da su istrage neučinkovite. Vlada je također odbila nacrt zakona o obiteljskom nasilju. Umjesto toga predložila je da se predložene mjere uključe u izmjene drugih zakona, što je naišlo na kritike lokalnog civilnog društva. Pokušaj branitelja ljudskih prava (uz savjetodavnu podršku EU-a) da pripreme nacrt zakona za borbu protiv diskriminacije naišao je na žestoko protivljenje nekoliko građanskih i crkvenih organizacija. Uočena su ograničavanja prava na štrajk i pridruživanje sindikatima.

EU je na različite načine podržavao reforme pravosuđa kako bi se promicao razvoj transparentnijeg i lakše dostupnog pravosudnog sektora. To je obuhvaćalo savjetodavnu skupinu EU-a, projekte povezivanja i značajnu proračunsku potporu (29 milijuna eura). Reforme su potrebne u smislu pristupa pravosuđu, što uključuje povećanje kvalitete sudskih postupaka i izgradnju kapaciteta zaposlenika.

Financiranjem putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) nastavilo se doprinostiti razvoju demokracije i poštovanju svih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Pomoć je pružena po pitanju glasačkih prava, prava djece, radničkih prava, prava žena, okončanja mučenja i iznuđivanja priznanja te drugih projekata. EU je nastavio podupirati demokratske

izbore putem zajedničkog projekta s OESS-om te je, u razdoblju koje je prethodilo predsjedničkim i lokalnim izborima, pružio pomoć u osposobljavanju dužnosnika, civilnog društva i novinara, te je nastavio rad na poboljšanju promatranja i podizanja svijesti. EU je pružio potporu jačanju Ureda branitelja ljudskih prava (HRDO). Savjetodavna skupina EU-a za Republiku Armeniju nastavila je podupirati armenske napore u reformama, osobito onima u korist ljudskih prava i dobrog upravljanja.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Azerbajdžan

EU je u 2013. na pitanja ljudskih prava ukazivao tijekom različitih službenih posjeta na visokoj razini između EU-a i Azerbajdžana (posjet povjerenika za politike proširenja i susjedstva Bakuu, sastanak predsjednika Ilhama Alijeva i predsjednika Europske komisije u Bruxellesu). Na ta se pitanja također ukazivalo na redovitim sastancima s azerbajdžanskim dužnosnicima u Bakuu i Bruxellesu (na Odboru za suradnju u listopadu, Vijeću za suradnju u prosincu). Dijalog o ljudskim pravima za 2013. odgođen je za veljaču 2014., na zahtjev Azerbajdžana.

EU je Azerbajdžan nastavio poticati na poštivanje svojih dobrovoljno preuzetih obaveza pri međunarodnim organizacijama. To je bilo utoliko prikladnije s obzirom na nestalno članstvo Azerbajdžana u Vijeću sigurnosti UN-a te na predstojeće predsjedavanje Odborom ministara Vijeća Europe u 2014.

U razdoblju koje je prethodilo predsjedničkim izborima Delegacija EU-a aktivno je pratila stanje ljudskih prava i temeljnih sloboda u zemlji te je zajedničke akcije koordinirala s diplomatskim misijama država članica EU-a. U tom pogledu Delegacija EU-a i misije nekih država članica EU-a pratile su predizborne skupove u Bakuu te su redovito prisustvovala radnim sastancima Središnjeg izbornog povjerenstva. Delegacija EU-a na dan izbora rasporedila je dvije skupine izbornih promatrača u sklopu misije za promatranje izbora OESS-a i ODIHR-a.

Tijekom godine EU je također pojačao svoj redoviti dijalog s organizacijama civilnog društva, pružajući im priliku da svoje mišljenje podijele u pristupačnom i uključivom formatu. S civilnim društvom i oporbenim skupinama održavani su redoviti mjesečni sastanci, naročito u prostorijama Delegacije EU-a, a EU je aktivno podržavao brojna događanja koja su povećala vidljivost neovisnih organizacija civilnog društva. Delegacija je također iskoristila svoje redovite medijske aktivnosti i događanja za podizanje svijesti vezana uz Dan Europe i sastanak na vrhu Istočnog partnerstva u Vilniusu kako bi naglasila važnost demokratskih vrijednosti i ljudskih prava u političkom programu EU-a za Azerbajdžan.

Što se tiče provedbe lokalnih smjernica za branitelje ljudskih prava u Azerbajdžanu, Delegacija je održavala redovit kontakt s aktivnim braniteljima ljudskih prava, iako prošle godine nije bilo moguće organizirati poseban sastanak za regiju.

EU je tijekom godine nastavio pratiti slučajeve povezane s vlasničkim pravima, što je uključivalo redovne sastanke s time pogođenim građanima. EU i njegove delegacije u Azerbajdžanu i pri OESS-u izdali su ukupno sedam izjava u kojima se ukazuje na stanje ljudskih prava u zemlji i na provođenje izbora. U izjavama se usmjerilo na uhićenje predsjednika pokreta republikanske alternative, Ilgara Mammadova, amandmane kojima se kriminalizira kleveta na internetu, predizborno stanje u zemlji i provođenje izbora. Europski parlament usvojio je dvije rezolucije o Azerbajdžanu u 2013., jednu u kojoj se ukazuje na slučaj Ilgara Mammadova (13. lipnja 2013.) te širu rezoluciju o izvješćima o napretku EPS-a za 2012. (23. listopada 2013.).

Azerbajdžan je u travnju 2013. prošao svoj drugi Univerzalni periodični pregled Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava, u sklopu kojeg je sastavljeno 162 preporuka, među kojima i onih država članica EU-a. U sklopu akcijskog plana EU-a za ravnopravnost rodova, Delegacija EU-a organizirala je sastanak s predstavnicama istaknutih ženskih organizacija i s njima raspravila izazove u području prava žena, među kojima obiteljsko nasilje i diskriminaciju. Delegacija je aktivno pratila slučajeve političkih aktivista i branitelja ljudskih prava u zatvoru te je suđenja pratila zajedno s drugim diplomatskim misijama. Delegacija je također imala priliku posjetiti aktiviste u zatvoru te je održavala redovit kontakt s njihovim obiteljima i odvjetnicima. Tijekom godine Delegacija EU-a Uredu pučkog pravobranitelja upućivala je pisane zahtjeve za informacijama o slučajevima zatvorenika s političkom pozadinom.

Ne bi li povećao međusobno povjerenje i suradnju između vlade i organizacija civilnog društva, EU je nastavio promicati ponovno uspostavljanje njihovog međusobnog dijaloga. EU je podupirao veću ulogu azerbajdžanske nacionalne platforme Foruma civilnog društva u okviru Istočnog partnerstva.

Delegacija EU-a organizirala je posebnu konferenciju za tisak povodom objave izvješća o napretku EPS-a za 2012., a o izvješću je raspravljala s predstavnicima civilnog društva.

Kako bi popratila posjet voditelja misije Nahičevanskoj Autonomnoj Republici (NAR) iz 2012., Delegacija EU-a s diplomatskim osobljem država članica EU-a organizirala je posjet na radnoj razini NAR-u u veljači 2013., kako bi se sastali s lokalnim vlastima, pučkim pravobraniteljem i aktivistima civilnog društva. Šef Delegacije EU-a, zajedno s predstavnicima država članica EU-a, u travnju 2013. također je posjetio Ganju, Bardu i Goranboy. Osim toga održan je sastanak s mladim aktivistima i braniteljima ljudskih prava u Ganji.

EU je 2 milijuna eura utrošio na projekte povezane s ljudskim pravima i demokracijom. Poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a u vrijednosti od 2,2 milijuna eura zatvoren je u travnju 2013. Odabrani projekti promiču i jamče pristup informacijama, slobodu medija i izražavanja, slobodu okupljanja, slobodu savjesti i vjeroispovijesti, borbu protiv mučenja, zlostavljanja i nekažnjavanja, pristup pravosuđu i vladavinu prava, nediskriminaciju i rodnu jednakost.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Gruzija

EU i Gruzija uspješno su zaključile pregovore o Sporazumu o pridruživanju između EU-a i Gruzije. Sporazum je parafiran u studenome 2013. na sastanku na vrhu Istočnog partnerstva u Vilniusu.

Šesti dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Gruzije održan je u Bruxellesu u lipnju 2013. Razgovori su bili usmjereni na izazove i reformu pravosuđa i policijskog sustava, izbore i izborni okvir, slobodu izražavanja, slobodu okupljanja i slobodu udruživanja, prava pripadnika manjina, što uključuje vjerske manjine, te pitanja borbe protiv diskriminacije. Vlada je sastavila nacionalnu strategiju i plan djelovanja za ljudska prava i predala ih parlamentu na odobrenje.

Izaslanstvo Europskog parlamenta posjetilo je Gruziju povodom predsjedničkih izbora u listopadu te je pohvalilo vjerodostojnost izbornog postupka. Visoka predstavnica Ashton i povjerenik Füle izdali su zajedničku izjavu.

Gruzija je u lipnju donijela novi zakon o radu u skladu s konvencijama ILO-a br. 87 i br. 98 o slobodi udruživanja i pravu na kolektivno pregovaranje. Na tome je EU već dugo zahtijevao. Tijekom 2013. poduzelo se ključne korake prema većoj neovisnosti pravosuđa, poput donošenja zakona o redovnim sudovima, donošenja novih pravila o odabiru članova Visokog pravosudnog vijeća i omogućavanje pristupa sudovima za novinare. Još jedan značajan korak bilo je odvajanje Ureda državnog odvjetnika od Ministarstva pravosuđa. Visoka predstavnica Ashton i povjerenik Füle dali su zajedničku izjavu u vezi s podizanjem optužnica protiv 35 glavnih dužnosnika prijašnje vlade, u kojoj su zatražili strogo pridržavanje načela pravednosti i pravičnog postupanja, bez političke motivacije.

EU je reformama pružio snažnu financijsku podršku, uključujući proračunsku potporu i bespovratna sredstva te zajedničkim djelovanjem s međunarodnim organizacijama kao što su Vijeće Europe, Program UN-a za razvoj (UNDP) i UNICEF, a što je ojačano imenovanjem Thomasa

Hammarberga kao posebnog savjetnika EU-a za ustavnu i pravnu reformu i ljudska prava u Gruziji. On je u rujnu objavio svoje izvješće „Gruzija u tranziciji” u kojem se daje analiza relevantnog napretka i nedostataka, kao i savjeti u vezi s prioritetnim djelovanjima.

EU je nastavio pružati potporu Uredu javnog pravobranitelja (PDO) u okviru svog programa za „sveobuhvatnu izgradnju institucija”. Gruzija je u 2013. ostvarila korist od pristupa temeljenog na poticajima u okviru programa Istočnog partnerstva za integraciju i suradnju te joj je dodijeljeno dodatnih 27 milijuna eura.

U lipnju 2013. pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a u vrijednosti od 1 milijun eura. Financiranje iz EIDHR-a pridonijet će promicanju prava ugroženih skupina, što uključuje njihova zdravstvena, ekonomska, socijalna, kulturna i radnička prava te prava na jednako postupanje i integraciju u društvo, borbi protiv diskriminacije na bilo kojim temeljima, borbi protiv obiteljskog nasilja, jamčenju transparentnosti i sudjelovanja javnosti, slobodnom pristupu javnim informacijama i pravosuđu, pružanju potpore braniteljima ljudskih prava i djelovanjima organizacija civilnog društva usmjerenima na jačanje demokratske reforme i dijaloga.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Bjelarus

U 2013. stanje u Bjelarusu po pitanju poštovanja ljudskih prava, vladavine prave i demokratskih načela ostalo je zabrinjavajuće. EU je dosljedno ponavljao svoju predanost politici kritičkog angažmana s bjelaruskom vladom.. Kršenja ljudskih prava i dalje su široko rasprostranjena. To uključuje ograničavanja prava na slobodu izražavanja i mišljenja te na mirno okupljanje i udruživanje, kontinuirano zlostavljanje, zastrašivanje i pritvaranje političkih protivnika, branitelja ljudskih prava, novinara i aktivista, te navodna mučenja i zlostavljanja pritvorenika. U 2013. povećalo se zlostavljanje zajednice lezbijki, gejeva, biseksualnih i transrodnih (LGBT) osoba.

EU je u brojnim se prilikama tijekom 2013. izrazio svoju ozbiljnu zabrinutost zbog izostanka poštovanja ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih načela. Delegacija EU-a i države članice EU-a, kroz kontakte sa svojim sugovornicima bjelaruskih vlasti, kontinuirano su naglašavali da je važno da se odmah na slobodu puste i rehabilitiraju svi politički zatvorenici, a ponavljali su i svoje zabrinutosti u vezi sa slučajevima zlostavljanja branitelja ljudskih prava, aktivista civilnog društva i oporbenih aktivista te sve restriktivnijeg zakonodavstva.

Delegacija EU-a u studenom je na svojoj internetskoj stranici objavila strategiju EU-a za ljudska prava te je naglasila da je ona „od posebnog značaja za cjelokupno stanje ljudskih prava u ovoj zemlji, što uključuje stanje civilnog društva, demokratizaciju, izbore, slobodu medija, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i okupljanja, kao i postojanje smrtne kazne i političkih zatvorenika te korištenje mučenja”. Zaštita LGBT prava, sloboda uvjerenja i vjeroispovijesti također su među prioritetnim djelovanjima EU-a.

Više političkih zatvorenika i dalje se drži u bjelaruskim zatvorima. Tri politička zatvorenika puštena su iz zatvora u 2013. nakon što su u cijelosti odslužili svoje kazne (Sevjarynets, Daškevič. Franckevič), ali nisu rehabilitirani.

U 2013 zabilježeno je nekoliko novih slučajeva za koje organizacije za ljudska prava smatraju da su politički motivirani (Lazar, Jaromenak, Pastnau, Prfenkow). Delegacija EU-a i voditelji misije EU-a pažljivo prate stanje. Delegacija EU-a 20. kolovoza izdala je izjavu u vezi sa žalbenim saslušanjem Andreja Hajdukova, čiji bi slučaj mogao biti politički motiviran. U izjavi se Bjelarus poziva da „osigura da suđenja budu pravedna, poštena i otvorena, uz poštovanja svih međunarodnih standarda i obaveza”. Dr. Pastnau krajem rujna 2013. otpušten je sa stacionarnog psihijatrijskog liječenja. Početkom prosinca katolički svećenik Vladislav Lazar uvjetno je pušten na slobodu.

Prokrijumčareno pismo političkog zatvorenika Mikalaya Awtukhovicha, objavljeno u nezavisnim bjelaruskim medijima, opisuje šokantne zatvorske uvjete i brojna kršenja ljudskih prava. Dana 25. rujna, na njegov rođendan, voditelji misije EU-a istaknutom političkom zatvoreniku Alesu Bialiatski poslali su pismo potpore. A 13. kolovoza slično pismo poslano je još jednom političkom zatvoreniku, Mikoli Statkeviču.

U svibnju i lipnju glasnogovornik Visoke predstavnice objavio je izjave u kojima se izražava žaljenje nad tri nove osude na smrt u Bjelarusu. Bjelarus ostaje jedina zemlja u Europi koja još primjenjuje smrtnu kaznu. Od četiri smrtne kazne koje su izrečene u 2013., dvije od njih potvrdio je Vrhovni sud. Po prvi put od 2003. Vrhovni sud poništio je smrtnu kaznu i slučaj je vraćen na novo suđenje. U dogovoru s voditeljima misije EU-a u Minsku, Delegacija EU-a 25. listopada izdala je izjavu u kojoj se pozdravlja ta odluka. Međutim, na ponovnom suđenju opet je dosuđena smrtna kazna.

Glasnogovornici Visoke predstavnice Ashton i povjerenika Fülea 14. lipnja izdali su izjavu u kojoj su izrazili potporu donošenju rezolucije (23/15) Vijeća UN-a za ljudska prava o stanju ljudskih prava u Bjelarusu. U izjavi se pozdravlja produljenje mandata posebnom izvjestitelju UN-a za Bjelarus, Miklosu Harasztiju, na još jednu godinu, a bjelaruske vlasti potiče se na punu suradnju s njime. Međutim, bjelaruske vlasti i dalje ne priznaju Harasztijev mandat te su mu odbile dati dozvolu da doputuje u Bjelarus.

Nekoliko sindikalnih aktivista ili radnika povezanih s nezavisnim sindikatima suočili su se s neutemeljenim otkazima, osobito u rafineriji nafte Mozyr. Više sindikata iz država članica EU-a reagiralo je i izrazilo solidarnost te zatražilo vraćanje na posao otpuštenih radnika.

Vijeće je 29. listopada produljilo mjere ograničavanja protiv Bjelarusu na još godinu dana. Godišnje preispitivanje mjera ograničavanja dovelo je do ažuriranja popisa onih kojima je nametnuta zabrana putovanja i zamrzavanje sredstava unutar EU-a. Otprilike 232 osobe i 25 subjekata i dalje podliježu sankcijama EU-a, budući da svi politički zatvorenici nisu pušteni na slobodu, nijedan zatvorenik pušten na slobodu nije rehabilitiran, a nije bilo napretka ni u poštovanju ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih načela.

Europski parlament 12. rujna donio je preporuke o politici EU-a prema Bjelarusu. U tekstu preporuka stoji kako je „opća situacija ljudskih prava i temeljnih sloboda zabrinjavajuća i za svaku osudu”.

Pomoć EU-a Bjelarusu i dalje je ograničenog opsega i usmjerena je na izravnu i neizravnu podršku potrebama stanovništva te na demokratizaciju. Potpora civilnom društvu značajno se povećala od početka 2011. i ukupno iznosi 19 milijuna eura za razdoblje 2011. – 2013. (od čega se 7,9 milijuna odnosi na 2013.). U lipnju 2013. pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a u vrijednosti 565 tisuća eura. Odabrani projekti usmjereni su na podupiranje slobode mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti u Bjelarusu, poboljšavanje prava žena i zaštite djece, podupiranje inicijativa različitih građanskih skupina, povećavanje kapaciteta organizacija civilnog društva i branitelja ljudskih prava, promicanje društvene uključenosti i osnaživanja stanovništva koje je u nepovoljnom položaju, ukidanje smrtne kazne i reintegraciju bivših zatvorenika.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Republika Moldova

EU je o ljudskim pravima s Republikom Moldovom nastavio raspravljati u različitim oblicima, što uključuje strukturirani dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Republike Moldove, stručne sastanke o ljudskim pravima uz sudjelovanje UN-a, OEES-a i Vijeća Europe, kroz okvir plana djelovanja za liberalizaciju viza te tijekom posjeta na visokoj razini.

Glavni ciljevi EU-a u 2013. uključivali su reformu pravosuđa i tužiteljstva, borbu protiv diskriminacije, slobodu medija te poboljšanje ljudskih prava u Pridnjestrovlju.

Deset projekata koji su financirani putem Instrumenta za civilno društvo u sklopu Instrumenta za europsko susjedstvo i partnerstvo i putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) pokrenuto je ili provedeno tijekom godine. Bili su usmjereni na borbu protiv diskriminacije, prava najosjetljivijih skupina s obje strane rijeke Dnjestra, slobodu okupljanja, prava osoba s invaliditetom, praćenje reformi u pravosudnom sektoru, sudjelovanje mladih i borbu protiv zlostavljanja starijih osoba.

EU je nastavio podupirati ambiciozne reforme Republike Moldove u području pravosudnog i policijskog sustava i to provedbom strategije za reformu pravosudnog sektora za razdoblje 2011. – 2016. i odgovarajućeg plana djelovanja te velikom proračunskom potporom i operacijama tehničke pomoći (70 milijuna eura). Konkretno, EU je pružio potporu naporima za reformu Ureda glavnog državnog odvjetnika s ciljem da mu se osigura institucionalna neovisnost, nepristranost i profesionalizam.

EU je pozdravio napredak koji je Republika Moldova postigla u provedbi svojih obaveza u borbi protiv diskriminacije, posebno stvaranjem tijela za jednakost (Vijeće za borbu protiv diskriminacije) u drugoj polovici godine, usprkos kašnjenju od nekoliko mjeseci. Kako bi se naglasila važnost tolerancije u društvu Republike Moldove punom različitosti, povjerenik Füle sudjelovao je u „povorci za tradicionalne vrijednosti” koju je 19. svibnja organizirala zajednica lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba.

Na sastanku dijaloga o ljudskim pravima u travnju 2013. EU je Republiku Moldovu potaknuo da pojača svoje napore u provedbi nacionalnog plana djelovanja za potporu romskom stanovništvu. EU se zalagao da bi to trebalo obuhvatiti pružanje državnih sredstva za 15 posrednika za romsku zajednicu u 2013., u smislu učinka koji bi ova inicijativa mogla imati na, primjerice, pohađanje škole među romskom djecom.

Nakon zabrinutosti oko neovisnosti Vijeća za audiovizualnu koordinaciju (ACC) u 2012., EU je to pitanje rješavao u sklopu plana za Sporazum o pridruživanju između EU-a i Republike Moldove koji je predstavljen na marginama sastanka na vrhu Istočnog partnerstva u Vilniusu.

EU je izrazio žaljenje nad izostankom odgovornosti za kršenja ljudskih prava koja su se dogodila tijekom događaja u travnju 2009., iako je prepoznao da je Republika Moldova poduzela važne korake ne bi li se u budućnosti spriječilo mučenje i zlostavljanje (npr. novi zakon o kaznenom postupku, nacrt zakona o pučkom pravobranitelju, poništenju zakona o kemijskoj kastraciji).

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Ukrajina

EU i Ukrajina u 2013. nastavili su surađivati na poboljšanju zakonodavnog i institucionalnog okvira za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, što je poprimilo osobitu važnost u svjetlu duboke i trajne političke krize koja je u Ukrajini izbila u studenome 2013. Reforme koje je EU podupirao, u kontekstu priprema za potpisivanje Sporazuma o pridruživanju te u okviru plana djelovanja za liberalizaciju viza, bili su izravno povezani s nekim od ključnih prioriteta EU-a u području ljudskih prava i temeljnih sloboda. To je obuhvaćalo poštovanje prava na pošteno suđenje, borbu protiv proizvoljnog pritvaranja, borbu protiv diskriminacije, zaštitu prava tražitelja azila i izbjeglica te uspostavu boljeg okvira za ostvarivanje slobode na mirno okupljanje.

EU je o ljudskim pravima nastavio raspravljati u okviru svog redovitog političkog dijaloga s ukrajinskim predstavnicima te je održavao bliske kontakte s civilnim društvom. Nakon sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost u svibnju, Ukrajina je predala svoj odgovor na pisani popis EU-a s pojedinačnim slučajevima navodnih kršenja ljudskih prava.

Na 16. sastanku na vrhu EU-a i Ukrajine 25. veljače 2013. u Bruxellesu obje su strane potvrdile svoju predanost stvaranju političkih uvjeta za potpisivanje Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Ukrajine u Vilniusu. U tom pogledu Ukrajina se obvezala riješiti više pitanja koja je 10. prosinca 2012. navelo Vijeće EU-a za vanjske poslove. Ta su pitanja uključivala zabrinutost EU-a oko primjene selektivne pravde nad oporbenim vođama te sveobuhvatnu reformu pravosuđa kako bi se spriječilo ponavljanje takvih slučajeva, reformu izbornog zakonodavstva u skladu sa smjernicama Vijeća Europe i OESS-a/ODIHR-a te napredak u reformama opisanih u prijedlogu Plana o pridruživanju između EU-a i Ukrajine.

Predsjednik Europskog parlamenta Martin Schulz i ukrajinski premijer Mykola Azarov pokrenuli su misiju pod vodstvom Alexandra Kwasniewskog, bivšeg predsjednika Poljske, i Pata Coxa, bivšeg predsjednika Europskog parlamenta. U sklopu ove misije održano je 27 posjeta Ukrajini kako bi se pomoglo ukrajinskim dionicima, a posebno u pogledu referentnih mjerila u vezi sa selektivnom pravdom. Nadalje, EU je nastavio podupirati provedbu preporuka Venecijanske komisije i OESS-a/ODIHR-a za reformu izbornog zakonodavstva u Ukrajini. Uslijed toga u listopadu 2013. donesen je zakon o parlamentarnim izborima. EU je dosljedno pozivao na nastavak tog procesa reformi kako bi se riješili nedostaci u zakonodavstvu u vezi s lokalnim i predsjedničkim izborima.

Reforma sustava kaznenog pravosuđa bila je osobito važno područje, a u njega su EU i ostali ključni međunarodni partneri bili snažno uključeni. EU je punu političku podršku pružio reformi pravosudnog sustava, što je inicijativa pod vodstvom ukrajinskih vlasti u bliskoj suradnji s Vijećem Europe. Uslijed toga u rujnu su u prvom čitanju donesene izmjene Poglavlja VIII. Ustava. Ambiciozni zakon o Uredu glavnog državnog odvjetnika također je donesen u prvom čitanju u listopadu.

Iznenadna odluka ukrajinskog vodstva da ne potpiše Sporazum o pridruživanju i Detaljni i sveobuhvatni sporazum o slobodnoj trgovini na sastanku na vrhu u Vilniusu dovela je do mirnih proeuropskih prosvjeda u Kijevu i drugim ukrajinskim gradovima. Njihovo nasilno rastjeravanje 30. studenoga predstavljalo je kršenje međunarodnih obaveza koje je Ukrajina preuzela po pitanju slobode okupljanja, a tiče se i drugih ljudskih prava. EU je nastavio motriti i izvještavati o ljudskim pravima u Ukrajini budući da su se prosvjedi na Majdanu nastavili. Nastavilo se održavati redovite kontakte s predstavnicima civilnog društva iako se stanje na terenu pogoršavalo. Da je izuzetno važno da obje suprotstavljene strane poštuju ljudska i građanska prava naglašeno je tijekom pregovora i posredovanja kojeg su visoki predstavnici EU-a održali s ukrajinskom vladom i čelnicima stranaka, kao i s civilnim dionicima. Po tom se pitanju EU zalaže za pravnu odgovornost onih koji su počinili djela kršenja ljudskih prava tijekom masovnih nereda u zemlji.

EU i Ukrajina zajedničkim su snagama radili na stvaranju uvjeta koji bi mogli dovesti do uspostave režima putovanja bez viza, donošenjem zakonodavstva navedenog u planu djelovanja za liberalizaciju viza između EU-a i Ukrajine. U tom su se kontekstu nastavile rasprave o potrebi za predlaganjem izmjena ukrajinskog zakonodavnog okvira za sveobuhvatnu borbu protiv diskriminacije. EU je iznio više preporuka za već usvojenu strategiju i plan djelovanja za prava romskog stanovništva.

U okviru kontinuiranog angažmana EU-a za potporu pravima krimskih Tatara, povjerenik EU-a za politike proširenja i susjedstva naglasio je potrebu za dijalogom kako bi se riješila neriješena pitanja u vezi s integracijom i uspostavljanjem prava stanovništva koje je bilo protjerano. Također je ponovno potvrdio predanost EU-a nastavku potpore političkom i ekonomskom razvoju etnički raznolikog Krima.

U travnju 2013. pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a u vrijednosti 1 144 100 eura. Odabrani projekti usmjereni su borbu protiv mučenja i drugih oblika zlostavljanja, promicanje slobode izražavanja, slobode medija i medijskog pluralizma, slobodu na mirno okupljanje, slobodu udruživanja, slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti ili uvjerenja, jamčenje pristupa pravosuđu, što uključuje pravo na pošteno suđenje i pravično postupanje, promatranje izbornih postupaka i promicanje borbe protiv diskriminacije i jednakosti.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Južno Sredozemlje

Stanje u južnom Sredozemlju nastavilo se razvijati tijekom 2013., pritom otkrivajući sve veće razlike u putanjama pojedinih zemalja u regiji. U nekim se zemljama nastavilo s postizanje napretka u izgradnji i jačanju institucionalne osnove za dobro ukorijenjenu demokraciju i ljudska prava, dok je u drugima uslijed političke polarizacije i konflikta taj proces gotovo zaustavljen ili je čak došlo do njegovog nazadovanja. Izazovi povezani s tranzicijskim procesom tiču se ustavnog

razvoja, tranzicijskog pravosuđa, institucionalne reforme, jačanja uloge civilnog društva i osiguranja poštovanja ljudskih prava, što uključuje slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja te jednaka prava za žene i muškarce. Ali oni također obuhvaćaju pitanja sigurnosti i stabilnosti.

Razvoj događaja u tranzicijskim zemljama potkrijepio je ranije procjene da ti procesi zahtijevaju stratešku ustrajnost i raznolike pristupe, uz istovremeno zagovaranje univerzalnosti ljudskih prava i demokratskih vrijednosti. To je bila temeljna poruka koju je VP/PP iznosila u svojom kontinuiranom angažmanu s vladama, članovima parlamenta i aktivistima civilnog društva u regiji te kroz svoje izjave. Na tehničkoj razini EU je nastavio sa sveobuhvatnim pristupom kroz kontinuirane dijaloge o reformama sa zemljama partnerima u okviru sporazuma o pridruživanju, što je uključivalo pododbore za ljudska prava i demokraciju te postupke daljnjeg postupanja u vezi s preporukama koje su iznesene u godišnjem izvješću o napretku EPS-a.

EU je nastavio razvijati snažniju suradnju s Ligom arapskih država (LAS). U 2013. EU i LAS započeli su s provedbom zajedničkog radnog programa kojeg su dogovorili ministri vanjskih poslova na svom sastanku u studenome 2012. Po pitanju područja ljudskih prava, osnaživanja žena i angažmana s civilnim društvom, tijela za ljudska prava u objema organizacijama provela su cijeli niz aktivnosti. To obuhvaća studijski posjet Tajništva LAS-a i Arapskog odbora za ljudska prava Vijeću Europe i institucijama EU-a u Bruxellesu te niz tematskih radionica. Osim toga, u pripremi su sastanci i tematski seminari o pravima žena i osnaživanju žena, organizirani u suradnji sa Ženama UN-a. Regionalni seminar kojeg su organizirali EU, LAS i civilno društvo održan je na Malti u lipnju 2013. Kao dio pomoći EU-a za izgradnju demokracije promatrači izbora LAS-a pohađali su osposobljavanja te su sudjelovali u misijama za promatranje izbora, među kojima parlamentarnih izbora u Jordanu u siječnju 2013.

EU je također nastavio jačati svoj angažman pri Uniji za Mediteran. Unija za Mediteran postala je organizacijski okvir za kontinuirani dijalog o sektorskim politikama između EU-a i zemalja južnog susjedstva na ministarskoj razini. Nakon zastoja u takvim ministarskim sastancima, oni su u 2013. uspješno ponovno pokrenuti Ministarskom

konferencijom o jačanju uloge žena u društvu, koja je održana 11. i 12. rujna u Parizu. U izjavi povodom konferencije ministri su ponovo potvrdili ranije izraženu predanost i obaveze preuzete po pitanjima prava žena te su se obvezali na provođenje konkretnih mjera kako bi se postiglo posebne ciljeve. Nadalje, ministri su dogovorili posebni popratni mehanizam koji uključuje redovit pregled stanja po pitanju napretka u provođenju tih mjera. EU je organizirao drugi po redu forum socijalnog dijaloga Euromeda i Unije za Mediteran. 13. studenoga 2013. u Barceloni. Forum pruža priliku da se sa socijalnim partnerima Unije za Mediteran savjetuje po pitanju zapošljavanja i socijalnog stanja u euro-mediteranskoj regiji.

Egipat

EU je u 2013. pozornost pratio stanje ljudskih prava u Egiptu te je bio u kontaktu s vlastima i prije i poslije svrgnuća predsjednika Morsija početkom srpnja. Općenito, prilike povezane s ljudskim pravima, posebice u vezi sa slobodom okupljanja, izražavanja i medija pogoršale su se od srpnja. Privremene vlasti objašnjavaju da je to odgovor na sve veće sigurnosne i terorističke prijetnje.

Uklanjanje Morsija s vlasti uzrokovalo je masovne prosvjede, pasivni otpor i nasilje pristaša Morsija. Visoka predstavnica 14. srpnja izdala je izjavu u ime EU-a u kojoj izražava duboku zabrinutost nad stanjem i navodi da vojska mora prihvatiti i poštovati ustavni autoritet civilne vlasti kao osnovno načelo demokratske vladavine. Kasnije u srpnju Vijeće je donijelo zaključke u kojima se opet izražava zabrinutost nad situacijom i poziva na uključiv proces iz kojeg

bi proizišla demokratski izabrana vlada koja će odgovarati legitimnim težnjama sveukupnog egipatskog stanovništva. Nakon što su rastjerani prosvjednici koji su pružali pasivni otpor pod vodstvom Muslimanskog bratstva, Visoka predstavnica sazvala je izvanrednu sjednicu Vijeća EU-a za vanjske poslove 21. kolovoza 2013. Vijeće je donijelo zaključke kojima je poslana čvrsta poruka Egiptu i kojom se osuđuje svako nasilje – uključujući prekomjernu uporabu sile sigurnosnih snaga i terorističke napade, te se poziva na okončanje izvanrednog stanja, oslobađanje političkih zatvorenika, ponovnu uspostavu demokratskog procesa i poštovanje ljudskih prava.

Tijekom 2013. Visoka predstavnica u pet je navrata posjetila Egipat gdje se sastala s predstavnicima cijelog političkog spektra i čelnicima organizacija civilnog društva i aktivističkih pokreta. Tijekom tih posjeta ponavljala je važnost uključivog političkog procesa za stabilnu demokratsku tranziciju, kao i poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava u 2013. u tri je navrata posjetio Egipat te je održao sastanke s visokim vladinim dužnosnicima i organizacijama civilnog društva kako bi s njima raspravio o stanju ljudskih prava i ukazao na problematična pitanja. U proljeće 2013. posebni predstavnik EU-a olakšao je slanje stručnjaka kako bi Nacionalnom ženskom vijeću pomogli u sastavljanju zakona o nasilju nad ženama. Također je uključio Venecijansku komisiju u sastavljanje zakona o udrugama, nakon što je o tome postignut dogovor s egipatskim vlastima. Zabilježen je napredak po pitanju izmjena većeg broja vrlo kontroverznih odredbi ranijih nacрта tog zakona. Međutim, EU je 2. lipnja izjavio da strahuje da nacrt zakona i dalje zadrži elemente koji bi mogli nepotrebno ograničiti rad nevladinih organizacija u Egiptu i otežati sposobnost EU-a da podrži njihov rad.

Nakon što je u srpnju 2013. došlo do promjene u vladi, EU je nastavio pozorno pratiti stanje ljudskih prava u zemlji. Tijekom posjeta u srpnju Visoka predstavnica, u pratnji posebnog predstavnika EU-a, usredotočila se na suradnju s organizacijama civilnog društva i pružanju javne potpore istima te je pozvala na uključivost i poštovanje ljudskih prava nakon promjene vlasti. EU je oštro reagirao na donošenje novog zakona u studenome o pravu na okupljanje, navodeći da se „takvim mjerama [...] krši prava i težnje egipatskog naroda i da se njima nikad neće postići istinska i održiva sigurnost za egipatsko stanovništvo”.

Početakom 2012. pokrenut je postupak protiv 10 nevladinih organizacija koje su optužene da su djelovale bez dozvole i da su primile nezakonita financijska sredstva iz inozemstva. 4. srpnja 2013. svih 43 optuženika, stranaca i Egipćana, proglašeni su krivima. Kazne su uključivale do pet godina zatvora, globe, trajno zatvaranje djelatnosti dotičnih nevladinih organizacija i zapljenu imovine. Ta presuda bila je prekretnica i doprinijela je nesigurnosti i rizicima s kojima se suočavaju strane nevladine organizacije koje djeluju u Egiptu i lokalne nevladine organizacije koje sredstva primaju iz inozemstva. Visoka predstavnica i povjerenik Füle izdali su zajedničku izjavu u kojoj izražavaju zabrinutost zbog te sudske presude u Egiptu.

Tijekom godine na brojnim sastancima i u brojnim izjavama EU je osudio seksualno nasilje nad prosvjednicama i poticao je na brzu odgovornost.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Izrael

EU vodi redoviti dijalog s Izraelom o pitanjima ljudskih prava, kako unutar Države Izraela, tako na okupiranim palestinskim teritorijima.

Partnerstvo EU-a i Izraela temelji se na nastojanju da se osigura potpuno poštovanje ljudskih prava svih osoba pod izraelskom odgovornošću kao i prava pripadnika manjina, za razvoj demokratskih vrijednosti i poticanje dinamičnog civilnog društva. Bilo kakav oblik unaprjeđenja bilateralnih odnosa mora se temeljiti, između ostalog, na poštovanju ljudskih prava, vladavine prava i temeljnih sloboda i međunarodnog humanitarnog prava te, u kontekstu našeg zajedničkog interesa za rješavanje izraelsko-palestinskog sukoba, kroz postizanje dvodržavnog rješenja.

EU i Izrael održali su sastanak neformalne radne skupine o ljudskim pravima u siječnju 2013. Na pitanja ljudskih prava ukazivalo se putem redovitih diplomatskih kontakata s Izraelom i pri multilateralnim forumima.

EU je svoje zabrinutosti izrazio u vezi s cijelim nizom pitanja, posebice pravnim statusom i ekonomskim i socijalnim pravima manjinskih skupina u Izraelu te diskriminacijom nad arapskim Izraelcima, među kojima nad Beduinima iz Negeva. Po pitanju plana Praver-Begin o Beduinima iz Negeva, koji je za cilj imao rješavanje zemljišnih pitanja Beduina i „uređivanje” njihovog nastanjivanja u Negevu u okviru vladinog gospodarskog razvojnog plana za Negev, EU je osobito naglasio potrebu za održavanjem odgovarajućih savjetovanja sa zajednicama na koje se plan odnosi i za otvorenosti za razmatranje drugih planova.

U pododboru za socijalna i migracijska pitanja EU je izrazio zabrinutost nad nekim aspektima u vezi s ljudskim pravima u izraelskom zakonodavstvu i politikama. Dodatnim kaznenim protokolom uz zakon o sprječavanju infiltracije definicija kaznenih djela kažnjivih pritvorom proširena je na djela kojima se „krši javni red”. Tražitelje azila po zakonu se može pritvoriti čak i u slučajevima u kojima ne postoje dostatni dokazi da se podigne optužnica protiv osumnjičenika.

EU je s Izraelom imao produktivnu suradnju u borbi protiv ksenofobije, diskriminacije i antisemitizma, što je uključivalo zajedničke godišnje seminare poput onoga koji je organiziran u prosincu 2013. To je događanje obuhvaćalo posebne sastanke o borbi protiv govora mržnje, kao i osiguranja pristupa pravosuđu kako bi se osigurali učinkoviti pravni lijekovi u slučajevima rasne diskriminacije. Izrael je nastavio pružati snažna jamstva pravima žena, djece i LGBTI zajednice te je pružio koristan prilog raspravama o tome kako rješavati pitanja ljudskih prava s kojima se suočavaju te zajednice u EU-u.

EU je s Izraelom nastavio kontakte po pitanjima ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog zakona u vezi s izraelskom okupacijom okupiranih palestinskih područja. To je obuhvaćalo nasilje povezano sa sukobom, vojno pritvaranje djece, administrativno pritvaranje i izraelska ograničavanja palestinskih ekonomskih i socijalnih prava te slobode udruživanja.

Tijekom godine od posebne zabrinutosti za EU bila je kontinuirana i sve veća izgradnja izraelskih naselja i rušenja na Zapadnoj obali, uključujući u Istočnom Jeruzalemu, što je imalo negativan utjecaj na poštovanje ljudskih prava. O tom pitanju izdano je nekoliko izjava, a zabrinutosti su ponovljene i u zaključcima Vijeća u prosincu 2013. U skladu sa stajalištem EU-a o nezakonitosti izraelskih naselja na okupiranim palestinskim područjima, Europska komisija u lipnju je donijela smjernice kako bi se osiguralo da se izraelski subjekti i aktivnosti sa sjedištem u tim naseljima ne koriste programima EU-a. EU je također osudio nasilje koje su izraelski doseljenici, a u nekim slučajevima izraelske snage sigurnosti, počinili nad palestinskim civilima. Iako je EU pozdravio pokretanje sudskih postupaka za neke od slučajeva, pozvao je Izrael da se počinitelji tih djela privedu pravdi u svim slučajevima.

O odluci Izraela da obustavi odnose s Vijećem UN-a za ljudska prava i Uredom Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava raspravljalo se u već spomenutom sastanku neformalne radne skupine, na kojem je EU pozvao Izrael da ponovno započne s potpunom suradnjom. EU je pozdravio odluku Izraela da sudjeluje u svom Univerzalnom periodičnom pregledu 29. listopada te najavu Izraela da će ponovno uspostaviti veze s tijelima u Ženevi.

U razdoblju od siječnja do listopada provodilo se 30 postojećih projekata uz potporu EIDHR-a i Instrumenta za civilna društva u susjedstvu (CSF), među kojima je njih osam započelo s radom u tom razdoblju. Ti projekti doprinijeli su prioritetima utvrđenima u planu djelovanja: poštovanju i promicanju prava pripadnika manjina, poštovanju ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava i borbi protiv rasizma, ksenofobije i antisemitizma. Godišnji poziv Delegacije EU-a na podnošenje prijedloga za EIDHR/CSF pokrenut je u ožujku 2013., a procjene su dovršene u listopadu. Odabrano je barem osam projekata. Po pitanju prava žena s aktivnostima su započela tri nova projekta koje financira EU, a kojima se rješavaju radnička prava izraelskih Arapkinja i Etiopljanki, osiguravanje rodne jednakosti pri donošenju proračuna na razini lokalnih vlasti te rodne razlike u plaćama. U potonji je projekt uključeno Povjerenstvo za jednake mogućnosti zapošljavanja.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Palestina²²

U planu djelovanja EPS-a između EU-a i Palestinske samouprave, koji je usvojen u 2013., predviđa se palestinska država utemeljena na vladavini prava, potpunom poštovanju ljudskih prava, razvoju demokratskih vrijednosti i promicanju dinamičnog civilnog društva.²³

Strategija EU-a za ljudskih prava za Palestinu povezana je sa širim političkim kontekstom: izraelske okupacije u tijeku, kontinuiranih unutarnjih podjela između Fataha i Hamasa te nastavka mirovnih pregovora između Izraelaca i Palestinaca u kolovozu 2013. EU je naglasio svoju punu podršku procesu i ponovio svoju viziju dvodržavnog rješenja koje bi dovelo do dogovora o svim pitanjima konačnog statusa. Međutim, EU je također nastavio s promatranjem te je izrazio svoju duboku zabrinutost nad problematičnim razvojem događaja na terenu koji bi mogli narušiti pregovore. To je uključivalo povećanje nasilja između Izraelaca i Palestinaca na Zapadnoj obali u kojem je smrtno stradalo četvero Izraelaca i 27 Palestinaca. U zaključcima Vijeća EU-a u prosincu također je izražena duboka zabrinutost nad naglim pogoršanjem humanitarne situacije u Gazi. Postojeći međupalestinski politički raskol između Gaze i Zapadne obale te činjenica da EU ne održava kontakte s *de facto* vlastima u Gazi značilo je da EU nije mogao na učinkovit način ukazati na značajna pitanja ljudskih prava na području Gaze. Uz ograničavanje ljudskih prava, što uključuje slobodu izražavanja te prava žena i pripadnika manjina, to je obuhvaćalo povremenu raketnu paljbu militantata iz Gaze na Izrael, kao i zračne protunapade Izraela.

EU je promicao ciljeve u vezi s ljudskim pravima putem značajnog programa financijske pomoći posvećenog Palestinskoj samoupravi te putem slanja misije zajedničke sigurnosne i obrambene politike kao potporu palestinskoj civilnoj policiji – Koordinacijskog ureda Europske unije za potporu palestinskoj policiji (EUPOL COPPS). Razvojna pomoć EU-a Palestinskoj samoupravi u 2013. i dalje je bila usmjerena na vladavinu prava, a misija EUPOL COPPS također je obuhvaćala osposobljavanje u vezi s ljudskim pravima kao dio svojih općenitijih aktivnosti povezanih s vladavinom prava. Kroz njih EU je nastavio pružati potporu razvoju nezavisnog, nepristranog i posve djelotvornog pravosuđa te odgovornijim sigurnosnim službama Palestinske samouprave.

²² Ovaj naziv ne tumači se kao da se njime priznaje Država Palestina i ne dovodi u pitanje pojedinačna stajališta država članica u vezi s tim pitanjem.

²³ http://eeas.europa.eu/enp/pdf/docs/2013_enp_pack/2013_progress_report_palestine_en.pdf.

EU je također nastavio pružati potporu nepristranim organizacijama za ljudska prava i braniteljima ljudskih prava, posebno osiguravanjem prisutnosti EU-a u 2013. na odabranim suđenjima, u skladu s kriterijima navedenima u lokalno donesenoj strategiji o braniteljima ljudskih prava.

Peti pododbor za ljudska prava, dobro upravljanje i vladavinu prava između EU-a i Palestine održan je u Ramali 26. studenoga 2013. Teme rasprave obuhvaćale su slobodu okupljanja i izražavanja, zaštitu prava žena i djevojčica, uvjete pritvora u palestinskim zatvorima, navodna i počinjena huškanja, međunarodno humanitarno pravo i međunarodno

pravo ljudskih prava te nacrt kaznenog zakona. Nezavisna komisija za ljudska prava (ICHR) sudjelovala je u Pododboru za ljudska prava kao dio palestinskog izaslanstva, što je primjer najbolje prakse u regiji.

EU je u tom kontekstu ukazao na više pitanja. Što se tiče temeljnih sloboda, EU je izrazio zabrinutost nad kršenjima slobode okupljanja i izražavanja, osobito u vezi s internetskim i društvenim medijima.

EU je pohvalio *de facto* moratorij na smrtnu kaznu na Zapadnoj obali te je pozvao i na *de jure* moratorij. Također je pozvao na brzo usvajanje nacrta kaznenog zakona, kojim bi se ukinula smrtna kazna. Kao što se odražavalo i u sustavno objavljivanim lokalnim izjavama EU-a, EU je osudio smrtne kazne i njihovo izvršavanje u pojasu Gaze.

U vezi sa zaštitom prava žena i djevojčica zabrinjava povećanje broja ubojstava iz časti te nasilja nad ženama općenito. EU je izrazio zabrinutost nad nedostatkom pozivanja na međunarodne standarde u nacrtu zakona za zaštitu obitelji od nasilja.

Što se tiče uvjeta pritvora u palestinskim zatvorima, EU je pozdravio predsjednički dekret izdan u svibnju 2013. kojim se zabranjuje mučenje. Međutim, budući da se i dalje bilježe žalbe na navodna mučenja i druga okrutna, nečovječna ili ponižavajuća postupanja od strane palestinskih snaga sigurnosti, EU je naglasio da bi te navode trebalo istražiti, a počinitelje privesti pravdi. EU je također pohvalio što je Međunarodnom odboru crvenog križa olakšan pristup centrima za pritvor i zatvorima.

EU je pozdravio najavu sastavljanja nacionalnog akcijskog plana za ljudska prava te je istaknuo važnost uključivanja pristupa temeljenog na ljudskim pravima u palestinski nacionalni razvojni plan.

Suradnja EU-a i Palestine pri multilateralnim forumima (u Ženevi i u New Yorku) pozitivna je i konstruktivna.

Ured predstavnštva EU-a pokrenuo je lokalni poziv na podnošenje prijedloga u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i Instrumenta za civilno društvo osobito posvećenih lokalnim organizacijama civilnog društva na Zapadnoj obali i u pojasu Gaze. Poziv je bio usmjeren na zaštitu ugroženih skupina, slobodu udruživanja i izražavanja, pristup građana informacijama o svojim pravima, dobro upravljanje i civilni nadzor.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Jordan

Na Jordan je i dalje nastavila utjecati sirijska kriza, a jordanski obrazovni sustav, zdravstvene usluge i neformalno tržište rada bili su pod pritiskom vala izbjeglica iz Sirije. EU je u 2013. nastavio pružati značajnu humanitarnu i razvojnu pomoć Jordanu, kao potporu izbjeglicama i zajednicama domaćinima.

Dijalog EU-a s Jordanom o ljudskim pravima i demokraciji odvija se redovito. Osmi sastanak Pododbora za ljudska prava, upravljanje i demokraciju održan je u Bruxellesu 9. rujna 2013. Rješavano je više ključnih pitanja, među kojima: reforma izbornog okvira, sloboda udruživanja i okupljanja, sloboda medija, sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja, prava žena, smrtna kazna i mučenje. I dalje postoje zabrinutosti oko slobode izražavanja, posebice zbog provedbe zakona o tisku i tiskovinama u lipnju.

Za parlamentarne izbore od 23. siječnja 2013., na poziv jordanskog neovisnog izbornog povjerenstva, EU je poslao misiju za promatranje izbora (EU MPI), u kojoj je preko 80 promatrača angažirano za procjenu cijelog izbornog postupka. Prema završnom izvješću misije EU-a za promatranje izbora, izbori su tehnički dobro provedeni i to na uglavnom transparentan način. Međutim, izborni zakon ima više nedostataka koji narušavaju zaštitu općeprihvaćenih načela kao što su načela jednakosti glasa i općeg prava glasa.

EU je značajan dio (7 milijuna eura) sredstava temeljenih na poticajima (program SPRING) posvetio pružanju potpore izbornom postupku u Jordanu. Trenutno se provode tri komponente: 1.) potpora nezavisnom izbornom povjerenstvu u Jordanu, u okviru UNDP-a, 2.) jačanje građanske svijesti, promicanje novih političkih aktera i uključivanje u izbornu reformu te 3.) jačanje profesionalnog i točnog medijskog izvještavanja o izbornom postupku, putem UNESCO-a.

Godišnji program Instrumenta za europsko susjedstvo i partnerstvo u 2013. uključivao je i komponentu za civilno društvo i medije (10 milijuna eura), a glavnim je cilj bio doprinos jačanju demokracije u Jordanu povećanjem sudjelovanja građana u političkom životu te izgradnje kapaciteta za nezavisni medijski sektor temeljen na kvaliteti.

Delegacija EU-a u Jordanu pokrenula je lokalni poziv za podnošenje prijedloga u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) osobito posvećenih lokalnim organizacijama civilnog društva, a s ciljem sprječavanja mučenja i drugih oblika zlostavljanja te promicanja prava i životnih uvjeta djece.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Libanon

U kontekstu obilježenom paralizom libanonskih nacionalnih institucija te posljedicama krize u susjednoj Siriji, EU je nastavio svoj angažman s Libanom u području ljudskih prava. Sastanci u okviru Europske politike susjedstva uključivali su Pododbor za ljudska prava, demokraciju i upravljanje te dva sastanka Odbora za pridruživanje. Održano je više posjeta na visokoj razini, tijekom kojih su s Libanom pokrenuta važna pitanja povezana s ljudskim pravima.

EU je opetovano poticao na pravovremeno održavanja predsjedničkih i parlamentarnih izbora. U skladu s novim planom djelovanja EPS-a između EU-a i Libanona, EU je također nastavio pozivati na izbornu reformu, osobito na novi izborni zakon koji bi uzeo u obzir preporuke prijašnjih misija EU-a za promatranje izbora. EU je nastavio svoj dvostrani pristup: 1.) podrške vladi u provedbi tehničkih reformi i 2.) poticanja civilnog društva za zagovaranje boljeg izbornog okvira, a ukupna izborna pomoć EU-a zadnjih godina iznosila je 8 milijuna eura.

U pogledu izuzetno velikog broja izbjeglica iz Sirije, EU je nastavio hvaliti i poticati libanonsku politiku otvorenih vrata, a koju je Libanon nastavio primjenjivati i tijekom godine. Libanon je pružio zaštitu i pomoć izbjeglicama, uz potporu EU-a i uz pomoć agencija UN-a i humanitarnih partnera na terenu. Broj izbjeglica iz Sirije dramatično se povećao u 2013., premašivši 910 tisuća registriranih izbjeglica, dok ih je na početku godine bilo 180 tisuća. EU je nastavio svoju ulogu najvećeg donatora, uz mobilizaciju ukupno 232,8 milijuna eura ne bi li se Libanonu pomoglo da ublaži posljedice krize²⁴.

²⁴ http://eeas.europa.eu/enp/pdf/docs/2013_enp_pack/2013_progress_report_palestine_en.pdf.

U skladu s glavnim prioritetom novog plana djelovanja EPS-a, EU se dodatno angažirao u pravosudnom sektoru. Nastojao je boriti se protiv nekažnjavanja (npr. oslobađanja od kazne za počinjene zločine), za povećanje učinkovitosti i nezavisnosti pravosudnog sustava, poboljšanje stanja u zatvorima, smanjenje proizvoljnog pritvora, iskorjenjivanje mučenja i ograničavanje korištenja vojnih sudova. Što se smrtne kazne tiče, u 2013. svjedočili smo ponovnom pokretanju pokreta za njezino ukidanje, uz potporu EU-a, iako su sudovi nastavili dosuđivati smrtne kazne.

Zaštita ugroženog stanovništva i borba protiv diskriminacije, kao što je utvrđeno novim planom djelovanja EPS-a, nastavila je biti prioritet za aktivnost EU-a tijekom 2013. EU je putem financijske pomoći i političkog dijaloga nastavio podupirati poboljšanje životnih uvjeta palestinskih izbjeglica u Libanonu. Nadalje, EU je nastavio zagovarati prava žena (npr. sprječavanje obiteljskog nasilja i pravo da djeca prate njihovo državljanstvo) te poboljšanje situacije migranata radnika u domaćinstvu, što se rješavalo na sastancima ključnih pododbora.

EU je aktivno surađivao s civilnim društvom i braniteljima ljudskih prava po pitanju slobode izražavanja, a prijavljene slučajeve zastrašivanja popratio je s nadležnim tijelima. Godišnja nagrada Samir Kassir za slobodu tiska, koju financira EU-a i koja se dodjeljuje od 2006., za 2013. otišla je u ruke troje novinara. EU je također tisuće studenata sa sveučilišta širom Libanona uključio u rasprave o ljudskim pravima i demokraciji organizirajući panele s predstavnicima libanonskih državnih tijela, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i voditelja misije EU-a.

Delegacija je pokrenula lokalni poziv na podnošenje prijedloga u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) posvećenih uglavnom lokalnim organizacijama civilnog društva. Poziv je bio usmjeren na zaštitu ugroženih skupina, pravo na poštena suđenja, poboljšanje prilika za organizacije u vezi s pravima, pružanje potpore kako bi se libanonske vlasti potaklo da ispune svoje obveze u području ljudskih prava u kontekstu EPS-a i instrumenata UN-a.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Sirija

Kriza ljudskih prava u Siriji dodatno se pogoršala u 2013., budući da se situacija u zemlji pretvorila u dugotrajni sukob. Tijekom godine brojni izvještaji medija i promatrača, među kojima onih UN-a, svjedočili su o ozbiljnijim i sve većim kršenjima ljudskih prava. Takva kršenja uključivala su proizvoljna ubojstva i uhićenja, mučenja, otmice i različite oblike progona. Neovisno istražno povjerenstvo osnovano rezolucijom Vijeća UN-a za ljudska prava u kolovozu 2011. u svojim izvješćima od 5. veljače, 4. lipnja i 11. rujna opetovano je navodilo da teška kršenja ljudskih prava u Siriji odgovaraju zločinima protiv čovječnosti. Brojevi civilnih žrtava i proizvoljno pritvorenih osoba penju se na desetke tisuća.

EU je sustavno izražavao svoju najdublju zabrinutost nad pogoršanjem stanja u Siriji. U zaključcima Vijeća za vanjske poslove u veljači, svibnju i listopadu 2013. posebno su istaknuta raširena i sustavna kršenja ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava i temeljnih sloboda od strane sirijskih vlasti. Posebno su spomenuti sve brojniji napadi na vjerske i etničke zajednice te je upućen poziv za puštanje dvojice otetih pravoslavnih biskupa. Vijeće za vanjske poslove 27. svibnja posebno je osudilo krvoprolića koja su počinile sirijske oružane i paravojne snage u Baydi i Baniasu u kojima je živote izgubilo više od 140 pojedinaca, uključujući žena i djece. Glasnogovornik Visoke predstavnice također je izdao izjavu kao odgovor na krvoprolića.

EU je bio ujedinjen u najstrožoj osudi stravičnog napada kemijskim oružjem počinjenog 21. kolovoza. Taj napad predstavljao je očigledno kršenje međunarodnog zakona i prema Rimskom statutu Međunarodnog kaznenog suda (MKS) odgovara zločinu protiv čovječnosti i ratnom zločinu. EU je ponavljao svoj dosljedni stav da se te zločine te druge okrutnosti, kršenja i zloupotrebe ljudskih prava mora istražiti, a da odgovorni za njih moraju odgovarati. EU je ponovio da ne bi smjelo biti nekažnjavanja za bilo kakva kršenja takve vrste, što uključuje kršenja koja su počinjena kemijskim oružjem ili konvencionalnim oružjem ili drugim sredstvima. Također je podsjetio da Vijeće sigurnosti UN-a može u bilo kojem trenutku situaciju u Siriju uputiti na MKS, kao što se zahtijevalo u pismu Švicarske Vijeću sigurnosti 14. siječnja 2013.

Na međunarodnoj sceni, tijekom 22., 23. i 24. sjednice Vijeća za ljudska prava EU je bio uključen u donošenje četiriju rezolucija o stanju ljudskih prava u Siriji. Osobito aktivnu ulogu igrao je u pripremi rezolucije iz ožujka kojom je mandat istražnom povjerenstvu produljen na još godinu dana i kojom se pozvalo na omogućavanje neposrednog i nesmetanog pristupa Siriji za povjerenstvo. Na poziv EU-a Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda da zauzme jasan stav nakon napada od 21. kolovoza, 29. rujna odgovorilo se usvajanjem rezolucije Vijeća sigurnosti o sirijskom kemijskom oružju, što bi trebalo stvoriti pretpostavke za njegovo iskorjenjivanje. Ovom pravno obvezujućom i izvršivom rezolucijom, čije je donošenje EU pozdravio, poziva se na odgovornost za uporabu takvog oružja i predviđa se odlučna međunarodna reakcija u slučaju nepoštivanja. EU je također bio jedan od sponzora rezolucije o Siriji donesene u studenome na Trećem odboru Opće skupštine Ujedinjenih naroda. U rezoluciji se oštrim riječima dodatno osuđuju kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava od strane sirijskih vlasti, te upotreba kemijskog oružja, a naglašava se međunarodno kazneno pravosuđe.

EU je također poduzeo određeni broj mjera kao odgovor na represiju režima nad sirijskim narodom i na daljnje okrutnosti koje su počinile sve strane u konfliktu. Bilateralna suradnja sa sirijskim vlastima, koja je obustavljena od 2011., i dalje je obustavljena, a pokrenuta je politika dodatnih sankcija nametnutih režimu.

EU je ostao najveći donator sirijskim izbjeglicama i onima kojima je potrebna pomoć unutar Sirije. Ukupna humanitarna i nehumanitarna pomoć EU-a kao odgovor na sirijsku krizu dosegla je preko 2 milijarde eura u 2013., što uključuje doprinose iz proračuna EU-a i država članica. Financijska sredstva dodijeljena u sklopu humanitarnog proračuna EU-a za provedbu i u Siriji i u susjednim zemljama uključivala su potporu za zaštitu djece i žena (rodno uvjetovano nasilje) u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom i ostalim mjerodavnim međunarodnim pravom. Iz EIDHR-a financiraju se organizacije civilnog društva koje rade na promicanju ljudskih prava i jačanju branitelja ljudskih prava.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Tunis

Ciljevi EU-a za ljudska prava i demokraciju u okviru odnosa s Tunisom usredotočeni su na borbu protiv mučenja, reformu sektora pravosuđa, jamčenje slobode izražavanja, prava žena i ukidanje smrtne kazne. Te se teme stalno ponavljaju u političkom dijalogu s Tunisom i predstavljaju važan dio plana djelovanja dogovorenog u 2012.

Nakon ubojstava političara Chokrija Belaida u veljači i Mohameda Brahmija u srpnju, Visoka predstavnica dala je dvije izjave u kojima je istaknula važnost vladavine prava. Važnost jamčenja ljudskih prava istaknuta je, primjerice, tijekom posjeta predsjednika Europskog vijeća u siječnju i povjerenika za politike proširenja i susjedstva u srpnju te je ponovljena na Odboru za pridruživanje održanom u lipnju. U svojim zaključcima iz listopada, Vijeće EU-a za vanjske poslove također je podsjetilo na važnost dovršavanja ustava i pripreme uključivih, vjerodostojnih i transparentnih izbora.

Kad god je sloboda izražavanja bila ograničena presudama ili represivnim aktivnostima, EU je ta pitanja predstavio tuniškim vlastima, uz pozive na preispitivanje zakona – naslijeđenih od Ben Alijevog režima, koji se mogu koristiti za ograničavanje slobode izražavanja. Slično tome, EU veliku važnost pridaje pravnim odredbama za konsolidaciju i jamčenje te slobode. U svojem redovitom političkom dijalogu s tuniškim vlastima EU je opetovano ponavljao svoje pozive na konsolidaciju slobode izražavanja. Nadalje, EU je bio pokrovitelj seminara u Tunisu koji je doveo do usvajanja *Code Déontologique de la Presse Ecrite* (etičkog kodeksa tiska). EU je intenzivno promicao širenje ovog kodeksa te je također podupirao osposobljavanje novinara. Što se tiče aktivnosti Trećeg odbora Opće skupštine UN-a u vezi s ljudskim pravima, EU je s tuniškim vlastima vodio rasprave o prioritetima i predviđenim aktivnostima.

U studenome je postignut politički dogovor o „partnerstvu za mobilnost”, koje uključuje promicanje prava izbjeglica. U svojim kontaktima s tuniškim vlastima na svim razinama, EU je ponavljao važnost uspostave pravnog okvira za tražitelje azila, u skladu sa Ženevskim konvencijama i poveljom Afričke unije o izbjeglicama.

Europski parlament u 2013. donio je dvije rezolucije. Prva, u svibnju, usredotočila se na povrat imovine tranzicijskih zemalja Arapskog proljeća (što uključuje Tunis). Druga, u listopadu, imala je za cilj jačanje Europske politike susjedstva, a za Tunis je posebno naglašena važnost slobode izražavanja i borbe protiv diskriminacije, jačanje demokracije kroz nezavisnost pravosuđa, slobodu medija i odgovarajuće pripreme za sljedeće opće izbore.

Po pitanju suradnje, Tunis se koristi Instrumentom za europsko susjedstvo i partnerstvo i Europskim instrumentom za demokraciju i ljudska prava (EIDHR).

U sklopu EIDHR-a, u prvoj polovici 2013. objavljen je poziv na podnošenje prijedloga, s proračunom od 1 milijun eura. Cilj poziva bio je pružanje potpore uključivanju civilnog društva u demokratsku tranziciju i promicanje prava žena u marginaliziranim područjima. Odabrani projekti usmjereni su na promatranje izbora i osposobljavanje te aktivnosti podizanja svijesti o izborima, političku debatu i građansko obrazovanje.

Naposlijetku, EU podupire prisutnost Vijeća Europe i dijalog u Tunisu putem programa južnog susjedstva, koji za cilj ima jačanje demokratskih reformi, s proračunom od 4,8 milijuna eura za razdoblje 2012. – 2014. Glavna su područja angažmana: pravosuđe, dobro upravljanje (s osobitim naglaskom na korupciju i pranje novca), zaštitu ljudskih prava i širenje demokratskih vrijednosti u regiji.

Odluka Vijeća 2011/72/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s obzirom na stanje u Tunisu produljena je za još jednu godinu u siječnju 2013.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Alžir

Redoviti dijalog s alžirskim vlastima o ljudskim pravima nastavio se u 2013., posebice u okviru Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Alžira. Glavni ciljevi EU-a obuhvaćaju slobodu izražavanja, slobodu udruživanja, prava žena, pravosuđe, ukidanje smrtne kazne i okončanje prisilnih nestanaka. Na sastanku pododbora za politički dijalog, sigurnost i ljudska prava u svibnju 2013., EU je istaknuo svoju zabrinutost nad, između ostalog, zakonom iz 2012. o udrugama, rodnim pitanjima i provedbom preporuka misije EU-a za promatranje izbora (EU MPI) od svibnja 2012. Nadalje, sastanci na visokoj razini u gradu Alžiru, poput posjeta predsjednika Komisije (6.–7. srpnja) i izaslanstva Europskog parlamenta za Magreb (28.–30. listopada), predstavljali su prilike za slanje važnih poruka u vezi s ljudskim pravima i civilnim društvom.

Povodom Europskog i svjetskog dana protiv smrtne kazne (10. listopada) EU je, u suradnji s Italijom, organizirao raspravu za okruglim stolom. Široki konsenzus po pitanju moratorija koji je na snazi od 1993. potvrdio je politiku Vlade.

Što se tiče izbornog okvira, alžirske vlasti smatraju da bi bilo moguće provesti 17 od 31 preporuke EU MPI-ja, dok ostale preporuke nisu u skladu s nacionalnim zakonodavstvom ili ustavom. Ključna preporuka, ona o javnoj objavi

registra birača, do sada još nije provedena, a dogovori i djelovanje povjerenstava za organizaciju i promatranje predstojećih predsjedničkih izbora u travnju 2014. i dalje su nejasni.

U studenome 2013. Alžir je izabran kao član Vijeća UN-a za ljudska prava na razdoblje od tri godine s početkom od siječnja 2014. U vezi s daljnjim postupanjem nakon posjeta posebnog izvjestitelja UN-a, EU je Alžir pozvao da poprati preporuke posebnog izvjestitelja za slobodu mišljenja i izražavanja iz 2011. (osobito o reguliranju medija) te da dopusti posjete ostalim posebnim izvjestiteljima UN-a (npr. za poštovanje ljudskih prava u borbi protiv terorizma, mučenje).

U 2013. bilateralna pomoć EU-a u sklopu Instrumenta za europsko susjedstvo i partnerstvo (ENPI) u području ljudskih prava i potpore civilnom društvu iznosila je 1,5 milijuna eura, a provedena je putem posebnih projekata, među kojima posebnih regionalnih i tematskih programa kao što je EIDHR, nevladini akteri i lokalne vlasti te Instrument za civilno društvo. Tematski programi EIDHR-a i nevladinih aktera sustavno su obuhvaćali rodne prioritete, a neki su se programi usredotočili na rodno uvjetovano nasilje i osnaživanje žena. Tijekom pripreme za novi okvir za jedinstvenu potporu (SSF) za razdoblje 2014.–2017., obje su se strane složile da će reforma pravosuđa i jačanje sudjelovanja građana biti među trima prioritetima.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Maroko

U 2013. aktivnosti EU-a u Maroku u području ljudskih prava bile su usmjerene na pet ključnih tema: nekažnjavanje, transparentnost, pravo na tjelesni i moralni integritet i na poštovanje dostojanstva, prava žena i prava djece.²⁵ EU je ojačao institucionalnu suradnju, a istovremeno je nastavio biti ključni partner civilnom društvu, uključujući područja u kojima nacionalne vlasti razvijaju nove politike: prava migranata, prava žena i pravosuđe. EU je u različitim prilikama poticao Maroko da nastavi s provedbom novog ustava iz 2011., koji zahtjeva donošenje 19 temeljnih zakona i drugih propisa te jačanje novih tijela i institucija. Do danas još nije dovršeno 14 temeljnih zakona koje treba donijeti kako bi se mogao pravilno provesti novi ustav.

EU je bio aktivan u području slobode udruživanja i izražavanja, posebice u vezi sa slučajem urednika internetske stranice *Lakome*, koji je prema zakonu za borbu protiv terorizma optužen zato što je objavio članak u kojem se kritizira režim i koji je sadržavao poveznicu na video koji se pripisuje Al-Qaidi u islamskom Magrebu. Djelovanja koja su poduzeta uključuju neformalne razmjene na visokoj razini, kao i tehničke sastanke s pravnim stručnjacima za marokanski kazneni zakon i zakon o medijima.

Što se ljudskih prava migranata tiče, u 2013. je došlo do različitih razvoja događaja. U ožujku su misije EU-a, Visokog povjerenika UN-a za izbjeglice i Međunarodne organizacije za migracije u Rabatu osnovale radnu skupinu za subsaharske migrante. Kroz politički dijalog i suradnju radili su na boljoj koordinaciji djelovanja na licu mjesta, s tim da su 2013. održana tri sastanaka. U lipnju je potpisana politička deklaracija o „partnerstvu za mobilnost”, u kojoj je naglašena potreba za priznavanjem i zaštitom prava i dostojanstva ilegalnih migranata. U političkoj deklaraciji također se opisuju mjere za potporu koje će EU i države članice pružiti kao potporu marokanskoj vladi u provedbi nove migracijske politike. Tijekom godine, šef Delegacije EU-a održao je nekoliko sastanaka s civilnim društvom, iza kojih su slijedile izjave medijima u kojima se inzistiralo na poštovanju ljudskih prava migranata u kontekstu borbe protiv ilegalne migracije.

²⁵ http://eeas.europa.eu/enp/pdf/docs/2013_enp_pack/2013_progress_report_maroc_fr.pdf.

EU je također poticao Maroko da čim prije moguće ratificira temeljnu konvenciju ILO-a br. 87. o slobodi okupljanja i zaštiti prava na organiziranje.

EU je u 2013. nastavio podupirati više organizacija civilnog društva koje pomažu ugroženim migrantima da ostvare pristup osnovnim socijalnim uslugama. Nadalje, odobren je program vrijedan 5 milijuna eura za provedbu odredbi partnerstva za mobilnost. EU je najavio da će iz programa potpore partnerstvu, reformi i uključivom rastu (SPRING) odvojiti dodatnih 6 milijuna eura za pružanje pomoći marokanskim vlastima u njihovim naporima za poboljšanje politika i pravnih okvira u području azila i borbe protiv trgovine ljudima.

Delegacija EU-a u lipnju je sudjelovala je u izvještavanju posebne izvjestiteljice UN-a za trgovinu ljudima, Joy Ngozi Ezeilo. Pokrenuta je institucionalna suradnja u području borbe protiv trgovine ljudima putem programa MIEUX („Stručnost EU-a za migracije”) i SPRING. S tim povezane inicijative uključivale su seminar u Rabatu u listopadu o borbi protiv trgovine ljudima (razmjena međunarodnih standarda i obveza te nacionalnih najboljih praksi) te niz bilateralnih sastanaka u prosincu sa svim dionicima koji su uključeni u pružanje potpore žrtvama trgovine ljudima.

Kako bi se popratilo izvješće posebnog izvjestitelja UN-a za mučenje, godišnji sastanak voditelja misije EU-a s braniteljima ljudskih prava usredotočio se na temu mučenja.

U rezoluciji Europskog parlamenta iz listopada o EPS-u Maroko se poziva na poticanje rodne jednakosti. Programom EU-a u iznosu od 45 milijuna eura podupire se vladin plan za promicanje jednakosti između žena i muškaraca, a druga isplata sredstava u okviru tog programa izvršena je u 2013. U Rezoluciji Parlamenta također se bilježi djelovanje marokanskog nacionalnog vijeća za ljudska prava te poziva da se njegovim regionalnim uredima osiguraju kadrovi i financijska sredstava koji su im potrebni kako bi mogli obavljati svoje poslove i preuzimati nove zadaće.

U 2013. potpora EU-a institucionalnom sustavu ljudskih prava – kojeg čine Međuministarsko izaslanstvo za ljudska prava (DIDH), Nacionalno vijeće za ljudska prava (CNDH) i Ured pravobranitelja, značajno je uznapredovala. Provedbom bilateralnog projekta „Promicanje i zaštita ljudskih prava u Maroku” (potpisanog krajem 2012.) pružila se potpora restrukturiranju i internom organiziranju CNDH-a. U sklopu tog projekta pokrenut je projekt institucionalnog povezivanja za DIDH, a aktivnosti će biti provedene u 2014.

EU je pokrenuo novi program potpore „Nacionalnoj povelji za reformu pravnog sustava”, objavljenoj u rujnu. Pripremljen je prvi program za izgradnju kapaciteta marokanskog parlamenta, kao nadogradnja na nove ovlasti te institucije te na odredbe Ustava iz 2011.

Šest novih projekata u sklopu EIDHR-a (uz 15 već postojećih) podupire civilno društvo u područjima kao što su javne slobode, prava djece i konkretne mjere kako bi se provelo ustavno priznanje kabilskog jezika. U veljači 2013. pokrenut je Instrument za civilno društvo (vrijedan 1,3 milijuna eura) s ciljem izgradnje kapaciteta za marokanske organizacije civilnog društva. Dijalog s civilnim društvom nastavio je predstavljati značajan dio aktivnosti povezanih s novim ustavnim odredbama o ljudskim pravima i vladavini prava te kao dio procesa stvaranja novih programa suradnje, primjerice onih za potporu rodnoj jednakosti ili za reformu pravosudnog sustava.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

Zapadna Sahara

Zapadna Sahara teritorij je oko kojeg se spore Maroko i pokret Polisario. Ujedinjeni narodi smatraju ga područjem koje nema samoupravu. Mandat MINURSO-u (misiji UN-a za očuvanje mira) u Zapadnoj Sahari produljen je do 30. travnja 2014. EU je u 2013. opetovano izražavao zabrinutost nad dugotrajnošću sukoba u Zapadnoj Sahari te nad implikacijama za sigurnost, poštovanje ljudskih prava i suradnju u regiji.

EU je na ključna pitanja ukazivao u sastancima zajedničkih tijela osnovanih prema Sporazumu o pridruživanju između EU-a i Maroka. Sve strane pozvao je da se suzdrže od nasilja i da poštuju ljudska prava: primjerice, 16. siječnja 2013. EU je izrazio svoju zabrinutost oko stanja saharskih aktivista u zatvoru u Saléu, koji su optuženi u vezi s događajima u Laayouneu 8. i 9. studenoga 2010. EU je pozorno pratio suđenje koje je u veljači 2013. zaključeno izricanjem strogih kazni. EU je također sustavno izražavao potporu Rezoluciji Vijeća sigurnosti

br. 2099 (2013.) u kojoj se ističe „važnost poboljšanja stanja ljudskih prava u Zapadnoj Sahari i izbjegličkih kampova u Tindoufu” te je pozdravio jačanje operacija povjerenstava Nacionalnog vijeća za ljudska prava koje djeluju u Dakhli i Laayouneu.

Na zahtjev predsjednika Odbora Europskog parlamenta za vanjske poslove, ESVD je 12. ožujka predstavio izvješće o suđenju za Gdeim Izik. U rujnu 2013. Parlament je usvojio Tannockovo izvješće o stanju ljudskih prava u regiji Sahela. Radilo se o prvom izvješću Europskog parlamenta usredotočenom na to pitanje, a cijeli politički spektar dobro ga je primio zbog načina na koji je obrađeno to osjetljivo pitanje.

EU je potpisao bilateralni program razvojne pomoći „Promicanje i zaštita ljudskih prava u Maroku” (vrijedan 2,9 milijuna eura). Tijekom sljedeće tri godine programom će se posebno ojačati institucionalni kapacitet Nacionalnog vijeća za ljudska prava (CNDH) i njegovih regionalnih povjerenstava koja djeluju u Dakhli i Laayouneu. CNDH će se ojačati u smislu profesionalnih vještina i kapaciteta za praćenja stanja ljudskih prava. U Zapadnoj Sahari ne financira se nikakav drugi projekt.

Libija

Nakon revolucije u 2011. politička tranzicija u Libiji nastavila se suočavati sa značajnim izazovima u 2013. Pogoršanje sigurnosne situacije i politička nestabilnost imali su utjecaj na stanje ljudskih prava pa su u 2013. zabilježena brojna kršenja ljudskih prava. Politička ubojstva doživjela su svoj vrhunac u 2013., pogotovo na istoku zemlje. Libijski policijski službenici nisu istraživali gotovo nijedan od ovih zločina, a odgovorni za njih rijetko su privedeni pravdi.

Nakon nasilnih incidenata u Benghaziju u srpnju, uključujući ubojstvo političkog aktivista, Visoka predstavnik pozvala je vlasti da osiguraju da oni koji su odgovorni za nasilje nad libijskim narodom budu privedeni pravdi kako bi odgovarali za svoje zločine. Nakon toga, Visoka predstavnik 15. studenoga reagirala je na prva izvješća o događajima iz Tripolija u kojima su paravojsne snage na civilne prosvjednike otvorile žestoku paljbu pri čemu je 40 osoba izgubilo život. Visoka predstavnik izrazila je žaljenje nad gubicima života koji su se dogodili tijekom mirnih prosvjeda. Istaknula je važnost toga da sve strane poštuju temeljne vrijednosti kao što je sloboda izražavanja i okupljanja – slobode koje su također bile polazište za revoluciju 17. veljače.

Vijeće je 18. studenoga donijelo zaključke o Libiji. EU je libijske vlasti poticao na rješavanje navodnih kršenja ljudskih prava, uključujući onih nad migrantima, te da se odgovorne privede pravdi. Iako je priznao da je po ovom pitanju postignut značajan napredak, EU je libijsku vladu pozvao na dovršenje procesa uspostavljanja potpune kontrole nad svim mjestima pritvora.

Što se stanja migranata tiče, a nakon tragedija na Sredozemlju (npr. Lampeduse 3. listopada), EU je izrazio zabrinutost nad gubitkom života te je ponovio da je uspostavljanje sigurnih i stabilnih granica ključno za osiguranje migracijskih tokova kojim se dobro upravlja te za zaštitu temeljnih prava migranata. EU je također izrazio svoju predanost jačanju suradnje i pružanju pomoći libijskoj vladi kako bi se poboljšao kapacitet Libije za upravljanje sigurnosti svih svojih granica, za borbu protiv krijumčarenja i trgovanja ljudima i krijumčarenja dobara i oružja te za borbu protiv terorizma. EU je libijske vlasti također poticao na nastavak suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom, slijedom rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a br. 1970 (2011.) kojom je Vijeće sigurnosti situaciju u Libiju uputilo na Sud.

Posebna izvjestiteljica Europskog parlamenta za Libiju tijekom godine u nekoliko navrata posjetila je zemlju. Vlastima i ostalim uključenima prenijela je važne poruke u kojima je naglašena važnost usklađenosti s vladavinom prava te poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, osobito onih ugroženih skupina, a posebno su spomenuti migranti u prihvatnim centrima.

Nakon smrti dvojice pritvorenika optuženih za preobraćanje u Benghaziju u ožujku, Delegacija EU-a dala je lokalnu izjavu u kojoj je izrazila svoju zabrinutost nad daljnjim pritvorom i nad postupanjem prema osobama koje se tereti za slične optužbe. Delegacija EU-a istakla je da je sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja univerzalno ljudsko pravo koje treba štititi svugdje i za sve.

Tijekom 2013. EU je nastavio provoditi različite programe kojima se rješavaju pitanja ljudskih prava i vladavine prava. „Program za potporu sigurnosti i pravosuđu” bio je usmjeren na reformu policije. Njegov je cilj bio jačanje procesa demokratizacije institucija unutarnje sigurnosti i pravosuđa, u skladu s potrebama naroda i u skladu s načelom vladavine prava. Što s migracije tiče, trenutno se provodi nekoliko programa za jačanje kapaciteta za pravilno upravljanje mješovitom migracijom u Libiji. EU također provodi programe za zaštitu ugroženih skupina od kršenja ljudskih prava, osobito pritvorenika, žrtava mučenja i žrtava prisilnih nestanaka, osoba s invaliditetom i prognanika. Drugim projektima rješavano je pitanje zaštite i promicanja slobode informacija. Naposljetku, programi koji se bave procesom pomirenja i demokratske tranzicije također su doprinijeli poticanju ljudskih prava u ovom razdoblju.

Europska komisija u studenome je odobrila dodatni program vrijedan 5 milijuna eura za zaštitu ugroženog stanovništva u Libiji. Prvom komponentom programa osigurat će se da se s pritvorenicima bolje postupa, a što uključuje poštovanje njihovih temeljnih procesnih jamstava, u skladu s međunarodno priznatim standardima. Drugom će se komponentom pružiti potpora (psihosocijalna rehabilitacija, društvene usluge duševnog zdravlja i socioekonomska integracija) osjetljivim i ugroženim skupinama, što uključuje one koji su ekonomski i socijalno u nepovoljnijem položaju, prognanike i pripadnike manjina.

EU je u svibnju pokrenuo civilnu misiju zajedničke sigurnosne i obrambene politike za upravljanje granicama u Libiji (EUBAM). Time se nastojalo ojačati kapacitete upravljanja libijskih vlasti u području migracije (kratkoročno za sigurnost kopnenih, morskih i zračnih granica, a srednjoročno i dugoročno za razvoj strategije za integrirano upravljanje granicama). EUBAM svojim aktivnostima doprinosi dobrom upravljanju u Libiji kako bi se prema migrantima postupalo uz potpuno poštovanje njihovih temeljnih prava te u skladu s međunarodnim standardima.

http://eeas.europa.eu/enp/documents/progress-reports/index_en.htm

IV. Rusija i središnja Azija

Rusija

Poštovanje obveza koje je Rusija preuzela pri Ujedinjenim narodima, OEES-u i Vijeću Europe i dalje je polazište koje usmjerava pristup Europske unije ljudskim pravima u Rusiji. Prioriteti su uspješno civilno društvo, slobodni i nezavisni mediji, snažne politike protiv diskriminacije i poštovanje demokratskih vrijednosti i vladavine zakona.

Ljudska prava stoga su ostala ključni element u političkom dijalogu između EU-a i Rusije te se o njima raspravljalo na svim razinama u međusobnim odnosima, što uključuje sastanak na vrhu koji je u lipnju održan u Ekaterinburgu. Dva niza redovitih polugodišnjih savjetovanja o ljudskim pravima organizirani su u svibnju i studenome 2013., oba puta u Bruxellesu, budući da se Rusija nije složila da se održe u Ruskoj Federaciji. EU je nastavio poticati Rusiju da ih poboljša i preispita njihove modalitete. Po prvi puta na marginama savjetovanja o ljudskim pravima u svibnju organiziran je seminar o univerzalnosti ljudskih prava, kojeg je pokrenuo PPEU Lambrinidis. EU je iskoristio savjetovanja kao priliku da podnese upite u vezi s pojedinim slučajevima. EU se u skladu s ustaljenom praksom sastao s ruskim i europskim organizacijama civilnog društva prije svakog niza savjetovanja, u Bruxellesu, Moskvi i u Nižnjem Novgorodu. EU je nastavio podupirati forum civilnog društva EU-a i Rusije i sudjelovao je na njegovoj četvrtoj Općoj skupštini u listopadu u Haagu.

PPEU za ljudska prava Stavros Lambrinidis bio je u svom drugom posjetu Rusiji krajem listopada 2013. Glavna svrha posjeta bila je intenzivno uspostavljanje veza s akterima nezavisnog civilnog društva, davanje snažnog i vidljivog znaka prisutnosti i potpore EU-a te uspostavljanje kontakata s ruskim institucijama i mehanizmima povezanih s ljudskim pravima. Održao je sastanke s nizom organizacija civilnog društva, kao i, između ostalog, s predsjednikom Predsjedničkog vijeća za civilno društvo i ljudska prava, federalnim pravobraniteljem i predsjednikom Suda grada Moskve.

Rusija je u 2013. započela s provedbom svog revidiranog zakonskog propisa o nevladinim organizacijama, takozvanog „zakona o stranim agentima”. Od ožujka na dalje provjereno je na stotine organizacija. Upravni i građanski sudski predmeti, kao i izdavanja obavijesti o kršenjima te upozorenja dogodilo je na desetke nevladinih organizacija. Takav razvoj događaja bio je od osobite zabrinutosti za EU pa je javno reagirao na sudske postupke kojima se nekoliko nevladinih organizacija nastojalo prisiliti da se prijave kao „strani agenti” te na povećan pritisak nad mnogim drugima. U tom kontekstu, EU je nastavio financijski podupirati rusko civilno društvo i forum civilnog društva EU-a i Rusije, osobito putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (3 milijuna eura) i putem programa nedržavnih dionika i tijela lokalne vlasti (2 milijuna eura).

U lipnju su na federalnoj razini donesena dva nova zakonodavna propisa o bogohuljenju i o „zaštiti djece od informacija štetnih po njihovo zdravlje i razvoj”, što bi potencijalno moglo dodatno ograničiti prostor za slobodu okupljanja i izražavanja. EU je javno izrazio svoje neslaganje s tim zakonskim propisima, koji su doprinijeli stigmatizaciji LGBTI skupina i pojedinaca te diskriminirajućim praksama i diskursu usmjerenima protiv njih.

Uočen je porast nacionalističkih i ksenofobnih nazora u Rusiji, potaknutih populističkim političkim diskursom. EU je pratio etničke prosvjede koji su održani u Moskvi 12. i 13. listopada 2013. i pozorno je pratio razvoje događaja u tom području, uključujući uhićenje i pritvor nekoliko stotina migranata koji su navodno prekršili imigracijske zakone te izvješća o zločinima iz mržnje kojima su pogođeni. Pritužbe o izrabljivanju radnika migranata povezanih s izgradnjom za Olimpijske igre u Sočiju i dalje izazivaju zabrinutost.

Preuranjeno zatvaranje istrage o slučaju smrti Sergeja Magnickog u ožujku, iako je dvjema nezavisnim istragama otkriveno da je bio držan u neljudskim uvjetima, namjerno zanemarivan i mučen, za EU je bilo dodatni izvor zabrinutosti u vezi sa stanjem pravičnog zakonskog postupanja u Ruskoj Federaciji. Na žalost, g. Magnicki posthumno je osuđen zbog utaje poreza u srpnju 2013. na temelju nepoštenih postupaka i neuvjerljivih dokaza. Na pismo koje je u travnju 2012. predsjednik Van Rompuy poslao svom tadašnjem kolegi, predsjedniku Medvedovu, izražavajući zabrinutosti EU-a i pozivajući na uvjerljivo i temeljito rješavanje slučaja i dalje nema odgovora.

Podizanje optužnica, uključujući uhićenja i suđenja, protiv oporbenih aktivista kao što je Aleksej Navalni, nastavila su se tijekom 2013. Navalniju je u srpnju izrečena petogodišnja zatvorska kazna, koja je zatim promijenjena u uvjetnu kaznu, zbog optužbi za pronevjeru za koje EU smatra da nisu dokazane tijekom suđenja. Situacija optuženih u suđenjima za „slučaj Bolotnaya”, a osobito g. Kosenka, privukla je pažnju EU-a koji je poslao promatrače na sudske rasprave te je istaknuo teške uvjete pritvora u kojima su držani prije suđenja i neuravnoteženo vođenje njihovih sudskih postupaka što se tiče ruskih vlasti. EU je pozvao na sustavno poboljšanje uvjeta u zatvorima u Ruskoj Federaciji, kako ih je u svom otvorenom pismu o uvjetima svog pritvora istaknula gđica Tolokonnikova, te je Rusiju pozvao da svoje objekte za pritvor i zatvorsku praksu uskladi sa svojim međunarodnim obvezama.

EU pozdravio davanje oprosta g. Hodorovskom i njegovo puštanje iz zatvora. Također je pozdravio zakon o amnestiji koji je donesen 20. prosinca, povodom 20. godišnjice ruskog Ustava i koji je omogućio puštanje nekih optuženika u takozvanom „slučaju Bolotnaya” (od kojih je većina bila u istražnom pritvoru više od godinu dana), puštanje članica skupine „Pussy Riot” te zaključenje slučaja Arctic Sunrise, uz puštanje aktivista Greenpeacea na slobodu. EU je međutim naglasio da bi trebalo uvesti sustavne promjene u prethodnom postupanju te je Rusiju pozvao da nastavi s reformama za uspostavljanje transparentnog, nezavisnog i pouzdanog pravosudnog sustava te da poštuje svoje obveze u odnosu na ljudska prava, vladavinu prava i borbu protiv diskriminacije. Sjeverni Kavkaz i dalje je bilo jedno od glavnih područja kršenja ljudskih prava u Rusiji, što je uključivalo navodne slučajeve mučenja i drugih vrsta zlostavljanja kao što su prisilni nestanci i izvansudska pogubljenja.

EU i Rusija nastavili su tražiti zajednička stajališta o problematičnim pitanjima ljudskih prava pri međunarodnim forumima za ljudska prava, osobito pri Vijeću Europe, OEES-u i Općoj skupštini Ujedinjenih naroda i Vijeću za ljudska prava (u koji je Rusija ponovno izabrana). EU je također poticao Rusiju da provede sve relevantne preporuke koje je primila za vrijeme sudjelovanja u Univerzalnom periodičnom pregledu u travnju 2013.

Intenzivno se nastavio rad u sklopu dijaloga o vizama između EU-a i Rusije, obavljena je razmjena misija stručnjaka, a u prosincu 2013. Europska komisija objavila je prvo izvješće o ruskom napretku u provedbi zajedničkih koraka za kratkoročna putovanja bez viza. U tom su kontekstu raspravljena pitanja kao što su trgovanje ljudima, politike za borbu protiv diskriminacije i poštovanje ljudskih prava u vezi sa slobodom kretanja.

Europski parlament nastavio je posvećivati veliku pozornost stanju ljudskih prava u Rusiji. U lipnju je donio rezoluciju o vladavini prava u Rusiji. Visoka predstavnica/potpredsjednica Parlamentu je redovito objašnjavala stajalište EU-a.

Središnja Azija (regionalno)

Strategija EU-a za novo partnerstvo sa središnjom Azijom 2013. navršila je šestu godinu. Strategija je glavni instrument EU-a za promicanje ljudskih prava, demokratske reforme i razvoja civilnog društva u zemljama središnje Azije. EU je nastavio sa svojim strukturiranim dijalogima o ljudskim pravima i popratnim seminarima za civilno društvo sa svakom od pet zemalja središnje Azije: Kazakstanom, Kirgistanom, Tadžikistanom, Turkmenistanom i Uzbekistanom.

U lipnju je u Bruxellesu pokrenut prvi dijalog o sigurnosti na visokoj razini između EU-a i središnje Azije, a koji čini sastavni dio strategije. Iako ljudska prava kao takva nisu dio dijaloga, rasprave o borbi protiv terorizma, međunarodnom pravu i drugim sigurnosnim pitanjima uključivala su pristup temeljen na ljudskim pravima.

Inicijativa EU-a za vladavinu prava za središnju Aziju izravno se bavi promicanjem i zaštitom ljudskih prava. U sklopu ove inicijative EU je održao niz seminara i radionica za osposobljavanje o temama koje su prioritetne za sve zemlje središnje Azije: pristup pravosuđu, načela poštenog suđenja, nezavisnost pravosuđa, razvoj pravničke profesije i osposobljavanje sudaca. U travnju je održan regionalni seminar na visokoj razini u glavnom gradu Kirgistana – Biškeku, o pravu na pošteno suđenje. Skupina specijalista iz zemalja središnje Azije u lipnju je otputovala u Njemačku i Francusku kako bi se upoznali s upravnim zakonodavstvom i najboljim praksama. U Njemačkoj su posjetili Savezni ustavni sud u Karlsruheu i Institut za komparativno građansko pravo i međunarodno pravo „Max Planck” u Heidelbergu, a u Francuskoj je skupina obišla Venecijansku komisiju pri Vijeću Europe, Europski sud za ljudska prava i Nacionalnu upravnu školu (*Ecole Nationale d'Administration*), od kojih je svima njima sjedište u Strasbourgu.

Tijekom posjeta regiji posebna predstavnica EU-a za središnju Aziju Patricia Flor u svoj je raspored uključila sastanke s predstavnicima civilnog društva, a isto su učinili i drugi visoki službenici ESVD-a.

Kazahstan

EU je tijekom 2013. na pitanja ljudskih prava ukazivao sustavno i na svim razinama svog političkog dijaloga s Kazahstanom. Prilikom dijaloga o ljudskim pravima održanom u studenome u glavnom gradu Astani, EU je izrazio zabrinutost oko slobode izražavanja, slobode vjeroispovijesti i uvjerenja i slobode udruživanja i okupljanja. Prilikom svog posjeta Kazahstanu početkom lipnja predsjednik Europske komisije José Manuel Barroso potaknuo je kazahstanske vlasti na promicanje reformi i modernizaciju te se sastao s organizacijama civilnog društva.

EU je pozorno pratio više pojedinačnih slučajeva te je poticao Kazahstan, i formalno i neformalno, na ispunjavanje svojih međunarodnih obaveza. EU je poslao promatrače na nekoliko sudskih rasprava, uključujući na žalbene rasprave Vrhovnog suda u slučajevima protiv aktivista za ljudska prava Vladimira Kozlova, Vadima Kuramšina i Roze Tuletajeve.

Na redovitom seminaru EU-a o civilnom društvu, koji je održan u Astani u studenome, sudjelovao je široki raspon aktivista civilnog društva i službenih tijela. Ovogodišnja tema bila je „Pojačanje učinkovitosti dijaloga za ljudska prava u Kazahstanu na nacionalnoj i lokalnoj razini”. Iz seminara je proizašao niz posebnih preporuka za kazahstansku vladu, EU i organizacije civilnog društva.

EU je ljudska prava aktivno promicao putem većeg broja projekata koji su financirani u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava. Tim se projektima rješavao niz pitanja, poput pristupa javnom informiranju, kapaciteta civilnog društva za zagovaranje ljudskih prava, promicanja obrazovanja u vezi s ljudskim pravima, provedbe kazahstanskog nacionalnog akcijskog plana za ljudska prava, pružanja pomoći žrtvama trgovine ljudima, iskorjenjivanja nasilja nad djecom u zatvorenim institucijama, pristupa pravosuđu za ugrožene skupine i ukidanja smrtno kazne. Kazahstanu se godišnje dodjeljuje 600 tisuća eura.

Kirgiska Republika

EU je u 2013. nastavio promicati kirgisku demokratsku tranziciju, međuetničko pomirenje, vladavinu prava i dobro upravljanje. Ljudska prava i dalje su bila u središtu dijaloga i suradnje EU-a i Kirgistana, kako u okviru strategije EU-a za središnju Aziju, tako u okviru bilateralnoga Sporazuma o partnerstvu i suradnji.

EU je pozvao Kirgistan da pojača svoje napore za iskorjenjivanje mučenja i zlostavljanja pritvorenika, ukazujući na preporuke koje je UN-ov Odbor za sprečavanje mučenja izdao nakon što je Kirgistan predstavio svoje drugo periodično izvješće u studenome. Prava etničkih manjina bila su prisutna u bilateralnim raspravama na svim razinama. EU je pozdravio usvajanje kirgiske strategije za „nacionalno jedinstvo i međuetničke odnose” u travnju te je vlasti pozvao da je poprate praktičnim mjerama. EU je nastavio ukazivati na pitanja u vezi s vladavinom prava, djelovanjem pravosuđa i poštenim suđenjem te je pozvao na provođenje primjerenih istraga u suđenjima povezanima s događajima u lipnju 2010. Delegacija EU-a u glavnom gradu Biškeku u listopadu je izdala izjavu o slučaju aktivista za ljudska prava Azimzhana Askarova koji tvrdi da je navodno bio mučen u pritvoru. EU je u izjavi izrazio duboko žaljenje nad presudom Vrhovnog suda kojom se ne naređuje istraga te je pozvao na ponovno razmatranje slučaja.

EU pruža potporu dinamičnom kirgiskom civilnom društvu putem većeg broja tematskih programa, kao što su Europski instrument za demokraciju i ljudska prava, razvojni program za nedržavne aktere i lokalnu vlast te Instrument za stabilnost. Svi projekti Instrumenta za stabilnost imaju komponentu u vezi s ljudskim pravima. Jedan je od njih projekt za ublažavanje konflikta i izgradnju mira, kojeg provodi konzorcij od 16 međunarodnih i lokalnih nevladinih organizacija. Forum civilnog društva, koji je održan u rujnu uz financijsku potporu EU-a, usredotočio se na metode jačanja prava na pošteno suđenje. Projektima za ljudska prava pružena je potpora maloljetnicima, ženama i starijim osobama u zatvoru te zatvorenicima puštenim na slobodu. Nacionalna strategija za održiv razvoj za razdoblje 2013. – 2017. daje prednost vladavini prava. Prilikom posjeta predsjednika Atambaeva Bruxellesu u rujnu potpisan je okvirni sporazum za novi program za jačanje vladavine prava. Cilj sporazuma jačanje je pravosudnih reformi i nadzornih mehanizama. Ukupna vrijednost programa iznosi 13,5 milijuna eura.

Tadžikistan

Prioriteti EU-a za Tadžikistan u 2013. bili su promicanje slobodnih i poštenih izbora, obrana slobode izražavanja i slobode tiska, promicanje društvene jednakosti, smanjenje širenja radikalizma među mladima, zaštita prava radnika migranata i olakšavanje daljnjeg razvoja civilnog društva. Sva ta pitanja rješavana su na godišnjem dijalogu o ljudskim pravima s Tadžikistanom, koji je u ožujku održan u glavnom gradu Dušanbeu.

EU je pozorno pratio stanje ljudskih prava u Tadžikistanu, posebno tijekom predsjedničkih izbora koji su održani u studenome. Izaslanstvo zastupnika Europskog parlamenta sudjelovalo je u zajedničkoj misiji za promatranje izbora s OEES-om.

Tijekom posjeta predsjednika Rahmona Bruxellesu u travnju, EU je izrazio svoje zabrinutosti oko slobode tiska i slobode udruživanja. U svojim političkim kontaktima s Tadžikistanom EU je opetovano pozivao tadžičke vlasti na održavanje slobodnih i poštenih izbora te da porade na jamčenju slobode tiska i slobode izražavanja. O ljudskim pravima raspravljalo se na Vijeću za suradnju EU-a i Tadžikistana u listopadu te s tadžičkim ministrom vanjskih poslova na marginama ministarskog sastanka EU-a i središnje Azije u studenome.

Nakon predsjedničkih izbora Visoka predstavnik EU-a Catherine Ashton pozvala je vlasti da se pozabave ograničenjima i nepravilnostima koje je utvrdio OEES te je potvrdila spremnost EU-a da pruži pomoć Tadžikistanu u njegovim naporima da se izborni postupak uskladi s obvezama OEES-a i drugim međunarodnim standardima.

EU se je bio u aktivnom kontaktu s civilnim društvom te je organizirao više aktivnosti kojima se ukazivalo na prava djece, prava radnika migranata, ukidanje smrtne kazne i jačanje civilnog društva. U suradnji s organizacijama civilnog društva EU-a je financirao više projekata s ciljem poboljšanja kvalitete socijalnih usluga i pristupa njima za ilegalne radnike migrante i žrtve krijumčarenja ljudima.

Seminar za civilno društvo EU-a i Tadžikistana održan u rujnu privukao je više od 60 sudionika. Predstavnicima lokalnih organizacija civilnog društva susreli su se s predstavnicima vladinih tijela i međunarodnim stručnjacima kako bi raspravili suradnju nacionalnih institucija za ljudska prava i civilnog društva. Iz seminara je proizašao niz preporuka za poboljšanje suradnje između tadžičkog civilnog društva i tadžičkog pravobranitelja, o čemu će se dodatno raspravljati na sljedećem krugu dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Tadžikistana u 2014.

Kao odgovor na događaje iz 2012. u gradu Khorogu, EU je donio program kako bi se pomoglo u stabilizaciji stanja i lokalnom stanovništvu pomoglo da nastavi sa svojim gospodarskim i društvenim aktivnostima.

Tadžikistan je aktivno sudjelovao na regionalnom seminaru za pravo na pošteno suđenje koji je u travnju održan u Biškeku u Kirgistanu te u drugim regionalnim aktivnostima u okviru inicijative EU-a za vladavinu prava u središnjoj Aziji.

Turkmenistan

Peti krug dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Turkmenistana održan je u glavnom gradu Ašgabat u svibnju 2013. Prilikom tog susreta EU je izrazio zabrinutost oko strogih ograničenja slobode izražavanja, slobode kretanja i slobode udruživanja. EU je turkmenske vlasti potaknuo na poboljšanje osposobljavanja koje se pruža pravosuđu i policiji ne bi li se osiguralo da se zakon pravilno primjenjuje.

EU je s 2,2 milijuna eura doprinio programu s ciljem jačanja turkmenskog kapaciteta za zaštitu ljudskih prava. Program se provodi zajedno s Programom UN-a za razvoj (UNDP) i Uredom Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava (OHCHR). Program je rezultirao otvaranjem službenih informacijskih centara za ljudska prava u svakoj od pet turkmenskih pokrajina te poboljšanjem vladine izvještajne prakse i usklađenosti s međunarodnim standardima za ljudska prava.

EU je s 1,4 milijuna EU doprinio projektu za izgradnju pravnih kapaciteta koji je dovršen u 2013. U okviru projekta turkmenskim ministarstvima pravosuđa i vanjskih poslova te drugim ministarstvima i javnim tijelima pružena su osnovna osposobljavanja i izgradnja kapaciteta u području međunarodnog prava i prakse. Projekt je uključivao informacijske centre o osposobljavanju kako bi se olakšalo daljnje širenje stručnosti u području komparativnog prava i međunarodne prakse.

Na 13. sastanku zajedničkog odbora održanog u prosincu 2013. u okviru privremenog sporazuma o trgovini s Turkmenistanom, EU je ponovno ukazao na određeni broj zabrinutosti u vezi s ljudskim pravima i vladavinom prava. Nakon što dođe do ratifikacije Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Turkmenistana, ojačat će institucionalni okvir za politički dijalog, a njegov opseg će se proširiti.

Uzbekistan

EU je u 2013. nastavio svoje napore u promicanju ljudskih prava u Uzbekistanu političkim dijalogom i suradnjom. Na ljudska prava i vladavinu prava ukazalo se na sastanku odbora za suradnju u srpnju, prilikom dijaloga o ljudskim pravima u studenome te prilikom drugih službenih kontakata na svim razinama. EU je izrazio zabrinutosti oko niza pitanja, kao što su mučenje i zlostavljanje pritvorenika, pretjerana ograničenja slobode izražavanja, slobode udruživanja i slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja te ograničavajući regulatorni okvir za nezavisne skupine civilnog društva.

Na poticaj EU-a, Uzbekistan je nastavio svoju suradnju s Međunarodnom organizacijom rada (ILO), koja osobiti naglasak stavlja na dječji rad, a predstavnici ILO-a promatrali su berbu pamuka 2013. EU je započeo s pripremama za veliki program ruralnog razvoja s ciljem modernizacije uzbečkog poljoprivrednog sektora, smanjivanja ovisnosti o dječjem i prisilnom radu te promicanja raznolikosti usjeva umjesto postojeće monokulture pamuka.

Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava razmotrilo je situaciju u Uzbekistanu u sklopu svojeg Univerzalnog periodičnog pregleda. Iz njega je proizašlo više preporuka koje Uzbekistan uključio u akcijski plan za ljudska prava u skladu s nastojanjima EU-a. EU je u studenome aktivno sudjelovao u savjetovanjima s vladom i donatorima koji rade na ljudskim pravima i vladavini prava. Prilikom dijaloga o ljudskim pravima EU je Uzbekistan pozvao da uspostavi sustav

nadzora uvjeta u zatvorskom sustavu. Vladu je poticao da bolje iskoristi instrumente za suradnju koji su joj već na raspolaganju za tu svrhu, da poboljša provedbu programa reforme kaznenog pravosuđa kojeg financira EU te da aktivno sudjeluje u regionalnoj inicijativi EU-a za vladavinu prava.

Nakon najave Međunarodnog odbora Crvenog križa (ICRC) u travnju da ukida svoj program posjeta pritvorenicima, EU je uzbečke vlasti poticao da preispitaju svoje stajalište i da surađuju s ICRC-om kako bi se nastavilo s programom posjeta pritvorenicima.

V. Afrika

Afrička unija – zajednička strategija Afrike i EU-a

U 2013. demokratsko upravljanje i ljudska prava i dalje su prioriteti za zajedničku strategiju Afrike i EU-a. Puno poštovanje i zaštita ljudskih prava za EU su ključan preduvjet postizanju uključivog i održivog razvoja i rasta te će kao takvi biti prioritetne teme na četvrtom sastanku na vrhu Afrike i EU-a koji će se održati u Bruxellesu u 2014.

Ljudska prava u Africi mogu jamčiti samo snažne i odgovorne demokratske institucije. EU je u 2013. nastavio podupirati jačanje mandata Afričke unije (AU) u području demokratskog upravljanja, posebice putem afričke strukture upravljanja i pripadajuće platforme, koje su osnovane u 2011. i 2012. kako bi se koordinirala i pratila provedba afričkih instrumenata za ljudska prava u svim državama članicama AU-a, zatim provedbom odredbi sadržanih u afričkoj strategiji za ljudska prava usvojenoj u 2011. te ratifikacijom i provedbom Afričke povelje o demokraciji, izborima i upravljanju koja je na snagu stupila u veljači 2012. EU je također nastavio podupirati nezavisni rad instrumenata afričkog sustava ljudskih prava, osobito Afričkog povjerenstva o ljudskim pravima i pravima naroda (ACHPR) i njegovih mehanizama kao što su posebni izvjestitelj za branitelje ljudskih prava i afrički sud za ljudska prava i prava naroda.

Suradnja s Afričkom unijom u 2013. dodatno je ojačana po pitanju posebnih tema ljudskih prava kao što su djeca u oružanim sukobima i žene, mir i sigurnost. O potonjem je organiziran seminar u Addis Ababi u rujnu 2013. Radionica o seksualnom nasilju nad ženama također je organizirana s Komisijom AU-a u listopadu 2013. Promatranje izbora predstavlja još jedno područje na kojem su EU i AU u 2013. nastavljali s jačanjem međusobne suradnje, a EU je Komisiji AU-a pružio pomoć u iznosu od 0,4 milijuna eura kao potporu organizaciji i slanju misija AU-a za promatranje izbora.

EU nastavio s primjenom pravnih mjera u zemljama u kojima je došlo do teškog kršenja ljudskih prava. Suradnja s Gvinejom nastavila se nakon parlamentarnih izbora u rujnu 2013., ali na četiri druge zemlje nastavio se primjenjivati članak 96. Sporazuma iz Cotonoua: Gvineju Bisau, Fidži, Madagaskar i Zimbabve.

Povrh toga, EU s AU-om vodi redoviti dijalog o ljudskim pravima. Posljednji susret dijaloga održan je u Bruxellesu 20. studenoga 2013., a njime je su-predsjedao PPEU Lambrinidis. Tijekom dijaloga rješavala su se pitanja od zajedničkog interesa za AU i EU, među kojima borba protiv smrtne kazne, prava migranata, žene, mir i sigurnost, djeca u oružanim sukobima, sloboda udruživanja i prava osoba s invaliditetom. Suradnja na tim i drugim pitanjima, kao što su poslovanje i ljudska prava zauzet će visoko mjesto na dnevnom redu Afrike i EU-a u 2014., uključujući putem bolje koordinacije na internacionalnim forumima, primjerice pri Vijeću za ljudska prava. U okviru dijaloga također je organiziran seminar EU-a i AU-a za civilno društvo.

Angola

Tijekom 2013. EU je pozorno pratio političku situaciju i situaciju ljudskih prava u Angoli, uključujući poštovanje slobode tiska i pravo na pošteno suđenje, a takva se pitanja rješavalo putem aktualnog političkog dijaloga s vladom. Europska unija i dalje prati napredak Angole u kontekstu predstojećeg Univerzalnog periodičnog pregleda Ujedinjenih naroda za 2014. U sporazumu „Angola-EU – zajednički put naprijed” (JWF) potpisanom u 2012., Angola i EU složili su se da će ojačati politički dijalog i uključiti se u aktivniju političku suradnju. U sporazumu se utvrđuje stalan i uključiv proces dijaloga i suradnje u različitim područjima kao što su mir i sigurnost, dobro upravljanje i ljudska prava.

U 2013. vlast je žestoko suzbila nekoliko mirnih prosvjeda, uključujući prosvjede malih razmjera protiv vladinih politika. Došlo je do problema u vezi sa sadržajem, tumačenjem i provedbom zakona o slobodi izražavanja i slobodi okupljanja u Angoli. Te slobode dovedene su u pitanje prijetnjama, zastrašivanjem, prekomjernom silom, proizvoljnim uhićenjima i drugim djelovanjem vlasti.

EU je u okviru EIDHR-a financirao informacijsku kampanju o ljudskim pravima u Luandi (0,29 milijuna eura), promicanje aktivnog građanstva u sjevernoj pokrajini (0,86 milijuna eura), demokratizaciju i razvoj medija (0,3 milijuna eura), prava na urbana zemljišta (0,28 milijuna eura), te je financirao i posebnu potporu djeci s ulice (0,3 milijuna eura).

Benin

EU je u 2013. svoja djelovanja usmjerio na stanje u zatvorima, slabosti u pravosudnom sustavu, sustavno korištenje neograničenog preventivnog pritvaranja i prava žena i djece. Kršenje socioekonomskih prava dodatni je izazov od velikog značaja.

EU je podupirao poboljšanja u zakonodavnom procesu i pristupu pravosuđu pružanjem 4,5 milijuna eura u okviru 10. Europskog razvojnog fonda kako bi podupro reformu sektora pravosuđa, uključujući jačanje kapaciteta pravosudnog lanca i modernizaciju pravilnika i zakona. Vlada i ustavne institucije redovito su se uključivale u dijalog i izrazile predanost sektorskoj politici za 2013. Kako bi se poboljšali uvjeti u zatvorima, pružena je potpora pokretanju plana postupanja u izvanrednim situacijama za zatvorske usluge u okviru programa *Programme d'appui à la réforme de la justice* (program potpore reformi pravosuđa).

Benin je član Vijeća UN-a za ljudska prava za razdoblje 2012. – 2015. i aktivno je sudjelovao u raspravama tog Vijeća u 2013.

EU je u 2013. također financirao aktivnosti za promicanje poštovanja prava žena putem projekata za podizanje svijesti o pitanju prava žena, podupirao je reintegraciju žrtava rodno uvjetovanog nasilja i jačao nevladine organizacije u njihovim naporima u borbi protiv diskriminacije i nasilja nad ženama. Potpora zaštiti prava djece, borbi protiv trgovine djecom i socijalne integracije osoba s invaliditetom pružena je putem šest projekata u okviru EDF-a i tematskog programa „nedržavni akteri i lokalne vlasti”.

Poziv na podnošenje prijedloga EIDHR-a za projekte povezane s ljudskim pravima pokrenut je u 2013., s osobitom naglaskom na uvjete u zatvorima i prava žena i djece. Odabrana su tri projekta, ukupne vrijednosti 600 tisuća eura. Oni su usredotočeni na reintegraciju bivših zatvorenika i na pronalaženje alternativa za maloljetne prijestupnike.

Bocvana

Glavni ciljevi EU-a u Bocvani uključuju: a) ukidanje smrtne kazne, b) promicanje jednakih prava za manjine, s osobitim naglaskom na narod San i lovce-sakupljače *Basarwa* te na prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba, c) promicanje prava žena, d) postizanje univerzalnoga osnovnog obrazovanja i povećanje broja djece koja pohađaju osnovne i srednje škole²⁶. Kao zajednička nit u postizanju ovih ciljeva bila je uključenost EU-a u podupiranju razvoja kapaciteta relevantnih lokalnih organizacija civilnog društva.

Delegacija EU-a i ambasade država članica u Bocvani podupirali su izvedbu predstave i raspravu za okruglim stolom u Gaboroneu 10. listopada kako bi obilježili Svjetski i europski dan protiv smrtne kazne.

Pitanje pripadnika manjina u Bocvani trenutno najbolje ilustrira težak položaj naroda San ili *Basarwa*. Delegacija EU-a i ambasade država članica pojačale su svoje kontakte s različitim zainteresiranim stranama s ciljem boljeg razumijevanja ove zajednice i biljeg pružanja pomoći.

Što se tiče univerzalnog osnovnog obrazovanja i smanjenje broja učenika koji prijevremeno napuštaju osnovnu i srednju školu, vrijedi podsjetiti da je najveći dio 10. Nacionalnog okvirnog programa (NIP) EDF-a za Bocvanu posvećen reformi svih razina obrazovnog sektora.

Za 2013. Bocvani je dodijeljeno ukupno 300 tisuća eura u okviru EIDHR-a. Pitanja kojima se bave nevladine organizacije koje primaju sredstva su opći rad na zagovaranju ljudskih prava, prava osoba s invaliditetom, prava žena, rodno uvjetovano nasilje i zaštita djece.

²⁶ Najveći dio 10. Nacionalnog okvirnog programa (NIP) EDF-a za Bocvanu posvećen je reformi svih razina obrazovnog sektora.

Bocvana je prošla pregled na 14. i 23. sjednici radne skupine za Univerzalni periodični pregled Vijeća za ljudska prava u siječnju i lipnju 2013. EU je utvrdio više preporuka u vezi s kojima bi, ako to zatraži vlada, mogao ponuditi svoju tehničku pomoć u provođenju daljnjih postupaka nakon Univerzalnog periodičnog pregleda.

Burkina Faso

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava u Burkini Faso za 2013. ostali su nepromijenjeni i bili su usmjereni na: a) institucionalni okvir za zaštitu ljudskih prava, b) smrtnu kaznu, c) mučenje, uvjete pritvora i trajanje suđenja, d) pravosudni sustav, e) slobodu izražavanja, f) branitelje ljudskih prava i civilno društvo, g) prava žena, h) prava djece.

Iako je provedba nekih ljudskih prava i dalje nedovoljna, čini se da je vlada spremna surađivati u tom području, a situacija se polako popravlja. Glavni nedostaci povezani su s pitanjima upravljanja i demokratizacije, pristupa pravosuđu i rodnoj diskriminaciji, kao i socijalnim i ekonomskim pravima. Delegacija EU-a opetovano je izražavala potrebu za brzim odobravanjem zakona za borbu protiv korupcije i taj je zakon naposljetku predstavljen parlamentu krajem studenoga 2013.

Program potpore nacionalnoj pravosudnoj politici Burkinke Faso stvoren je u 2013., a EU će ga provesti u 2014. On bi trebao dovesti do napretka u glavnim izazovima s kojima se suočava u tom sektoru i to putem općeg jačanja kapaciteta ministarstva pravosuđa i potpore provedbi nacionalnih politika pravosuđa. Pristup pravosuđu trenutno ostaje jedan od ključnih problema.

O ljudskim pravima, a osobito pravima žena i djece, raspravljalo se na najnovijem krugu političkog dijaloga EU-a s Burkinom Faso. Rodna pitanja uključena su u nacionalnu razvojnu strategiju (SCADD), koju je EU podržao. Rodni aspekti također su uključeni u razvojne projekte suradnje koje financira EU.

U okviru programiranja u sklopu 11. Europskog razvojnog fonda, Delegacija EU-a u Burkini Faso provela je temeljitu analizu stanja ljudskih prava u zemlji.

Burkina Faso sudjelovala je u drugom krugu Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) 22. travnja 2013. Potvrđeni su neki napreci i donesene preporuke za daljnje napore, a Burkina Faso obvezala se da će u vezi s njihovom provedbom podnijeti privremeno izvješće o napretku Vijeću za ljudska prava u 2015. Burkina Faso zauzela je stav u korist ukidanja smrtne kazne pri mnogim međunarodnim forumima, ali nije ispunila svoju obvezu da u potpunosti ukine smrtnu kaznu prije univerzalnog periodičnog pregleda za 2013.

Burundi

Ciljevi EU-a u vezi s ljudskim pravima u Burundiju uključuju poticanje vlasti da istraže slučajeve izvansudskih pogubljenja i mučenja, borbu protiv nekažnjavanja jačanjem vladavine prava i pravosudnog sustava, promicanje branitelja ljudskih prava, borbu protiv diskriminacije i osiguravanje slobode izražavanja. O pitanjima ljudskih prava raspravljalo se s vlastima u Burundiju putem političkog dijaloga u veljači 2013. Pitanje izvansudskih pogubljenja u nekoliko navrata rješavano je s vladom i vladajućom strankom.

U okviru programa dobrog upravljanja (28 milijuna eura), EU je podupirao izgradnju lokalnih sudova, osposobljavanje sudskog osoblja i sudaca i pružanje pravne pomoći na lokalnoj razini. EU je također podupirao pripremu *Etats Généraux de la Justice*, nacionalne rasprave o pravosudnim pitanjima koja je održana u kolovozu 2013. Na raspravi je naznačeno kako je pravosudni sektor još uvijek politiziran i nedovoljno nezavisan.

Manjinske skupine, kao što su skupina Batwa i ljudi s albinizmom i dalje se suočavaju s diskriminacijom i nasiljem. EU je uključen u akcije s ciljem ublažavanja diskriminacije manjinskih skupina uz pomoć fondova EIDHR-a u vrijednosti 300 tisuća eura. EU je pružio pravnu pomoć, medicinsku i psihosocijalnu potporu ugroženoj djeci i maloljetnicima u zatvoru. U okviru projekta vrijednog 660 tisuća eura EU je također pružio pomoć udrugama seksualnih manjina u zemljama Velikih jezera, uključujući u Burundiju. Osim toga, 270 tisuća eura dodijeljeno je kako bi se ojačale akcije za seksualno i reproduktivno zdravlje.

U 2013. u Burundiju je donesen zakon o medijima kojim je ugrožena sloboda izražavanja. EU i međunarodna zajednica izrazili su žaljenje nad donošenjem tog zakona, a glasnogovornik VP/PP-a i povjerenik za razvoj dali su izjavu. EU je pažljivo pratio raspravu oko dva druga važna nacrtana zakona u vezi s javnim prosvjedima i organizacijama civilnog društva.

EU je pružio financijska sredstva u iznosu od više od 400 tisuća eura za novinarske aktivnosti, što uključuje potporu za stvaranje i širenje programa kako bi se kod stanovništva podigla razina svijesti o pitanjima demokracije ususret političkim izborima u 2015. EU je nastavio podupirati civilno društvo Burundija kroz projekt od 5,5 milijuna eura za „jačanje organizacija civilnog društva” koji se financira u okviru Europskog razvojnog fonda.

Kamerun

EU je nastavio sa svojim angažmanom za ljudska prava i demokratizaciju u Kamerunu, što je s jedne strane vidljivo iz visoke razine političkog dijaloga i zagovaranja, a s druge strane iz pružene financijske potpore.

Voditelji misija EU-a dali su određen broj preporuka kako bi izborni proces postao pošteniji, vjerodostojniji i transparentniji, osobito nakon donošenja konsolidiranog izbornog zakona i uvođenja biometrike, a imajući u vidu parlamentarne i lokalne izbore 30. rujna 2013. EU je pružio financijsku potporu različitim nevladinim organizacijama ne bi li poticao nezavisno promatranje izbora, povećao javnu svijest o izbornim pitanjima i poticao objektivno medijsko praćenje izbora. Borba protiv korupcije koja je povezana s demokratizacijom još je jedno područje djelovanja, a EU je podupirao rad Nacionalnog povjerenstva za borbu protiv korupcije (CONAC) i nevladine organizacije koje rade na tom pitanju.

Uz kontinuirano pružanje podrške nacionalnim mrežama za zaštitu branitelja ljudskih prava, misije EU-a u Kamerunu pružile su i izravnu podršku braniteljima ljudskih prava koji su suočeni s prijetnjama, osobito odvjetnicima osoba kojima se sudi zbog homoseksualnosti (koja je kazneno djelo u Kamerunu).

EU je nastavio ukazivati na LGBTI prava u okviru političkog dijaloga s vlastima, a Delegacija EU-a redovito se sastajala s LGBTI aktivistima kako bi saslušali njihove zabrinutosti. U izjavi izdanoj 17. srpnja Visoka predstavnica snažno je osudila ubojstvo novinara i aktivista za LGBTI prava Erica Lembembea te je pozvala kamerunske vlasti da pokrenu istragu kako bi se odgovorni priveli pravdi.

EU je i dalje glavni donator u područjima pravosuđa i pritvora. Potpora EU-a bila je ključna u smanjivanju broja osoba držanih u istražnom pritvoru te u pružanju pomoći u poboljšanju zdravstvene njege (što uključuje prevenciju HIV-a), sanitarnog sustava i pravnih savjetovanja za zatvorenike. Osim toga, na pitanja povezana s (ne)uspješnim funkcioniranjem pravosudnog sustava, osobito u istaknutim slučajevima, sve se više ukazivalo u okviru političkog dijaloga.

Pružanjem bespovratnih sredstava nevladinoj novinarskoj organizaciji JADE (*Journalistes en Afrique pour le développement*) EU je pružio potporu nizu novinskih članaka o zatvorskim uvjetima koji su preneseni u većem broju vodećih privatnih novinskih tiskovina. To je doprinijelo pojačavanju svijesti o lošim zatvorskim uvjetima i o činjenici da pritvorenici imaju prava koja se često krši.

Pitanja povezana sa slobodom tiska rješavana su u okviru političkog dijaloga, s ciljem poticanja dekriminalizacije. Bespovratnim sredstvima EU-a poticao se rad novinarskog sindikata na pripremi prijedloga izmjena zakona o društvenoj komunikaciji i nacrtu kodeksa ponašanja protiv korupcije u medijima.

U svibnju 2013. Kamerun je po drugi puta prošao Univerzalni periodični pregled, u sklopu kojeg je primio 171 preporuku, a prihvatio njih 121. Kamerun je odbio 14 preporuka u vezi sa smrtnom kaznom, još njih 14 o dekriminalizaciji homoseksualnosti i njih 9 o kaznenim djelima u novinarstvu. O ishodu Univerzalnog periodičnog pregleda raspravljalo se tijekom političkog dijaloga, a EU je nastavio pružati potporu djelovanjima za promicanje provedbe preporuka.

Dovršen je postupak odabira za poziv za podnošenje prijedloga EIDHR-a kojim se rješavaju pitanja trgovine ljudima, a koji je Delegacija pokrenula u 2012. Jedan od ciljeva PASC-a (*Programme d'Appui à la Société Civile* – programa za potporu civilnom društvu u okviru 10. EDF-a) pružanje je potpore projektima koji za cilj imaju promicanje prava pripadnika manjina.

Kabo Verde

Kabo Verde ostao je zemlja s dobrim stanjem ljudskih prava i temeljnih sloboda. Glavne zabrinutosti oko ljudskih prava povezane su s rodno uvjetovanim nasiljem, diskriminacijom nad ženama i maloljetničkim kriminalitetom.

Posebno partnerstvo EU-a i Kabo Verdea uključuje stup u vezi s dobrim upravljanjem koji je usmjeren na jačanje demokracije, vladavine prava, sudjelovanja civilnog društva u političkom životu zemlje i jačanje političkog dijaloga i suradnje, osobito po pitanju demokracije i ljudskih prava. Posebno partnerstvo posebnu pozornost daje pravima žena i djece, situaciji migranata, borbi protiv obiteljskog nasilja, poticanju reforme pravosudnog sustava Kabo Verdea, borbi protiv korupcije, reformi javnih financija i jačanju kapaciteta javne uprave u pogledu pružanja statističkih podataka i dobrog upravljanja prirodnim resursima.

U 2013. pokrenuta su dva nova projekta s ciljem poboljšanja prava osoba s invaliditetom u Kabo Verdeu. Prvi projekt razvijen je s udrugom Handicap International i usmjeren je na zaštitu prava potrošača s invaliditetom (204 750 eura). Drugi je projekt, „Kabo Verde bolje će vidjeti slijepe”, razvijen je s Udrugom slabovidnih osoba Kabo Verdea i namijenjen je promicanju i jačanju potrošačkih prava građana s vidnim poteškoćama (349 977 eura).

Tijekom 2013. zemlja je nastavila koristiti program PALOP (zemlje u kojima se govori portugalski), kojeg financira EU i kojim se pruža izborna potpora, usmjerena na educiranje glasača o njihovim pravima, s tim da se posebna pažnja posvećuje ženama.

Srednjoafrička Republika

U 2013. na inicijative EU-a u vezi sa stanjem ljudskih prava u Srednjoafričkoj Republici (SAR) u velikoj je mjeri utjecalo kontinuirano pogoršanje sigurnosne situacije pa su se stoga one usmjerile na borbu protiv sveprisutnoga nekažnjavanja, poštovanje međunarodnog humanitarnog prava i prava ljudskih prava te na masivno raseljavanje stanovništva. U tu svrhu korišteno je nekoliko kanala.

Unatoč teškom kontekstu povezanom sa zastojem političkog procesa početkom 2013. i nezakonitom promjenom vlasti krajem ožujka 2013. održana su dva sastanka političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua, 26. lipnja 2013. i 31. srpnja 2013. Prvi je sastanak doveo do ponovnog uspostavljanja političkog dijaloga koji je prekinut nakon što su pobunjeničke skupine Seleka marširale na Bangui u prosincu 2012. Drugi je bio posvećen rješavanju kršenja ljudskih prava. Budući da je mnogo kaznenih djela i zlostavljanja počinjeno prije i nakon što je pobunjenička skupina Seleka nasilno prigrabila vlast, na njemu se usmjerilo na ponovno uspostavljanje djelotvornog kaznenopravnog sustava (policije, tužiteljstva, sudova i zatvora) te na zajednički nacionalni istražni odbor kojeg su osnovale privremene srednjoafričke vlasti u svibnju 2013. EU je istaknuo da srednjoafričke vlasti imaju glavnu odgovornost za zaštitu civilnog stanovništva.

Zajedno s drugim međunarodnim partnerima koji su u zemlji zastupljeni u okviru Odbora za praćenje Sporazuma iz Librevillea izdane su lokalne izjave u kojima se izrazila zabrinutost nad sve gorom političkom, sigurnosnom, humanitarnom situacijom i situacijom ljudskih prava. Osim toga, izjave VP/PP-a i zaključci Vijeća za vanjske poslove naširoko su razglašeni kako bi se ponovio stav EU-a i osudili zločini i okrutnosti počinjeni prije i nakon što su pobunjeničke skupine Seleka nasilno preuzele vlast 24. ožujka 2013.

Delegacija je uspostavila veći broj neformalnih kontakata, bilateralno s privremenim vlastima SAR-a ili zajedno s ostalim međunarodnim predstavnicima u tehničkom odboru za praćenje Sporazuma iz Librevillea.

Unatoč krizi EU nije obustavio svoju razvojnu suradnju sa Srednjoafričkom Republikom. Kao rezultat toga, nastavilo se s tekućim aktivnostima u području ljudskih prava, a pokrenut je i poziv za podnošenje prijedloga u okviru tematskih proračunskih linija kako bi se pružila potpora lokalnim inicijativama u tom kritičnom periodu. Osim toga, Europska komisija u kolovozu 2013. donijela je „Stabilizacijski program kao odgovor na krizu nakon državnog udara” (10 milijuna eura) u okviru Instrumenta za stabilnost, kojim se podupire međureligijski dijalog i posredovanje i pomirenje među zajednicama, ponovno uspostavljanje neovisnih medija kako bi se doprinijelo dostupnosti objektivnih informacija u pogledu sukoba u Banguiju i regiji, te slanje promatrača ljudskih prava u integrirani ured UN-a u SAR-u (BINUCA).

EU je poticao Vijeće UN-a za ljudska prava na povećano praćenje krize u SAR-u te je podržavao uspostavljanje nezavisne istražne komisije predviđene RVSUN-om br. 2127 (2013.).

Čad

Glavni ciljevi EU-a za promicanje ljudskih prava u Čadu ostali su reforma pravosudnog sustava i snaga sigurnosti, promicanje prava žena i djece i promicanje demokracije. EU i države članice EU-a održale su sastanak političkog dijaloga s vlastima Čada u lipnju 2013., prilikom kojeg se ukazalo na zabrinutosti oko nekoliko pitanja u vezi s ljudskim pravima, a osobito u vezi sa: slobodom izražavanja i uhićenjima novinara, zatvorskim uvjetima i reformom pravosuđa, daljnjim postupanjem u vezi događaja iz 2008. i suđenjem bivšem predsjedniku Čada Hissèneu Habréu. U nekoliko navrata različitim vlastima ukazano je na učinkovitu suradnju i pružanje potpore Međunarodnom kaznenom sudu.

Što se reforme pravosuđa tiče, 2013. je bila posljednja godina petogodišnjeg programa EDF-a pod nazivom *Program za potporu reforme sektora pravosuđa*, kojim je pružena potpora u pripremama novog kaznenog zakonika čije će odredbe biti u skladu s međunarodnim konvencijama koje je Čad ratificirao. Nacrt teksta uključuje ukidanje smrtne kazne i o njemu će parlament raspravljati u 2014. Što se tiče poboljšanja uvjeta pritvora i zatvora, EU je podupirao osposobljavanja novozaposlenog sigurnosnog osoblja, a 5 novih centara za pritvor izgrađeno je u skladu s minimalnim međunarodnim standardima. Povodom Svjetskog dana protiv smrtne kazne, Delegacija EU-a susrela se s ministrom pravosuđa Čada kako bi zagovarala donošenje novog kaznenog zakona. Što se reforme sigurnosnih snaga tiče, u ožujku 2013. započeo je projekt demobilizacije i reintegracije, s proračunom od 5 milijuna eura iz Instrumenta za stabilnost.

EU je nastavio blisku suradnju s organizacijama ljudskih prava, što je uključivalo potporu u pripremi alternativnog izvješća civilnog društva za Univerzalni periodični pregled Čada, održan u listopadu 2013., te financiranje za sudjelovanje dvoje branitelja ljudskih prava na sastanku ususret UPR-u koji je u rujnu 2013. održan u Ženevi. Tijekom 2013. EU je otprilike

2 milijuna eura predvidio za organizacije civilnog društva koji rade na projektima povezanim s ljudskim pravima. EU je u okviru EIDHR-a pružio potporu za dva nova projekta za jačanje centara za skrb o djeci u glavnom gradu Čada, N'Djameni, te za podizanje svijesti o pravima žena u ruralnim dijelovima Čada. Putem Instrumenta EU-a za stabilnost financirano je pet novih projekata kako bi se promicali procesi posredovanja diljem Čada. Redovitim sastancima pružena je potpora braniteljima ljudskih prava i novinarima, a posjećivalo se novinare u pritvoru. Odbor za razvoj Europskog parlamenta 28. kolovoza 2013. saslušao je Makaila, novinara i blogera iz Čada.

Potpore demokraciji pružena je i putem aktualnih projekata za izgradnju kapaciteta medija, građansko obrazovanje i uspostavu katastarske službe.

Komori

Nakon pokušaja destabilizacije ustavnog poretka Unije Komorâ u travnju 2013. EU je izdao lokalnu izjavu u kojoj je osudio ovaj pokušaj destabilizacije, ponovio svoju snažnu potporu demokratskim vrijednostima i vladavini prava, a vladi Unije Komorâ poručio da ima njegovu punu podršku. Kako bi se dodatno ojačala demokracija pruža se tehnička pomoć kako bi se razvio program podrške za parlamentarne izbore u 2014., što će se financirati iz Instrumenta EU-a za stabilnost.

EU je usto pružio opremu za novoosnovana povjerenstva za ljudska prava i borbu protiv korupcije, kao i pomoć za razvoj programa osposobljavanja po pitanju borbe protiv korupcije koji će biti pokrenut u 2014. U kontekstu redovitog političkog dijaloga s vladom, EU je izrazio zabrinutost oko zakona donesenog u siječnju 2013. kojim se zabranjuju muslimanski vjerski običaji koji ne slijede tradicionalnu sunitsku doktrinu.

Komori bi trebali proći svoj drugi Univerzalni periodični pregled u siječnju 2014. U podnesenom nacionalnom izvješću istaknuti su pozitivni razvoji na temelju 52 preporuke koje su Komori prihvatili iz UPR-a za 2009.

Pokrenut je lokalni poziv za podnošenje prijedloga za financiranje inicijativa za dobro upravljanje i smanjenje siromaštva, a odobreno je ukupno 1 milijun eura pomoću kojim će se financirati pet projekata. Mreža civilnog društva uspostavljena 2011. omogućava redoviti dijalog o prioritetnim područjima utvrđenim u strategiji EU-a. Na temelju toga razvijene su prvobitne zamisli za buduće financiranje iz proračunskih linija nedržavnih aktera i lokalnih vlasti te EIDHR-a.

Republika Kongo (Congo Brazzaville)

EU je u 2013. velik dio svog rada u Republici Kongu usredotočio na promicanje ljudskih prava, a koja se nisu bitno popravila od 2012. Neki od glavnih izazova u zemlji istaknuti su u Univerzalnom periodičnom pregledu. U skladu s tim prioriteti EU-a bili su borba protiv mučenja, poboljšanje uvjeta pritvora, djelovanje pravosuđa i promicanje prava autohtonog stanovništva, žena, osoba s invaliditetom i branitelja ljudskih prava.

Politički dijalog s vlastima Konga, koji nije održavan od početka 2011., obnovljen je u prosincu 2013., a uključivao je i pitanje ljudskih prava. Uz dijalog s vladom, EU je održao dva sastanka s braniteljima ljudskih prava u travnju i prosincu 2013. Posljednji je sastanak održan u kontekstu šire komunikacijske kampanje za promicanje ljudskih prava.

EU je i dalje primao informacije o slučajevima zlostavljanja i mučenja u centrima za pritvor. U 2013. financirao je velik broj aktivnosti za poboljšanje centara za pritvor u Brazzavilleu, Dolisieu i Pointe-Noireu (tri glavna grada u zemlji) kao i ćelija u policijskom sjedištu u Pointe-Noireu. Tim zgradama za pritvor pruženi su medicinski proizvodi za liječenje čestih bolesti.

EU je u centrima za pritvor u Brazzavilleu i Pointe-Noireu također financirao prenamjenu učionica u prostore čija je namjena pružanje osposobljavanja zatvorenicima s ciljem njihove reintegracije na tržište rada. Dok se čekalo dovršenje prenamjene, u 2013. je održano više tečajeva, a dostavljena je oprema za opremanje učionica u koje stane 70 zatvorenika (od kojih su 20 % zatvorenice). Posebna osposobljavanja za vrtlarenje, higijenu i sanitarije pružena su zatvorenicima u Brazzavilleu tijekom razdoblja od pet mjeseci.

EU je u listopadu 2013. započeo s djelovanjima za poboljšanje pristupa zdravstvenog njezi za pritvorenike centra u Pointe Noireu što je obuhvaćalo pružanje liječničkih pregleda i liječenja smrtonosnih bolesti, promicanje odgovornog seksualnog ponašanja i uvjeta urednih sanitarija i pružanje osposobljavanja kako bi se pritvorenicima pomoglo da steknu svoj vlastiti prihod.

Rad pravosudnog sustava u Republici Kongu izuzetno je spor. Njegov rad ograničen je zbog manjka ljudskih i materijalnih resursa, ali još više zbog korupcije. EU je u 2013. nastavio s pružanjem potpore općem inspektoratu sudova i pravosudnih usluga (IGJSJ) kojem je pružio opremu za obavljanje zadataka diljem zemlje. Kao potporu toj instituciji na raspolaganje joj je stavljen jedan stručnjak, što je rezultiralo stvaranjem i potvrđivanjem priručnika s procedurama za IGJSJ. EU je također financirao pravnu pomoć za siromašne, s ciljem smanjivanja duljine istražnog pritvora i prenapučenosti zatvora.

Što se rodne jednakosti tiče, EU je u 2013. podupirao djelovanja organizacija civilnog društva za promicanje prava djevojčica i žena. Provedena je jednomjesečna kampanja protiv seksualnog nasilja u jednom velikom gradu. 400 žena dobilo je zajmove za gospodarske aktivnosti, a otprilike 70 djevojčica od 14 do 21 godinu primile su socio-strukovnu integracijsku pomoć.

Smanjivanje broja slučajeva diskriminacije nad autohtonim stanovništvom dijelom ovisi o donošenju tri uredbe o provedbi zakona iz 2011. za promicanje i zaštitu autohtonih naroda, ali za to je još više zaslužna promjena stavova prema njima. EU je podupirao validaciju nacionalnog plana djelovanja za poboljšanje životnih uvjeta autohtonog stanovništva za razdoblje od 2014. - 2018., a također je podupirao mrežu škola za mlade pripadnike autohtonog stanovništva.

Kongo je u 2013. izglasao pristupanje Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i njezinom Fakultativnom protokolu. Iako osobe s invaliditetom ne trpe stigmatizaciju, suočavaju se s ogromnim teškoćama u svom svakodnevnom životu budući da nemaju obiteljsku ili javnu podršku. EU je bio usmjeren na radnu integraciju mladih osoba s invaliditetom te je pružio potporu za 15 radionica za radno osposobljavanje i za stvaranje 24 zadruga.

Popis odraslih građana Konga upravo je u tijeku kako bi popis birača postao vjerodostojniji. EU je podupirao nedavne zakonodavne procese pružanjem potpore općoj upravi nacionalnog povjerenstva za izbore i izborna pitanja, promatranju izbora/obrazovanju od strane nevladinih organizacija i anketi o tome kako građani Konga percipiraju izbore. Lokalni izbori koji su planirani za 2013. odgođeni su, a da nije određen njihov novi datum. EU pozorno prati pripreme.

Côte d'Ivoire

Prioriteti EU-a za ljudska prava obuhvaćaju pravo na sigurnost, pravosuđe, vladavinu prava, borbu protiv nekažnjavanja i za pomirenje, jačanje demokracije i civilnog društva, zaštitu branitelja ljudskih prava, socioekonomska prava uključujući ona djece, žena i pripadnika manjina te borbu protiv diskriminacije. U kolovozu 2013. vlada je privremeno na slobodu pustila 14 pristaša Laurenta Gbagboa koji su u pritvoru bili od 2011. EU je ponovno potvrdio mjere ograničavanja usmjerene protiv 15 građana Cote d'Ivoire umiješanih u krizu u ožujku 2013.

EU-u redoviti politički kontakti i službeni politički dijalog služe kao kanal za dijalog i političku razmjenu s vladom o pitanjima ljudskih prava. Najnoviji službeni sastanak političkog dijaloga održan je između veleposlanika EU-a i ministra vanjskih poslova u lipnju 2013. EU je također nastavio sa svojim stalnim dijalogom s političkim strankama svih stranačkih boja i s organizacija civilnog društva za ljudska prava.

Cote d'Ivoire stranka je Rimskog statuta, a ratificirala ga je u veljači 2013. Suradnja s MKS-om ispočetka je bila dobra, što je dovelo do izručenja bivšeg predsjednika Laurenta Gbagboa u Haag u prosincu 2011., ali u međuvremenu je oslabila. U prosincu 2013. MKS javno je od Cote d'Ivoire zatražio da Charles Blé Goudé bude izručen u Haag, nakon što se za njim izdan međunarodni uhiđbeni nalog u rujnu 2013. Vlada Côte d'Ivoire dobila je do siječnja 2014. vrijeme za odgovor.

Što se operativnih aktivnosti tiče, proračunska potpora EU-a (115 milijun) predstavljala je ključan utjecaj za otvaranje triju sudova u zapadnoj regiji (Guiglo, Issia i Man) te za donošenje političkog dokumenta o reformi pravosuđa i s tim povezanim planom djelovanja u lipnju 2013. U Côte d'Ivoire trenutno djeluje 36 prvostupajskih sudova, koji se bave građanskim i kaznenim stvarima. Ispunjeni su zadani indikatori proračunske potpore za 2013. za ugovor za izgradnju države u području pravosuđa (8 milijuna eura), a za 2014. predloženi su novi indikatori za statistiku i nepristranost pravosuđa. Delegacija EU-a pažljivo će pratiti napredak u pokretanju suđenja *cours d'assises* (porotnih sudova) koji još nisu počeli s radom.

U okviru projekta EU-a za pravosuđe (18 milijuna eura) u 2013. revidirani su tečajevi za početno i cjeloživotno osposobljavanje sudaca i činovnika. Više od 100 osoba imalo je koristi od besplatnog pravnog zastupanja, a njih više od 2600 (od kojih 40 % žena) primilo je pravne savjete i potporu širom zemlje pri 6 pravnih klinika koje su uspostavljene u okviru zajedničkog projekta EU-a i UN-a.

U okviru EIDHR-a otprilike 50 žena žrtava seksualnog nasilja primile su pravnu i medicinsku potporu. Osposobljavanje o rodnim pitanjima i upravljanju organizirano je u Abidjanu, pri čemu su informacije pružene otprilike 30 novinara iz Côte d'Ivoire. U pripremi je nekoliko ugovora (vrijednih ukupno 2 milijuna eura) usmjerenih na borbu protiv nekažnjavanja, zemljišna pitanja i prava žena, uključujući zagovaranje protiv sakaćenja ženskih spolnih organa, a koji su potpisani krajem 2013.

Iz proračuna Instrumenta za stabilnost (2 milijuna eura) EU financira projekt pomirenja s ciljem izgradnje povjerenja i mirne suradnje između nacionalne policije i lokalnog stanovništva, čime se jača legitimni autoritet policijskih snaga. Projekt je usmjeren na tri zajednice u Abidjanu – Marcory, Treichville and Yopougon, od koji su se sve tri suočile s nasilnom društvenom nestabilnosti i nepoštivanjem nacionalnih vlasti nakon krize. Slično tome, EU je donio odluku da Côte d'Ivoire pomogne u procesu demobilizacije, razoružanja i rehabilitacije pa će 10 milijuna eura iz Instrumenta za stabilnost i 4 milijuna eura iz 10. EDF-a namijeniti za pomoć vladi u socijalnog reintegraciji 7500 bivših boraca.

Demokratska Republika Kongo

EU je u 2013. nastavio promicati poštovanje ljudskih prava i jačanje demokracije i vladavine prava u Demokratskoj Republici Kongu (DRK), kombinacijom političkog dijaloga i zagovaranja, uz financijsku potporu različitim programima suradnje.

U različitim službenim ili neslužbenim savjetovanjima s vlastima DRK-a, EU je istaknuo sljedeće prioritete za pravosuđe i pravni sustav: uspostava nacionalnog povjerenstva za ljudska prava, temeljita reforma „obiteljskog zakona”, prijenos Rimskog statuta u nacionalno zakonodavstvo, ukidanje smrtne kazne, uspostava Ustavnog suda i posebnih sudskih vijeća za suđenje za ratne zločine i ozbiljna kršenja ljudskih prava te novi izborni zakon.

EU je u 2013. dao nekoliko izjava u kojima je ponovio važnost koju pridaje pravdi i u kojoj je osudio nekažnjavanje. U ožujku 2013. VP/PP pozdravila je izručenje Boscoa Ntagande Međunarodnom kaznenom sudu, koji je optužen da je počinio ratne zločine i zločine protiv čovječnosti u istočnom Kongu. EU je u travnju 2013. izdao lokalnu izjavu u kojoj je izrazio zabrinutost oko sporosti suđenja protiv osoba optuženih za ubojstvo dvoje branitelja ljudskih prava. EU je u svibnju i studenome 2013. dao lokalne izjave o kršenjima ljudskih prava počinjenih u Kivusu, od strane oružanih snaga Konga i pokreta M23. Ona uključuju silovanja i druge oblike seksualnog nasilja nad ženama. EU je također nastavio podupirati reformu pravosudnog sustava putem nekoliko programa, koje su su-financirale neke države članice EU-a. Što se građanskih i političkih prava tiče, EU je izdao nekoliko javnih izjava i primjedbi vlastima Konga u vezi s ciljanjima političkih protivnika i političkih aktivista u zemlji. Delegacija EU-a u DRK-u pažljivo je pratila takve slučajeve, što je uključivalo odlazak na suđenja i posjete pritvorenim političkim protivnicima.

EU i njegove države članice 11. i 12. prosinca 2013. održali su dvodnevnu radionicu i savjetovanja s 30 branitelja ljudskih prava koji predstavljaju različite organizacije iz Konga, kako bi proučili načine na koje bi EU mogao pružiti bolju potporu radu branitelja ljudskih prava. EU je dodijelio mala direktna bespovratna sredstva desetini ugroženih branitelja ljudskih prava kojima je bila potrebna hitna pomoć. Osim toga, EU podržava projekt pod vodstvom *Agir Ensemble pour les Droits de l'Homme* (udruge za ljudska prava) za jačanje kapaciteta branitelja ljudskih prava u Kivusu.

EU je u srpnju 2013. također odobrio program od 20 milijuna eura za rješavanje rodno uvjetovanog nasilja u nekoliko regija DRK-a. Rodnu diskriminaciju i rodno uvjetovano nasilje u zemlji rješava se kroz nekoliko programa pristupom za više sektora (zdravstvo, pravosuđe, policija, humanitarna pomoć, itd.). Osim toga, borba protiv rodno uvjetovanog nasilja dio je mandata misija EUPOL-a i EUSEC-a za reformu sigurnosnog sektora.

EU je u 2012. lobirao da vlada DRK-a donese plan djelovanja za zaustavljanje novačenja djece u nacionalne oružane i sigurnosne snage. EU je u 2013. nastavio promatrati provedbu plana djelovanja, u uskoj suradnji s MONUSCO-m, UNICEF-om i drugim partnerima. EU je u 2013. podupirao različite projekte za prava djece, kao što je projekt britanske Djece rata: „prevencija i odgovor na djevojčice povezane s oružanim snagama i oružanim skupinama”, koji je za cilj imao podupiranje oporavka i održive reintegracije djece s ulice, a osobito djevojčica, u njihove obitelji i zajednice, nakon što su bile povezane s oružanim snagama i oružanim skupinama. Naposljetku, rad EU-a na provedbi sustava identifikacije za vojne i policijske službenika (uspostavom vojnih osobnih iskaznica i biometrijskih iskaznica za policijske službenike) pomogao je da se ukloni značajan broj djece iz sigurnosnih snaga Konga i da se spriječi novačenje maloljetnika.

Džibuti

U Džibutiju su u veljači 2013. održani parlamentarni izbori, u kojima je sudjelovala oporbena koalicija *Union pour le Salut National* (Unija za nacionalni spas). EU je poslao misiju izbornih stručnjaka, koji su svoje preporuke prosljedili vladi. Nakon izbora 12. ožujka 2013. glasnogovornik VP/PP izdao je izjavu u kojoj poziva na poštovanje vladavine prava i sve aktere potiče da se suzdrže od uporabe nasilja.

O situaciji nakon izbora i pitanjima ljudskih prava raspravljalo se tijekom sastanka političkog dijaloga EU-a i Džibutija na temelju članka 8., održanog 15. lipnja 2013. Europski parlament 4. srpnja 2013. donio je rezoluciju o situaciji u Džibutiju u kojoj je snažno kritizirao manjak poštovanja demokratskih načela i ljudskih prava. Tu rezoluciju vlasti su odbile.

EU je u 2013. nastavio svoj rad na poboljšanju prava žena i općenite situacije žena u Džibutiju. EU je također pružio potporu civilnom društvu i, u kontekstu programiranja za 11. EDF, održao sastanke s organizacijama civilnog društva u rujnu 2013. kako bi raspravili o njihovim potrebama.

Ekvatorska Gvineja

U kontekstu kontinuiranih kršenja ljudskih prava od strane autokratske vlade Ekvatorske Gvineje, uz izuzetak slobode vjeroispovijesti, i osobitih zabrinutosti međunarodne zajednice u vezi s nedavnim slučajevima pogubljenja, glavni prioriteti EU-a u Ekvatorskoj Gvineji ostaju proglašavanje službenog moratorija na smrtnu kaznu, poboljšanje uvjeta za slobodu izražavanja, djelotvoran politički pluralizam i ponovno pokretanje političkog dijaloga s vlastima Ekvatorske Gvineje.

Lokalni i parlamentarni izbori održani su 26. svibnja 2013. Nakon što je formirana nova vlada održan je službeni sastanak političkog dijaloga EU-a i Ekvatorske Gvineje 15. listopada 2013., po prvi put od 2009. Raspravljalo se o ljudskim pravima i pitanjima demokratizacije. Vlasti EU-a i Ekvatorske Gvineje raspravljali su o zadatku provedbe promjena u vezi s novim ustavom, o izborima i pripremama za Univerzalni periodični pregled Ekvatorske Gvineje u 2014. Države članice EU-a podupirat će pripremu izvješća civilnog društva za Univerzalni periodični pregled.

Eritreja

Stanje ljudskih prava u Eritreji i dalje je duboko zabrinjavajuće jer su više puta ozbiljno prekršena. Na sastancima s vladom Eritreje, što uključuje službene susrete u okviru dijaloga na temelju članka 8., EU je opetovano izražavao ozbiljne zabrinutosti oko kršenja obveza u vezi s ljudskim pravima, a vlasti je poticao na poboljšanje općeg stanja. EU je također ukazao na zabrinutosti oko kršenja slobode izražavanja i slobode vjeroispovijesti, *proizvoljnih pritvaranja bez suđenja* i slabe provedbe vladavine prava, što uključuje provedbu u vezi s vlasničkim pravima. EU je poticao vlasti u Eritreji da poboljšaju suradnju s sustavom UN-a za ljudska prava, što uključuje posebnog izvjestitelja UN-a za ljudska prava u Eritreji te da ispuni svoje obveze u okviru UN-ovog Univerzalnog periodičnog pregleda.

EU je i dalje osobito zabrinut oko situacije pritvorenih novinara i zatvorenika zbog savjesti koji su pritvoreni zbog svojih političkih i religijskih uvjerenja. Iako su neki novinari i medijski radnici oslobođeni u 2013. pojavili su se navodi o novim uhićenjima i pritvaranjima bez suđenja, među kojima i nakon događaja od 21. siječnja 2013. EU je opetovano tražio informacije o osobama u pritvoru i pristup njima. EU je općenito sustavno tražio da se te zatvorenike odmah i bezuvjetno pusti na slobodu. *Među ostalim EU je pozivao vlasti u Eritreji da na slobodu puste Dawita Isaaka, novinara i eritrejsko-europskog građanina koji je zatvoren i u izolaciji od 2001.* VP/PP je 18. rujna 2013. dala izjavu o situaciji političkih zatvorenika u Eritreji. EU je također nastavio izražavati zabrinutost oko navoda o smrti nekih političkih zatvorenika i sve gorem zdravstvenom stanju drugih.

Tijekom 2013. EU je vlastima izražavao zabrinutost o problemu migracija i trgovanja ljudima na Rogu Afrike. EU je poticao Eritreju na provedbu reformi kojima bi se rješavali temeljni uzroci migracije, *kao što je neograničeno trajanje vojne službe*, te na suradnju s međunarodnim organizacijama i regionalnim partnerima. Tragedija na Lampedusi u listopadu 2013. u kojoj je smrtno stradalo na stotine eritrejskih izbjeglica u pokušaju da dođu do europskih obala dodatno je naglasila problem i njegov regionalni karakter. U srpnju 2013. PPEU za Sudan i Južni Sudan također je posjetio Eritreju i s vlastima razgovarao o pitanju migracije.

Etiopija

EU je nastojao voditi redoviti dijalog s vladom Etiopije kako bi razgovarao o svojim zabrinutostima, pogotovo u okviru političkog dijaloga na temelju članka 8., a što je obuhvaćalo zabrinutosti oko smanjenja političkog prostora i ograničenja slobode medija, ograničenja s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva, religijska pitanja i stanje u zatvorima. Izaslanstvo zastupnika Europskog parlamenta posjetilo je Etiopiju od 15. do 17. srpnja 2013. i također izrazilo zabrinutosti oko poštovanja većeg broja građanskih i političkih prava.

U 2013. zabilježeno je nekoliko ohrabrujućih kretanja u Etiopiji, što uključuje donošenje nacionalnog plana djelovanja za ljudska prava i konstruktivno sudjelovanje u tripartitnom dijalogu s organizacijama civilnog društva, kojim su su-predsjedali EU i ministarstvo vanjskih poslova. Vlada je pristala da se Međunarodnom odboru Crvenog križa (ICRC) omogući pristup svim zatvorima u zemlji, što je također pozitivan razvoj događaja, budući da je pristup zatvorima bilo jedno od problematičnih pitanja. Iako je zastupnicima Europskog parlamenta u zadnji trenutak zabranjen posjet zatvoru Kaliti u srpnju 2013., zastupnik EP-a Louis Michel zatvor je posjetio na marginama zajedničke parlamentarne skupštine EU-a i Afričke, karipske i pacifičke skupina država (ACP) u studenome 2013. Delegacija EU-a s vlastima je vodila razgovore o mogućnosti posjeta zatvorima kako bi se pomoglo u poboljšanju životnih uvjeta zatvorenika. Više država članica EU-a također je financiralo projekte s ciljem poboljšanja zatvorskih uvjeta u 2013.

EU, međutim, ostaje zabrinut oko nekih aspekata pristupa ljudskim pravima u Etiopiji, osobito građanskim i političkim pravima. *Proglas o dobrotvornim organizacijama i društvima iz 2009. i dalje izaziva zabrinutost*. Proglas o borbi protiv terorizma iskorišten je kako bi se opravdalo dodatna uhićenja i suđenja novinarima i političkim protivnicima u 2013.

Četvrti lokalni izbori diljem Etiopije održani su 14. i 21. travnja. Iako su izborni dani protekli mirno, izbori nisu predstavljali korak naprijed u procesu demokratizacije Etiopije. Kao posljedica toga donatorske zemlje partneri uspostavile su radnu skupinu za koordinaciju izbora kako bi se dogovorili oko zajedničkih poruka za politički dijalog i kako bi koordinirali buduće aktivnosti potpore u vezi s izborima i demokratizacijom u Etiopiji. EU su-predsjedava radnom skupinom, zajedno s Sjedinjenim Američkim Državama.

Što se razvojne pomoći EU-a tiče, dvije ključne institucije za ljudska prava u Etiopiji primile su financijsku pomoć EU-a i država članica EU-a u 2013. putem programa za demokratske institucije koji okuplja više donatora, a radi se o povjerenstvu za ljudska prava i pučkom pravobranitelju. EU je putem EIDHR-a financirao djelovanja organizacija civilnog društva koje su rješavale pitanja poput sakaćenja ženskih spolnih organa, seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, diskriminacije osoba s invaliditetom i zlostavljanja djece. Nadalje, fond za civilno društvo EU-a i Etiopije, koji se smatra regionalnim fondom, putem poziva na podnošenje prijedloga za 2013. odabrao je etiopske nevladine organizacije koje će raditi na pitanjima upravljanja i ljudskih prava.

Povodom Svjetskog i europskog dana protiv smrtne kazne u listopadu, EU je s Centrom za ljudska prava pri Sveučilištu u Addis Ababi i dvjema državama članicama EU-a organizirao raspravu za okruglim stolom. Događanje je bilo dobro posjećeno i rezultirao je živom i detaljnom raspravom između predstavnika vlade i civilnog društva, kao i predstavnika akademskog svijeta.

Gabon

Glavne zabrinutosti i izazovi u vezi s ljudskim pravima u Gabonu povezani su s pitanjem „ritualnih” zločina, pravima žena, trgovinom ljudima, uključujući djece, te s transparentnošću i uključivost izbornog procesa. Problemi također postoje u vezi sa zastojsima u pravosudnom sustavu, velikom broju osoba u privremenom pritvoru i diskriminacijom nad imigrantima i nad autohtonim zajednicama. Učinkovitost pravosudnog sustava umanjena je zbog nedostatnih financijskih i ljudskih resursa (primjerice u području forenzičke medicine) i kao posljedica korupcije.

O tim pitanjima trebalo bi se razgovarati s nacionalnim vlastima prilikom sastanaka političkog dijaloga između Europske unije i Gabonske Republike na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua. No zadnji susret političkog dijaloga održan je u listopadu 2012. Poduzeti su napori za ponovo pokretanje ove političke platforme koja tvori okvir partnerstva EU-a i Gabona. Na lokalnoj razini Delegacija EU-a vodila je dijalog s organizacijama civilnog društva i organizacijama za ljudska prava, a održavani su i redoviti sastanci s predstavnicima relevantnih službenih tijela.

Gabon je izabran kao član Vijeća UN-a za ljudska prava za razdoblje 2013. - 2015. Posljednji Univerzalni periodični pregled Vijeća UN-a za ljudska prava održan je u 2012. Vlasti su u 2013. radile na preporukama koje obuhvaćaju već navedene ključne zabrinutosti EU-a, tj. uvjete u zatvorima, prava djece, „ritualne” zločine, prava žena, trgovanje ljudima, uključujući djecom, iz zapadne Afrike, borbu protiv diskriminacije i slobodu izražavanja.

Gabonska Republika usto se koristila tematskim programom za *nedržavne aktere i lokalne vlasti u razvoju* ukupne vrijednosti 2,45 milijuna eura. Dodatni cilj djelovanja u okviru tog programa izgradnja je kapaciteta i pružanje pomoći za strukturiranje nedržavnih aktera i organizacija civilnog društva u Gabonu. Najnoviji poziv za podnošenje prijedloga, pokrenut u 2013., obuhvaća ključne teme ljudskih prava.

Gambija

Politički dijalog EU-a i Gambije na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonua održan je 11. srpnja 2013. i na njemu je ukazano na pitanje ljudskih prava. Prioriteti EU-a i dalje su smrtna kazna, slučajevi proizvoljnih uhićenja i pritvaranja, uvjeti u pritvoru, vladavina prava, sloboda govora i medija, potpora civilnom društvu i braniteljima ljudskih prava, nasilje nad ženama i LGBTI prava.

EU je nastavio ukazivati na problematična pitanja u političkom dijalogu s vlastima putem razvojnih projekata, kao i putem potpore koju pruža braniteljima ljudskih prava. EU je u 2013. podupirao civilno društvo s osobitim naglaskom na prava žena pozivom na podnošenje prijedloga za promicanje rodne jednakosti, a koji se financira u okviru tematskog programa *za nedržavne aktere i lokalne vlasti u razvoju* (400 tisuća eura). Dodatni iznos od 415 tisuća eura dodijeljen je kako bi se financiralo još dva prijedloga koji su zaprimljeni putem poziva za podnošenje prijedloga. EU je tijekom godine pružio potporu braniteljima ljudskih prava u okviru programa malih nepovratnih sredstava koji se financira iz EIDHR-a. U okviru 10. programa EDF-a za upravljanje (10 milijuna eura) EU je nastavio promicati pristup pravosuđu, osobito za najugroženije, pravno obrazovanje te je dao doprinos slobodi tiska putem njegove medijske komponente.

U lokalnoj izjavi koja je izdana u svibnju, diplomatske misije EU-a, Ujedinjene Kraljevine i SAD-a u Gambiji zajednički su izrazile ozbiljnu zabrinutost oko proizvoljnog pritvora imama Babe Leigha, istaknutog vjerskog vođe i zagovornika ljudskih prava, za kojeg se ne zna gdje se nalazi otkad je uhićen

u prosincu 2012. Tri dana nakon što je izdano priopćenje za tisak imam Baba Leigh pušten na slobodu. Delegacija EU-a također je ojačala svoje zagovaranje za ljudska prava i demokraciju kroz osvještavanje putem javne diplomacije na platformama društvenih medija i u lokalnim tiskovinama, kao i obilježavanjem međunarodnih dana poput Svjetskog dana protiv smrtne kazne, u listopadu 2013., i Međunarodnog dana za iskorjenjivanje nasilja nad ženama, u studenome 2013.

U sastancima s ministrima u vladi, Delegacija EU-a popratila je pitanja na koja je ukazano tijekom političkog dijaloga, što uključuje poštovanje vladavine prava (uhićenja i zatvaranja), slobodu tiska i osnivanje povjerenstva za medije.

Gana

Ključni ciljevi EU-a u Gani su promicanje pristupa pravosuđu, dobro upravljanje, prava djece i učinkovita provedba politika za borbu protiv diskriminacije. Tim su poglavljima obuhvaćeni ključni izazovi poput poboljšanja teških uvjeta u zatvorima, osiguranje socijalnih i ekonomskih prava, iskorjenjivanje trgovine djecom i zlostavljanja djece.

Za izbore u prosincu 2012. smatra se da su općenito bili u skladu s međunarodnim i regionalnim standardima. Nakon presude Vrhovnog suda u kolovozu 2013. kojom su potvrđeni izborni rezultati, EU je ponovio svoju potporu za poboljšanje izbornog procesa, što je jedan od ključnih ciljeva plana djelovanja EU-a za potporu demokracije. Dodatnih 4,5 milijuna eura dodijeljeno je aktualnom programu za izbornu potporu, kojim se pruža ukupna potpora od 11,5 milijuna eura. EU je još uvijek glavni razvojni partner koji podržava proces preispitivanja ustava.

U skladu s Milenijskim razvojnim ciljevima UN-a i prioritetima EU-a za ljudska prava, EU je 9. svibnja organizirao radionicu pod nazivom „Promicanje rodne jednakosti: zajednički rad EU-a i Gane”. Radionica je organizirana u suradnji s vladom Gane koju ju predstavljalo ministarstvo roda, djece i socijalne zaštite.

EU i Francuska 10. listopada 2013. organizirale su raspravu za okruglim stolom kako bi obilježili Svjetski dan protiv smrtne kazne. Rasprave za okruglim stolom bile su usmjerene na ključno pitanje *de jure* ukidanja smrtne kazne u Gani. To će se pitanje možda uvrstiti u referendum o ustavu.

U okviru EIDHR-a EU je organizirao informativni seminar o promicanju prava djece kao dijelu poziva na podnošenje prijedloga. U pozivu za podnošenje prijedloga naglasak se stavlja na potporu provedbe zakona o djeci (prema zakonodavstvu Gane) kojim se nastoji poticati roditeljska dužnosti i odgovornost za djecu, osobito u vezi s pravima djece na obrazovanje, dobrobit, zaštitu od radnog izrabljivanja i zaštitu od mučenja i ponižavajućeg postupanja. EU je financirao tri organizacije civilnog društva koje se bave radom djece u ribarskim zajednicama u središnjim i sjevernim pokrajinama Gane.

Gvineja

Razvojna suradnja EU-a s Gvinejom, koja je djelomično suspendirana nakon vojnog državnog udara iz 2008., nastavljena je nakon što su održani mirni i uključivi parlamentarni izbori u rujnu 2013. Mjere ograničavanja koje je EU donio u 2009., odnosno pojedinačne sankcije (zabrane putovanja i zamrzavanje imovine) protiv pet osoba za koje se smatra da su odgovorne za krvoproliće iz 2009. i embargo na oružje i dalje su ostali na snazi.

U vrlo napetom političkom kontekstu u kojem je nekoliko prosvjeda oporbenih stranaka rezultiralo nasiljem, žrtvama i velikom materijalnom štetom, EU je nastavio biti aktivno uključen u međunarodno posredovanje kako bi pružio potporu izbornom procesu i osigurao da izbori budu slobodni, transparentni, uključivi i mirni. VP/PP javno je pozvala političke stranke na suzdržanost, izbjegavanje nasilja i nastavak pregovora. Zajednička parlamentarna skupština EU-a i Afričke, karipske i pacifičke skupine država (ACP) donijela je rezoluciju kojom se Gvineja poziva na rad na kompromisu kojim bi se omogućili uključivi izbori i koji bi EU-u i međunarodnoj zajednici omogućio da nastave sa svojom potporom izbornom procesu.

EU je pružio 6 milijuna eura kao potporu organizaciji izbora, što uključuje tehničku pomoć. Upućena je misija EU-a za promatranje izbora, s više od 70 promatrača na terenu.

Osim izbornog procesa, prioriteti EU-a su reforma pravosuđa i sigurnosnog sektora, borba protiv nekažnjavanja i poboljšanje uvjeta u zatvorima.

Nakon izbora EU je u potpunosti nastavio razvojnu suradnju s Gvinejom, a suspendirani fondovi ukupnog iznosa od 139,9 milijuna eura opet su im na raspolaganju. EU je pripremio nekoliko projekata za potporu sektora pravosuđa i sigurnosti i nastavio je pružati potporu borbi civilnog društva i branitelja ljudskih prava protiv nekažnjavanja te žrtvama različitih oblika političke represije. EU je nastavio podupirati prijenos Rimskog statuta i međunarodnih konvencija o ljudskim pravima u nacionalno zakonodavstvo. EU je s vlastima Gvineje bio u kontaktu oko slučajeva kršenja ljudskih prava, što uključuje pritvaranje bez dužne pažnje i bez poštovanja pravnih postupaka. Naposljetku, pripremljen je projekt potpore civilnom društvu (6 milijuna eura), a pokrenuta su i dva hitna programa u okviru Instrumenta za stabilnost, od čega je 5 milijuna eura predviđeno za reformu policijskih snaga, a 10 milijuna eura za stabilizaciju i sprječavanje daljnjih sukoba u šumskim krajevima, u kojima su etničke napetosti dovele do izbijanja nasilja u srpnju 2013.

Gvineja Bisau

Prioriteti EU-a prije državnog udara 12. travnja 2012. bili su poštovanje demokratskih načela i vladavine prava, mučenje i uvjeti u zatvorima, borba protiv nekažnjavanja i zaštita ljudskih prava ugroženih skupina. Nakon državnog udara i sve gore situacije ljudskih prava, EU je odredio dodatne prioritete: zaustavljanje proizvoljnih ubojstava i proizvoljnih pritvaranja te zaštitu branitelja ljudskih prava.

Prijavljeni su brojni slučajevi kršenja ljudskih prava, što uključuje proizvoljna ubijanja, zatvaranja i mučenja, napade na branitelje ljudskih prava i ograničavanja slobode izražavanja i medija. Sigurnosne snage i dalje vrše nasilje i zastrašivanja. Vlada nije poduzela korake za kazneni progon ili kažnjavanje službenika ili vojnog osoba koji su počinili zlostavljanja. Druga kršenja ljudskih prava povezana su s manjkom pravosudne neovisnosti i pravičnog postupanja, nasiljem nad ženama i trgovanjem ljudima, uključujući djecom.

EU ne održava dijalog s vlastima Gvineje Bisau zato što ne priznaje njihovu legitimnost, iako je na pitanja ljudskih prava ukazivao pri ECOWAS-u (političkom dijalogu na ministarskoj razini), UN-u, AU-u i drugim međunarodnim partnerima, pozivajući da se prijelazne vlasti i sigurnosne snage jače potakne na poštovanje ljudskih prava, borbu protiv nekažnjavanja i stvaranje pravih uvjeta za slobode i vjerodostojne izbore. Osim brojnih lokalnih izjava (često izdanih zajedno s drugim međunarodnim partnerima), VP/PP 14. listopada 2013. dala je izjavu u kojoj je osudila kršenja ljudskih prava i pozvala na poštovanje vladavine prava i održavanje vjerodostojnih izbora što je prije moguće.

Primjena odgovarajućih mjera na temelju članka 96. Sporazuma iz Cotonoua (Odluka Vijeća 2011/492/EU) u srpnju 2013. ponovno je produljena na još jednu godinu, jednako kao i mjere ograničavanja EU-a protiv 21 vojnog dužnosnika, koje su produljene u svibnju 2013.

EU je tijekom 2013. nastavio pozorno pratiti kršenja ljudskih prava i izvještavati o njima. Pet projekata, ukupnog iznosa od 1,5 milijuna eura, financiralo se iz EIDHR-a, a njihov je cilj bio jačanje praćenja ljudskih prava od strane civilnog društva i poštovanje ljudskih prava žena, djece i zatvorenika. Iz fonda EIDHR-a za hitne slučajeve, EU je pružio 10 tisuća eura kako bi osigurao hitnu evakuaciju branitelja ljudskih prava. Instrument za stabilnost također je korišten za potporu jačanju uloga žena kao aktera za mir (360 000 eura) te za potporu demokraciji financiranjem predstojećih izbora (2 milijuna eura) koji su predviđeni za 13. travnja. Preporučeno je slanje misije EU-a za promatranje izbora. Delegacija EU-a u Gvineji Bisau još uvijek pruža sklonište jednoj žrtvi prošlogodišnjeg nasilja, zbog straha za njegovu tjelesnu sigurnost i život.

Kenija

Iako ustav iz 2010. snažno promiče poštovanje ljudskih prava, provedba s tim povezanih odredbi predstavlja izazove, osobito u vezi s nadzorom policije, neovisnosti pravosuđa i slobodom medija.

Napori EU-a u Keniji za 2013. bili su usredotočeni na jačanje demokratskog procesa nakon općih izbora 4. ožujka. EU je izborni proces podupirao upućivanjem misije EU-a za promatranje izbora tijekom općih izbora u ožujku 2013. Misija EU-a za promatranje izbora pohvalila je mirno i uspješno održavanje izbora, ali je uočeno nekoliko problema koje treba riješiti u budućnosti.

Na političko ozračje utjecala je činjenica da je i protiv predsjednika i potpredsjednik podignuta optužnica na Međunarodnom kaznenom sudu. EU je jasno izrazio svoju potporu za MKS, važnost Kenije kao države koja je stranka Rimskog statuta i svih indikatora suradnje sa Sudom. EU je također istaknuo, u javnim i privatnim obraćanjima, svoju potporu vladavini prava, uključujući za MKS.

Novoizabrana vlada predložila je zakonske propise o medijima i nevladinim organizacijama koji ograničavaju neka prava, uključujući slobodu govora i slobodu udruživanja. EU je podupirao branitelje ljudskih prava putem EIDHR-a. Delegacija EU-a pokrenula je poziv za podnošenje prijedloga, od čega će iznos određen na 600 tisuća eura biti namijenjen potpori aktivistima koji prate zaštitu ljudskih prava od strane tijela za provođenje zakona. Redovito su održavani susreti s braniteljima ljudskih prava, a redovito su održavani i posebni sastanci voditelja misija EU-a i organizacija civilnog društva.

Lesoto

U Lesotu je nastavilo vladati stabilno političko ozračje nakon što su tri stranke formirale koalicijsku vladu nakon općih izbora u svibnju 2012. Stanje u Lesotu po pitanju upravljanja i ljudskih prava poprilično je zadovoljavajuće. Međutim i dalje postoje izazovi uključujući diskriminaciju žena, nezavisnost pravosuđa i pristup pravdi za ugrožene skupine.

U svibnju 2013. održan je prvi sastanak dijaloga o upravljanju između EU-a i Lesota. Pitanja o kojima se raspravljalo obuhvaćala su uspostavljanje povjerenstva za ljudska prava, prijenos međunarodnih konvencija u nacionalno zakonodavstvo, obveze vlade Lesota za izvještavanje o međunarodnim konvencijama čiji je potpisnik i omogućavanje zakonodavnog okvira za civilno društvo.

Europska unija putem EIDHR-a podupire napore lokalnih nevladinih organizacija u zagovaranju s ciljem uspostavljanja djelotvornog nacionalnog povjerenstva za ljudska prava u skladu s pariškim načelima. EU također financira program kojim se podiže svijest o zakonu protiv trgovine ljudima iz 2011. Europska unija u 2013. ponovila je svoju potporu sektoru pravosuđa, a ta je potpora došla u obliku poboljšanog sustava za upravljanje slučajevima i pružanja potpore Upravi za korupciju i gospodarske prijestupe.

Program decentralizacije vrijedan 8 milijuna eura koji se provodi u okviru sporazuma o doprinosima s UNDP-om dobro napreduje. U listopadu 2013. s organizacijama civilnog društva potpisane su četiri subvencije vrijedne 3 milijuna eura za potporu izgradnji kapaciteta na lokalnim razinama s ciljem poboljšanja pružanja usluga. U smislu ekonomskih i socijalnih prava, Europska unija pružila je potporu za mjere socijalne zaštite, od kojih korist pogotovo ostvaruju ugrožena djeca, i to putem projekta vrijednog 9,8 milijuna eura koji je ušao u svoju drugu fazu. Program, kojeg provodi UNICEF, usmjeren je na izgradnju kapaciteta ministarstva socijalnog razvoja i to poboljšanjem oblikovanja programa novčanih potpora i radom na integriranom sustavu socijalne zaštite.

Liberija

Iako je postignut značajan napredak od građanskog rata, Liberija se još uvijek suočava sa značajnim izazovima i kršenjima ljudskih prava. Glavni prioriteti EU-a za tu zemlju su ukidanje smrtne kazne, svijest i poštovanje prava žena, svijest o pravima djece i njihovo poštovanje, pružanje potpore civilnom društvu za promicanje ljudskih prava. Posebni ciljevi uključuju promicanje pristupa zdravstvu i obrazovanju za žene i djecu, značajno smanjenje svih oblika izrabljivanja s ciljem njihovog iskorjenjivanja, značajno smanjenje rodnog nasilja i smrtnosti majki, osnaživanje žena i jačanje djelovanja civilnog društva u vezi s ljudskim pravima.

EU je organizirao javne rasprave o ukidanju smrtne kazne, uz sudjelovanje zakonodavaca, nezavisnog nacionalnog povjerenstva za ljudska prava, civilnog društva i medija. Ljudska su prava promicana među mladima putem glazbenih događanja.

Pokrenut je novi poziv na podnošenje prijedloga usmjeren na pristup pravosuđu i rodnu jednakost. Njime se dopunjuju dva aktualna projekta (vrijedna 600 tisuća eura) koji su usmjereni na nacionalno pomirenje i zaštitu ljudskih prava, a koji se financiraju iz EIDHR-a. EU je pripremio nove projekte, ukupnog iznosa 860 tisuća eura, za rodnu jednakost i prava žena, uključujući za borbu protiv sakaćenja ženskih spolnih organa. Osim toga, dva aktualna projekta koji se financiraju iz Instrumenta za stabilnost (670 tisuća eura) podupiru sudjelovanje mladih u izgradnji mira. EU podupire rad civilnih organizacija s najviše marginaliziranim stanovništvom, uključujući osobe s invaliditetom, i to sredstvima u iznosu 660 tisuća eura.

U području konsolidacije demokracije, EU se s nacionalnim vlastima uključio u reviziju ustava i pripreme za izbore za Senat za 2014. Nastavilo se s podupiranjem izbornog ciklusa, a odobren je novi program za potporu decentralizacije, vrijedan 5,5 milijuna eura. To i dalje ostaje područje puno izazova i bit će potrebna značajna politička volja da se postigne napredak po pitanju ciljeva ustavne reforme i decentralizacije.

Kako bi pružio potporu dobrom upravljanju, EU je intenzivno surađivao s nacionalnim vlastima na upravljanju prirodnim resursima, osobito u sektoru šumarstva.

Madagaskar

Na Madagaskar se od lipnja 2010. primjenjuju mjere na temelju članka 96. Sporazuma iz Cotonua, nakon protuustavnog prijenosa vlasti u ožujku 2009. Nastavak suradnje ovisit će o održavanju transparentnih, slobodnih i vjerodostojnih izbora. Prvi krug predsjedničkih izbora na zadovoljstvo nacionalnih i međunarodnih promatrača održan je 25. listopada 2013. Drugi krug, zajedno s parlamentarnim izborima, održan je 20. prosinca 2013. EU pruža političku i financijsku potporu izbornom procesu kako bi se završila kriza. Kao potporu izbornom procesu posebno je dodijeljeno je 17 milijuna eura.

Politički dijalog vlasti Madagaskara i EU-a nastavljen je u studenome 2012., ali tijekom izborne 2013. godine nisu održani nikakvi službeni sastanci. Upućena je misija za promatranje izbora.

Na Madagaskaru EIDHR je usmjeren na tri prioriteta: promicanje poštovanja ljudskih prava i djelovanja pravosuđa, promicanje prava djece i promicanje prava žena. Odabrano je šest projekata, ukupne vrijednosti 1,25 milijuna eura. Oni su usmjereni na pružanje potpore zatvorskoj upravi s ciljem poboljšanja životnih uvjeta zatvorenika, borbe protiv trgovine ljudima u području rada, boljeg pristupa pravosudnom sustavu, potpore kandidatkinjama na lokalnim izborima i borbe protiv obiteljskog nasilja. Mala sredstva iz proračuna Programa potpore za pojedinu državu iskoristit će se za financiranje tiskanja letaka o besplatnim odvjetničkim savjetima za žene i djecu povodom Međunarodnog dana ljudskih prava 10. prosinca 2013.

Malavi

Angažman u vezi s ljudskim pravima i demokratizacijom u Malaviju bio je visoko među aktivnostima EU-a u 2013. Sastanci političkog dijaloga održavani su četiri puta godišnje.

Delegacija EU-a uspostavila je radnu skupinu za branitelje ljudskih prava, otvorenu državama članicama i predstavnicima civilnog društva, koja se sastaje dvaput mjesečno. Delegacija EU-a igrala je aktivnu ulogu u Danu ljudskih prava 2013. i djelomično ga financirala, a organiziralo ga je Povjerenstvo za ljudska prava u Malaviju. Dan ljudskih prava 2013. bio je posvećen pitanju slobodnih i poštenih trostrukih izbora za 2014. Kako bi pomogao zemlji u pripremama za izbore za 2014., EU je pružio financijsku i tehničku pomoć izbornom povjerenstvu u Malaviju u okviru zajedničkog fonda kojim upravlja UNDP te programa za demokratsko upravljanje, koji podupire pitanja koja uključuju pristup kvalitetnom pravosuđu, demokratsku odgovornost, poštovanje ljudskih prava, osnaživanje civilnog društva i građansko obrazovanje. U svom političkom dijalogu s vlastima, EU je istaknuo važnost davanja jednakog državnog medijskog prostora političkim strankama ususret izborima, kao i važnost slobode izražavanja i slobode medija općenito.

Važna tema u javnoj raspravi ove godina bila su prava djece. Teme o kojima se najviše raspravljalo u medijima bila su pitanja u vezi s nasiljem nad djecom i dječji brakovi. EU će se protiv nasilja nad djecom boriti putem nedavno potpisanog projekta s nevladinom organizacijom Spasimo djecu kojim će se u dva okruga u Malaviju graditi sustavi za zaštitu djece. Jedni od korisnika programa socijalnih novčanih uplata, kojeg podupiru EU, Njemačka i Irska, kućanstva su sastavljena isključivo od djece.

EU je u okviru programa za demokratsko upravljanje također pružio osposobljavanje u vezi s ljudskim pravima službenicima iz policije i zatvorskih ustanova.

U smislu potpore za rodna pitanja, program za rodnu jednakost i osnaživanje žena koji financiraju EU i Fond UN-a za stanovništvo provodi se već drugu godinu. Neka od glavnih postignuća u 2013. bila su donošenje zajedničke strategije za rod, mlade i sportski sektor, uspostava integriranih centara za žrtve rodno uvjetovanog nasilja u tri okruga u Malaviju i osposobljavanje službenika tužiteljstva i odjela za potporu žrtvama o rodno osjetljivim istragama. Programom je također pružena izravna potpora žrtvama rodno uvjetovanog nasilja putem tehničkog i strukovnog osposobljavanja, kao i stvaranjem skupina za stjecanje prihoda za žrtve rodno uvjetovanog nasilja. Dva projekta odabrana u okviru EIDHR-a također će se baviti rodnim pitanjima. Jedan će biti usmjeren na rodno uvjetovano nasilje, a drugi na prava nasljedstva i vlasnička prava žena i djevojčica.

Mali

Prioriteti EU-a uključuju nacionalno pomirenje i sigurnost, vladavinu prava i demokraciju, reformu pravosuđa i pristup pravosuđu, prava djece i žena i jednakost, borbu protiv korupcije, socioekonomska prava i osnovne usluge. Potrebno je više napora kako bi se izbjeglo daljnja kršenja i osiguralo sigurnost, zaštitu i vladavinu prava.

Delegacija EU-a bila je uključena u pružanju potpore za ponovno uspostavljanje ustavnog poretka u Maliju tijekom 2013., a EU je podupirao raspoređivanje promatrača za ljudska prava na sjeveru zemlje. Promatrači za ljudska prava i dalje su se suočavali s izazovima povezanima sa sigurnošću i kapacitetima. Napori za stabilizaciju rezultirali su dobrim početnim rezultatima, ali treba napraviti još mnogo toga kako bi se ljudska prava zaštitilo širom zemlje. Nastavljaju se navodni slučajevi iznude civila u centru i na sjeveru zemlje, uključujući pritvaranje djece i nezakonita ubojstva. Nastavilo se s izvansudskim pritvorima, osobito pri Općoj upravi za sigurnost, koja ne dopušta pristup zatvorenicima.

Predsjednički i parlamentarni izbori označili su kraj prijelaznog perioda i u zemlji su ponovno uspostavljene demokratske izabrane vladine institucije. Pokrenute su tri različite akcije za potporu izbornom procesu: značajni doprinos zajedničkom fondu iz kojeg se financira program izborne potpore s više donatora – PAPEM (*Projet d'Appui au Processus Electoral au Mali*), izborna pomoć pružanjem tehničke pomoći trima izbornim institucijama u Maliju te slanje misije EU-a za promatranje predsjedničkih i parlamentarnih izbora.

Jedan od ciljeva *ugovora za izgradnju države* (proračunske potpore EU-a za Mali koji pokriva 2013. i 2014.), kojim se pruža financijska potpora vladi Malija, predana je borba protiv nekažnjavanja. EU je prepoznao da se nacionalno pomirenje mora temeljiti na poštenom i djelotvornom pravosudnom sustavu koji može privesti pravdi počinitelje koji su počinili zlostavljanja, ne praveći razliku među njima.

Promatranje ljudskih prava podupiralo se projektom koji se financira iz EIDHR-a kao dijela globalnog odgovora EU-a na krizu u Maliju. Projekt za cilj ima osposobiti i mobilizirati lokalno i podregionalno civilno društvo kako bi zabilježili kršenja ljudskih prava koje su počinile oružane skupine i izvještavali o njima te kako bi doprinijeli konsolidaciji vladavine prava. Akcija dopunjuje promatračku misiju Afričke unije, koja se financira iz Mirovne pomoći na Afriku (APF).

Pokrenuta su dva programa za poboljšanje uvjeta u zatvorima: jedan za pružanje pravne pomoći zatvorenicima i osposobljavanje akterima u zatvorskom sustavu, a drugi za pružanje pomoći organizacijama civilnog društva koje osiguravaju dobrobit zatvorenika.

Osposobljavanje u vezi s ljudskim pravima pruženo je svim vojnicima u Maliju koje su prošli misiju obuke EU-a (EUTM) prije nego što su raspoređeni. To će se osposobljavanje nastaviti pružati u okviru produljene misije, kao dijela širih napora reforme sigurnosnog sektora.

Mauritanija

Mauritanija je u zadnjih nekoliko godina postigla pravni i institucionalni napredak u zaštiti ljudskih prava. Međutim, ozbiljne zabrinutosti prisutne su u vezi s nekoliko područja. Ciljevi EU-a za 2013. bili su doprinos učinkovitom promicanju i obrani prioriteta povezanih s ljudskim pravima, poboljšanje upravljanja i poštovanja vladavine prava pojačanim dijalogom i suradnjom s vlastima u Mauritaniji te pomoć lokalnim braniteljima ljudskih prava i drugim relevantnim akterima. Prioriteti EU-a u vezi s ljudskim pravima za Mauritaniju uključivali su pravosudni sustav, borbu protiv ropstva, diskriminaciju etničkih manjina, rodnu diskriminaciju, status nevladinih organizacija, smrtnu kaznu, borbu protiv mučenja i prisilnih nestanaka.

Parlamentarni i lokalni izbori koji su se trebali održati u 2011., održani su krajem 2013. EU je uputio misiju izbornih stručnjaka kako bi pomogli u promatranju i analizi izbornog procesa. Predsjednički izbori planirani su u 2014.

U 2013. održana su dva službena susreta EU-a s braniteljima ljudskih prava i jedan sastanak političkog dijaloga s vladom, a kojim su bila obuhvaćena pitanja ljudskih prava. EU je pozvao na sastavljanje novog zakona za sprječavanje nasilja nad ženama i podupirao ga.

Nakon što je Europski parlament ratificirao Sporazum o ribarstvu EU-a i Mauritanije, koji sadrži posebne klauzule o ljudskim pravima, on je stupio na snagu 15. studenoga 2013.

EU je podupirao cijeli niz nevladinih organizacija koje djeluju u Mauritaniji na pitanjima ljudskih prava, poput prava žena i ropstva, a to će nastaviti činiti i u 2014. U 2013. utvrđen je novi projekt za jačanje pravosudnog sustava s posebnim naglaskom na nevladine organizacije.

Mauricijus

EU je u 2013. aktivno promicao poštovanje ljudskih prava, demokracije i vladavine prava u svom godišnjem političkom dijalogu s vladom Mauricijusa i sastancima s ministrom vanjskih poslova, predsjednikom parlamenta, oporbenim vođama, predstavnicima privatnog sektora i braniteljima ljudskih prava. Godišnji sastanak s braniteljima ljudskih prava održan je 6. lipnja 2013.

Drugi Univerzalni periodični pregled za Mauricijus održan je 23. rujna 2013. Među preporukama bilo je službeno ukidanje smrtne kazne, upućivanje trajnog poziva posebnim mehanizmima Vijeća UN-a za ljudska prava, jačanje suradnje s civilnim društvom, rješavanje rodno uvjetovanog nasilja, dovršavanje zakona o djeci i ratifikacija instrumenata za ljudska prava kao priloga vlastitom akcijskom planu Mauricijusa.

EU je u 2013. zajedno s nevladinim organizacijama organizirao javna događanja s ciljem podizanja razine svijesti o rodno uvjetovanom nasilju. Djelovanja za promicanje prava žena i djeca imala su istaknuto mjesto u bilateralnim programima razvojne suradnje. Napredak u dvama milenijskim razvojnim ciljevima povezanim sa zdravljem za ugrožene skupine (zdravlje majki i smrtnost djece) ključni je cilj obuhvaćen aktualnim programom proračunske potpore, vrijednim 86 milijuna eura, koji se provodi u Mauricijusu od 2013. do 2015.

Mozambik

EU je u 2013. posebno radio na promicanju građanskih i političkih prava i vjerodostojnom izbornom procesu, ali među prioritetima također su se našli sloboda izražavanja i pristup informacijama, vladavina prava i pariška načela.

EU je snažan naglasak stavio na izborni proces u okviru višedimenzionalne strategije u kojoj se pružanje potpore tijelima za upravljanje izbora i civilnom društvu kombinira s političkim dijalogom s vladom i političkim strankama. EU je pozvao na otvaranje većeg političkog prostora za oporbu i na transparentnije i vjerodostojnije izborne cikluse. Izdana je lokalna izjava EU-a u kojoj se poziva na miran izborni proces. EU je sve dionike poticao da se međusobno poštuju i da se pridržavaju nedavno odobrenih izbornih kodeksa ponašanja.

EU je organizirao izbornu popratnu misiju kako bi procijenio stanje četiri godine nakon misije EU-a za promatranje izbora iz 2009. Popratna misija održala je sastanke sa svim dionicima i pokrenula dodatnu raspravu tijekom seminara, a potom dala više preporuka za predstojeći izborni ciklus. EU je također organizirao diplomatsku vježbu promatranja glasovanja za lokalne izbore 20. studenoga, a izvješće o tome poslao nacionalnom izbornom povjerenstvu.

EU je također izdao javnu izjavu u kojoj se inzistiralo na potrebi da se poštuje vladavina prava i ustavni sustav, uz istovremeno promicanje konstruktivnog dijaloga kako bi se riješilo političko neslaganje i konsolidiralo demokraciju. U tom je smislu ukazano na potrebu za učinkovitim jačanjem vladavine prava, u kontekstu sve većeg broja otmica koje pogađaju stanovništvo.

Što se financijske potpore civilnom društvu tiče, započeli su pregovori s nacionalnim forumom lokalnih radio-stanica (FORCOM) o izravnoj dodjeli. Subvencija, za koju se očekuje da će biti potpisana u siječnju 2014., obuhvaćat će djelovanja povezana s jačanjem političke svijesti i obrazovanja glasača putem lokalnih radio-stanica. EU je također podupirao regionalni projekt s ciljem sprječavanja izbornog nasilja u zemljama regije Južnoafričke razvojne zajednice. Nekoliko aktivnosti povezanih s ovim projektom održano je u 2013. u Mozambiku, među kojima procjena potreba i tečajevi osposobljavanja (za instruktore) o rukovođenju, upravljanju sukobima i njihovom sprječavanju. U okviru Programa potpore za pojedinu državu EIDHR-a tri su programa započela sa svojim aktivnostima u vezi s pravima žena i pristupom informacijama. Pružena je tehnička potpora organizacijama civilnog društva koje se financiraju iz EIDHR-a putem mjera za potporu. U tom je kontekstu jedan stručnjak pružio potporu u upravljanju projektima i poboljšanju praćenja situacije ljudskih prava u Mozambiku.

EU je pojačao svoje kontakte s nacionalnim povjerenstvom za ljudska prava kako bi procijenio njegove potrebe za potporom te je nastavio pozivati na potporu na visokoj razini za odobravanje organigrama osoblja kako bi povjerenstvo moglo u potpunosti početi s radom. EU je pozivao tijela za provedbu zakona da poštuju ljudska prava te na donošenje zakonodavstva za borbu protiv korupcije. Mozambik je u 5. veljače 2013. ratificirao Fakultativni protokol Konvenciji protiv mučenja. Organiziran je posjet voditelja misije EU-a zatvoru u Nampuli, u okviru projekta kojeg financira EU, kao i u pokrajini Maputo, u kojoj je kao dio obilježavanja Dana ljudskih prava organiziran posjet dvama centrima za pritvor (središnjem zatvoru Maputo i ženskom centru za pritvor Ndlava).

Namibija

Namibija je stabilna i sigurna zemlja s najvišim razinama slobode medija u Africi. Zadržala je općenito pozitivno stanje u pogledu ljudski prava. Ključni ciljevi EU-a u vezi s ljudskim pravima i demokracijom u Namibiji su promicanje političkog sudjelovanja i pluralizma, ekonomska, socijalna i kulturna prava, prava žena i djece i prava pripadnika manjina.

Za 2013. Namibiji je dodijeljeno ukupno 600 tisuća eura u okviru EIDHR-a. Time su financirani projekti kojima je cilj poticanje sudjelovanja, ljudskih prava i obrazovanja glasača u lokalnim zajednicama Namibije, te jačanje interakcije civilnog društva i regionalne i lokalne vlade. Projekt također ima za cilj promicanje ozračja nulte tolerancije na rodno uvjetovano nasilje.

U 2013. također je pokrenut Program za potporu civilnom društvu Namibije, a podrška je pružena i novoosnovanoj Zakladi civilnog društva Namibije, koja će upravljati mikro-subvencijama EU-a namijenjenima nevladinim organizacijama. Pružena je potpora jačanju doprinosa civilnog društva održivom razvoju i socioekonomskoj pravdi.

I dalje se nije pozabavilo nekim ključnim preporukama Univerzalnog periodičnog pregleda, među kojima su preporuke za zaštitu prava djece, zaštitu autohtonog stanovništva, LGBTI pitanja i situaciju u zatvorima. Na sastancima političkog dijaloga između EU-a i Namibije EU je nastavio ohrabrivati vlasti u Namibiji na provedbu tih preporuka.

Niger

Ciljevi za ljudska prava u Nigeru obuhvaćaju poštovanje demokratskih načela i vladavine prava, jačanje pravosudnog sustava i zaštitu prava žena i djece.

Kao dio svojih napora za jačanje poštovanja demokratskih načela i vladavine prava, EU je pomagao gotovo 160 organizacija iz zajednice u pokrajinama Tahoua, Agadez, Maradi i Zinder. Ti projekti, financirani iz Programa za potporu civilnom društvu (PASOC II) bili su usmjereni na promicanje ljudskih prava i odgovornog demokratskog građanstva.

Tijekom druge polovice 2013. potpisano je deset novih ugovora o bespovratnim sredstvima u okviru tematskog programa za „nedržavne aktere i lokalne vlasti u razvoju”. Još šest programa primilo je financijsku potporu iz EIDHR-a. Te projekte provode organizacije civilnog društva ili lokalne vlasti, a za cilj imaju poticanje poboljšanog upravljanja i, konkretnije, kontrole građana nad javnim djelovanjem, kao i izgradnju kapaciteta za aktere civilnog društva, sprječavanje sukoba i upravljanje njima, promicanje prava na obrazovanje i slobodu izražavanja.

Putem svog programa potpore pravosuđu i vladavini prava (PAJED II), EU je dao doprinos poboljšanom djelovanju pravosudnog sektora. Što se zatvorskog sustava tiče, u 2013. iz programa PAJED II financiralo se ažuriranje pravnog i institucionalnog okvira i pokrenulo niz projekata za infrastrukturu, obrazovne aktivnosti i programe osposobljavanja kako bi se poboljšalo životne uvjete u zatvorima. Provedene su dodatne aktivnosti za olakšavanje socijalne reintegracije bivših zatvorenika. U području pravne i pravosudne potpore, potporom iz program PAJED II uspostavljena je nacionalna agencija i uredi za pružanje besplatne pravne i pravosudne pomoći najugroženijim skupinama stanovništva, uključujući ženama.

Što se zaštite žena i djece tiče, program potpore EU-a za razvoj nacionalnog statističkog sustava za promicanje dobrog upravljanja i praćenja smanjenja siromaštva (PASTAGEP), kojeg provodi UNICEF, zabilježio je značajne rezultate. Razina registracije novorođenčadi povećala se s 32 % u 2006. na 64 % danas.

U 2013. pokrenut je lokalni poziv za podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a, s ukupnim proračunom od 600 tisuća eura. U skladu sa strategijom za Sahel i prioritetima za ljudska prava koje je odabrala Delegacija EU-a, pozivom se planiraju financirati posebna djelovanja za poboljšanje zatvorskog sustava i uvjeta u zatvorima te doprinijeti pravu na obrazovanje i slobodi izražavanja.

Nigerija

Kršenja ljudskih prava u Nigeriji ostala su razlog za ozbiljnu zabrinutost u 2013. Prioriteti EU-a za ljudska prava uključuju reformu pravosuđa i sigurnosnog sustava, s osobitim naglaskom na borbu protiv mučenja i zlostavljanja, izvansudskih smaknuća i nekažnjavanja, nasilja nad ženama i djecom i smrtne kazne.

Boko Haram i druge terorističke skupine pojačali su svoje organizirano nasilje u sjeveroistočnim dijelovima zemlje i organizirali brojne napade i neviđene okrutnosti. EU je u nekoliko izjava osudio nasilje, zatražio da se odmah zaustave svi teroristički napadi, izrazio svoju punu solidarnost sa žrtvama i izrazio najveću moguću podršku građanima Nigerije i vlastima u njihovim naporima da u zemlji uspostave mir i vladavina prava. EU je istovremeno pozivao snage sigurnosti da odmah zaustave kršenja ljudskih prava te je inzistirao da se takvi događaji istraže, da se institucijama za ljudska prava omogući nesmetan pristup mjestima pritvora te da se podignu optužnice i nadoknadi šteta.

Na ta se pitanja ukazivalo tijekom dijaloga o ljudskim pravima s vlastima Nigerije održanom u ožujku 2013. i na sastanku visokih dužnosnika i ministarskom dijalogu, od kojih su oba održana u Bruxellesu u svibnju. Nije bilo moguće pronaći zajedničko stajalište po pitanju diskriminacije na temelju seksualne

orijentacije. Na kršenja ljudskih prava u okviru operacija borbe protiv terorizma na sjeveroistoku zemlje ponovno se ukazalo u lokalnom dijalogu o miru i sigurnosti, koji je održan po prvi puta, i to također u ožujku, te na sastanku Političkog i sigurnosnog odbora EU-a i savjetnika za nacionalnu sigurnost Nigerije u studenome. Savjetodavni sastanak s civilnim društvom (i agencijama UN-a) održan je ususret dijalogu o ljudskim pravima, a mišljenje organizacija civilnog društva tražilo se oko dnevnog reda i glavnih elemenata o kojima se treba raspraviti s vlastima.

Lokalnim dijalogom o migraciji i razvoju rješavalo se pitanja poput trgovine ljudima i zaštite ljudskih prava migranata. Povodom Dana ljudskih prava, 10. prosinca, šef Delegacije EU-a u Nigeriji sudjelovao je na javnom događanju kojeg je organiziralo nacionalno vijeće za ljudska prava i održao govor nigerijskim ministrima i drugim uglednicima.

Tijekom 2013. izdano je nekoliko izjava: o zakonu kojim se kriminaliziraju istospolni brakovi i veze (lipanj), o smaknućima izvršenjem smrtne kazne (lipanj), o terorističkom pokolju školaraca (srpanj), o nepoštovanju obveza MKS-a kada je sudanskom predsjedniku, protiv kojeg je podignuta optužnica MKS-a, dozvoljen ulazak na nigerijski teritorij kako bi prisustvovao konferenciji u organizaciji AU-a (srpanj) te o terorističkom napadu na studente i djecu (rujan). Po pitanju smaknuća i obveza u vezi s MKS-om odgovarajućim nigerijskim vlastima neslužbeno i službeno izražena je zabrinutost.

Nigerija je predložena kao tema hitne rasprave plenarne sjednice Europskog parlamenta u srpnju te je izdana rezolucija Europskog parlamenta o stanju ljudskih prava u zemlji.

U svom drugom Univerzalnom periodičnom pregledu, održanom 22. listopada u Ženevi, Nigerija je prihvatila 175 od 219 preporuka, što uključuje preporuke povezane s mučenjem i izvensudskim smaknuća od strane snaga sigurnosti. Iako je Nigerija odbacila 10 preporuka – od kojih su svih 10 povezane s diskriminacijom na temelju seksualne orijentacije, obećala je da će razmotriti njih 34 koje su povezane s moratorijem na smrtnu kaznu s ciljem njezinog potpunog ukidanja. EU će nastaviti sa svojim angažmanom u Nigeriji i pružanjem pomoći s ciljem davanja doprinosa poboljšanju stanja ljudskih prava u najkritičnijim područjima.

EU je nastavio podupirati nekoliko projekata u Nigeriji koji se bave pitanjima koja uključuju borbu protiv smrtne kazne, sprečavanje zlostavljanja žena, izvansudska smaknuća i sprečavanje mučenja. Europski fond za razvoj nastavio je davati doprinos aktualnoj reformi pravosudnog sektora u Nigeriji, podupiranju izbornog ciklusa za razdoblje 2012. – 2015. i promicanju angažmana žena u izgradnji mira i sigurnosti u sjevernoj Nigeriji.

Ruanda

Europska unija u 2013. osobito se usredotočila na upravljanje podupiranjem procesa Zajedničke procjene upravljanja (ZPU), promatranje izbora, koordinaciju diplomatskog promatranja izbora, upućivanje misije izbornih stručnjaka EU-a i podupiranje procesa reforme medija. EU je također nastavio svoj angažman u vezi s ljudskim pravima kombinacijom političkog zagovaranja, upotrebom dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua te održavanjem svoje potpore NVO-ima.

Proces zajedničke procjene upravljanja (kojim od siječnja 2011. supredsjeda Delegacija EU-a) putem kojeg vlada i razvojni partneri redovito procjenjuju napredak u političkom i gospodarskom upravljanju, primio je jaki poticaj EU-a koji je osigurao potporu za revidirani okvir nadzora sa snažnim pokazateljima. Sljedeća procjena trebala bi se provesti u 2014., zajedno s forumom o upravljanju na visokoj razini.

Izborni zakon ažuriran je uzimajući u obzir neke preporuke prethodnih misija EU-a za promatranje izbora.

Klauzula o prestanku stupila je u potpunosti na snagu 30. lipnja 2013., čime je učinkovito okončan izbjeglički status svih osoba koje su izbjegle iz Ruande između 1959. i 1998. U 2011. otprilike 100 000 izbjeglica iz Ruande živjelo je u 40 zemalja koje su im pružile azil od kojih 65 000 žive u Središnjoj Africi i regiji Velikih jezera. Po pitanju izbjeglica, Delegacija EU-a organizirala je zajedničke posjete izbjegličkim kampovima i kampu bivših boraca iz pokreta M23.

U sklopu okvira političkog dijaloga (članak 8. Sporazuma iz Cotonoua) i dijaloga o ljudskim pravima, EU je s ruandskim vlastima razmijenio mišljenja o političkim i pravnim pitanjima te o pitanjima ljudskih prava. Raspravljalo se o krizi u istočnom DRK-u, pravosudnom sustavu, izborima i slučajevima u vezi s ljudskim pravima.

Delegacija EU-a je putem EIDHR-a prednost dala određenim temama u skladu s Univerzalnim periodičnim pregledom, a posebice pitanjima kao što su jačanje medija, radnička prava, prava djece, pomirenje ili potpora ranjivim skupinama, zemljišna pitanja i borba protiv korupcije. Na primjer, Delegacija je pomogla u financiranju studije o radnim uvjetima i plaćama radnika na plantaži čaja što je naposljetku dovelo do potpisivanja kolektivnog ugovora koji obuhvaća te radnike.

Vlada je u lipnju 2013. pokrenula Strategiju za gospodarski razvoj i siromaštvo za razdoblje 2013. – 2017. (EDPRS II) koja je usmjerena na odgovorno upravljanje kao prioritetno područje intervencije. Ta je strategija temelj za aktivnosti svih donatora angažiranih u Ruandi, uključujući i EU koji će u potpunosti podržati strategiju. EU je pokrenuo pet projekata koje provode nevladine i međunarodne organizacije, a cilj im je promicanje ljudskih prava, jačanje pristupa pravosuđu i praćenje izvršavanja pravde.

Sveti Toma i Prinsipe

Glavni prioriteti EU-a uključuju ratifikaciju ključnih sporazuma o ljudskim pravima, mjere za potporu pravosudnom sustavu, ukidanje zlostavljanja od strane policijskih snaga, poticanje napora za borbu protiv korupcije i osvještavanje o potrebi borbe protiv diskriminacije.

Iako Sveti Toma i Prinsipe nisu još ratificirali sve međunarodne konvencije (uključujući Rimski statut o Međunarodnom kaznenom sudu), ljudska prava općenito se dobro poštuju. Problemi se sastoje uglavnom od nedostataka u pogledu socijalne zaštite, raširenog siromaštva i slabih institucijskih kapaciteta u zemlji. Na zadnjem sastanku političkog dijaloga (9. srpnja 2013.) EU je izrazio zabrinutost u vezi s odgađanjem lokalnih izbora predviđenih za 2013. godinu na 2014 godinu.

Uslijed toga, djelovanje EU-a usredotočilo se na jačanje razvojne suradnje i suradnje s nedržavnim akterima. Ta zemlja također ostvaruje korist iz tematskog programa za *nedržavne aktere i lokalne vlasti u razvoju* ukupne vrijednosti 3,6 milijuna eura za 2012. i 2013.

Senegal

Kroz politički dijalog na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua i suradnju EU-a sa Senegalom, EU i njegove države članice usredotočili su se u 2013. na prioritete kao što su prava žena i djece, borba protiv nekažnjavanja i nediskriminacija na temelju seksualne orijentacije. Senegal je u listopadu 2013. prošao svoj drugi Univerzalni periodični pregled (UPR). Države članice EU-a poticale su senegalske vlasti da poduzmu mjere za učinkovitu eliminaciju prisilnog rada djece, uključujući prisilno prosjačenje, za nastavak napora u pogledu jamčenja rodne ravnopravnosti, rješavanje nasilja u obitelji, seksualnog zlostavljanja, silovanja i prisilnih brakova, za osiguranje poštovanja LGBTI prava i za dekriminalizaciju homoseksualnosti koja je prema senegalskom pravu i dalje kažnjiva.

Općenito govoreći, EU je, uz priznavanje postojećeg pravnog okvira koji osigurava jamstva za zaštitu djece, žena i manjina, nastavio naglašavati važnost konkretnih provedbenih mjera koje često kaskaju. EU i njegove države članice organizirali su nekoliko aktivnosti kojima se promiču rasprava i istraživanje te se osigurava platforma za različite organizacije za ljudska prava, civilno društvo i vladine dužnosnike. Organizirani su okrugli stolovi o religijskom ekstremizmu, pravima djece i LGBTI pravima. To je omogućilo EU-u da senzibilizira senegalske dionike u pogledu pristupa EU-a tim pitanjima i da identificira potrebe za djelovanje.

EU je u sklopu Instrumenta za stabilnost osigurao bespovratna sredstva za potporu senegalskih vlasti u vezi s organizacijom suđenja Hissèneu Habréu osuđenom za zločin protiv čovječnosti i za potporu normalizaciji situacije u regiji Casamance.

Na Dan ljudskih prava 10. prosinca, voditelji misija EU-a zajedno sa učenicima srednjih škola posjetili su utočište za djecu gdje se obrazuju bivša djeca s ulice te se nakon navršениh 16 godina obrazuju kao profesionalni obrtnici. U prosincu 2013. pokrenut je sustav prevođenja financiran od strane EU-a koji senegalskim zastupnicima u parlamentu (od kojih su 43 % žene) omogućuje da svoj posao obavljaju na svakom od 6 lokalnih jezika.

EU je u okviru Europskog fonda za razvoj nastavio pružati potporu senegalskom pravosudnom sektoru u iznosu od 7,9 milijuna eura te se posebice usmjerio na poboljšanje pristupa pravosuđu i borbu protiv nekažnjavanja. U 2013. nastavljen je i program EU-a za izgradnju kapaciteta za nevladine aktere u sklopu 10. EDF-a u iznosu od 6,5 milijuna eura; program se usmjerio na jačanje političkog, ekonomskog i socijalnog upravljanja na nacionalnim i lokalnim razinama i na smanjivanje siromaštva. EU i njezine države članice financirale su u 2013. oko 25 komplementarnih programa usmjerenih na žene u ruralnim područjima, rod i obrazovanje, borbu protiv sakaćenja ženskih spolnih organa, širenje informacija i podizanje razine svijesti o pravima djece, suzbijanje mučenja, promicanje prava osoba s invaliditetom i druga pitanja u vezi s ljudskim pravima.

Sejšeli

Ciljevi politike EU-a u 2013. bili su usmjereni na proces izborne reforme (osobito u pogledu unaprjeđenja slobode okupljanja i slobode medija). Nacionalni plan djelovanja za ljudska prava razvijen u partnerstvu s Commonwealthom i programom EU-a *za izgradnju kapaciteta upravljanja* odobrili su dionici u lipnju 2013., ali ga još nije odobrila vlada. Mala bespovratna sredstva ukupnog iznosa 282 000 eura donirana su državnim i nedržavnim akterima kako bi se pozabavili pitanjima ljudskih prava na Sejšelima u sklopu programa EU-a *za izgradnju kapaciteta upravljanja* koji je okončan u listopadu 2013.

Sejšeli su ratificirali Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta u vezi s prodajom djece, dječjom prostitucijom i dječjom pornografijom. Sejšeli su u rujnu 2013. također ratificirali Konvenciju UN-a o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji. Sejšeli su u listopadu 2013. podnijeli izvješće Odboru za ukidanje diskriminacije žena (CEDAW).

Sijera Leone

Od kraja građanskog rata postignut je značajan napredak, ali još uvijek su prisutni znatni izazovi u pogledu ljudskih prava i njihova kršenja. Ciljevi EU-a u vezi s ljudskim pravima uključuju ukidanje smrtne kazne, rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena, provedbu zakonodavstva protiv rada i iskorištavanja djece, smanjenje siromaštva i lakši pristup pravosuđu, zdravstvu i obrazovanju. Kontinuiranu pažnju također su zahtijevala prava osoba na koje utječu industrije iznajmljivanja zemljišta i ekstraktivne industrije velikog opsega. EU je vladi Sjere Leone ukazivao na pitanja u vezi s međunarodnim ljudskim pravima u kontekstu njezina članstva u Vijeću za ljudska prava te je nastavio podupirati projekte usmjerene na promicanje temeljnih prava u toj državi.

Ljudska prava, u kombinaciji s posebnim mjerama za podupiranje rodne ravnopravnosti i obrazovanja kao važnog doprinosa smanjenju siromaštva dio su nacionalnog plana za blagostanje (2013. – 2018.) koji je u srpnju 2013. pokrenula vlada uz potporu EU-a. EU također podupire proces preispitivanja ustava s ciljem usklađivanja ustava s međunarodnim obvezama zemlje u pogledu ljudskih prava sa zakonom o slobodi informiranja donesenom u listopadu kako bi se zajamčio pristup informacijama od strane državnih tijela.

Projekti financirani od strane EU-a većinom su bili usmjereni na prava osoba s invaliditetom (izgradnja kapaciteta i mentalno zdravlje), rod (npr. osnaživanje i borba protiv rodno uvjetovanog nasilja, uključujući sakaćenje genitalija žena) i prava djece (rad djece). EU je također pružio potporu jačanju pristupa pravosuđu, uključujući osposobljavanje za osobe koje se bave pravom, te za promicanje slobode informiranja i boljih zdravstvenih usluga, uključujući poboljšanje reproduktivnog i seksualnog zdravlja. Potporu je primila i Komisija za ljudska prava Sjere Leone. Konkretnije, EU je podržao provedbu projekta „Nacionalni Razgovor o ljudskim pravima, upravljanju i demokraciji” u Sjere Leone. Cilj projekta integrirati je u politiku određena pitanja u vezi s ljudskim pravima u Sjere Leone kroz osnaživanje i jačanje medija i civilnog društva te zemlje.

EU je poslao pozive na podnošenje prijedloga za projekte u području ljudskih prava ukupnog iznosa 5,7 milijuna eura. Odabrani projekti trebali bi doprinijeti provedbi preporuka Komisije za istinu i pomirenje što je jedan od glavnih ciljeva EU-a u pogledu njegovih aktivnosti u vezi s ljudskim pravima u Sjere Leone te istovremeno pomoći u postizanju razvojnih ciljeva i izgradnji kapaciteta lokalnih vlasti.

Somalija

Tijekom 2013. u Somaliji se nastavilo se kršenje ljudskih prava u velikom opsegu, uključujući proizvoljna ubojstva, progone, ubojstva i raseljavanje. Mnoga od tih kršenja prava bila su povezana s aktualnim sukobom koalicije snaga koje podržava savezna vlada Somalije i pobunjenika iz skupine Al Shabab. U Somaliji je i dalje raseljeno stotine tisuća osoba, a u susjednim zemljama nalazi se oko milijun somalijskih izbjeglica. EU je snažno podupirao napore nove vlade u pogledu izgradnje institucionalnih struktura i zakonodavstva osjetljivih na ljudska prava promicanjem uključenja ljudskih prava kao međusektorskog pitanja u razne referentne strateške dokumente koje sastavlja nova vlada. Pitanja ljudskih prava i rodne ravnopravnosti prisutna su u prioritetima utvrđenim u Sporazumu o novom dogovoru, podržanom od strane međunarodne zajednice na konferenciji EU-a i Somalije u Bruxellesu 16. rujna 2013. čiji je cilj ponovna izgradnja institucija Somalije i njezinih društvenih struktura do 2016.

Kako bi se unaprijedilo stanje ljudskih prava u Somaliji, program „Vladavina prava i sigurnost” (ROLS) financiran od strane EU-a uključio je potporu izradi strategija za politiku i pravosuđe osjetljive na ljudska prava. Kao ključni donator programa ROLS UNDP-a (54 milijuna eura u sklopu 10. EDF-a), EU je naglasio da su načela građanskog nadzora, adekvatne provjere, osposobljavanja novih zaposlenika u pogledu ljudskih prava i rješavanje nekažnjavanja predstavljala ključni temelj za sav razvoj u sigurnosnom sektoru. U svim razgovorima sa somalijskim vlastima EU je kontinuirano ukazivao da se one trebaju pozabaviti kršenjem ljudskih prava te seksualnim i rodno uvjetovanim nasiljem počinjenim od strane sigurnosnih snaga te postupati s dužnom pažnjom prilikom istraživanja takvih slučajeva. EU je također podupirao programe kojima je osigurana zaštita, pravna pomoć i psihosocijalna potpora žrtvama seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja. Nadalje, EU je financirao djelovanja kojima je promicano političko sudjelovanje žena, obrazovanje, pristup pravosuđu, ekonomsko osnaživanje, sigurnost hrane, poduzetništvo i pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju. U raspravama s vlastima i predstavnicima civilnog društva često se otvaralo pitanje rodne ravnopravnosti i prava žena.

Druge velike zabrinutosti za EU bili su stanje slobode izražavanja i sigurnost novinara i zaposlenika u medijima. EU je brzo reagirao na pojedinačne slučajeve u vezi s ljudskim pravima koji su uključivali novinare davanjem izjava, kontaktiranjem jedinica pravne pomoći u slučajevima pritvora ili pozivanjem vlasti da istraže okolnosti. EU je također povezoao svoje prioritete u vezi s ljudskim pravima s pozivom na podnošenje prijedloga EIDHR-a i nedržavnih aktera i lokalnih vlasti preko kojeg je financirano nekoliko projekata usmjerenih na podupiranje slobode izričaja, uključujući osiguravanje osposobljavanja iz područja sigurnosti i osiguranja za novinare.

Ključne zabrinutosti za EU bile su i prava djece u oružanim sukobima i sprečavanje rada djece. Kroz svoje programe za zaštitu djece EU je podupirao zaštitu i socijalnu integraciju djece pogođene oružanim sukobima pružanjem psihosocijalne potpore u kombinaciji s obrazovanjem i mogućnostima za strukovno osposobljavanje. EU je također financirao projekt u Somalilandu koji podupire potrebe djece s invaliditetom ili posebnim potrebama tako što im pruža psihosocijalnu pomoć i podupire njihovo obrazovanje.

U Mogadishu je početkom 2013. pokrenut program financiran od strane EU-a koji provode branitelji ljudskih prava iz istočne Afrike i Roga Afrike, a putem kojeg se potpora usmjerava na branitelje ljudskih prava, uključujući zagovornike ljudskih prava, ugrožene novinare i u nekim slučajevima žrtve progona ili seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja. Druga velika pitanja u vezi s ljudskim pravima koja je EU često otvarao u kontaktu sa somalijskim vlastima uključivala su proizvoljna uhićenja i uskraćivanje poštene istrage ili suđenja, potrebu da se stavi moratorij na smrtnu kaznu, prisilni rad i zlostavljanje i diskriminacija klanskih i vjerskih manjina. EU je putem programa ROLS podupirao i pristup pravosuđu za najugroženije skupine.

EU je u 2013. djelovao kao tajništvo Radne skupne za ljudska prava i kao supredsjednik novoosnovane Radne skupine za rodna pitanja koje predstavljaju ključne mehanizme kojima se donatorima omogućuje praćenje stanja ljudskih prava u Somaliji i održavanje konstruktivnih dijaloga o ljudskim pravima i rodu s relevantnim somalijskim tijelima i civilnim društvom. EU i radne skupine u nekoliko su navrata izdali priopćenja za medije ili slali pisma relevantnim tijelima kao odgovor na slučajeve u vezi sa seksualnim i rodno uvjetovanim nasiljem, odgovornosti oružanih snaga i slobodom izražavanja. Radna skupina za ljudska prava također je provodila misije u Mogadishuu te se u listopadu i studenom sastala sa saveznim vlastima i akterima civilnog društva.

Južna Afrika

Na šestom sastanku na vrhu EU-a i Južne Afrike održanom u Pretoriji u srpnju 2013. vođe EU-a i Južne Afrike potvrdili su svoju predanost kontinuiranom održavanju bliskih i ranih savjetovanja u području ljudskih prava na relevantnim forumima i o širokom rasponu pitanja, uključujući diskriminaciju, rodnu ravnopravnost, prava djece i privatna vojna poduzeća. Na sastanku na vrhu pozdravljeno je održavanje prvog foruma za strukturirani dijalog o ljudskim pravima EU-a i Južne Afrike u Pretoriji 27. svibnja 2013. kojim je supredsjedao posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis. Iako je formaliziran tek 2013., taj dijalog se nastavlja na redovita detaljna savjetovanja koja se održavaju od 2009. i na savjetovanja s organizacijama civilnog društva angažiranim u zaštiti ljudskih prava u Europi i Južnoj Africi.

Na prvom sastanku o ljudskim pravima u svibnju, EU i Južna Afrika razgovarali su o pitanjima od zajedničkog interesa, uključujući suradnju na multilateralnim forumima te o regionalnim i domaćim pitanjima. Naglasak je bio na rasizmu u kontekstu Durbanske deklaracije i programa djelovanja, milenijskih razvojnih ciljeva i planu razvoja nakon 2015., LGBTI pravima te poslovanju i ljudskim pravima. Neke od tih tema odabrane su kao teme za dodatnu suradnju. Od ključnih tema razgovaralo se i o Međunarodnom kaznenom sudu, smrtnoj kazni i trilateralnoj suradnji. Pitanje rezolucija za pojedinu zemlju na razini UN-a također je bilo predmet detaljne rasprave. Rasprave su obuhvatile općenito stanje ljudskih prava u Europi i Južnoj Africi, uz naglasak na rad policije i ljudska prava, nasilje nad ženama te migracije, izbjeglice i azil što su izazovi s kojima se danas suočavaju i EU i Južna Afrika. PPEU Lambrinidis se tijekom svog posjeta osim supredsjedanja dijalogom o ljudskim pravima u velikoj mjeri povezoao s NVO-ima i organizacijama civilnog društva te se također sastao s relevantnim ministrima i predsjednikom Komisije za ljudska prava Južne Afrike.

Tijekom godine, EU je nastavio pratiti kretanja i aktivno surađivati s Južnom Afrikom u području ljudskih prava uz naglasak na radnička prava, slobodu udruživanja i okupljanja, slobodu izražavanja, prava imigranata i ksenofobiju. U tom pogledu blisko je pratio kretanja i debatu u vezi donošenjem Zakona o zaštiti državnih informacija te Zakona o tradicionalnim vlastima u Južnoj Africi.

Europski parlament, prvenstveno putem svog „Izaslanstva za odnose s Južnom Afrikom” nastavio je posebnu pažnju posvećivati radu Istražnog povjerenstva Marikane nakon rezolucije EP-a iz 2012. donesene nakon tragedije u rudniku u Marikani.

Razvojna suradnja EU-a nastavila je podupirati ljudska prava, uglavnom kroz pripremu daljnjeg postupanja u svrhu podrške vodećem programu „Pristup pravosuđu i promicanje ustavnih prava” te putem naglaska koji je stavljen na socioekonomska prava i na civilno društvo u smislu rada kojeg podupire EIDHR.

Južni Sudan

U trećoj godini svoje nezavisnosti, Južni Sudan još uvijek se suočava sa značajnim izazovima u svojim nastojanjima za izgradnju države i nacije. Pokušaji nacionalnog pomirenja bili su uglavnom neuspješni i dodatno potkopani sukobom koji je izbio 15. prosinca te koji je doveo do etnički motiviranih ubojstava. Južni Sudan suočava se s ozbiljnim izazovima u pogledu promicanja i zaštite ljudskih prava. Postoji velik broj slučajeva zastrašivanja, zlostavljanja od strane nepoznatih počinitelja i proizvoljnog pritvora pri čemu sigurnosne snage imaju grub pristup. Nacionalni proces preispitivanja ustava odvija se sporo, a sloboda izražavanja i medija bila je u nekoliko navrata ograničavana. U ozračju izrazitog siromaštva i nerazvijenosti, ekonomska i socijalna prava se i dalje uglavnom zanemaruju posebice što se tiče prava na hranu, zdravstvo i pristup čistoj i sigurnoj vodi i sanitarnim uslugama te obrazovanja i primjerenog stanovanja.

EU je s civilnim društvom Južnog Sudana održavao redovit kontakt i organizirao *ad hoc* tematske okrugle stolove za sve zainteresirane stranke. Kontinuirana potpora pružana je lobiranju organizacija civilnog društva za sveobuhvatnu Povelju o pravima u sklopu nacionalnog preispitivanja ustava te je dodala prijeko potrebni zamah tom procesu.

Delegacija EU-a dala je u dva navrata, u svibnju i u listopadu 2013., lokalne izjave o okončanju sukoba u državi Jonglei. EU je pozvao sve stranke da rade na postizanju trajnog političkog rješenja u Jongleiu te je pozvao vladu da putem transparentnog pravosudnog procesa pozove na odgovornost sve pojedince koji su počinili zlostavljanja, uključujući članove sigurnosnih snaga.

U kontaktima s vlastima, Delegacija EU-a ponovno je izrazila čvrsto protivljenje EU-a smrtnoj kazni pod bilo kojim okolnostima, bez obzira na počinjen zločin. Slično tome, Delegacija EU-a je u studenom, zajedno s ključnim zainteresiranim dionicima, izrazila pred predsjednikom nacionalne zakonodavne skupštine zabrinutost u vezi s određenim klauzulama u prijedlogu zakona o nevladinim organizacijama za koje smatra da su prerestriktivne. Nadalje, EU je dao doprinos jačanju prevencije, aktivnostima u pogledu zaštite i odgovora na rodno uvjetovano nasilje na razini zajednice podizanjem razine svijesti u zajednici i jačanjem lokalnih pravnih kapaciteta u sedam saveznih država.

EU je zajedno s ključnim međunarodnim partnerima surađivao u naporima za stvaranjem novog partnerstva s vladom putem Sporazuma o novom dogovoru temeljenom na uzajamnoj odgovornosti i poduprtom preuzetim obavezama u pogledu uključivijeg upravljanja, učinkovitijeg i pravičnijeg upravljanja i raspodjele prirodnih resursa te veće transparentnosti. EU je nastavio svoj angažman u jačanju kapaciteta pravosudnog sustava putem programa Vladavina prava. Osobiti naglasak stavljen je i na jačanje institucijskih i administrativnih kapaciteta zaposlenika nacionalne zakonodavne skupštine i zastupnika u parlamentu.

EU je u 2013. objavio prvi poziv na podnošenje prijedloga za tematske programe EIDHR-a i nedržavnih aktera i lokalnih vlasti te time osigurao poticaj osnaživanjem uloge civilnog društva u promicanju ljudskih prava i demokratskoj reformi, a istovremeno je podupiranjem inicijativa civilnog društva gradio pravednije, otvorenije i demokratskije društvo.

Sudan

U Sudanu su tijekom 2013. nastavljena ozbiljna kršenja ljudskih prava koja su bez kažnjavanja činili državni i nedržavni akteri i pobunjeničke snage. Kršenja ljudskih prava uključivala su masovno raseljavanje civila i napade na civile u regijama Darfura, Južnog Kordofana i Plavog Nila, pretjeranu i smrtonosnu silu upotrijebljenu protiv osoba koje su pokušavale ostvariti svoje pravo na slobodu izražavanja, mučenje i zlostavljanje od strane sigurnosnih snaga, ograničavanje medija, civilnog društva i vjerskih manjina te široko rasprostranjeno nasilje nad ženama i djecom. Ubijeno je više pripadnika mirovnih snaga UN-a.

EU je u Sudanu tijekom 2013. dao velik broj javnih izjava o pitanjima u vezi s ljudskim pravima. Izjave su obuhvatile, između ostalog, pitanje zatvaranja organizacija civilnog društva, 10. godišnjicu sukoba u Darfuru, posjete predsjednika Bashira državama potpisnicama Rimskog statuta i nasilno gušenje prosvjeda u rujnu. EU je također pozvao na integraciju ljudskih prava u aktualni proces preispitivanja ustava i jačanje Nacionalne komisije za ljudska prava. U bilateralnim kontaktima sa sudanskim tijelima redovito se ukazivalo na kršenja ljudskih prava. Predstavници EU-a sudjelovali su u koordinaciji s državama članicama EU-a u praćenju suđenja novinarima, braniteljima ljudskih prava i aktivisticama u Kartumu.

Na odnose EU-a sa Sudanom i dalje utječe nalog za uhićenje Međunarodnog kaznenog suda za predsjednika Bashira i odluka Sudana da ne ratificira revidirani Sporazum iz Cotonoua.

Financiranje razvoja kako bi se zadovoljile potrebe najranjivijeg stanovništva u područjima pogođenim sukobima još uvijek se odvija putem preraspodjele sredstava i posebnog dodjeljivanja koje se temelji na Odluci Vijeća iz 2010. (ukupno 93 milijuna eura za projekte u sektorima obrazovanja, zdravstva i poljoprivrede u Darfuru, Istočnom i Južnom Sudanu). Nadalje, financiranje povezano s ljudskim pravima

usmjeravalo se putem EIDHR-a (0,8 milijuna eura u 2013.), programa *nedržavni akteri i lokalne vlasti u razvoju* (2,5 milijuna eura), tematskog programa za sigurnost hrane (10 milijuna eura), Instrumenta za stabilnost i humanitarnu pomoć. Ključna područja potpore projektima uključivala su promicanje poticajnog okruženja i izgradnje kapaciteta za nevladine organizacije, civilno društvo i branitelje ljudskih prava te promicanje prava žena djeca te prava marginaliziranih skupina.

Svazi

EU je u 2013. je koristio nekoliko instrumenata za podupiranje i konsolidaciju demokracije te za promicanje ljudskih prava i vladavine prava u Svaziju. Na temelju članka 8. političkog dijaloga, EU je zatražio od vlade poštovanje obaveze koju je preuzela u pogledu promicanja demokratskih načela i legalizacije političkih stranaka. Ista poruka prenesena je kralju na ceremoniji akreditacije nedavno imenovanog veleposlanika.²⁷

EU je također koristio svoje programe suradnje za podupiranje demokracije i ljudskih prava u Svaziju. Osim što je utrošio 5,5 milijuna eura (2007. – 2011.) kako bi omogućio siročadi i ugroženoj djeci pohađanje škole, EU je u okviru EIDHR-a dodijelio tri donacije ukupnog iznosa 900 000 eura za promicanje demokratskog društva, povećanje sudjelovanja i zastupljenosti žena u društvu i poboljšanje kvalitete života djece u Svaziju.

²⁷ U listopadu 2013. bivša „regionalizirana delegacija” EU-a unaprijeđena je u punopravnu Delegaciju EU-a kako se mogla učinkovitije angažirati na političkoj razini.

Tanzanija

Tanzanija je zadržala relativno stabilno stanje u pogledu ljudskih prava. Međutim, u obično kohezivnom društvu Tanzanije tijekom 2013. povećale su se napetosti među religijama što je dovelo do nasilnih incidenata. U lokalnoj izjavi EU je osudio svo nasilje temeljeno na religiji, pozvao je tanzanijske vlasti na zaštitu slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja za sve te je naglasio potrebu za otvorenim međureligijskim dijalogom. EU i njegove države članice stavili su veći prioritet na slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja na popisu prioriteta u području ljudskih prava za Tanzaniju, a tim pitanjem se bavio i Europski parlament.

Iz mnogih dijelova zemlje primljeni su navodi o kršenjima ljudskih prava od strane državnih dužnosnika i agencija te o policijskom nasilju. Izgleda da su masovno nasilje i nasilje povezano s vraćanjem te drugi oblici izvansudskih smaknuća u 2013. odnijeli živote stotina Tanzanijaca, a u većini slučajeva počinitelji nisu izvedeni pred lice pravde. EU je nastavio pozivati na očuvanje i učinkovito izvršavanje vladavine prava.

Rodno uvjetovano nasilje široko je rasprostranjeno. EU je podupirao projekte za borbu protiv nasilja nad ženama usmjerene na jačanje socijalnih i ekonomskih prava žena u Tanzaniji. Tanzanija prepoznaje da se suočava s izazovom u pogledu prava djece, uključujući rad djece, a koji su ključna prioritetna područja djelovanja EU-a. Osim što se pobrinuo da su prava djece stalno na dnevnom redu relevantnih političkih dijaloga, EU je također proveo nekoliko projekata za rješavanje problema rada djece u Tanzaniji uz suradnju s lokalnim i međunarodnim organizacijama ljudskih prava, lokalnim vlastima, zajednicama, školama i roditeljima.

EU je dao lokalnu izjavu kao odgovor na obustavu novina, pozivajući na čuvanje slobode izražavanja i zaštite prava na informaciju. Prilikom obilježavanja Svjetskog dana protiv smrtne kazne 10. listopada, voditelji misija EU-a susreli su se predstavnicima vlade, civilnog društva i medija te posjetili najveći zatvor u zemlji kako bi razgovarali o ukidanju smrtne kazne.

EU je potaknuo sve stranke zemljišnog spora u području Loliondo da traže mirno rješenje putem pravilnog postupka savjetovanja uz poštovanje vladavine prava i ljudskih prava. EU je pozvao na pravilno i pravično postupanje s nezakonitim migrantima i na zaštitu njihovih ljudskih i humanitarnih prava u svim okolnostima. Na inicijativu EU-a vlada je pozvala Međunarodnu organizaciju za migracije da pomogne s registracijom nezakonitih migranata uz financijsku pomoć EU-a.

Tijekom 2013., EU i njegove države članice financirali su programe koji su obuhvaćali široki spektar prioritetnih područja u vezi s ljudskim pravima i vladavinom prava. To je uključivalo financijsku potporu za organizacije civilnog društva koje pružaju pravnu obranu i zagovaranje u kopненоj Tanzaniji i u Zanzibaru, programe potpore pravnoj reformi i razvoj kapaciteta medija. Što se tiče ugroženih skupina, potpora EU-a bila je usmjerena uglavnom prema djeci i ženama, ali i prema nomadskim skupinama i autohtonim narodima, osobama s invaliditetom i LGBTI zajednici. Provedeno je i podizanje razine svijesti javnosti o nekoliko tema, uključujući zaštitu osoba s albinizmom, odgovornom policijskom postupanju i društvenoj odgovornosti.

Togo

Glavni prioriteti EU-a odražavali su glavne izazove i nedostatke u području ljudskih prava te su uključivali: reformu pravosuđa i zatvora usmjerenu na borbu protiv nekažnjavanja i proizvoljnog pritvora te poboljšanje postupanja sa zatvorenicima; eliminaciju mučenja i neljudskog postupanja, eliminaciju nasilja za vrijeme izbora i promicanje slobode govora te jačanje civilnog društva uključujući zaštitu branitelja ljudskih prava i pomirenje.

EU je bio u velikoj mjeri uključen u dug i težak proces posredovanja koji je doveo do općih izbora 25. srpnja. Općenito se smatra da rezultati, unatoč kritikama dijela opozicije i nekim nedostacima pošteno odražavaju glasovanje. Nova vlada (od rujna 2013.) sad uključuje ministra za ljudska prava službeno nadležnog za provedbu preporuka Komisije za istinu, pravdu i pomirenje.

Tijekom zadnjeg sastanka političkog dijaloga Toga i EU-a održanog 26. studenoga 2013. raspravljalo se o potrebi za ponovnim pokretanjem reforme pravosudnog sektora i sektora sigurnosti u Togu zbog ograničenih rezultata prvog programa za modernizaciju pravosuđa. Priprema programa potpore koji obuhvaća taj sektor u sklopu 11. EDF-a (2014. – 2020.) pokrenuta je paralelno s tehničkom potporom za pripremu nove politike pravosudnog sektora.

Togo je u srpnju 2010. ratificirao Fakultativni protokol Konvenciji protiv mučenja (OPCAT). Projektom „Atlas mučenja” EU je podržao izradu zakonodavstva za uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma protiv mučenja.

Projekti EU-a u vezi s ljudskim pravima pomogli su u financiranju promatranja izbora od strane civilnog društva (1 milijun eura) što je uključivalo promatranje cijelog izbornog procesa, uključujući popisa birača ususret općim izborima održanima u srpnju 2013. U sektoru pravosuđa/zatvora, projekt „Atlas mučenja” također je omogućio osnivanje pet „klubova” za pravnu obranu u zatvorima istovremeno jačajući kapacitete organizacija za ljudska prava. Europska unija nastavila je pružati financijsku pomoć procesu pomirenja i to u iznosu od 6 milijuna eura za aktivnosti usmjerene širenju i podizanju razine svijesti o rezultatima rada Komisije za istinu, pravdu i pomirenje na institucionalnoj razini i na razini civilnog društva.

Uganda

Tijekom 2013. zabrinutost je i dalje izazivalo pitanje slobode izražavanja i okupljanja zbog kontinuiranih ograničenja nametnutih prosvjedima, uključujući slučajeve nasilja sigurnosnih snaga te prijavljenog uznemiravanja organizacija civilnog društva i medija koji rade u politički osjetljivim područjima. EU i njegove države članice nastavili su politički dijalog o tim pitanjima na najvišoj političkoj razini (s predsjednikom, ministrima, parlamentom i predstavnicima uprave policije).

Parlament Ugande donio je u 2013. kontroverzni Zakon o upravljanju javnim redom. Prijedlog zakona uvelike je poboljššan u parlamentu, ali ključne zabrinutosti ostaju zbog nedostatka ključnih definicija i uključenja nekih suviše širokih definicija. Postoje zabrinutosti o razni predanosti provedbi preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda iz 2011.

Parlament Ugande donio je 20. prosinca Zakon protiv homoseksualnosti kojim se zabranjuju svi oblici homoseksualnog ponašanja uključujući dodirivanje druge osobe s homoseksualnom namjerom uz kaznu doživotnog zatvora. Taj zakon također nameće kaznenu odgovornost osobama koje dopuštaju da se homoseksualni čini odvijaju u prostoru u njihovu vlasništvu i osobama koje „promiču” homoseksualnost. Visoka predstavnica izrazila je žaljenje radi donošenja tog zakona budući da se protivi načelu nediskriminacije utvrđenom u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima i Afričkoj povelji o ljudskim pravima i pravima naroda te je pozvala vlasti Ugande da zadrže ozračje tolerancije za sve manjine.

Postoje brojni i dobro dokumentirani slučajevi u kojima se političare opozicije i članove organizacija civilnog društva zlostavljalo i proizvoljno uhićivalo. Nadalje, zabilježeni su slučajevi u kojima su medijske organizacije bile prisiljene odbiti intervju s političarima opozicije. Dvije medijske tvrtke bile su zatvorene na više tjedana pod okolnostima koje su izazvale veliki protest civilnog društva i razvojnih partnera. EU je zadržao blizak dijalog sa svim strankama, ukazujući na zabrinutosti i radeći na smirivanju napetosti. Općenito govoreći, stanje u pogledu građanskih i političkih ljudskih prava, zemljišnih prava, upravljanja naftom, odgovornosti, prava žena i LGBTI prava i dalje je zabrinjavajuće.

EU je u 2013. podupirao organizacije civilnog društva koje rade na ljudskim pravima i upravljanju te planira nastaviti s tom potporom. Tijekom 2013. prostor rada za organizacije civilnog društva nastavio se smanjivati, osobito za one koje rade u politički osjetljivim područjima i koje se bave pitanjima odgovornosti.

Delegacija EU-a dosljedno je ukazivala na pitanje predstojećeg zakona o izornoj reformi u svim mogućim prilikama. U svibnju 2013. Delegacija je izdala lokalni poziv na podnošenje prijedloga za promicanje ljudskih prava u Ugandi, uz posebni naglasak na izgradnju povjerenja i jačanje pouzdanosti i transparentnosti izbornog procesa.

EU predsjedava lokalnom Skupinom branitelja ljudskih prava te je aktivan član radne skupine razvojnih partnera za demokraciju i ljudska prava. U svibnju 2013. druga nagrada EU-a za branitelje ljudskih prava dodijeljena je g. Geoffereyju Wokulira Ssebagala, koordinatoru programa i osnivačkom članu Mreže za ljudska prava za novinare u Ugandi (HRNJ – Uganda).

Zambija

Ljudska prava važno su područje u dijalogu EU-a sa Zambijom. Budući da je nedostatak kapaciteta za Zambiju jedan od glavnih izazova u ostvarenju ljudskih prava u Zambiji, ključna stavka u tom smislu je smanjenje siromaštva. Ciljevi EU-a u pogledu ljudskih prava obuhvaćaju pitanja u vezi sa smrtnom kaznom, zatvorskim uvjetima, nediskriminacijom građana na temelju seksualne orijentacije, hvatanjem u koštac s rodno uvjetovanim nasiljem i slobodom izražavanja. EU i države članice EU-a dosljedno su ukazivali na te prioritete u dijalogu s vladom, opozicijom i predstavnicima civilnog društva.

Delegacija EU-a posjetila je zatvore u Chomi, Mumbwi i Lusaki te je putem programa „Pristup pravosuđu” podržala inicijativu u deset pokrajina kojom se provode inspekcije policijskih i zatvorskih ćelija. EU je također osigurao potporu Forumu pravosuđe za djecu u provođenju inspekcija u zatvorima. EU je sudjelovao u bliskom dijalogu s braniteljima ljudskih prava. Delegacija EU-a održala je sastanke na kojima se razgovaralo o slobodi udruživanja i zakonu o nevladinim organizacijama. EU je izdao zajedničko priopćenje za medije povodom Svjetskog dana protiv smrtne kazne.

Projekti pomoći EU-a u vezi s ljudskim pravima u 2013. uključivali su zaštitu djece migranata od trgovine ljudima i iskorištavanja, sigurnost hrane i potporu ishrani, jačanje pristupa pravosuđu, podupiranje medija za zagovaranje i osnaživanje i promicanje reproduktivnog zdravlja te prevencija HIV/AIDS-a. Ukupni iznos dodijeljen tim projektima koji ne obuhvaća samo 2013. godinu već i cijela vremenska razdoblja projekata, iznosio je otprilike 10 000 000 eura. EU je u 2013. također nastavio podupirati projekte usmjerene na konsolidaciju demokratskih procesa i institucija, posebice programe „Potpora izbornom ciklusu” i „Pristup pravosuđu”. EU i države članice EU-a također su podupirali velik broj aktera i inicijativa koji se bave promicanjem ljudskih prava, dobrog upravljanja i civilnog društva. Tri donacije iz EIDHR-a dodijeljene su za podupiranje prava ugroženih skupina u društvu.

Zimbabve

EU je pozdravio općenito miran način na koji su u 2013. provedeni predsjednički i parlamentarni izbori. Međutim, EU je također izrazio ozbiljnu zabrinutost zbog značajnih nedostataka utvrđenih u izbornom postupku i nedostatka transparentnosti koje su utvrdili SADC, AU te domaće promatračke misije, što je dovelo u pitanje vjerodostojnost izbora.

U 2013. došlo je do značajnog napretka u pogledu mjera ograničavanja EU-a protiv Zimbabvea. EU je u veljači obustavio zabranu putovanja za šest dodatnih članova vlade Zimbabvea te je s popisa mjera ograničavanja uklonio 21 osobu i jedan subjekt. U ožujku, nakon održavanja mirnog i vjerodostojnog referenduma o ustavu, EU je obustavio preostale mjere ograničavanja EU-a (protiv 81 osobe i 8 subjekata), a u rujnu je s popisa mjera ograničavanja uklonio poduzeće Zimbabwe Mining Development Company. Te promjene i nastavak režima ciljanih mjera EU-a održavaju postignuti napredak, ali i izazove koji preostaju.

EU ostaje čvrsto na čelu promicanja ljudskih prava u Zimbabveu i to putem redovitih rasprava i novih informacija u sklopu foruma EU-a te potpore regionalnim promatračkim misijama AU-a i SADC-a. Delegacija EU-a je tijekom 2013. ojačala svoj angažman i dijalog s Komisijom za ljudska prava. Osobita pažnja posvećena je pripremi za izbore, braniteljima ljudskih prava i mandatu Komisije za provođenje i promicanje zaštite ljudskih prava. Cijela donacija od 1,2 milijuna eura za 2013. iz EIDHR-a bila je usmjerena aktivnostima s naglaskom na promatranje izbora, Komisiji za ljudska prava i zaštiti prava migranata i interno raseljenih osoba poboljšanjem kapaciteta lokalnih i središnjih vladinih tijela za upravljanje migracijama.

VI. Bliski istok i Arapski poluotok

Bahrein

EU je nastavio blisko pratiti zbivanja u Bahreinu te je prema potrebi putem raznih kanala izrazio zabrinutost u vezi sa stanjem ljudskih prava u državi. Osim niza javnih izjava, VP/PP bila je u izravnom kontaktu sa svojim kolegama i političkim akterima u Bahreinu. Iz EU-a je upućeno više posjeta Bahreinu na različitim razinama; u travnju je Bahrein posjetio Europski parlament, u lipnju su to učinili VP/PP Catherine Asthon i posebni predstavnik EU-a za ljudska prava (EUPP) Stavros Lambrinidis, a u ožujku i prosincu glavni direktor za Bliski istok i južno susjedstvo, Hugues Mingarelli.

Tijekom svog posjeta u lipnju, PPEU intenzivno je surađivao s ministrima, voditeljima političkih stranaka, članovima parlamenta, nevladinim organizacijama i nacionalnim tijelima za ljudska prava. Raspravljali su o potpori EU-a provedbi preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda i Bahreinskog neovisnog istražnog povjerenstva te su utvrdili potencijalna daljnja postupanja. EUPP također je posjetio zatvor Jaw gdje je razgovarao s dvoje zatvorenika koji su navodno osuđeni u kontekstu svojih političkih aktivnosti. EUPP javno je pozvao na oslobađanje političkih zatvorenika u skladu sa sličnim pozivom VP/PP-a na margini ministarskog sastanka Vijeća za suradnju u Zaljevu u Manami nekoliko dana kasnije.

EU je pozvao sve strane da konstruktivno surađuju u procesu istinskog nacionalnog pomirenja i dijaloga, bez preduvjeta i na miran način. EU je pozdravio inicijative koje je poduzela vlada Bahreina, uključujući uspostavu Dijaloga za nacionalni konsenzus i provedbu preporuka izvješća Bahreinskog neovisnog istražnog povjerenstva što je urodilo određenim pozitivnim rezultatima, kao što su službena uspostava policijskog ombudsmana za Ministarstvo unutarnjih poslova i Povjerenstva za prava zatvorenika i pritvorenika. Međutim, još nisu postignuti potrebni uvjeti za pravo i trajno pomirenje. EU je u 2013. pozvao na obnavljanje mjera za odgovor na preostale izazove u zemlji te je pružio konkretnu potporu tom procesu putem projekta za razmjenu stručnog znanja u suradnji s Nacionalnom institucijom za ljudska prava, Uredom policijskog ombudsmana, Ministarstvom unutarnjih poslova, Ministarstvom pravosuđa i Uredom državnog odvjetnika Potpora EU-a nastaviti će se i u 2014., putem slične pomoći za oba doma parlamenta i za odvjetnike. Diplomati država članica EU-a također su nazočili sudskim ročištima koja su uključivala političke aktiviste i aktiviste iz područja ljudskih prava.

Iran

Nakon dugog razdoblja kontinuiranog pogoršanja stanja ljudskih prava u Iranu, izbor novog predsjednika i nove vlade sredinom 2013. ulili su novu nadu u nadolazeće poboljšanje. U rujnu, nedugo prije sastanka Opće skupštine UN-a u New Yorku, oslobođen je značajan broj političkih zatvorenika, uključujući Nasrin Soutoude, poznatu odvjetnicu i aktivisticu za ljudska prava te dobitnicu nagrade Sakharov Europskog parlamenta za slobodu mišljenja u 2012. Od tada nije bilo značajnijih oslobađanja zatvorenika.

Do prosinca nije došlo do primjetnog napretka u stanju ljudskih prava u Iranu, a međunarodna zajednica još uvijek čeka da nova vlada provede obveze u pogledu ljudskih prava koje je preuzela tijekom izborne kampanje. Kao i u 2012. predmet velike zabrinutosti bio je velik broj pogubljenja u Iranu. Do kraja 2013. najavljeno je preko 400 pogubljenja, što predstavlja više od 100 pogubljenja više nego u 2012., kada su pogubljene 292 osobe. Smatra se da bi stvarni broj pogubljenja 2012. i 2013. mogao biti i veći, budući da ne najavljaju sva pogubljenja. Većina pogubljenja u 2013. provedena je za kaznena djela u vezi s drogama. Nekoliko pogubljenja bilo je usmjereno na manjinske skupine.

EU je reagirao javnim izjavama, pozivajući vladu na poštovanje međunarodnih pravnih obveza o ljudskim pravima koje je preuzela, na poštovanje minimalnih međunarodnih standarda za upotrebu smrtne kazne, na obustavu svih predstojećih pogubljenja i na uspostavu moratorija na smrtnu kaznu.

S obzirom na težinu stanja ljudskih prava u Iranu, EU je na popis osoba i organizacija odgovornih za ozbiljna kršenja ljudskih prava u Iranu dodao devet osoba i jednu organizaciju. Na popisu je trenutačno 87 Iranaca kojima je zamrznuta imovina te imaju zabranu putovanja u EU i unutar njega, a popisu je i organizacija kojoj je zamrznuta imovina. Također postoji embargo na opremu za nadzor i presretanje komunikacija i na drugu opremu koja se može koristiti za unutarnju represiju.

Kanada je 19. studenoga Trećem odboru UN-a predstavila rezoluciju o stanju ljudskih prava u Iranu. Rezolucija je usvojena s 83 glasova za, 36 protiv i 62 suzdržana (u 2012. glasovanje u Trećem odboru bilo je 88-31-68 te 86-32-65 u Općoj skupštini). Nedavna rezolucija je sažetija i veći naglasak stavlja na „poziv na djelovanje” za poboljšanje situacije te se nastavlja na obveze koje je preuzeo novi iranski predsjednik. Države članice EU-a zajednički su, kao i prethodnih godina, sponzorirale rezoluciju te su prihvaćeni njihovi prijedlozi da se ažurira i pojednostavi. Rad EU-a na podizanju razine svijesti o tom tekstu u glavnim gradovima i New Yorku nastavio je igrati glavnu ulogu u objašnjavanju razloga za rezoluciju i njenih revizija.

Tijekom 2013. EU je nastavio surađivati s iranskim civilnim društvom u Iranu i u egzilu na podupiranju zaštite i promicanja ljudskih prava u Iranu.

Irak

Iako su demokratske institucije uspostavljene, stanje ljudskih prava još uvijek predstavlja zabrinutost. Kontinuirani teroristički napadi imali su negativni učinak na ljudska prava, a u 2013. svjedočili smo značajnom porastu ubojstava (do njih 1 000 mjesečno). Europski parlament donio je 10. listopada rezoluciju kojom osuđuje terorističke napade i sektaško nasilje u Iraku te poziva iračku vladu i sve političke čelnike da poduzmu nužne mjere kako bi pružili sigurnost i zaštitu svim ljudima u Iraku, a posebno članovima ranjivih manjina. Europski parlament također je pozvao vladu da osigura da sigurnosne snage poštuju vladavinu prava i međunarodne standarde.

Okvir suradnje EU-a i Iraka je Sporazum o partnerstvu i suradnji u kojem su ključni elementi poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i vladavina prava. U sklopu tog okvira službeni dijalog o ljudskim pravima odvija se u posebnom pododboru koji se prvi puta sastao u studenome u Bagdadu.

Što se tiče institucionalnog okvira Iraka za zaštitu ljudskih prava, EU podupire Nezavisnu visoku komisiju za ljudska prava (IHCHR) i Odbor za ljudska prava u Vijeću predstavnika preko programa za razvoj kapaciteta vrijednosti 7,5 milijuna eura. Taj projekt također podupire provedbu iračkog nacionalnog plana djelovanja za ljudska prava. Plan obuhvaća velik broj preporuka koje je Irak prihvatio tijekom Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava iz 2010., a od toga je djelomično ili potpuno provedeno otprilike dvije trećine preporuka. Irak se sada priprema za sljedeći Univerzalni periodični pregled u 2014.

EU je iračkim i međunarodnim nevladinim organizacijama osigurao bespovratna sredstva u iznosu od 6,6 milijuna eura za podupiranje aktivnosti podizanja razine svijesti, zaštite branitelja ljudskih prava, unaprjeđenje prava ugroženih skupina, slobodu izražavanja i promicanje neovisnosti medija. EU je također osigurao bespovratna sredstva iračkim nevladinim organizacijama ukupnog iznosa 3,5 milijuna eura za projekte poticanja suradnje civilnog društva i vlade.

EU je nastavio poticati Irak da uvede moratorij na smrtnu kaznu, da primijeni minimalne standarde za njezinu upotrebu i da smanji broj kaznenih djela za koje se može izreći ta kazna. EU je stupio u kontakt s iračkim vlastima, uključujući izjavama VP/PP-a i Delegacije EU-a u Bagdadu. Na žalost, u 2013. je u Iraku porasla upotreba smrtno kazne te je izvršeno 177 pogubljenja, u usporedbi sa 129 u 2012. U iračkoj regiji Kurdistan i dalje se primjenjuje neslužbeni moratorij na upotrebu smrtno kazne. U novinama Zaman 22. travnja objavljen je članak koji su napisali voditelji misije EU-a u Bagdadu, a kojem se poziva na okončanje pogubljenjâ u Iraku.

EU je tražio jamstva da će se sva izvješća o napadima na manjine istraživati te da će se poduzimati koraci kako bi se ojačala sigurnost manjinskih zajednica. EU je otvarao pitanje manjina u kontaktima s vlastima te se redovito sastajao s predstavnicima civilnog društva i manjinskih skupina.

EU je poticao reformu kaznenog zakona da bi se iz njega uklonio pojam „časti” kao olakotne okolnosti u slučajevima ubojstava te je promicao pristupanje Iraka Fakultativnom protokolu *Konvenciji o ukidanju svih oblika diskriminacije žena*. Također je poticao iračke vlasti da ne daje homofobne izjave i da prate i istražuju napade na članove LGBT zajednice.

EU je pozvao vlasti da ne upravljaju neslužbenim ili tajnim objektima za pritvor te da u potpunosti istraže sve slučajeve prijavljenog zlostavljanja u pritvoru te je poticao pristupanje Iraka Fakultativnom protokolu Konvenciji protiv mučenja. Misija EU-a za vladavinu prava u Iraku (EUJUST LEX) i dalje je pomagala iračkom kaznenopravnom sustavu osiguravanjem osposobljavanja i mentorstva za 1 590 dužnosnika u policiji, pravosudnim i zatvorskim službama. Mandat EUJUST LEX-a završio je 31. prosinca, a EU je pokrenula novi program u vrijednosti od 8,5 milijuna eura koji će se nastaviti na rad misije od 2014.

EU je pozdravio održavanje regionalnih izbora i podržao napore Neovisnog visokog izbornog povjerenstva (IHEC) na ispunjavanju svojih odgovornosti. Za potrebe lokalnih izbora u travnju raspoređena je misija izbornih stručnjaka EU-a. Delegacija EU-a koordinirala je aktivnosti nadzora anketa koje su na dan izbora provodile diplomatske misije u Bagdadu.

Kuvajt

Glavna pitanja koje je EU otvorio s kuvajtskim vlastima uključuju stanje Biduna (stanovnici bez državljanstva), smrtnu kaznu, slobodu izražavanja i stanje stranih radnika i radnika u domaćinstvu.

VP/PP dala je u travnju izjavu u kojoj je izrazila duboko žaljenje u vezi s nastavkom pogubljenja u Kuvajtu nakon prekida od šest godina te je potaknula kuvajtske vlasti da ponovno uspostave *de facto* moratorij.

EU je podržao prvu konferenciju o Bidunima u Kuvajtu u travnju te je bio prisutan na njoj. Također je aktivno poticao Kuvajt da nastavi poboljšavati stanje radnika u domaćinstvu. Delegacija EU-a u Rijadu koja je nadležna za Kuvajt nastavila je suradnju sa Društvom za socijalni rad u Kuvajtu, nevladinoj organizaciji koja je odigrala ključnu ulogu u poboljšanju uvjeta radnika u domaćinstvu uključujući i zakonodavnom reformom. (Društvo za socijalni rad u Kuvajtu primilo je 2012. nagradu Chaillot Delegacije EU-a)

Oman

EU je zabrinut u vezi s nekoliko sudskih predmeta pokrenutih protiv osoba koje su protestirale u vezi s društvenim medijima ili su izrazile mišljenje u vezi s njima, međutim također uzima u obzir da je u većini slučajeva donesena odluka o pomilovanju. Drugi predmet zabrinutosti za EU je diskriminacija protiv iseljeničkih radnika u primjeni zakona o radu i u praksi te njihov opći status i situacija. EU je surađivao s omanskim vlastima u vezi sa stanjem stranih radnika i u vezi s trgovinom ljudima.

Katar

EU i njegove države članice bili su osobito usmjereni na slobodu izražavanja i na razvoj neovisnih medija; napore u vezi s jačanjem civilnog društva putem liberalnijeg zakonodavstva u vezi sa slobodom udruživanja i inicijativa civilnog društva, potporu braniteljima ljudskih prava, prava žena i poboljšanje radnih i životnih uvjeta radnika migranata.

Svjetska pozornost bila je usmjerena na uvjete radnika migranata u Kataru, praćenje izvješća o neisplaćenim plaćama, nedostatke u područjima zdravstva i sigurnosti, neadekvatno stanovanje i beskrupulozne agente za zapošljavanje u zemljama porijekla radnika.

EU je u vezi s tim pitanjem održao sastanke s katarskim vlastima na različitim razinama vlade te s predsjednikom Nacionalnog odbora za ljudska prava u Kataru te je ponudio svoje stručno znanje i pomoć osobito u područjima radnog prava te zdravstva i sigurnosti.

Europski parlament donio je u studenome rezoluciju o stanju radnika migranata u Kataru u kojoj je pozvao na primjenu radnih normi na sve radnike, donošenje zakonodavstva za radnike u domaćinstvu, ukidanje sustava „sponzorstva”, otvaranje dodatnih skloništa za migrante i ratifikaciju relevantnih međunarodnih instrumenata. EU ostaje aktivno angažiran u vezi s tim pitanjem.

Saudijska Arabija

EU konzistentno surađuje sa saudijskim vlastima u obliku tekućeg dijaloga o ljudskim pravima u kraljevstvu, istovremeno priznavajući i potičući tekuće reformne mjere. Područja od značaja uključuju sustav muškog skrbništva i prava žena, smrtnu kaznu, reformu sudstva, slobodu izražavanja, vjersku toleranciju, diskriminaciju te prava stranih radnika.

Delegacija EU-a u Rijadu u suradnji s veleposlanstvima država članica EU-a dodijelila je 2013. nagradu Chaillot za promicanje ljudskih prava u regiji Vijeća za suradnju u Zaljevu Zakladi kralja Khalida, organizaciji koja je provela snažnu javnu kampanju protiv nasilja u obitelji i koja je odigrala ključnu ulogu u vladinom donošenju važnog zakona o sprečavanju zlostavljanja.

EU je također ojačao kontakte s organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava te je u kontaktu s relevantnim vlastima ukazivao na problematične slučajeve. Delegacija EU-a po prvi put je zatražila i dobila dopuštenje za prisustvovanje diplomata javnim suđenjima te je zajedno s veleposlanstvima država članica EU-a nastavio poticati saudijske vlasti da brzo donesu dugo iščekivani i prijeko potrebi zakon o nevladinim organizacijama.

EU je poticao vlasti da izmijene smrtnu kaznu za gđu Rizanu Nafeeq, građanku Šri Lanke koja je u doba počinjenja kaznenog djela vjerojatno bila maloljetna. EU je u javno reagirao na njeno pogubljenje u siječnju te je dao izjave u vezi s drugim pogubljenjima u vezi s kojima je smatrao da minimalni standardi UN-a nisu bili poštovani.

Države članice EU-a i Delegacija EU-a u Ženevi aktivno su sudjelovale na sjednici Univerzalnog periodičnog pregleda UN-a o Saudijskoj Arabiji.

U siječnju su članovi Europskog parlamenta održali dva značajna posjeta u vezi s ljudskim pravima, tijekom kojih su saudijski službenici i predstavnici civilnog društva sudjelovali u otvorenom i sveobuhvatnom dijalogu o stanju ljudskih prava.

Ujedinjeni Arapski Emirati

EU je nastavio detaljno pratiti stanje ljudskih prava u Ujedinjenim Arapskim Emiratima te je primio na znanje nedavne pozitivne korake poduzete u područjima prava radnika migranata, prava žena i rodne ravnopravnosti te u borbi protiv trgovine ljudima.

U odnosima EU-a i UAE-a ostvarena je prekretnica osnivanjem bilateralne tehničke radne skupine za ljudska prava. Prvi sastanak skupine održan je 14. studenoga u Bruxellesu, a teme sastanka obuhvatile su puni raspon predmeta zabrinutosti EU-a, uključujući smrtnu kaznu, radna prava migranata, vladavinu prava i upravljanje. EU je nastavio poticati vlasti UAE-a da osiguraju provođenje daljnjih postupaka u vezi s Univerzalnim periodičnim pregledom UN-a iz 2012.

Jemen

Glavna problematična pitanja u vezi s ljudskim pravima u Jemenu uključivala su smrtnu kaznu i situaciju žena s naglaskom na dječje brakove (Jemen je zadnji na ljestvici indeksa razlika među spolovima u svijetu).

EU se putem redovitih sastanaka s jemenskim vlastima aktivno bavio pitanjem smrtne kazne, posebice u vezi s maloljetnicima. EU je surađivao s UNICEF-om i Ministarstvom pravosuđa na jačanju institucionalnih kapaciteta u smjeru pravosudnog sustava za maloljetnike naklonjenog djeci te je u vezi s tim pitanjem aktivno surađivao s vlastima i na druge načine.

EU i UNICEF zajedničkim su naporima skrenuli pažnju jemenskih vlasti na pojedinačne slučajeve maloljetnika osuđenih na smrtnu kaznu. Kao rezultat toga bila su otkazana odgođena su ili otkazana pogubljenja u nekoliko slučajeva.

Našim programom suradnje podržan je također razvoj službenih matičnih knjiga u Jemenu. Olakšavanje dokazivanja dobi ključni je element u području maloljetničkog pravosuđa. Dobar sustav matičnih knjiga također je od ključne važnosti u mnogim drugim područjima pravilnog upravljanja i izgradnje institucija, uključujući izbore.

Kontinuirani dijalog s jemenskim vlastima održavan je na različitim razinama vezi sa svim pitanjima u vezi s ljudskim pravima, a posebice u vezi s pravima žena i djece, na razini države preko Delegacije EU-a i tijekom službenih sastanaka i dijaloga uključujući Odbor za zajedničku suradnju koji se nakon zadnjeg sastanka u 2010. sastao u svibnju 2013. Jemenskim vlastima i parlamentarcima upućivani su redoviti demarševi u vezi s ljudskim pravima. VP/PP dala je izjave o dječjim brakovima i pogubljenjima maloljetnika te opće izjave podrške nacionalnom dijalogu i procesu reformi.

U potporu EU-a u području reforme sektora građanske sigurnosti uključen je element ljudskih prava od ključne važnosti kojim se snažno zalaže da policijske metode slijede međunarodno dogovorenu praksu i pravila te da budu osmišljene tako da „služe stanovništvu”.

Nacionalni dijalog, pokrenut prijelaznim sporazumom Vijeća za suradnju u Zaljevu koji je u velikoj mjeri poduprla međunarodna zajednica bavi se pitanjima koja predstavljaju temelj za novi Jemen, tj. pitanjima novog ustava i izbora. Pitanja ljudskih prava izrazito su prisutna u potpori EU-a tom procesu.

Delegacija je pokrenula lokalni poziv na podnošenje prijedloga u sklopu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). Poziv na podnošenje prijedloga bio je usmjeren na jačanje vladavine prava u odnosu na zaštitu ugroženih skupina te na promicanje jednakopravnog državljanstva.

VII. Azija

Afganistan

Zbog kašnjenja u političkom procesu Afganistana gotovo da nije bilo napretka u pregovorima o Sporazumu o suradnji u vezi s partnerstvom i razvojem koji bi u velikoj mjeri trebao uključivati odredbe o ljudskim pravima. Međutim, u političkom dijalogu EU-a s afganskim vlastima zadržan je naglasak na potrebno poboljšanje i provedbu politike ljudskih prava. Ključna područja zabrinutosti i dalje su prava žena i djece, civilno društvo i zagovornici ljudskih prava, mučenje i zlostavljanje, sloboda izražavanja, sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja, smrtna kazna i pristup pravosuđu.

EU i dalje nastavlja podupirati jačanje međunarodnih, regionalnih i nacionalnih okvira za zaštitu i promicanje ljudskih prava u Afganistanu. EU ima vodeću ulogu u Tokijskom okviru uzajamne odgovornosti (TMAF), između ostalog radom na provedbi reformi u područjima kao što su upravljanje, vladavina prava i ljudska prava, uključujući prava žena. EU je pomogao osigurati da sastanak visokih službenika od 3. srpnja ima jaki naglasak na ljudska prava i rodna pitanja te je naglasio potrebu za održanjem napretka s obzirom na stanje ljudskih prava u Afganistanu.

Nastavio je naglašavati potrebu za pravosudnom reformom u svrhu bolje provedbe ustavnih mjera u vezi s pravima žena, uključujući Zakon o iskorjenjivanju nasilja nad ženama (EVAW) te unaprjeđivati pristup žena pravosuđu (jedan od rezultata koje treba ostvariti iz TMAF-a). Opetovano je pozivao vladu da imenuje, u skladu s ustavom, novog vrhovnog suca i članove vrhovnog suda kako bi zamijenili one kojima je mandat istekao.

U svom dijalogu s afganistanskom vladom EU je naglasio potrebu za demonstracijom političke predanosti i potpore afganistanskom Povjerenstvu za ljudska prava (AIHRC) te je naglasio važnost konstruktivnog pristupa vlade kako bi se AIHRC-u omogućilo da zadrži, ili da barem ponovno zadobije vrhunski status.

Osnovani su Nacionalni upravni odbor na razini zamjenika ministara i tehnička radna skupina (uz sudjelovanje EU-a) u svrhu promicanja provedbe rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a (RVSUN) br. 1325. o ženama, miru i sigurnosti.

EU je dao nekoliko javnih izjava kao odgovor na veća kršenja ljudskih prava te je u sklopu toga izrazio duboku zabrinutost nakon izvješća UNAMA-e²⁸ o pritvaranju povezanom sa sukobom (20 siječnja). EU je često izrazio zabrinutost u vezi s visokim brojem civilnih žrtava terorističkih napada, oružanih sukoba i osjetljive sigurnosne situacije. Visoka predstavnica/potpredsjednica dala je 12. lipnja izjavu u kojoj osuđuje bešćutno ciljanje civila tijekom napada na vrhovni

sud u Kabulu EU je također dao izjavu za medije u kojoj naglašava svoj čvrst načelni stav protiv smrtne kazne u Afganistanu. EU je dao još izjava povodom Međunarodnog dana žena (8. ožujka), savjetovanja o razvoju na visokoj razini (23. listopada) i Međunarodnog dana za iskorjenjivanje nasilja nad ženama (25. studenoga). EU je u nekoliko navrata naglasio važnost sudjelovanja žena u izborima.

EU je nastavio podupirati javna događanja koja promiču ljudska prava i prava žena. EU je 6. ožujka zajedno s Francuskom, Norveškom i Švicarskom podržao prvi Festival ženskog filma. 10. ožujka organizirao je izložbu slika povodom proslave Međunarodnog dana žena. Nadalje, nastavio je predsjedati radnom skupinom za ljudska prava EU+ na razini političkih savjetnika. Tijekom Tjedna ljudskih prava u prosincu, posebni predstavnik EU-a / šef Delegacije održao je završni govor te je dana izjava za medije.

²⁸ Misija Ujedinjenih naroda za pomoć Afganistanu.

EU je i dalje ključni donator u Afganistanu te se zalaže za ljudska prava putem raznih instrumenata i tematskih programa. Osim potpore u sklopu Instrumenta za razvojnu suradnju (11 aktualnih projekata u okviru „nedržavnih aktera i lokalnih vlasti” i tri nova projekta u okviru „socijalne zaštite programa za potporu ženama”) putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i Instrumenta za stabilnost provedeni su inicijative civilnog društva i sedam projekata. To je uključivalo potporu aktivnostima nevladinih organizacija uključujući osvještavanje i zagovaranje u području ljudskih prava i prava žena, pravnu potporu braniteljima ljudskih prava i novinarima, potporu pravima osoba koje pripadaju manjinskim skupinama i izbjeglicama, savjetovanje i posredovanje u korist žena i djevojčica pogođenih obiteljskim nasiljem, izgradnju kapaciteta i aktivnosti osvještavanja za zaposlenike u pravosuđu i dionike iz zajednice, praćenje prava žena u tranziciji, *šure* žrtava te pružanje podrške organizacijama civilnog društva i lokalnim zajednicama na regionalnoj razini da provedu daljnje postupanje u vezi sa i Zakonom o iskorjenjivanju nasilja nad ženama i RVSUN-om br. 1325.

Policijska misija EU-a EUPOL Afganistan podupirala je Ministarstvo unutarnjih poslova u vezi s ljudskim pravima te pravima žena i djece. U sklopu misije proveden je niz događanja za osposobljavanje u vezi s nasiljem nad ženama i seksualnim nasiljem (u suradnji s Međunarodnom organizacijom za pravo razvoja (International Development Law Organisation) za policiju i tužitelje te je osmišljen tečaj za vodstvo žena u policiji. EUPOL je savjetnik Radnoj skupini za reformu kaznenog prava (CLRWG) koja trenutačno priprema afganistanskog kaznenog zakonika. Predmet zabrinutosti postalo je pitanje žena u policiji budući da se ispostavilo da redovito dolazi do seksualnog zlostavljanja policijskih službenica i napada na njih. Uz pomoć savjeta iz EUPOL-a i UNAMA-e Ministarstvo unutarnjih poslova priprema strategiju za žene u policiji (dovršit će se u 2014.) kako bi se poboljšalo stanje.

Napredak vlade u ključnom području reforme pravosudnog sustava još uvijek je spor, ali u lipnju je u okviru „klastera za upravljanje” napokon donesena nacionalni prioritet politike br. 5 (Pravda za sve). To je EU-u omogućilo da Svjetskoj banci doznači 20 milijuna eura, a u ljetu je započela provedba Projekta za osiguravanje usluga u području pravosuđa (JSDP).

ASEAN

Nakon što je u 2012. donesena Deklaracija ASEAN-a o ljudskim pravima, pojačan je rad glavnog tijela ASEAN-a za ljudska prava – Međuvladine komisije za ljudska prava (AICHR). Dijalog i suradnja EU-a i ASEAN-a u području ljudskih prava značajno je unaprijeđen na temelju plana djelovanja iz Bandar Seri Begawana za jačanje partnerstva između ASEAN-a i EU-a za 2013. – 2017.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis pozvan je na godišnjem sastanku Međuvladine komisije za ljudska prava (AICHR) u Jakarti u svibnju na službeni dijalog s Odborom stalnih predstavnika ASEAN-a i glavnim tijelom ASEAN-a za ljudska prava, AICHR-om. Tijekom posjeta, PPEU Lambrinidis naglasio je važnost zajedničkog rada na jačanju univerzalnog poštovanja ljudskih prava te se složio s članovima AICHR-a o potrebi za jačom suradnjom s civilnim društvom u regiji. Trenutačno se pregovara o širokom programu rada u području ljudskih prava EU-a za nadolazeće godine u okviru instrumenta regionalnog dijaloga EU-a i ASEAN-a (READI).

Članovi Komisije ASEAN-a o promicanju i zaštiti prava žena i djece (ACWC) posjetili su u veljači Bruxelles kako bi razmijenili iskustva u promicanju i zaštiti prava žena i djece u Europi i jugoistočnoj Aziji i kako bi istražili suradnju u područjima zajedničkog interesa.

Bangladeš

EU je nastavio rad u smjeru održivog ekonomskog i socijalnog razvoja Bangladeša u skladu sa Sporazumom o suradnji u kojem je ključan element poštovanje ljudskih prava i demokratskih načela.

U svom dijalogu s tijelima iz Bangladeša, EU je ukazivao na pitanja u vezi s, između ostalog, smrtnom kaznom, slobodom izražavanja, ulogom neovisnih nadzornih tijela, skladom u zajednici i pravima izbjeglica i manjina, provedbi mirovnog sporazuma iz Chittagong Hill Tractsa te pravima žena i djece. EU je sudjelovao u pripremama za Univerzalni periodični pregled (UPR) za Bangladeš te je prije pregleda u Ženevi u travnju s vlastima raspravljao o prioritetima u području ljudskih prava. S obzirom na svoju predanost podupiranju okruženja u kojem branitelji ljudskih prava mogu djelovati bez zlostavljanja ili sprečavanja, EU je održao nekoliko sastanaka s bangladeškim braniteljima ljudskih prava te je vlasima prenio svoju zabrinutost u vezi s pritvorom i pokretanjem sudskog procesa protiv g. Adilura Khana, tajnika bangladeške organizacije za praćenje stanja ljudskih prava.

Politička situacija u Bangladešu pogoršala se ususret općim izborima u siječnju 2014., što je dovelo do povećanja nasilja na ulicama. EU se u nekoliko navrata susreo s ključnim političkim vođama i opetovano naglašavao potrebu za dijalogom i mirovnim rješenjem političkih sukoba. Na temelju jake predanosti demokraciji u Bangladešu EU je osigurao potporu izgradnji kapaciteta izbornog povjerenstva Bangladeša te je objavio spremnost da rasporedi misiju za promatranje izbora pod uvjetom da se zadovolje politički i sigurnosni uvjeti. Istraživačka misija za izbore u rujnu je posjetila Bangladeš te održala sastanke s relevantnim tijelima i predstavnicima civilnog društva. Planirana misija za promatranje izbora otkazana je svega nekoliko tjedana prije izbora jer glavne političke snage u Bangladešu nisu mogle stvoriti potrebne uvjete za transparentne, uključive i vjerodostojne izbore.

Nakon tragičnog požara u tvornici odjeće u Ašuliji (studen 2012.) i urušavanju zgrade u kojoj se proizvodila odjeća u Savaru (travanj 2013.) EU je stavio osobiti naglasak na prava bangladeških radnika u industriju gotove odjeće u Bangladešu. Brzo je reagirao kako bi pomogao osobama pogođenim incidentima te je pružio medicinsku i nemedicinsku pomoć posredstvom Programa za bolji rad i standarde (BEST) te osiguravanjem posebnog osposobljavanja za žrtve u okviru Programa reforme tehničkog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (TVET). Također je na održivi način predvodio i podupirao inicijative za poboljšanje uvjeta rada bangladeških radnika. EU, ILO i bangladeška vlada potpisali su 8. srpnja u Ženevi Pakt za održivost koji sadrži dogovor u tri široka područja: poštovanje prava radnika (posebice slobode udruživanja i prava na kolektivno pregovaranje), strukturna cjelovitost zgrada i sigurnost i zaštite zdravlja na radu te odgovorno poslovno ponašanje svih dionika u sektoru industrije gotove odjeće, a paktu se pridružio još i SAD. EU je također blisko pratio provedbu pakta o održivosti u koordinaciji s ILO-om i bangladeškom vladom.

Javno je pokrenuto niz novih projekata EIDHR-a kojima se podupiru branitelji ljudskih prava i promiču ciljevi politike EU-a kao što je borba protiv mučenja i zaštita prava autohtonih naroda. Zagovaranje EU-a i njegovih partnera u provedbi dovelo je do velikih postignuća u politikama u području demokracije i ljudskih prava kao što je revizija Zakona o seoskom sudu čiji je cilj povećanje učinkovitosti pravosudnog sustava u ruralnim područjima te donošenje Zakona o djeci iz 2013. u kojem je dob punoljetnosti povećana na 18 godina u skladu s međunarodnim konvencijama.

Butan

Buran je u svibnju i srpnju uspješno proveo svoje druge parlamentarne izbore koji su doveli do nesporne promjene vlasti. EU je rasporedio misiju izbornih stručnjaka, a glasnogovornik VP/PP-a dao je 16. srpnja izjavu u kojoj je pozdravio sudjelovanje naroda u demokratskom procesu. Misija izbornih stručnjaka dala je preporuke za poboljšanje i pojednostavljivanje izbornog regulatornog okvira.

EU je u kontaktu s novom vladom nastavio otvarati pitanja u vezi s ljudskim pravima s posebnim naglaskom na izbjeglice u Istočnom Nepal. EU je također otvarao pitanja građanskih i političkih prava, borbe protiv diskriminacije i prava žena posebice putem lokalnog dijaloga, Dvogodišnjeg savjetovanja EU-a i Butana (Bruxelles, 29. studenoga) te posjeta izaslanstva Europskog parlamenta za odnose Južnom Azijom (listopad).

EU je nastavio podupirati proces demokratizacije u Butanu, uglavnom doprinosom sustavu godišnjih kapitalnih bespovratnih sredstava za jačanje fiskalne decentralizacije na razini okruga i ispod razine okruga u okviru Programa potpore lokalnoj vladi u vrijednosti od 2,8 milijuna dolara koji je okončan u travnju. S novom vladom i donatorima održane su rasprave o održavanju i pojačavanju potpore procesu decentralizacije i budućoj potpori EU-a civilnom društvu. EU je također nastavio podupirati projekt usmjeren na četiri odabrane zajednice čiji je cilj jačanje i čuvanje kulture i tradicija manjina u tri okruga Butana.

Bruneji

Tijekom 2013. nastavili su se pregovori za Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Bruneja.

Bruneji su 22. listopada donijeli novi Šerijatski kazneni zakonik koji će se primjenjivati uz postojeći pravni sustav. Objavljeno je da će se novi zakonik primjenjivati postepeno u tri faze, s time da je prva faza predviđena za travanj 2014., a konačna faza stupa na snagu 24 mjeseca nakon objave. Zakonik uključuje kazne kao što su kamenovanje do smrti za preljub i amputaciju šake za krađu. EU je aktivno prikupljao informacije o tome kako će se taj zakonik primjenjivati budući da su smjernice još uvijek u pripremi.

Države članice EU-a namjeravaju iskoristiti proces Univerzalnog periodičnog pregleda u Vijeću UN-a za ljudska prava kako bi dodatno istražili to pitanje, Sljedeći Univerzalni periodični pregled Bruneja predviđen je za svibanj 2014.

Mjanmar/Burma

2013. bila je ključna godina za odnos EU-a i Mjanmara/Burme budući da je započeto novo partnerstvo. Prepoznajući značajan napredak u demokratskoj tranziciji, gospodarskim i socijalnim reformama te nacionalnom pomirenju, EU je u travnju ukinuo mjere ograničavanja osim embarga na oružje.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis posjetio je Mjanmar/Burmu u svibnju, nedugo nakon što su ukinute sankcije EU-a. Cilj posjeta bio je ojačati pozitivne poruke proizašle iz ukidanja sankcija te staviti naglasak na tekuće zabrinutosti EU-a u vezi s ljudskim pravima, uključujući potrebu za hitnim rješavanjem nasilja i diskriminacije među zajednicama te istraživanje načina na koji se to može riješiti uz pomoć uzajamne suradnje. PPEU također je pokrenuo rasprave o potencijalnom budućem dijalogu o ljudskim pravima EU-a i Mjanmara/Burme, pozvao na brzo otvaranje ureda OHCHR-a²⁹ u Mjanmaru/Burmi uz odgovarajući mandat te je ponudio stručno znanje EU-a u ratificiranju ključnih međunarodnih instrumenta za ljudska prava.

²⁹ Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava.

EU je 22. srpnja donio sveobuhvatni okvir za svoju politiku o Mjanmaru/Burmi i njegovu potporu toj zemlji u kojoj su utvrđeni ciljevi i prioriteti do 2015. te definirana ključna područja angažmana, uključujući mir i demokraciju.

EU je u rujnu otvorio punopravnu Delegaciju u Yangonu kao znak širenja i važnosti bilateralnih odnosa. Predsjednik Thein Sein u ožujku je posjetio EU što predstavlja povijesni posjet. Predsjednik Van Rompuy i Predsjednik Barroso u zajedničkoj su izjavi naglasili, između ostalog, partnerstvo u promicanju ljudskih prava i vladavine prava. U listopadu, institucije EU-a izrazile su dobrodošlicu dobitnici Nobelove nagrade za mir Aung San Suu Kyi kojoj je osobno uručena nagrada Sakharov za slobodu mišljenja za 1990.

Pokretanje radne skupine EU-a i Mjanmara od 13. do 15. studenoga bio je najvidljiviji izraz bliskih odnosa koji se razvijaju između EU-a i Mjanmara/Burme. Radna skupina kojoj supredsjedava VP/PP Ashton uključivala je potpredsjednika Komisije Tajanija, povjerenike Piebalgsa i Ciolosa, PPEU-a Lambrinidisa, izaslanstvo Europskog parlamenta predvođeno potpredsjednicom Isabelle Durant i predstavnike oko 100 europskih poduzeća. U okviru otvorenja Radne skupine koje je privuklo oko 600 sudionika, u Yangonu su se također susreli Demokratski forum za civilno društvo, Forum za razvoj i Forum za poslovanje, a u Nay Pyi Tawu održan je međuparlamentarna sjednica, gospodarska sjednica i politička sjednica. Demokratski forum za civilno društvo uz istaknuto sudjelovanje VP/PP-a i Aung San Suu Kyi okupio je preko 60 sudionika iz cijelog spektra skupina civilnog društva u zemlji. Forum je EU-u omogućio da naglasi važnost koju polaže na suradnju s civilnim društvom i da sa širokim spektrom skupina civilnog društva razgovara o ključnim izazovima koji predstoje Mjanmaru/Burmi uključujući demokratsku tranziciju, ljudska prava i mir. Predstavnici civilnog društva također su sudjelovali u raspravama na forumima za razvoj i poslovanje te aktivno sudjelovali u političkoj sjednici Radne skupine. Prilikom zatvaranja događanja, VP/PP i njezin burmanski kolega najavili su sporazum za uspostavu dijaloga o ljudskim pravima EU-a i Mjanmara/Burme, a prvi će se održati u 2014. Još jedan važan ishod bio je potpisivanje Sporazuma o parlamentarnoj suradnji Europskog parlamenta i parlamenta Mjanmara/Burme.

EU je postizanje trajnog mira u Mjanmaru/Burmi prepoznao kao preduvjet za konsolidaciju demokracije, promicanje razvoja i zaštitu ljudskih prava. Visoka predstavnica izrazila je u siječnju duboku zabrinutost zbog sukoba u saveznoj državi Kachin i potaknula je sve strane na okončanje netrpeljivosti. Nasilje među zajednicama izbilo je ponovno u ožujku te se ovog puta proširilo na Meiktilu (regiju Mandalay), a daljnjih incidenata bilo je i u saveznoj državi Rakhine. EU je izrazio duboku zabrinutost u vezi sa situacijom i pozvao je vladu da provede neovisne istrage da preuzme aktivniju ulogu u sprečavanju nasilja među zajednicama i rješavanju korijenskih uzroka napetosti. EU je izrazio posebnu zabrinutost u vezi sa situacijom u Rohingyi. Nadalje, EU je snažno poticao inicijative za razvoj i promicanje religijske i etničke tolerancije. Europski parlament donio je 13. lipnja rezoluciju o stanju u Rohingyi.

Na sastanku Trećeg odbora Opće skupštine Ujedinjenih naroda EU je predložio rezoluciji o stanju ljudskih prava u Mjanmaru/Burmi koja je po drugi put zaredom usvojena konsenzusom. Vlada je blisko surađivala s EU-om u vezi s nacrtom rezolucije. Rezolucijom se pozdravljaju pozitivna kretanja i predanost vlade tekućem procesu demokratske tranzicije i reformi te izražava zabrinutost međunarodne zajednice u vezi s kršenjima ljudskih prava koja se ponavljaju, posebice u saveznim državama Rakhine i Kachin te poziva na ustavnu reformu kako bi se u 2015. omogućili vjerodostojni, uključivi i transparentni izbori. Visoka predstavnica ponovila je to u svojoj izjavi od 21. studenoga.

Na sastanku Vijeća za ljudska prava u siječnju EU je predložio rezoluciju o Mjanmaru/Burmi kojom bi se produžio mandat posebnog izvjestitelja.

Ured EU-a organizirao je u veljači uspješni seminar „Vladavina prava u Mjanmaru/Burmi: perspektive i izgledi” u suradnji s Uredom državnog odvjetnika Mjanmara/Burme. Vlada i Aung San Suu Kyi (u svojstvu predsjednice parlamentarnog odbora za vladavinu prava) zamolili su EU da pruži tehničku pomoć reformi mjanmarske/burmanske policije u područjima policije u zajednici i upravljanja masama ljudi s posebnim naglaskom na poštovanje ljudskih prava i najbolju međunarodnu praksu u policijskim poslovima. EU je u studenom pokrenuo projekt čiji je cilj promicanje odgovornosti policije angažiranjem civilnog društva i parlamenta te zaštita ljudskih prava i temeljnih ljudskih sloboda.

Delegacija EU-a održala je nekoliko sastanaka s odabranim zastupnicima u parlamentu iz više stranaka kako bi razgovarali o temeljnim slobodama, izbornim sustavima i drugim elementima demokracije. EU je nastavio zagovarati neposredno oslobađanje preostalih političkih zatvorenika. Nakon srpanjske izjave predsjednika Thein Seina u Londonu da će svi preostali zatvorenici biti oslobođeni do kraja godine u srpnju oslobođeno je 70 zatvorenika zbog savjesti, u listopadu 56, u studenome dodatnih 69 te 41 u prosincu. Međutim brojne osobe čiji je status osporen i dalje su u zatvoru.

Delegacija EU-a u 2013. odabrala je projekte u vrijednosti od 2 milijuna eura u sljedećim prioritetnim područjima: nediskriminacija, sudjelovanje OCD-a u procesu demokratske reforme te u području pripreme za izbore u 2015. Nadalje, izbornom povjerenstvu Unije za Mjanmar/Burmu EU je pružio ciljanu potporu u vezi s izborima te, putem ILO-a, potporu iskorjenjivanju prisilnog rada u Mjanmaru/Burmi.

EU je najveći donator mirovnim projektima i aktivan član Skupine za potporu mirovnim donatorima (PDSG) u Yangonu. Time se pruža potpora Centru za mir u Mjanmaru/Burmi te također nedržavnim akterima u područjima pogođenima sukobom s ciljem zaštite ljudskih prava, poboljšanja životnih uvjeta i poticanje pomirenja.

Kambodža

U sklopu praćenja stanja ljudskih prava u Kambodži EU je osobitu pažnju posvetio daljnjem postupanju nakon parlamentarnih izbora u srpnju. EU je na dan izbora sudjelovao u diplomatskom promatranju te dao izjave nakon izbora. Izbori su bili narušeni navodima o nepravilnostima, a opozicija je bojkotirala osnivanje nacionalne skupštine. Nakon izbora, u pokušaju izgradnje dijaloga i ponovne uspostave povjerenja među strankama, organizirani su sastanci s lokalnim vlastima i udruženjima. EU je nastavio poticati obje stranke da uspostave produktivan dijalog i rade zajedno u interesu svih Kambodžana.

EU je poticao kambodžansku vladu da ojača demokraciju, vladavinu prava i da uspostavi nacionalnu instituciju za ljudska prava u skladu s Pariškim načelima. EU je podupirao promicanje temeljnih sloboda kao što su sloboda izražavanja i pravo okupljanja. Posebnu pažnju posvetio je slobodi izražavanja u kontekstu izborne kampanje koja se smatrala slobodnom. Kontinuirani dijalog s vladom bio je posebice usmjeren na jednak pristup medijima za sve političke stranke. U lipnju je izdana lokalna izjava EU-a u kojoj je naglašena važnost Nacionalnog izbornog odbora u provedbi preporuka iz Misije EU-a za promatranje izbora iz 2008., uključujući potrebe za osiguravanjem ravnopravnog pristupa medijima. Nakon izbora VP/PP izrazila je žaljenje jer „vlasti nisu poduzele sve potrebne mjere za rješavanje nekih ključnih nedostataka kao što su mjere [...] kojima bi se osigurao ravnopravni pristup medijima.” Delegacija EU-a organizirala je događanje povodom Međunarodnog dana ljudskih prava 10. prosinca koje je bilo djelomično usmjereno na slobodu izražavanja.

EU je nastavio poticati pravosudnu reformu, a posebice pristup pravosuđu i unaprjeđenju vladavine prava. Prije izbora podržao je podnošenje tri prijedloga zakona Nacionalnoj skupštini usmjerenih na promicanje neovisnosti, nepristranosti, transparentnosti i učinkovitosti kambodžanskog pravosudnog sustava, oni se odnose na statut sudaca i odvjetnika, organizaciju i funkcioniranje sudova te na vrhovno sudsko vijeće. Nakon izbora vlada se obvezala da će na o tim prijedlozima zakona raspravljati na prvim sastancima novoosnovane Nacionalne skupštine.

EU je nastavio pružiti financijsku potporu međunarodnim i nacionalnim elementima u izvanrednim sudskim vijećima Suda Kambodže. Glasnogovornik VP/PP dao je u ožujku izjavu o odluci žalbenog suda da dopusti oslobađanje g. Mama Sonanda, voditelja Udruženja demokrata Kambodže i ravnatelja radio stanice Beehive Radio. EU je blisko pratio suđenja braniteljima ljudskih prava i pohadao suđenje gđi Yormi Bopha, aktivistici za zemljišna prava poznatoj po protivljenju gradnji oko jezera Boeung Kak u Phnom Penhu.

Zemljišna prava i dalje su bila središnja tema dijaloga EU-a i Kraljevske vlade Kambodže. Vlada je poduzela korake za rješavanje zemljišnih pitanja putem moratorija na koncesije za gospodarsko zemljište i ubrzavanjem podjele vlasništva nad zemljištem. EU je opetovano poticao vladu da poduzme potrebne mjere za rješavanje problema u vezi s prisvajanjem zemljišta i koncesijama za gospodarsko zemljište, te je naglašavao potrebu za učinkovitim mehanizmom za rješavanje sukoba. Delegacija EU-a pojačala je svoj doprinos sastancima razvojnih partnera u vezi sa zemljišnim pitanjima. Razgovore na visokoj razini iskoristila je kao priliku da izrazi zabrinutost zbog nedostatka transparentnosti i odgovornosti vlasti u odnosu na zemljišna pitanja budući da je to otežalo donošenje jasnog mišljenja o provedbi i učinku nove zemljišne politike. EU je podupirao napore civilnog društva na promicanju političke i financijske decentralizacije na podnacionalnoj razini kako bi se ojačalo dobro upravljanje na lokalnoj razini.

Delegacija EU-a osobitu pažnju posvetila je napretku u vezi s projektima koje provode partneri civilnog društva, posebice udruženja i nevladine organizacije. Tijekom godine sa većim skupinama redovito su održavani sastanci i radionice. Nakon provedenog poziva na podnošenje prijedloga 1,9 milijuna eura dodijeljeno je NVO-ima koji rade u prioritetnim područjima ljudskih prava. Tijekom godine održavani su redoviti kontakti s udruženjima, NVO-ima, vladom i veleposlanstvima.

U pogledu rodne ravnopravnosti EU surađivao rame uz rame s organizacijom Rod i razvoj za Kambodžu (GADC) te osigurao osposobljavanje za lokalne vlasti, NVO-e, civilno društvo i skupine mladih. Podržao je Strateški plan za rod od 2009. do 2013. (*Neary Rattanak III*) i njegovih pet ključnih točaka (gospodarsko osnaživanje, obrazovanje, zdravstvo, nasilje nad ženama te javno donošenje odluka i politika) u dijalogu s lokalnim vlastima i udruženjima. Jak naglasak stavljen je na važnost pristupa pravosuđu za sve te raznolikosti, osobito u politici. Veleposlanik EU-a naglasio je promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena u članku objavljenom na internetskoj stranici Delegacije u ožujku.

Kina

Tijekom sastanka na vrhu EU-a i Kine 21. studenoga donesen je Sveobuhvatan strateški plan za suradnju čime se obilježava deseta godišnjica bilateralnog strateškog partnerstva i čiji je cilj otvaranje novog poglavlja u odnosima EU-a i Kine u nadolazećim godinama. U planu je prepoznata potreba za produblјivanjem bilateralne i međunarodne suradnje u području ljudskih prava te za jačanjem dijaloga o ljudskim pravima konstruktivnim rasprava o zajednički dogovorenim ključnim prioritetnim područjima.

Kina je listopadu prošla svoj drugi Univerzalni periodični pregled (doduše u taj proces nije uključila civilno društvo) te je ponovno izabrana u Vijeće za ljudska prava s velikom podrškom članstva UN-a (176 glasova). Istodobno, cjelokupno stanje ljudskih prava i dalje je predmet zabrinutosti zbog represije branitelja ljudskih prava i jačeg nadzora nad nekim regijama. Još nije siguran učinak na stanje ljudskih prava nakon dolaska na vlast novog vodstva u ožujku, međutim u prvoj godini svjedočili smo jasnom zaoštavanju.

Dana 25. lipnja u Guiyangu (Guizhou) održan je 32. krug dijaloga EU-a i Kine o ljudskim pravima kojem je prethodio izlet koji je uključivao posjet etnoselu i kratke posjete kršćanskoj crkvi i projektu EU-a o okolišnom pravu. Unatoč simultanom prevođenju u sklopu dijaloga, tijekom sastanka u trajanju od osam sati moglo se raspravljati o samo dvije točke na dnevnom redu: „nedavna zbivanja u EU-u i Kini ” i „suradnja na međunarodnim forumima”. Rasprave su bile usmjerene uglavnom na različite aspekte reforme Zakona o kaznenom postupku i prava manjina, osobito Tibanaca. Na kineskoj strani bilo je predstavljeno sedam vladinih agencija, a nakon dijaloga izdano je priopćenje za medije. Dana 26. lipnja u nizu sastanaka tehničke prirode s resornim ministarstvima otvoreno je pitanje mogućnosti razvitka projekata zajedničke suradnje u, između ostaloga, registraciji NVO-a i sustavu peticija (ombudsman). Nije bilo moguće potvrditi datum za drugi krug dijaloga niti je bilo moguće dogovoriti se o datumu ili dnevnom redu za seminar EU-a i Kine o ljudskim pravima koji bi se trebao održati u drugoj polovici godine.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis posjetio je po prvi puta Kinu u rujnu, a posjet je uključivao pet dana u Qinghaiju i Autonomnoj regiji Tibet (TAR). Glavni ciljevi posjeta uključivali su otvaranje novog kanala za komunikaciju između EU-a i Kine posvećenom dubinskim raspravama o ljudskim pravima, ukazivanje na sve ključne zabrinutosti EU-a u području ljudskih prava s ciljem postizanja konkretnog napretka; utvrđivanje novih područja i načina angažmana i suradnje usmjerene na rezultate, uključujući dijalog o ljudskim pravima EU-a i Kine te suradnju s akterima civilnog društva na terenu i podupiranje tih aktera.

Kineska strana dopustila je nezabilježeni pristup i u područjima Tibeta i u Bejingu. Osim brojnih sastanaka sa stranačkim i vladinim dužnosnicima, uključujući sa zamjenikom ministra za vanjske poslove g. Li Baodongom, PPEU Lambrinidis predsjedao je prvim okrugli stolom EU-a i Kine o poslovanju i ljudskim pravima, obratio se Središnjoj školi partije i održao je predavanje na kineskom Sveučilištu za politiku i pravo. Osim službenog programa PPEU susreo se sa širokim presjekom civilnog društva u Bejingu te s poljoprivrednicima, redovnicima i studentima u TAR-u i Qinghaiju. Nakon izleta izdano je priopćenje za tisak u kojem su naglašene zabrinutosti EU-a u području ljudskih prava i potencijalna područja buduće suradnje.

Visoka predstavnica dala je 14. prosinca 2012. u kojoj je izrazila duboku tugu EU-a zbog sve većeg broja samospaljivanja Tibetanaca i zabrinutosti zbog ograničenja izražavanja Tibetanskog identiteta. Dana 2. ožujka objavljena je izjava o smrtnoj kazni. U izjavi od 28. kolovoza izražena je zabrinutost zbog uhićenja dr. Xua Zhiyonga i nedavnog pritvaranja nekoliko drugih aktivista kineskog civilnog društva koji su javno zagovarali vladavinu prava, transparentnost i socijalnu pravdu te su provodili kampanje protiv korupcije. U izjavi od 20. listopada izražena je duboka zabrinutost zbog nestanka gđe Cao Shunili koja je zagovarala da bi vlada trebala uključiti neovisne organizacije civilnog društva u kinesku delegaciju te je planirala pohađati Kinin Interaktivni dijalog o UPR-u u Ženevi dva dana kasnije.

Delegacija EU-a također je pokrenula poziv na podnošenje prijedloga za doprinos razvoju i konsolidaciji dobrog upravljanja u Kini posebice u području pristupa socijalnim i ekonomskim povlasticama i pravima za unutarnje radnike migrante i ranjive segmente tog stanovništva.

EU se u izjavama danim tijekom tri sastanka Vijeća za ljudska prava (u ožujku, lipnju i rujnu) osvrnuo na stanje ljudskih prava u Kini te je opetovano pozivao Kinu da osigura poštovanje prava manjina, posebice u vezi s njihovim jezikom, kulturom i vjeroispovijesti; na potpuno poštovanje slobode izražavanja, udruživanja i okupljanja; da osigura ravnopravni ekonomski i socijalni razvoj; da se pozabavi korijenskim uzrocima etničkih napetosti, posebice u unutrašnjoj Mongoliji, Xinjiangu i područjima u kojima žive Tibetanci; oslobađanje Liuja Xiaoboa i drugih zatvorenika zbog savjesti, npr. Xua Zhiyonga; donošenje moratorija na smrtnu kaznu; te da nastavi svoje napore na ratifikaciji Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

Na 68. sjednici Opće skupštine UN-a, EU je potaknuo Kinu da dodatno smanji broj slučajeva smrtne kazne i poveća transparentnost, bolje štiti ljudska prava svih osoba koje pripadaju etničkim i vjerskim manjinama, posebice u regijama gdje žive Tibetanci i Xinjiangu te da ratificira Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR).

U Hong Kongu EU je nastavio pratiti provedbu načela „jedna zemlja, dva sustava” i Temeljnog prava, snažno podržavajući rani i znatni napredak prema istinskom općem pravu glasa u skladu sa svim pravima iz ICCPR-a, a posebice jednakom pravom na nominiranje kandidata. Javna savjetovanja pokrenuta su 4. prosinca na sastanku Zakonodavnog vijeća čime je javnosti omogućeno pet mjeseci za izražavanje mišljenja o metodi odabira glavnog izvršitelja u 2017. i osnivanje Zakonodavnog vijeća u 2016. EU vjeruje da načelo jedna zemlja, dva sustava i dalje dobro funkcionira budući da se ljudska prava i temeljne slobode naroda Hong Konga i dalje poštuju, vladavina prava je održana te su sačuvani sustav tržišnog gospodarstva i poslovno okruženje iako su još prisutne neke zabrinutosti zbog postupne erozije slobode medija, neovisnosti sudstva i LGBTI prava. Ured EU-a organizirao je nekoliko događanja kao što su Europski dan protiv smrtne kazne i prikazivanja filmova protiv smrtne kazne i rodno uvjetovanog nasilja, održao je sastanak s braniteljima ljudskih prava i promicao novu strategiju EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima na Konferenciji za pravosuđe u Aziji.

Tajvan

Primjena smrtna kazne u Tajvanu i dalje je najozbiljniji predmet zabrinutosti. EU je dao izjavu u kojoj je osudio šest pogubljenja koja su se održala 19. travnja u Tajvanu nakon prethodnog niza pogubljenja 21. prosinca 2012. te je primijetio kršenje *de facto* moratorija koji je poštovan od 2005. U svojoj izjavi EU je izrazio žaljenje zbog odluke Tajvana da ignorira preporuku za uvođenje neposrednog moratorija. EU je surađivao s lokalnim vlastima i civilnim društvom (npr. podržavanjem Saveza NVO-a Tajvana za okončanje smrtne kazne) kako bi ih potaknuo da putem organiziranih razmjena iskustava, zagovaranja i osvještavanja učinkovito rade na ponovnom uvođenju moratorija na smrtnu kaznu s ciljem službenog ukidanja.

Tajvan provodi svoju politiku dobrovoljne provedbe Međunarodnog pakta o društvenim i političkim pravima (ICCPR) i Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR).

Indija

U vezi s Indijom EU se prvenstveno usmjerio na ključne teme nasilja nad ženama, smrtne kazne i borbe protiv diskriminacije različitih oblika. U Delhiju je 27. studenoga održan 8. lokalni dijalog EU-a i Indije o ljudskim pravima kojim je stvorena prilika za interakciju s indijskim vlastima o brojnim ključnim pitanjima (branitelji ljudskih prava, manjine, smrtna kazna, prava žena i djece).

Europski parlament je nakon masovnog silovanja koje se dogodilo 16. prosinca 2012. donio 17. siječnja Rezoluciju o nasilju nad ženama u Indiji. U travnju je gostujuće izaslanstvo Europskog parlamenta za Indiju razgovaralo u Delhiju sa stručnjacima za pitanja žena (žene u sukobima, zakonska prava žena). Osobiti naponi poduzeti su za uspostavu kontakta s institucijama za ljudska prava i pojedinačnim braniteljima ljudskih prava u nekoliko saveznih država Indijske unije i za suradnju s državnim vlastima, dalje od glavnog grada, u vezi s nedavnim kretanjima i politikama u odnosu na prava žena i djece (zdravstvo, obrazovanje, seksualno i reproduktivno zdravlje, trgovina ljudima i pristup pravosuđu). Ti naponi bili su poduprti projektima u okviru EIDHR-a.

EU je u vezi sa smrtnom kaznom na najvišoj razini reagirao na nedavno ponovno provođenje pogubljenja nakon stanke od osam godina. VP/PP Ashton dala je 22. studenoga 2012. izjavu nakon pogubljenja Ajmala Kasaba i još jednu nakon pogubljenja Afzala Mohammada Gurua 9. veljače. Europski parlament donio je 23. svibnja rezoluciju o „pogubljenju Afzala Gurua i njegovim posljedicama”. Delegacija EU-a povodom Svjetskog dana protiv smrtne kazne organizirala je, kao dio svoje kampanje za ukidanje smrtne kazne, 9. listopada natjecanje u debati među studentima sveučilišta O.P. Jindal Global University. U okviru EIDHR-a provodi se trogodišnji projekt čiji je cilj prikupljanje podataka o osuđenima koji čekaju na izvršenje smrtne kazne i uspostavu sudske prakse za smrtnu kaznu. U izvješću „Ravnopravnost u pomoći”, Međunarodne mreže za solidarnost Dalita iz studenoga obrađeno je pitanje ravnopravnosti i nediskriminacijskih praksi u dodjeli humanitarne pomoći. Europski parlament donio je 10. listopada rezoluciju koja se bavi diskriminacijom raznih oblika na temelju kaste. Borbom protiv diskriminacije svih oblika bave se brojni projekti u okviru programa razvojne suradnje EU-a i tematskih instrumenata kao što su EIDHR i nedržavni akteri, a usmjereni su na ključne marginalizirane i ranjive skupine, uključujući i one koje su predmet diskriminacije na temelju kaste, invaliditeta, roda i etničke pripadnosti. Raspon tema inicijativa bio je od pružanja pravne pomoći i pristupa pravosuđu do izgradnje kapaciteta i osnaživanja ciljanih skupina.

EU je pružio financijsku pomoć za pravnu, sigurnosnu i drugu potporu dvojci branitelja ljudskih prava u Indiji. Trogodišnji projekt EIDHR-a bavio se policijskim mučenjem članova manjinskih muslimanskih zajednica u Uttar Pradeshu u Indiji, a jedan projekt bio je usmjeren na širu reformu policije u Indiji i drugim južnoazijskim zemljama.

Indonezija

Četvrti sastanak dijaloga EU-a i Indonezije o ljudskim pravima u studenome u Bruxellesu omogućio je razmjenu mišljenja o širokom spektru pitanja kao što su nediskriminacija, pravosuđe i vladavina prava, sloboda medija i izražavanja, poslovanje i ljudska prava i smrtna kazna. EU je osobitu pažnju posvetio slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja te zaštiti manjina. Delegacija EU-a u Jakarti održavala je redovito sastanke s manjinskim skupinama i organizacijama za ljudska prava koji rade na tom pitanju.

Na poziv Međuvladine komisije ASEAN-a za ljudska prava, Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava, Stavros Lambrinidis posjetio je Indoneziju u svibnju te se sastao s ministrom vanjskih poslova, Nacionalnom komisijom za ljudska prava i skupinama civilnog društva.

EU je pripremio demokratski profil i prikaz aktivnosti za potporu demokraciji u Indoneziji koja je utvrđena kao ogledna zemlja u okviru provedbe plana djelovanja a za potporu demokraciji u vanjskim odnosima EU-a. Delegacija EU-a organizirala je zajedno s Nacionalnom komisijom za ljudska prava i Udruženjem za sprečavanje mučenja seminar o osnivanju nacionalnog mehanizma za prevenciju propisanog Fakultativnim protokolom Konvenciji protiv mučenja (OPCAT) koji se Indonezija obvezala ratificirati.

U ožujku Indonezija je izvršila svoje prvo pogubljenje u preko četiri godine, a pogubljen je državljani Malavija osuđen za trgovinu drogama. VP/PP dala je 22. ožujka izjavu o ovom kršenju *de facto* moratorija. Sljedećih mjeseci pogubljene su još četiri osobe (Pakistanac i tri Indonežana), a VP/PP dala je 24. studenoga još jednu izjavu u kojoj poziva Indoneziju da se vrati svojoj prethodnoj politici moratorija. Delegacija EU-a u svojim kontaktima s vladom tijekom 2013. otvarala je pitanje ponovnog provođenja pogubljenja. Povodom Svjetskog dana protiv smrtne kazne 10. listopada također je pokrenula kampanju u društvenim medijima te je sudjelovala u događanju koji je organiziralo veleposlanstvo Italije.

Odbor za ljudska prava pregledao je u srpnju izvješće Indonezije o provedbi Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima te je donio 26 preporuka uključujući za preispitivanje politike utvrđivanja pripadnosti određenoj vjeroispovijesti kao obvezni uvjet za zapošljavanje u državnoj službi te kazneni progon slučajeva koji uključuju prošla kršenja ljudskih prava i pružanje adekvatnih pravnih lijekova žrtvama.

EIDHR podržao je u 2013. jedanaest projekata koji obuhvaćaju široki spektar pitanja, uključujući izbore, slobodu vjeroispovijesti, odgovornost i zaštitu ranjivih skupina.

Japan

EU i Japan nastavili su u 2013. svoju redovnu i blisku suradnju u pitanjima ljudskih prava, u Aziji i na globalnoj razini. Nastavili su biti predani akteri za ljudska prava u UN-u te su aktivno sudjelovali u radu Vijeća za ljudska prava i Općoj skupštini UN-a

(uključujući u radu na rezolucijama o Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji i Mjanmaru/Burmi). U listopadu je održan zadnji krug savjetovanja EU-a i Japana o ljudskim pravima (rasprave su bile usmjerene na suradnju u Vijeću za ljudska prava i na 68. Treći odbor Opće Skupštine UN-a).

EU je snažno inzistirao na djelovanju u vezi s pitanjem smrtne kazne u Japanu koje je od ključne važnosti te je poticao vladu da uspostavi moratorij na pogubljenja s ciljem ukidanja (čemu je EU i dalje snažno predan) te je pozivao na dubinsku javnu raspravu. Tijekom godine, pod upravom premijera Abea održana su četiri ciklusa pogubljenja, što ukupno čini osam pogubljenja. U javnim izjavama VP/PP-a EU je posebice osudio veliki broj pogubljenja te zabrinjavajuće kretanje nakon razdoblja od gotovo dvije godine bez pogubljenja. EU je ukazivao na zabrinutost u vezi s tim pitanjima javno i u sklopu političkog dijaloga, uključujući na najvišoj razini. Nastavak pogubljenja u Japanu nakon dulje stanke zahtijevao je preispitivanje trenutačnog pristupa EU-a lokalnoj kampanji protiv smrtne kazne. Delegacija EU-a predstavila i naknadno provela velik broj preporuka o tome kao poboljšati politički učinak aktivnosti EU-a protiv smrtne kazne u Japanu.

Republika Koreja

Poštovanje univerzalnih načela ljudskih prava ključni je element okvirnog sporazuma EU-a i Koreje dogovorenog zajedno s sporazumom o slobodnoj trgovini i izjavom o strateškom partnerstvu iz 2010.

Prva savjetovanja EU-a i Republike Koreje o ljudskim pravima održala su se 7. listopada u Bruxellesu provodeći predanost objiju strana jačanju savjetovanja u ovom ključnom području zajedničkog interesa. Strane su se složile u vezi s važnosti univerzalnosti ljudskih prava i potrebom za jačanjem međunarodnog sustava ljudskih prava. Rasprave su bile usmjerene na jačanje suradnje na forumima UN-a za ljudska prava (npr. Treći odbor Glavne skupštine) i Vijeća za ljudska prava te su se osvrnule na treće zemlje s posebnim naglaskom na regiju Azije. Sastanak je također poslužio za razmjenu informacija o politikama i instrumentima u području ljudskih prava objiju strana te se bavio drugim pitanjima ljudskih prava od zajedničkog interesa.

U lipnju 2012. u okviru provedbe poglavlja o trgovini i održivom razvoju Sporazuma EU-a i Koreje o slobodnoj trgovini, EU je, zajedno sa socijalnim partnerima i drugim predstavnicima civilnog društva raspravljao sa svojim kolegama iz Koreje o izgledima za buduću ratifikaciju temeljnih konvencija ILO-a od strane Republike Koreje (konvencije br. 29. i 105. o prisilnom radu i br. 87. i 98. o slobodi udruživanja i pravu na kolektivno pregovaranje). Sastanak je također pružio priliku za razgovor o stanju sindikata u Republici Koreji i EU-u.

Delegacija EU-a u Seulu savjetovala se s javnim službama i širokim rasponom skupina civilnog društva o daljnjem postupanje na preporuke iz drugog Univerzalnog periodičnog pregleda Republike Koreje. U savjetovanjima su se preispitivala brojna pitanja, uključujući potrebu za pretvaranjem šesnaestogodišnjeg moratorija na pogubljenja u pravno ukidanje smrtne kazne, kraj aktualnog pritvora više od 600 osoba koje su uložile prigovor savjesti na vojnu službu, poboljšanje rodne ravnopravnosti te mjere za osiguravanje prava neudanih majki i djece. Delegacija EU-a organizirala je u siječnju zajedno s veleposlanstvima Njemačke, Francuske, Italije i UK-a seminar za korejske policijske službenike i odvjetnike s ciljem ukazivanja na to da se smrtna kazna nije pokazala kao učinkovito sredstvo odvraćanja od nasilnih kaznenih djela. Kako bi obilježili Svjetski dan protiv smrtne kazne, Delegacija i veleposlanstva UK-a i Italije organizirali su seminar za korejske organizacije civilnog društva kako bi dobili uvid u uspjeh drugih zemalja u uvjeravanju javnosti i političara da podrže pravno ukidanje smrtne kazne. Delegacija i talijansko veleposlanstvo također su se pridružili visoko rangiranim političarima i aktivistima civilnog društva tijekom događanja protiv smrtne kazne „Gradovi za život” održanog 30. studenoga koje organizirala zajednica Sant Egida.

Održavana su bliska savjetovanja s predstavnicima vjerskih skupina u vezi sa sudskim slučajevima u kojima pritvorene osobe koje su uložile prigovor savjesti inzistiraju da vlada slijedi preporuke Odbora UN-a za ljudska prava da se vojnoj službi pruži civilna alternativa.

Prilikom Međunarodnog dana ljudskih prava Delegacija EU-a sudjelovala je u seminaru o pitanju medija i ljudskih prava koji je organiziralo Ministarstvo pravosuđa. Stručnjaci iz Europe i drugih regija raspravljali su sa svojim kolegama iz Južne Koreje o usporedbi prava na slobodu izražavanja i sprečavanja govora mržnje, uključujući i na internetu.

Obrazovanje u području ljudskih prava bio je važan aspekt rada EU-a tijekom godine, a članovi Delegacije često su držali prezentacije o toj temi na sveučilištima s ciljem osvještavanja i izgradnje potpore za prošireno sudjelovanje EU-a i Koreje u tom području.

Demokratska Narodna Republika Koreja (DNRK)

Promicanje poboljšanja u stanju ljudskih prava u DNRK-u i dalje je u središtu politike EU-a u vezi s tom zemljom. EU je i dalje izrazito zabrinut zbog daljnjih izvješća i svjedočanstava u kojim se opisuje sustavna, široko rasprostranjena i ozbiljna kršenja civilnih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Bio je nedvosmislen u osudi stanja te je u iskoristio svaku priliku kontakta s predstavnicima DNRK-a da izrazi svoje zabrinutosti.

Zbog aktivne uloge EU-a u UN-u (vidi niže) DNRK od 2003. odbija sudjelovati u dijalogu EU-a i DNRK-a o ljudskim pravima započetom u 2001. EU održava diplomatske kontakte s vlastima DNRK-a te je pozvao DNRK da nastavi dijalog.

EI je nastavio prizivati pažnju Vijeća UN-a za ljudska prava na trajno kritično stanje u DNRK-u te je zajednički sponzorirao rezoluciju (donesenu 21. ožujka) u kojoj su osuđena ozbiljna, široko rasprostranjena i sustavna kršenja ljudskih prava u zemlje te je uspostavljeno Istražno povjerenstvo za istragu tih kršenja. EU je dosljedno i snažno podupirao rad Povjerenstva i njegovu metodologiju.

EU je također podupirao donošenje rezolucija o ljudskim pravima u DNRK-u Trećem odboru Opće skupštine UN-a (zadnja je donesena 18. studenoga) i Opće skupštine UN-a (donesene u prosincu) te je snažno lobirao za neometano donošenje takvih rezolucija.

Također je nadzirao stanje izbjeglica DNRK-a u inozemstvu te prema potrebi pozivao na potpuno poštovanje svih mjerodavnih međunarodnih obveza.

Europski parlament donio je 14. ožujka rezoluciju o nuklearnim prijetnjama i ljudskim pravima u DNRK-u te je izrazio zabrinutost u vezi s pogoršanjem stanja ljudskih prava u zemlji te ju je pozvao na poštovanje međunarodnim obveza u području ljudskih prava.

EU je nastavio i dalje pružati humanitarnu pomoć nekim od najugroženijih skupina u društvu DNRK-a, bez obzira na političke zabrinutosti.

Laoska Narodna Demokratska Republika

EU je u veljači, odlučan da nastavi sudjelovati u istinskom dijalogu o ljudskim pravima, organizirao dijalog EU-a i Laosa o ljudskim pravima sa sveobuhvatnim dnevnim redom i posebnim naglaskom na pojedinačne slučajeve osoba koje su prema našim podacima pretrpjele ozbiljna kršenja ljudskih prava.

Nakon neobjašnjenog nestanka istaknutog aktivista za socijalna prava, Sombatha Somphonea, EU je tijekom 2013. sudjelovao u sustavnom dijalogu s vlastima na najvišim razinama kako bi izrazio ozbiljnu zabrinutost o slučaju i pomogao im u razjašnjavanju situacije. Predstavnici EU-a u Vientianeu održali su brojne sastanke i savjetovanja sa vlastima Laosa na najvišim razinama te su zajedno s članovima Europskog parlamenta i međunarodnim aktivistima civilnog društva nastavili raspitivati se o slučaju. Europski parlament donio je rezoluciju o tom pitanju te izrazio duboku zabrinutost i pozvao vlasti Laosa da provedu brzu, transparentnu i temeljitu istragu. Kontinuirani nedostatak vjerodostojnih informacija o nestanku Sombatha Somphonea doveo je do sve većeg revolta u stranim medijima te je utjecao na bilateralne odnose.

EU je imao niz rasprava s lokalnim vlastima u kojima ih je poticao da nastave s ratifikacijom Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda i brzom ratifikacijom Konvencije za zaštitu svih osoba od prisilnog nestanka te da pregledaju izjavu o članku 1. Konvencije o mučenju.

EU je u svibnju, nakon odobrenja Uredbe premijera o međunarodnim NVO-ima u kojoj je naglašena kontrola međunarodnih NVO-a nad pitanjima u vezi s osobljem, proračunom i aktivnostima, zajedno s Australijom pokrenuo proces dijaloga s vlastima o potrebi otvaranja prilično restriktivnog okruženja za organizacije civilnog društva u Laosu. „Smjernice o provedbi Uredbe premijera o međunarodnim NVO-ima” dostavljene su drugim ključnim akterima u području razvoja te se s njima o tome raspravljalo.

Kad je EU primio obavijest o protjerivanju devetero mladih izbjeglica iz Sjeverne Koreje u lipnju, u Vientianeu su održani sastanci na visokoj razini na kojima je EU izrazio svoju zabrinutost zbog tog incidenta koji je ugrozio živote mladih izbjeglica u njihovoj zemlji porijekla.

Pet projekata iz područja ljudskih prava imalo je sljedeće ciljeve:

1. jačati ulogu i kapacitet Udruženja osoba s invaliditetom iz Laosa u promicanju prava osoba s invaliditetom;
2. izgraditi kapacitet civilnog društva za promicanje sudjelovanja, prava i rodne ravnopravnosti adolescenata pripadnika etničkih skupina;
3. izgraditi kapacitet civilnog društva za promicanje i zaštitu prava djece;
4. podupirati prava etničkih manjina na hranu; i
5. jačati kapacitet civilnog društva za sudjelovanje u vladinom procesu donošenja odluka.

Pokrenut je novi poziv na podnošenje prijedloga za aktiviste u području ljudskih prava.

Malezija

Glavni prioriteti EU-a u području ljudskih prava bili su ukidanje smrtne kazne i ratifikacija Rimskog statuta o Međunarodnom kaznenom sudu (MKS). EU je nastavio podupirati građane EU-a koji čekaju izvršenje smrtne kazne. Tijekom pregovora o Sporazumu EU-a i Malezije o partnerstvu i suradnji (PCA) usporen je zbog općih izbora u svibnju, ali očekuje se da će se nastaviti početkom 2014. Nacrt sporazuma sadrži klauzulu o ljudskim pravima i temeljnim pravima na radu.

Druga glavna pitanja na dnevnom redu su stanje ilegalnih migranata, sloboda vjeroispovijesti (vjerske napetosti znatno su se povećale tijekom 2013.) i sloboda govora.

Radna skupina EU-a za ljudska prava sastala se s brojnim organizacijama civilnog društva koje rade na pravima žena, iskorjenjivanju diskriminacije na temelju rase i slobodi izražavanja.

Dijalog EU-a i Malezije o ljudskim pravima zadnji put se održao 2011.

Malezija je prošla reviziju u okviru 2. ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda na sastanku Vijeću UN-a za ljudska prava u listopadu. Delegacije su naglasile pozitivna postignuća, kao što su napredak postignut u postizanju Milenijskih razvojnih ciljeva u unapređivanju statusa žena i u područjima zdravstvene skrbi i obrazovanja. Izrazile su međutim zabrinutost u vezi s nedostatkom zakonodavstva koje bi jasno definiralo i zabranilo mučenje i kontinuirano zlostavljanje osoba u pritvoru. Delegacija EU-a u Kuala Lumpuru bila je domaćin sastanka s predstavnicima iz Koalicije malezijskih NVO-ova u procesu UPR-a (COMANGO) koji su prije UPR-a izvijestili EU i države članice.

Budući da je Malezija tijekom 2013. ostala član Vijeća UN-a za ljudska prava, EU je na njegovu 22. i 23. sastanku izdao velik broj demarševa u vezi sa svojim prioritetima i inicijativama. EU je u ožujku izdao demarš o pripremama u vezi s Komisijom o statusu žena (posvećenoj rodnoj ravnopravnosti i unaprjeđenju položaja žena).

Delegacija EU-a nastavila je surađivati s malezijskom odvjetničkom komorom, Nacionalnom komisijom za ljudska prava (SUHAKAM) i Ministarstvom vanjskih poslova i poslova Commonwealtha UK-a u vezi s kampanjom za ukidanje smrtne kazne u Maleziji uključujući i putem izložbe slika. Delegacija EU-a bila je 14. studenoga suorganizator dijaloga u nacionalnom parlamentu o ponovnom uvođenju diskrecijskih kazni u slučajevima smrtne kazne. U dijalogu su sudjelovali članovi parlamenta i sva državna tijela nadležna u tom području.

Delegacija EU-a, SUHAKAM i UNICEF u prosincu su zajednički organizirali Seminar o pravima djece migranata u istočnoj saveznoj državi Sabah.

Iz EIDHR-a podržano je šest projekata u vezi s Konvencijom UN-a o invalidnosti, obrazovanju za djecu bez državljanstva i pravima autohtonih naroda.

Maldivi

Maldivi su jedna od pilot zemalja za potporu EU-a demokraciji. EU političku krizu na Maldivima prati osobito blisko nakon kontroverzne promjene vlasti u veljači 2012. VP/PP Ashton dala je u ime EU-a brojne izjave i deklaracije u kojima je izrazila zabrinutost zbog promjene vlasti i političke krize koja je uslijedila. Izaslanstvo Europskog parlamenta posjetilo je Maldive u srpnju. Voditelji misija EU-a također organiziraju zajedničke posjete u zemlji.

Osim ozbiljnih prijetnji Izborno povjerenstvo naposljetku je uspjelo u studenome dovesti do kraja druge demokratske predsjedničke izbore. Dugotrajan izborni proces ocjenjivali su izborni stručnjaci EU-a, a promatran je u okviru „diplomatskog promatranja EU-a ” koje se sastojalo od Delegacije EU-a i diplomata država članica sa sjedištem u Colombou i Delhiju. Unatoč dokaza o kupovanju glasova i drugim ozbiljnim nepravilnostima, upravljanje izborima bilo je vjerodostojno i dovoljno transparentno, a glavni kandidati i narod naposljetku su prihvatili rezultate. EU je tijekom dugotrajnog izbornog procesa (od rujna do studenog) dao nekoliko izjava.

U bliskoj suradnji s drugim međunarodnim akterima, EU je također opetovano pozivao na poštivanje vladavine prava i na neovisno funkcioniranje izvršne, zakonodavne i sudske vlasti. Duboko je zabrinut zbog stanja sudske vlasti čija je neovisnost ozbiljno kompromitirana. EU je poticao vladu da se pozabavi s navodima o policijskom nasilju, ali do danas nije bilo napretka po tom pitanju, neki od uključenih policijskih službenika bili su čak i unaprijeđeni. EU je također osobito zabrinut zbog napada i prijetnji oporbenim članovima parlamenta koji su čini se politički motivirani.

Delegacija EU-a, veleposlanstva država članica i visoka povjerenstva održavala su redovite kontakte s maldivskim civilnim društvom koje je imalo važnu ulogu u promatranju predsjedničkih izbora te je bilo izloženo zlostavljanju i prijetnjama nakon kritiziranja miješanja sudstva u izborni proces. Maldivi primaju sredstva iz dva projekta (financiranje izborne kampanje, policijska reforma) u okviru omotnice EIDHR-a.

Voditelji misija EU-a izrazili su zabrinutost zbog pogoršavanja prava žena i djece u kontekstu rastućeg vjerskog konzervatizma. Glasnogovornik VP/PP-a dao je u ožujku izjavu o kazni bičevanja u slučaju petnaestogodišnje djevojčice koja je bila seksualno zlostavljana, a kazna je kasnije poništena. Putem UN-a EU podupire lokalni projekt posredovanja koji također uključuje razvoj kapaciteta žena kao posrednika (23 od 37 osposobljenih posrednika su žene).

Branitelji političkih i građanskih prava bili su na Maldivima u mogućnosti djelovati relativno slobodno, ali oni uključeni u rad na slobodi vjeroispovijesti ili pravima lezbijki, gejeva, transrodnih i biseksualnih osoba suočavaju se s teškim kaznama koje im izriče država i općenitom zlostavljanju od strane konzervativnih društvenih sila. Radna skupina EU-a za ljudska prava prati stanje ljudskih prava na Maldivima, organizira redovita izvještavanja i sastanke s braniteljima ljudskih prava za vrijeme posjeta Maldivima te koordinira aktivnosti zagovaranja.

Za vrijeme posjeta Maldivima, voditelji misija EU-a izrazili su zabrinutost u vezi sa slobodom vjeroispovijesti i uvjerenja. Ustav Maldiva zahtijeva od svih građana da budu muslimani i prepoznaje islam kao državnu religiju. Tema slobode vjeroispovijesti politički je izrazito osjetljiva i bila je ključno područje kontroverzi u predsjedničkoj izornoj kampanji.

Voditelji misija EU-a redovito su izražavali snažnu zabrinutost u vezi s planovima za uvođenje provedbenog zakonodavstva o smrtnoj kazni. Maldivi su zemlja u kojoj je smrtna kazna *de facto* ukinuta (zadnje pogubljenje provedeno je u 1953.), ali u studenome 2012. predstavljen je nacrt zakona i provedbi smrtno kazne smrtonosnom injekcijom. Parlament je u 2013. naposljetku odbacio prijedlog zakona. Sudska vlast nastavila je izricati smrtno kazne za neka ozbiljna kaznena djela, ali do danas su izmijenjene u kazne doživotnog zatvora.

Mongolija

Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Mongolije potpisan u travnju sadrži klauzule o ljudskim pravima i omogućuje jaču suradnju u području ljudskih prava.

Mongolija je pilot zemlja za potporu EU-a demokraciji. Mongolija se u 2013. prijavila za novi program OSP+ koji će osigurati korisni mehanizam za rješavanje zabrinutosti povezanih s pravnim okvirom i provedbom ključnih međunarodnih konvencija i protokola iz područja ljudskih prava kojima je pristupila.

Projekti civilnog društva umjereni su, između ostalog, na potporu i promicanje poštovanja ljudskih prava u mongolskim zatvorima, zaštitu prava žena i žrtava trgovine ljudima, unaprjeđivanje prava mongolskih seksualnih manjina i njihovih obitelji te promicanje ljudskih prava među mladima putem dokumentarnih filmova.

Civilno društvo je aktivno i uključeno u oblikovanje politika, a NVO-i se sve više angažiraju oko zaštite okoliša.

Nepal

Ključna pitanja kojima EU pridaje pažnju i oko kojih je angažiran u Nepal u i dalje su izbori, vladavina prava, prevladavajuće ozračje nekažnjavanja, potreba za mehanizmima tranzicijskog pravosuđa na temelju Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma iz 2006.

EU je poslao misiju promatranja izbora na izbore od 19. studenoga, koja je pratila, između ostalog, izborno zakonodavstvo, registraciju i obrazovanje glasača. Izbori su uspješno prošli.

U svom dijalogu s vladom, EU je naglasio da ozbiljna kršenja ljudskih prava ne mogu biti predmet amnestije ili prisilnog pomirenja te je izrazio zabrinutost zbog erozije nacionalnih institucija i slabljenja demokracije i vladavine prava u Nepal u. Tijekom godine EU je naglašavao potrebu za mehanizmima tranzicijskog pravosuđa u skladu s međunarodnim standardima. EU je u vezi s tim pitanjima dao nekoliko izjava.

Pitanja diskriminacije na temelju kaste i rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije rješavana su u suradnji s vladom u vezi s preuzetim obvezama prilikom Univerzalnog periodičnog pregleda iz 2011. te uz kontinuiranu potporu projektima civilnog društva. Potpora je dodijeljena projektima civilnog društva koji promiču pristup resursima i prilikama za osobe s invaliditetom i druge marginalizirane skupine i zajednice te povećavaju njihovo sudjelovanje. EU se bavio situacijom branitelja ljudskih prava u sastancima s aktivistima, sastancima Radne skupine EU-a za zaštitu branitelja ljudskih prava koja se sastaje dva put godišnje, a predsjedava joj Delegacija EU-a te potporom projektima civilnog društva.

EU je nastavio podupirati provedbu Nacionalnog plana djelovanja u vezi s rezolucijama RVSUN-a br. 1325 i 1820 o ženama, miru i sigurnosti i nasilju nad ženama financiranjem preko Zaklade za mir u Nepal u. Radna skupina za podršku miru čiji je član EU, radila je na uključenju žrtava seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja u vladinu definiciju osoba pogođenih sukobom te u pogledu pristupa službama za humanitarnu pomoć, rehabilitaciju i naknadu štete.

Pakistan

U uvjetima kontinuiranih terorističkih napada diljem Pakistana, EU je pratio stanje i otvarao pitanja u vezi s vladavinom prava, nekažnjavanjem i pristupom pravosuđu, osobito s obzirom na nove pravilnike u vezi s terorizmom koje je vlada donijela u listopadu, a koji su vladinim agencijama za izvršavanje zakona dali široke ovlasti za uhićivanje, pretraživanje, uhićenje i pritvaranje osumnjičenika u istragama u vezi sa sigurnosti te dali ovlast civilnim oružanim snagama da slobodno otvore vatru.

Unatoč eskalirajućim militantnim napadima i nekim proceduralnim nedostacima izbori su održani s visokom razinom natjecanja, značajnim porastom sudjelovanja birača i općenitim prihvaćanjem ishoda. Za EU su i dalje predmet zabrinutosti sudjelovanje žena i diskriminacija protiv zajednice Ahmadi. EU je rasporedio misiju promatranja izbora koja je donijela 50 preporuka za izbornu reformu.

U zaključcima Vijeća za vanjske poslove iz ožujka snažno su osuđeni svi činovi nasilja nad vjerskim manjinama u Pakistanu, a VP/PP i Europski parlament osudili su napad na crkvu u Peshavaru i druge napade na vjerske manjine te pozvali da se počinitelje privede pravdi. Europski parlament također je donio rezoluciju o diskriminaciji na temelju kaste, pitanju koje se često preklapa s diskriminacijom na temelju vjeroispovijesti u Pakistanu. EU s novoizabranom vladom surađuje u vezi s prioritetnim pitanjima uključujući ljudska prava i zaštitu manjina.

Iako je Pakistan pristupio većini ključnih međunarodnih instrumenata za ljudska prava, napredak je spor u pogledu uključenja tih instrumenata u domaće pravo i u pogledu provedbenih mjera za postizanje njihovih ciljeva. Tijekom godine EU je poticao Pakistan da poradi na tome. Pododbor Europskog parlamenta za ljudska prava posjetio je u kolovozu Pakistan kako bi procijenio stanje ljudskih prava, posebice u vezi s pravima žena i djece. Izaslanstvo se susrelo s predstavnicima vlade, parlamenta, političkim strankama, agencijama UN-a, medijima i civilnim društvom. Razgovarali su o spajanju bivšeg Ministarstva za ljudska prava s Ministarstvom prava, pravosuđa i ljudskih prava te o poželjnosti proširenja moratorija na smrtnu kaznu. EP je uvelike uzeo u obzir ljudska prava u preispitivanju Delegiranog akta za OSP+ (uključujući Pakistan) na jesen.

Kao dio borbe protiv terorizma nova vlada razmatrala je promjenu svoje politike o smrtnoj kazni, o čemu su mediji u zemlji uvelike raspravljali. Međutim, Pakistan dao jamstva da će nastaviti s moratorijem na pogubljenja koji postoji zadnjih pet godina iako ta odluka još uvijek nije službeno objavljena. EU je otvorio to pitanje, između ostalog, tijekom posjeta Pododbora za ljudska prava Europskog parlamenta (vidi gore).

Tijekom godine EU je pratio određene slučajeve i izražavao zabrinutost u vezi s njima, uključujući u vezi sa slučajevima Asije Bibi i Rimshe Masih, dviju kršćanki optuženih za bogohuljenje. U ceremoniji 20. studenog Malali Yousafzai koja je preživjela napad Talibana dodijeljena je nagrada Sakharov Europskog parlamenta za 2013. kao znak priznanja njenog hrabrog zauzimanja za prava sve djece na obrazovanje. Delegacija EU-a organizirala je u travnju događanje za branitelje ljudskih prava kako bi razmijenili stajališta o stanju ljudskih prava i načinu na koji EU može bolje podupirati njihove napore.

Kroz svoj portfelj razvoja EU je nastavio svoju suradnju s agencijama za izvršavanje zakona, izgradnju kapaciteta putem osposobljavanja, uključujući u vezi s učinkovitom zaštitom ljudskih prava. Donesena je nova odluka o financiranju za potporu vladavini prava i policiji u zajednici u Khyber Pakhtunkhwi. EU je nastavio projekt u vezi s poboljšanjem funkcioniranja parlamenta (potpora Nacionalnoj skupštini i Senatu) te konsolidacijom demokracije u Pakistanu potporom vjerodostojnim, uključivim i transparentnim izborima koji uključuju nacionalne i međunarodne organizacije i mreže civilnog društva. Ti projekti dopunjavali su misiju EU-a za promatranje izbora. Program Potpora demokratskim institucijama i promicanje ljudskih prava pokrenut je s ciljem jačanja provincijskih skupština i suradnje s vladom i neovisnim nacionalnim institucijama za ljudska prava. Delegacija EU-a nadzirala je provedbu Programa potpore za pojedinu državu Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava koji je uključivao nekoliko projekata za zaštitu djece i događanje povodom Međunarodnog dana ruralnih žena.

Filipini

Stanje ljudskih prava na Filipinima nije se značajnije promijenilo u usporedbi s 2012. Osim preuzetih obveza uprave u pogledu zaštite ljudskih prava, još uvijek je prisutna kultura nekažnjavanja, a ozbiljni slučajevi kršenja ljudskih prava ostaju neriješeni. EU je nastavio suradnju u vezi sa stanjem ljudskih prava u zemlji s različitim državnim i nedržavnim akterima, uključujući organizacije civilnog društva. Na 8. sastanku visokih dužnosnika EU-a i Filipina u Bruxellesu razmotrena su brojna pitanja ljudskih prava kao što su borba protiv trgovine ljudima, prava radnika migranata, masakr u Ampatuanu i program zaštite svjedoka.

EU je nastavio podupirati branitelje ljudskih prava i reformu kaznenog pravosuđa i organizirao drugi dijalog s Komisijom Filipina za ljudska prava, uključujući njezine regionalne urede i nekoliko sastanaka na visokoj razini s braniteljima ljudskih prava. Program EU-a „Pravda za sve” pokrenut u srpnju promiče ravnopravni pristup pravosuđu i ljudska prava za siromašne osobe i osobe u nepovoljnom položaju. EU je pratio nekoliko slučajeva kršenja ljudskih prava (proizvoljno pritvaranje), uključujući slučajeve Temogena Tulawieja i Zare Alavarez. Ubojstvo novinara na radiju Joasa Dignosa u studenome naglasilo je ponovno važnost rada na zaštiti medija i slobode govora. Od 1992. ubijena su 72 novinara.

Sudjelovanjem u Međunarodnom nadzornom timu u Mindanaou EU je nastavio pratiti kršenja međunarodnog humanitarnog prava i ljudska prava u regiji te je posebnu pažnju posvetio zaštiti prava djece pogođene sukobima.

Filipini su potpisali i ratificirali velik broj međunarodnih instrumenata u vezi s ljudskim pravima, uključujući Progresivni zakon o borbi protiv prisilnih nestanaka, Zakon o radnicima u domaćinstvu i Zakon o reparacijama i prepoznavanju žrtava kršenja ljudskih prava. Ti potpisi i ratifikacije od ključne su važnosti za Filipine koji su jedna od zemalja u kojima se velik broj prisilnih nestanaka prijavljuje Radnoj skupini UN-a za prisilne ili nenamjerne nestanke.

Trenutno je u tijeku devet projekata EIDHR-a s ukupnim proračunom od 3 milijuna eura, a usmjereni su na zaštitu prava djece, prava osoba s invaliditetom, zaštitu ljudskih prava žrtava i branitelja te na borbu protiv nekažnjavanja.

Singapur

pregovori za Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Singapura službeno su završeni. Sporazum parafiran u Singapuru 14. listopada sadrži klauzulu o ljudskim pravima i temeljnim pravima na radu.

Delegacija EU-a bila je domaćin neslužbenog dijaloga o ljudskim pravima s NVO-ima i posebnog sastanka o izmjenama dogovora o smrtnoj kazni uz doprinos lokalnih kaznenih branitelja. Nakon promjena u kaznenom zakonodavstvu uvedenih krajem 2012., obavezna smrtna kazna nije više primjenjiva na manje bitne kurire koji prenose drogu koji surađuju s policijom i u slučajevima ubojstava iz nehaja. U 2013. po prvi su puta kazne nekoliko bivših zatvorenika osuđenih na smrtnu kaznu izmijenjene na doživotnu kaznu zatvora.

O pitanjima ljudskih prava i smrtne kazne raspravljalo se na sastanku ministra vanjskih poslova Shanmugama i Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta održanom 9. rujna. Singapur je 18. srpnja ratificirao Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom.

Predmet velike zabrinutosti je sve veće ograničavanje upotrebe interneta i povezani problemi u vezi sa slobodom govora u odnosu na npr. slučajeve g. Nizama Ismaila, g. Chewa i nove uredbe o uvjetima za publikacije na internetu s više od 50 000 posjetitelja,

Delegacija EU-a bila je 8. prosinca povezana s festivalom umjetnosti „Možemo!” koji su organizirale lokalne nevladine organizacije kao potporu globalnoj kampanji „Možemo okončati sve nasilje nad ženama”. Festival je predstavljao vrhunac cjelogodišnjih napora, a sadržavao je prikazivanja filmova, kazališne predstave i svjedočanstva socijalnih radnika, aktivista i žrtava nasilja.

Delegacija EU-a organizirala je 10. prosinca seminar povodom Dana ljudskih prava na temu Suvremene perspektive o ekonomskim i socijalnim pravima na kojem su akademici, dužnosnici, diplomati, regionalni predstavnik UN-a i brojni akteri civilnog društva sudjelovali u slobodnoj raspravi o pravima radnika, zdravstvu, starenju, invalidnosti i partnerstvu države i civilnog društva.

Šri Lanka

Sporazum o partnerstvu i razvoju iz 1995. pruža temelj za suradnju EU-a sa Šri Lankom. Sastanak Zajedničke komisije napokon je održan u prosincu, po prvi puta nakon 2008., a na njemu se raspravljalo o nizu pitanja u vezi sa suradnjom, uključujući i o ljudskim pravima. Unatoč završetku rata u 2009. vlada je prvenstveno usmjerena na državnu sigurnost, često nauštrb građanskih sloboda. Predmet osobite zabrinutosti su kontinuirano nekažnjavanje u slučajevima kršenja ljudskih prava, sigurnost branitelja ljudskih prava i novinara, sloboda izražavanja i okupljanja, pravo na mirne prosvjede, sloboda vjeroispovijesti, zemljišna prava i općenitije, pitanja u vezi s vladavinom prava (uključujući neovisnost sudstva) te kontinuirana militarizacija na sjeveru.

EU je dao nekoliko izjava, između ostalog o smjeni vrhovnog suca (siječanj), pravu na mirno prosvjedovanje i slobodi vjeroispovijesti (kolovoz), Međunarodnom danu nestalih (također kolovoz) i Međunarodnom danu ljudskih prava (prosinac).

Skupina EU-a za ljudska prava nastavila je suradnju s braniteljima ljudskih prava i civilnim društvom, uključujući putem godišnjeg sastanka i redovitih tematskih izvještavanja, praćenja suđenja i zaštite branitelja ljudskih prava i novinara. Posebna pažnja posvećena je savjetovanjima o pitanjima roda i prava žena, vladavini prava i pravosuđu. Organizirano je nekoliko sastanaka s lokalnim organizacijama koje sudjeluju u domaćem promatranju izbora za pokrajinsko vijeće u rujnu. EU je u kontaktu s vlastima također nastavio otvarati pitanje smrtne kazne. Izaslanstvo Europskog parlamenta posjetilo je Šri Lanku u srpnju.

Na sastanku Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava u ožujku, države članice EU-a zajedno sa SAD-om sponzorirale su rezolucijom kojom se vladu potiče da postigne napredak u vezi s pomirenjem i da istraži navode o kršenjima međunarodnih ljudskih prava i humanitarnog prava.

Iz Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i stavke proračuna „nedržavni akteri ” i dalje su se financirali projekti u Šri Lanki. Lokalni program Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI) usmjerio se na programe za rehabilitaciju i životne uvjete najugroženijih skupina, uključujući žene i djecu u područjima pogođenim sukobima na sjeveru i istoku.

Tajland

Pregovori o Sporazumu o partnerstvu i suradnji EU-a i Tajlanda koji sadrži klauzulu o ljudskim pravima i temeljnim pravima na radu okončani su parafiranjem teksta sporazuma 7. studenoga.

EU je od 30. do 31. siječnja ugostio javni forum o Pomirenju i slobodi izražavanja u Tajlandu na kojem su se okupili tajlandski i europski stručnjaci za slobodu izražavanja, predstavnici vlade, Nacionalna komisija za ljudska prava, civilno društvo, akademici i široka javnost. Dvodnevno događanje urodilo je korisnim raspravama o slobodi izražavanja u Tajlandu, uključujući o problemima koji potječu iz provedbe Zakona *Lèse-Majesté* i Zakona o računalnom kriminalu.

Delegacija EU-a je u savjetovanju s veleposlanstvima država članica blisko slijedila pravne predmete protiv branitelja ljudskih prava (HRD) i promatrala suđenja istaknutih predmeta, a posebice u vezi s kršenjem Zakona *Lèse-Majesté*. Iz EIDHR-a mala bespovratna sredstva osigurana su za pravne troškove jednog tajlandskog branitelja ljudskih prava. EU je također organizirao zatvorske posjete braniteljima ljudskih prava koji su zatvori zbog *lèse-majesté*. Delegacija EU-a održala je 24. siječnja savjetovanja s predstavnicima branitelja ljudskih prava iz zajednice koji rade u područjima okoliša, zemljišnih prava i prava autohtonih naroda.

EU je financirao javni forum na temu „Zaštita branitelja ljudskih prava, novi mediji i sigurnost na internetu” čiji je cilj bio informirati branitelje ljudskih prava iz zajednice o pravnim okvirima i međunarodnim mehanizmima za njihovu zaštitu. Delegacija EU-a pridružila se predstavnicima tajlandske vlade, Nacionalne komisije za ljudska prava i organizacijama civilnog društva kako bi predstavili Smjernice EU-a za branitelje ljudskih prava i financijske instrumente EU-a za potporu njihovu radu.

Delegacija EU-a nastavila je svoje partnerstvo s civilnim društvom u zagovaranju za ukidanje smrtne kazne u Tajlandu, a pri tom se usmjerila na kampanje podizanja razine svijesti za potporu cilju vlade – kako je utvrđen u Nacionalnom planu djelovanja za ljudska prava – da ukine smrtnu kaznu. EU je osigurao financijsku potporu Uniji za građanske slobode za uspostavu prve internetske stranice na lokalnom jeziku koja pruža sveobuhvatne informacije o smrtnoj kazni. Ta internetska stranica služi kao alat uz javna savjetovanja vlade na razini cijele zemlje koja su planirana za 2014.

Od 10. do 11. listopada, u suradnji s Uredom državnog odvjetnika, Delegacija EU-a zajednički je organizirala okrugli stol stručnjaka Tajlanda i EU-a o trgovini ljudima. U dvodnevnim raspravama koje su također naglasile područja buduće suradnje EU-a i Tajlanda sudjelovalo je jedanaest vladinih agencija i institucija EU-a, uključujući EUPOL i EUROJUST.

EU od početka prosinca pozorno prati stanje ljudskih prava tijekom demonstracija i prosvjeda koji se odvijaju u zemlji, a većinom u Bangkoku.

Istočni Timor

EU u potpunosti podupire Istočni Timor u njegovim izvanrednim nastojanjima za uspostavljanjem stabilne demokracije. EU i vlada su u veljači u Diliju održali prvi politički dijalog na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua. Na dnevnom redu bila su pitanja ljudskih prava, vladavine prava i demokratskog upravljanja te regionalne integracije i vanjskih poslova. Dijalozi su privukli veliku pažnju medija te su doveli do preuzimanja zajedničkih obveza za daljnje postupanje u vezi s brojnim konkretnim pitanjima.

Projekt „Učenjem iz prošlosti sprečavamo sukob u budućnosti” povećao je razumijevanje nalaza i preporuka dviju komisija za utvrđivanje istine te je ojačao kapacitet žrtava da rade zajedno, a posebice da izraze svoje interese u debatama u parlamentu. Provedbeni partner nastojao je (doduše neuspješno) potaknuti parlament da nastavi raspravu o dva prijedloga zakona.

Projekt „Demokracija i razvoj na djelu putem medija i osnaživanja” nastoji ojačati proces demokratizacije u Istočnom Timoru i dodatno stabilizirati zemlju izgradnjom kapaciteta državnih aktera i poboljšavanjem kanala komunikacije između građana i donositelja odluka.

Projekti „Jačanje institucijskih kapaciteta nacionalnog parlamenta u Istočnom Timoru”, „*Programa de Apoio à Governação Democrática em Timor-Leste — Programa de Justiça*” i „*Apoio à Governação Democrática em Timor-Leste — Componente de apoio à Comunicação Social*” nastoje ojačati demokratske temelje nadzora/odgovornosti i transparentnosti razvojem institucija i kapaciteta u parlamentu, pravosuđu i medijima, između ostalog udruživanjem snaga i posebice rješavanjem nedostatka osposobljenih ljudskih resursa što u toj zemlji predstavlja slabu točku te putem širenja boljih informacija o zakonodavstvu te aktivnostima pravosudnog i sigurnosnog sektora.

Za te projekte izdvojeno ukupno 10,8 milijuna eura, a provodit će se od 2011. do početka 2015.

Vijetnam

Poštovanje i promicanje demokratskih načela te ljudska i temeljna prava na radu predstavljaju ključni element Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Vijetnama potpisanog u lipnju 2012. U okviru rane provedbe Sporazuma, EU i Vijetnam održali su u rujnu treći krug ojačanog dijaloga o ljudskim pravima. Pitanje ljudskih prava bilo je uključeno u bilateralne posjete na visokoj razini tijekom cijele godine. Na pitanja u vezi s ljudskim pravima osobito se ukazivalo na najvišoj razini kad su predsjednici Rompuy i Barroso u siječnju primili glavnog tajnika komunističke partije Vijetnama. Glasnogovornik VP/PP-a u izjavi je pozdravio potpisivanje Konvencije UN-a protiv mučenja od strane Vijetnama 7. studenoga kao pozitivnu reakciju na dugogodišnjih zahtjev EU-a.

Putem dijaloga o ljudskim pravima, javnih izjava i diskretne diplomacije EU je poticao vladu da ukloni ograničenja slobode izražavanja i medija. U javnim porukama EU je redovito izražavao zabrinutost u vezi s uhićenjem i kažnjavanjem brojnih aktivista, blogera i studenata, većinom na temelju odredbama o nacionalnoj sigurnosti iz kaznenog zakonika te je ponovio svoj poziv na oslobađanje svih pritvorenih nenasilnih zagovaratelja ljudskih prava u zemlji (u ovom kontekstu redovito je ažuriran i dostavljan vlastima Popis osoba od interesa EU-a). Europski parlament donio je 18. travnja Rezoluciju o Vijetnamu, posebice u vezi sa slobodom izražavanja. Izaslanstvo ASEAN-a posjetilo je Vijetnam krajem listopada te je kao dio šireg programa ukazivalo na pitanja ljudskih prava, a posebice u vezi sa slobodom izražavanja i smrtne kazne.

EU je također u kontaktu s vlastima otvarao pitanje smrtne kazne te je reagirao na ponovno izvršenje pogubljenja u kolovozu javnom porukom u kojoj je izrazio svoju zabrinutost na internetskoj stranici Delegacije EU-a u Hanoi. Također je pratio kretanja u vezi sa slobodom vjeroispovijesti ili uvjerenja što je i dalje predmet zabrinutosti, iako je u vezi sa registracijom crkava primijećeno postupno poboljšanje. Predstavnicima EU-a posjetili su jednu osoba od interesa u zatvoru, prisustvovali su suđenjima dvojici branitelja ljudskih prava te su posjetili centar za preodgoj. Također su surađivali s lokalnim aktivistima za ljudska prava i predstavnicima civilnog društva kao bi razmijenili mišljenja o kretanjima u području ljudskih prava.

EU je nastavio podupirati modernizaciju pravosudnog sustava, između ostalog, u vezi s pristupom pravosuđu, donacijom od 8 milijuna eura Programu partnerstva u pravosuđu, zajedničkoj inicijativi donatora u kojoj sudjeluju EU, Danska i Švedska. Projekt podupire ključne institucije kao što su Ministarstvo pravosuđa, Vrhovni narodni sud, Vrhovno narodno tužiteljstvo i Odvjetničku komoru te uključuje osposobljavanje za suce, odvjetnike i druge pravne stručnjake.

EIDHR je podržao sedam projekata koji se bave širokim rasponom tema, uključujući osnaživanje osoba s HIV-om i stanovništva koje je izloženo većem riziku zaraze HIV-om, borbu protiv nasilja nad ženama, trgovinu ljudima i nediskriminaciju, prava osoba s invaliditetom, prava djece, potporu organizacijskim mrežama civilnog društva, prava etničkih manjina te radnička prava i radne odnose. U okviru Instrumenta za strateški dijalog, EU je također podupirao aktivnosti u područjima borbe protiv korupcije, prava etničkih manjina, slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, upravljanja i migracija.

Vijetnam je izabran u Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava za razdoblje od 2014. do 2016. te se priprema za drugi univerzalni periodični pregled u siječnju 2014.

VIII. Oceanija

Australija

Australija i dalje izrazito promiče ljudska prava lokalno i na međunarodnoj razini gdje je pouzdani partner EU-u u zagovaranju multilateralnog programa za ljudska prava.

Međutim, na lokalnoj sceni je i dalje značajno i osjetljivo pitanje postupanja s tražiteljima azila, a posebice onima koji pristižu brodom. UNHCR je u studenome ustanovio da tražitelji azila koji su prebačeni iz Australije u centre za obradu u Nauru i otoku Manus u Papui Novoj Gvineji žive u proizvoljnom pritvoru u uvjetima koji ne zadovoljavaju međunarodne standarde.

Razgovor s EU-om o regionalnim aranžmanima obrade tražitelja azila u Australiji održao se 9. prosinca u Bruxellesu tijekom godišnjeg Dijaloga viših dužnosnika o migracijama.

Trenutačno se vode pregovori o sveobuhvatnom bilateralnom okvirnom sporazumu koji će omogućiti dodatno poboljšanje dijaloga i suradnje u pitanjima ljudskih prava s Australijom.

Fidži

Vijeće EU-a odlučilo je u rujnu za 18 mjeseci produžiti mjere nametnute Fidžiju na temelju članka 96. Sporazuma o partnerstvu iz Cotonoua zbog kršenja temeljnih dijelova tog sporazuma koji se odnose na demokratske vrijednosti, ljudska prava i vladavinu prava. U odluci o produženju također se od EU-a zahtijevalo da unaprijedi politički dijalog s Fidžijem te da zajednički rade u smjeru ukidanja mjera na temelju članka 96.

Fidži je 6. rujna 2013. donio novi ustav koji uključuje sveobuhvatnu Povelju o pravima koja sadrži mnoga socioekonomska prava, ali također dopušta ograničavanja u vezi s pravima koje se donose glasovanjem jednostavnom većinom u parlamentu. Potpuni i nepromjenjivi imunitet dodijeljen je svima koji sudjeluju u vladi koja je došla na vlast državnim udarom.

Premijer Fidži ponovno je izrazio predanost održavanju demokratskih izbora do rujna 2014. EU, Novi Zeland i Tajništvo Commonwealtha pripremili su u srpnju izvješće o ocjeni razlike u izborima koje je temelj za buduću donatorsku pomoć izbornom procesu. EU je u jesen uputio stručnjake kako bi pružili pravnu i administrativnu pomoć izbornom uredu Fidžija. Za 2014. planira se dodatna izgradnja kapaciteta ususret izborima. EU je također nastavio podupirati organizacije civilnog društva i branitelje ljudskih prava bespovratnim sredstvima dodijeljenim iz EIDHR-a. Program potpore za pojedinu državu bio je usmjeren na demokratizaciju i prava žena.

EU je u ožujku dao dvije lokalne izjave, jednu u kojoj izražava žalost zbog otkazivanja povorke povodom Dana žena u zadnji čas i drugu u kojoj reagira na objavljivanje videozapisa koji sadrži eksplicitne dokaze o mučenju dvoje muškaraca osumnjičenih da su odbjegli zatvorenici. U spomenutoj drugoj izjavi EU je pozvao Fidži da čim prije potpiše Konvenciju UN-a protiv mučenja.

EU je poticao Fidži da nastavi suradnju s ILO-om u organiziranju misije „Izravni kontakti ” koja nije pokrenuta u 2012. zbog neslaganja u vezi s nadležnostima.

Ta i druga mjerodavna pitanja u području ljudskih prava otvorena tijekom ojačanog političkog dijaloga s vladom Fidžija na visokoj razini održanom u listopadu.

Male pacifičke otočne države – Kiribati, Republika Maršalovi Otoci, Savezne Države Mikronezije, Nauru, Palau, Tonga, Tuvalu.

EU je nastavio promicati ljudska prava i rodnu ravnopravnost putem *ad hoc* političkog dijaloga sa zemljama u pacifičkoj regiji u kojima nema delegaciju. Također surađuje s regionalnim organizacijama, civilnim društvom i drugim donatorima u regiji kako bi potaknuo poštovanje i zaštitu ljudskih prava.

U pacifičkoj regiji stopa rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije žena među najvišima je na svijetu, iako postoje razlike među zemljama. EU dijalogom i razvojnom pomoći podupire regiju u nastojanjima da ubrza održivi napredak u vezi s tim pitanjem, da ekonomski osnaži žene, da poveća sudjelovanje žena u institucijama koje donose odluke te da uzme u obzir dimenziju roda prilikom oblikovanja politika. Rodna pitanja obrađena su kao međusektorsko pitanje u mnogim projektima i programima. Na primjer, poboljšanje pristupa održivoj energiji i čistoj vodi u tim zemljama imat će povoljan učinak na žene.

EU je dodijelio milijun eura Forumu pacifičkih otoka kako bi podržao zemlje pacifičkih otoka u ratifikaciji i provedbi Rimskog statuta i međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima. Taj projekt također doprinosi naporima na povećanju rodne ravnopravnosti i smanjenju količine rodno uvjetovanog nasilja. Niue je bila treća zemlja koja se u 2013. upustila u nacionalna savjetovanja s tajništvom Foruma, nakon što su već bila dovršena slična savjetovanja s Vanuatuom i Palauom. Pitanja ljudskih prava od važnosti za Niue obuhvaćaju prava djece, prava žena i zapošljavanje.

U cijeloj pacifičkoj regiji ostvarivanje ljudskih prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba još uvijek je predmet zabrinutosti. U svim zemljama osim Mikroneziji, homoseksualni odnos muškaraca još uvijek je nezakonit. Istospolne veze nisu priznate i ne postoji pravni okvir protiv diskriminacije u vezi sa seksualnom orijentacijom.

EU je ušao u partnerstvo s UN ESCAP-om, ILO-om i UNDP-om kako bi financirali trogodišnji projekt migracija uslijed klimatskih promjena u Pacifiku čiji je cilj unaprijediti kapacitet pacifičkih otočnih država da se uhvate u koštac s učinkom klimatskih promjena u regiji u odnosu na ljudska prava i migracije.

Novi Zeland

EU i Novi Zeland trenutačno surađuju u okviru Zajedničke deklaracije o odnosima i suradnji iz 2007., krovnim političkim okvirom koji upravlja njihovim zajedničkim aktivnostima, uključujući u području ljudskih prava. Trenutačno su u tijeku pregovori u vezi s bilateralnim Sporazumom o partnerstvu u odnosima i suradnji koji će omogućiti daljnje jačanje dijaloga i unaprijediti suradnju u pitanjima ljudskih prava.

Budući da EU i Novi Zeland dijele slične standarde u području ljudskih prava EU je prvenstveno usmjeren na dodatno poboljšanje suradnje. EU s Novim Zelandom redovito održava savjetovanja o ljudskim pravima na međunarodnim forumima, uključujući i u UN-u u New Yorku i Ženevi te u određenim zemljama u azijsko-pacifičkoj regiji i diljem svijeta.

Novi Zeland će u 2014. sudjelovati u drugom Univerzalnom periodičnom pregledu (UPR) pred Vijećem UN-a za ljudska prava. EU je ususret tome intenzivno razmjenjivao mišljenja s Komisijom za ljudska prava Novog Zelanda o aktualnom stanju ljudskih prava u zemlji.

Papua Nova Gvineja

Borba protiv rodno uvjetovanog nasilja jedan je od glavnih prioriteta EU-a u Papui Novoj Gvineji. EU je poticao vlasti da se bore protiv zlostavljanja i da poduzmu mjere u vezi s obrazovanjem, podizanjem razine svijesti te zakonodavnim i političkim inicijativama.

EU je 2013. podupirao borbu protiv nasilja nad ženama u Papui Novoj Gvineji na različite načine. U okviru EIDHR-a EU i Liječnici bez granica zajednički su sponzorirali konferenciju u Port Moresbyju o nasilju u obitelji i seksualnom nasilju u Papui Novoj Gvineji 21. i 22. studenoga. Konferencija je podržala donošenje i provedbu sveobuhvatnog odgovora na nasilje u obitelji i seksualno nasilje, a posebice donošenje Plana djelovanja za 10 odabranih pokrajina. U listopadu

ECHO je odobrio pružanje 1,5 milijuna eura od 2014. do 2015. u svrhu potpore žrtvama rodno uvjetovanog nasilja u Papui Novoj Gvineji. EU podupire Ured glasnogovornika parlamenta u inicijativi „Otvoreni parlament” čiji je cilj promicanje poštovanja demokratskih načela otvaranjem parlamenta svim građanima.

U provedbi programa suradnje EU-a prava žena i osnaživanje žena bila su prioritetna. Posebice, u drugoj fazi programa EU-a za ruralni ekonomski razvoj podupirano je osnaživanje žena u udaljenim ruralnim područjima.

Amandmani parlamenta na Kazneni zakonik u svibnju uzrokovali su zabrinutost zbog ponovnog uvođenja smrtne kazne za široku kategoriju kaznenih djela kao što je teški oblik silovanja, ubojstva u vezi s vraćanjem, pljačka uz upotrebu nasilja i oružja. Parlament je također odobrio nekoliko metoda izvršavanja smrtne kazne, uključujući vješanje, smrtonosnu injekciju, streljanje i izvršenje smrtne kazne električnom strujom. To predstavlja ozbiljan korak natrag ako uzmemo u obzir da se ta zemlja pridržava moratorija na pogubljenja od 1954. VP/PP dala je 3. lipnja izjavu u kojoj je pozvala vlasti da zadrže moratorij iz 1954. EU, zajedno s Ujedinjenom Kraljevinom i Francuskom dao je izjavu povodom Svjetskog dana protiv smrtne kazne 10. listopada u kojoj je ponovno poticao vladu da ponovno promisli svoj stav.

Ti amandmani uključivali su i neka pozitivna kretanja, kao što su stavljanje izvan snage Zakona o vraćanju iz 1971. (na koji se ranije moglo pozvati kao obranu za ubojstvo) te donošenje Zakona o zaštiti obitelji u listopadu 2013. (u kojem je nasilje u obitelji postalo kazneno djelo). Donesena je nacionalna politika o ženama i rodnoj ravnopravnosti koja obuhvaća razdoblje od 2010. do 2015. Druga pozitivna kretanja uključuju predstavljanje izvješća o Papui Novoj Gvineji posebnog izvjestitelja UN-a za nasilje nad ženama te pokretanje nacionalne politike o rodnoj ravnopravnosti u državnom sektoru u lipnju 2013.

Započet je razgovor s vlastima o organiziranju prvog formalnog političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua, ali još nije dogovoren datum.

Samoa

Ljudska prava su u Samoju općenito zaštićena zakonom, ali se ti zakoni ne provode uvijek. Rodno uvjetovano nasilje i diskriminacija nad ženama ostaju glavni predmeti zabrinutosti. EU promiče ljudska prava, rodnu ravnopravnost i veće sudjelovanje žena u donošenju odluka dijalogom s vladom i različitim financijskim instrumentima. EU putem regionalnog projekta EIDHR-a podupire pacifičke zemlje u podizanju razine svijesti o poveznicama ljudskih prava i razvoja, povećanju kapaciteta za integraciju ljudskih prava u vladine politike i planove razvoja te ratifikaciji i provedbi sporazuma UN-a o ljudskim pravima te Rimskog statuta.

Samoa prima sredstva iz programa EIDHR-a „Mediji za demokraciju i ljudska prava.” EU je u 2013. osigurao 192 000 eura iz Programa za potporu civilnom društvu za poboljšanje mentalnog zdravlja, suočavanje s problemom stigmatiziranja mentalnih bolesti i osiguravanje sportskog treninga za djecu s intelektualnim teškoćama. EU također osigurava financiranje civilnog društva iz svojeg regionalnog programa s ciljem jačanja glasa civilnog društva i njegove uloge praćenja.

Salomonovi Otoci

EU je nastavio aktivno promicati ljudska prava i rodnu ravnopravnost na Salomonovim otocima putem dijaloga i financijske potpore. U sastancima s predstavnicima vlade otvarao je pitanje ratifikacije konvencija UN-a za ljudska prava i Rimskog statuta o međunarodnom kaznenom sudu (MKS). Promicanje rodne ravnopravnosti i borba protiv nasilja nad ženama ostaju ključni prioriteti u vezi s kojima EU blisko surađuje s vladom, civilnim društvom i drugim donatorima.

Salomonovi otoci primaju sredstva iz regionalnog programa pomoći EU-a pacifičkim zemljama u vezi s ljudskim pravima i razvojem. To je bilo usmjereno na uključivanje pitanja ljudskih prava u vladine politike i ratifikaciju sporazuma UN-a o ljudskim pravima te Rimskog statuta. Iz programa su financirani lokalni kontakti dužnosnik za potporu za aktivnosti u vezi s rodnom ravnopravnosti i ljudskim pravima te regionalno osposobljavanje za odvjetnike, članove parlamenta, civilno društvo i sudske dužnosnike. Vlada je podnijela svoje prvo izvješće (od ratifikacije u 2002.) o provedbi Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

Salomonovi otoci su pilot zemlja za provedbu Plana djelovanja EU-a za potporu demokraciji. S obzirom na parlamentarne izbore u 2014. EU je nastavio usmjeravati svoju potporu na poboljšanje transparentnosti i integriteta izbornog procesa, poticanje političkog sudjelovanja i zastupljenosti žena te jačanje kapaciteta nedržavnih aktera i građana za obranu svojih prava te za aktivno sudjelovanje u političkoj raspravi.

Vanuatu

Glavna kršenja ljudskih prava u zemlju vezana su s obiteljskim nasiljem nad ženama i djecom. Treći politički dijalog s Vanuatuom trebao se održati u Port Vili u drugoj polovici 2013., ali vlasti Ni-Vanuata odlučile su ga odgoditi.

Ugovor o dobrom upravljanju i razvoju (GGDC) između EU-a i vlade Vanuata (što predstavlja glavni element godišnjeg programa djelovanja za 2013.) stavlja snažan naglasak na potrebu za pokazivanjem putem odgovarajućih pokazatelja, napretka u području ljudskih prava (posebice u vezi s rodnim pitanjima) kako bi se mogli kvalificirati za dodjelu poticajnih sredstava. GGDC posebice nastoji ojačati provedbu politike koja promiče rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena jačanjem transparentnosti i odgovornosti vlade u vezi s rodnim pitanjima. U skladu s time, ljudska prava općenito, a konkretno prava žena i sudjelovanje redovito će se pratiti u sklopu okvira GGDC-a za procjenu rizika. Također će se unaprijediti nacionalno izvješćivanje o rodu u sklopu godišnjeg izvješća o razvoju uključujući raščlanjivanjem statističkih podataka prema spolu.

EU u redovitim kontaktima s vladom Vanuata ukazuje na pitanja ljudskih prava te se bavi s prioritetima u tom području putem ciljane razvojne pomoći usmjerene na razvoj etike i građanstva te borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja.

IX. Sjeverna i Južna Amerika

Kanada

EU i Kanada nastavili su 2013. svoju blisku suradnju i savjetovanje s forumima UN-a za ljudska prava kao što su Vijeće UN-a za ljudska prava i Treći odbor Opće Skupštine UN-a. Kanada je bila supokrovitelj rezolucija EU-a o Mjanmaru/Burmi, Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji (DNRK), slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravima djece. Države članice EU-a bile su supokrovitelji inicijative Kanade u vezi s Iranom. Kanada i EU podupirali su međuregionalnu inicijativu o djeci, ranom i prisilnom braku.

Kanada je prošla Univerzalni periodični pregled te prihvatila 122 preporuke u potpunosti, djelomično ili u načelu te je odbacila preporuke, između ostalog, da postane stranka određenim instrumentima za ljudska prava, preporuke u vezi s pravima autohtonih naroda i Kanadanima osuđenima na smrt u inozemstvu.

EU i Kanada održali su neformalne rasprave u području ljudskih prava te su redovito surađivali u Ženevi, New Yorku i Bruxellesu.

SAD

EU i SAD nastavili su tijekom 2013. blisku i redovitu suradnju i razmjene mišljenja u vezi s pitanjima ljudskih prava. Na razini UN-a surađivali su zajedno u Vijeću za ljudska prava i Trećem odboru Opće Skupštine UN-a kako bi podržali rezolucije o Mjanmaru/Burmi, DNRK-u, Iranu i Siriji te u Vijeću za ljudska prava o Šri Lanki. SAD je također podupirao inicijative EU-a o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravima djece na oba foruma. Države članice EU-a dale su potporu rezoluciji Vijeća za ljudska prava o ulozi slobode izražavanja i mišljenja u osnaživanju žena kao i u inicijativi Trećeg odbora Opće skupštine UN-a o periodičnim demokratskim izborima.

EU i SAD u kolovozu su održali savjetovanja o ljudskim pravima. Obradena pitanja obuhvaćala su stanje u trećim zemljama i tematska pitanja kao što su pritisak na civilno društvo, slobodu vjeroispovijesti i uvjerenja, LGBTI prava te poslovanje i ljudska prava. EU je također otvarao pitanje smrtne kazne, lokalnih uvjeta pritvora te aspekata borbe protiv terorizma u vezi s ljudskim pravima, uključujući Guantanamo i pitanje pritvaranja na neodređeno vrijeme. Bilateralna savjetovanja dopunjena su ad hoc razmjenama mišljenja posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava, Stavrosom Lambrinidisom te dužnosnika EU-a i SAD-a o određenim pitanjima kao što su smanjivanje prostora za civilno društvo. Pitanja u vezi s ljudskim pravima bila su redovito postavljana na redovitim sastancima o pravosuđu i unutarnjim poslovima, a posebice u vezi s borbom protiv terorizma i aktivnostima obavještajnih službi. Uspostavljena je *ad hoc* radna skupina EU-a i SAD-a kako bi se preispitao učinak aktivnosti obavještajnih službi SAD-a na prava o zaštiti osobnih podataka građana EU-a. Pitanja u vezi s ljudskim pravima otvarana su također u sklopu dijaloga i suradnje EU-a u konzularnim pitanjima. Te rasprave dovele su do zajedničkih pristupa relevantnim tijelima kao npr. u vezi sa zatvorskim uvjetima i u vezi sa zaštitom djece.

Smrtna kazna u SAD-u i dalje je predmet zabrinutosti za EU unatoč činjenici da je u tom području postignut određeni napredak. VP/PP dala je izjavu u kojoj je pozdravila odluku savezne države Maryland u vezi s njezinom odlukom da ukine smrtnu kaznu. Maryland je šesta savezna država u šest godina koja je to učinila. Međutim 32 savezne države te savezna vlada SAD-a i vojska još uvijek imaju odredbe o smrtnoj kazni u svom zakonodavstvu. 61 osoba osuđena je na smrt, a 35 ih je pogubljeno. U skladu sa svojim smjernicama, EU je dao izjavu i obratio se relevantnim tijelima te tražio pomilovanje u vezi s dva slučaja mentalno bolesnih zatvorenika. Ograničenja EU-a na izvoz anestetika barbiturata brzog i srednje brzog djelovanja te dobrovoljna ograničenja koja europska poduzeća primjenjuju u vezi s upotrebom drugih anestetika za pogubljenja doprinijela su nestašicama u dostupnosti medicinskih proizvoda za smrtonosnu injekciju. Te nestašice navele su vlasti u određenim državama da privremeno suspendiraju pogubljenja ili da upotrijebe druge medicinske proizvode ili njihove kombinacije. Putem EIDHR-a EU je podupirao zagovaranje ukidanja smrtne kazne u SAD-u financijskim sredstvima u iznosu od otprilike 1,5 milijuna eura.

EU je izrazio svoje zabrinutosti u vezi s opsegom i trajanjem boravka u samici u zatvorskom sustavu SAD-a tijekom bilateralnih savjetovanja o ljudskim pravima i obraćanjem saveznim i državnim tijelima.

Predmet parlamentarnih pitanja i rasprava u Europskom parlamentu, uključujući zajedničku raspravu pododbora za obranu i ljudska prava 25. travnja također su bili Guantanamo, pritvaranje na neodređeno vrijeme i upotreba bespilotnih letjelica za ciljana ubojstva osumnjičenika za terorizam.

Predsjedništvo Vijeća i Komisija podnijeli su 27. studenog svoje izvješće o nalazima *ad hoc* radne skupine EU-a i SAD-a o zaštiti podataka. Glavni nalazi i preporuke odnose se na razlike u postupanju između osoba na koje se podaci odnose iz SAD-a i izvan SAD-a te posebice činjenice da se većina zaštita predviđenih pravnim sustavom SAD- ne odnosi na potonje. Aktivnosti Nacionalne agencije za sigurnost SAD-a i njihov potencijalan učinak na prava građana EU-a također su bili predmet istrage Europskog parlamenta tijekom koje je održano nekoliko javnih rasprava. Izvješće o istrazi bit će objavljeno početkom 2014. Nekoliko europskih parlamentarnih pitanja odnosilo se također na tu temu. Elektronske komunikacije i obrada podataka od sve veće su važnosti za transatlantsku gospodarsku suradnju kao i za suradnju u području nacionalne sigurnosti. Vraćanje povjerenja u protok podataka EU-a i SAD-a time dobiva još veću važnost. Radom na ostvarenju tog cilja EU i SAD nedavno su pokrenuli bilateralni dijalog s ciljem unaprjeđenja instrumenata za razmjenu podataka EU-a i SAD-a.

EU i SAD ojačali su transatlantska ljudska prava zajedničkim radom na određenim pitanjima kao što su ekonomsko i političko osnaživanje žena (npr. Partnerstvo za ravnopravne budućnosti) te prava osoba s invaliditetom te suradnjom na obilježavanju Dana ljudskih prava.

X. Latinska Amerika

Argentina

Argentina je ratificirala većinu instrumenta za ljudska prava UN-a te regionalnih instrumenta kao i Rimski statut o Međunarodnom kaznenom sudu. Međutim još uvijek se suočava s brojnim izazovima posebice u vezi sa zatvorskim uvjetima, nasiljem nad ženama u obitelji i pravima manjina.

Argentina je u rujnu 2013. kao članica temeljne skupine za prava LGBTI osoba zajedno s EU-om bila jedna od potpisnica Ministarske deklaracije UN-a o zaustavljanju nasilja i diskriminacije pojedinaca na temelju njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Kao izabrani član Vijeća UN-a za ljudska prava, Argentina je u 2013. bila pokrovitelj određenih međuregionalnih inicijativa kojih je sve više, uključujući onih u vezi s prisilnim ili nedobrovoljnim nestancima te u vezi s poslovanjem i ljudskim pravima.

Pitanja ljudskih prava značajna su stavka na dnevnom redu bilateralne suradnje EU-a i Argentine, a 2008. izdana je Zajednička deklaracija EU-a i Argentine o ljudskim pravima.

Suradnja EU-a i Argentine u vezi s ljudskim pravima, socijalnom pravdom, pravima manjina i ljudskim pravima autohtonih naroda bila su ključna pitanja i temeljna područja intervencije u okviru EIDHR-a³⁰ i tematskih programa za nedržavne aktere. EU je surađivao s Tajništvom za ljudska prava Argentine te je u sklopa toga podupirao rad osam promatračkih skupina za ljudska prava. Također je promicao ulogu organizacija civilnog društva u promicanju ljudskih prava, branitelja ljudskih prava, pravosuđa i borbe protiv nekažnjavanja te je financirao neke od njihovih inicijativa putem otvorenih poziva na podnošenje prijedloga.

Bolivija

Suradnja Bolivije i EU-a u području ljudskih prava usmjerena je na jačanje vladavine prava i poboljšanje pristupa pravosuđu, boljoj zaštiti i osnaživanju prava autohtonih naroda te iskorjenjivanju nasilja nad ženama i djecom.

³⁰ Europski instrument za demokraciju i ljudska prava.

Bolivija je jedna od sedam pilot zemalja odabranih za provedbu Plana djelovanja za potporu demokraciji u vanjskom djelovanju EU-a. Konzultantsko društvo primilo je sredstva iz EIDHR-a kako bi izradilo pregled aktivnosti zajednice donatora u potporu demokraciji i potrebama zemlje kako ih percipiraju ključni akteri. U okviru dijaloga na visokoj razini iz 2012. osnovana je zajednička radna skupina za demokraciju i ljudska prava. Skupina je u 2013. održala svoj prvi sastanak.

Program EU-a u okviru Instrumenta za stabilnost vrijednosti 4 milijuna eura u 2013. osigurao je potporu procesu savjetovanja s autohtonim narodima; upravljanju sukobima i prevenciji sukoba te jačanju neovisnosti pravosudnog sustava. Pravosuđe je odabrano kao jedan od tri sektora intervencije u okviru sljedećeg programa bilateralne suradnje (2014. – 2020.). EU je donio lokalnu strategiju za provedbu smjernica EU-a o nasilju nad ženama i djevojčicama te je uspostavljena savjetodavna skupina. EU surađuje s UN-om kako bi bolivijskim vlastima i civilnom društvu pomogao u provedbi pravnog okvira za nasilje nad ženama.

Brazil

Politika ljudskih prava u Brazilu tijekom 2013. bila je i dalje usmjerena na zaštitu ugroženih skupina kao što su djeca, žene, autohtoni narodi, branitelji ljudskih prava i LGBTI zajednice, a posebice je bila usmjerena na borbu protiv homofobnog nasilja. To se postiže političkim dijalogom i suradnjom s kontaktima i kolegama u ministarstvima te Tajništvom za ljudska prava (u Uredu predsjedništva) te putem različitih projekata suradnje financiranih od strane EU-a.

Delegacija EU-a sudjelovala je u raspravama s vlastima tijekom cijele godine, pojedinačno i zajedno s državama članicama EU-a. Teme o kojima je raspravljano kretale su se od Komisije o statusu žena, prioritetima EU-a za 23. redoviti sastanak Vijeća za ljudska prava (o Bjelarusu) te nacrtu rezolucija o Siriji, Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji, Mjanmaru/Burmi i Iranu u Trećem odboru Glavne skupštine UN-a.

Brazil je ugostio dva velika međunarodna događanja, Treću svjetsku konferenciju o dječjem radu (Brazilija 8. – 10. listopada) te Svjetski forum o ljudskim pravima (Brazilija, 10. prosinca). EU i države članice pratili su oba događanja.

Godinu su obilježili veliki prosvjedi koji su zemlju potresli u lipnju te rasprava o prisilnim iseljenjima i radnim uvjetima povezanim s velikim građevinskim aktivnostima u sklopu priprema za Svjetsko prvenstvo i Olimpijske igre. Također je bilo čestih prosvjeda protiv prijavljenih pokušaja mijenjanja ustavnih jamstava o pravima autohtonih naroda u vezi sa zemljama njihovih predaka.

EU je nastavio aktivno podupirati prava autohtonih naroda u Brazilu posredstvom EIDHR-a i drugih instrumenata. Pojačani su kontakti sa saveznim vlastima odgovornim za pitanja u vezi s autohtonim narodima, uključujući kontakte s nacionalnom agencijom za autohtone narode FUNAI. Delegacija EU-a i države članice EU-a u Braziliji također održavaju redovite kontakte s Tajništvom za ljudska prava i sudionicima Programa za branitelje ljudskih prava. Tijekom godine EU je također u nekoliko navrata surađivao s Brazilom na međunarodnim forumima – na primjer u vezi s LGBTI događanjima organiziranim povodom Dana ljudskih prava u New Yorku i u Vijeću UN-a za ljudska prava.

U tijeku je više od 15 projekata u okviru Programa potpore za pojedinu državu/EIDHR-a koji obuhvaćaju širok spektar pitanja uključujući nasilje nad ženama, zaštitu prava djece, zaštitu prava zatvorenika, pravnu pomoć i seksualno iskorištavanje tijekom međunarodnih događanja kao što su predstojeće Svjetsko prvenstvo i Olimpijske igre. Kako bi se pozabavili lošim uvjetima i nedostatkom pravne zaštite u zatvorskom sustavu tijekom 2013. dva projekta u vezi s promicanjem ljudskih prava zatvorenika u Brazilu (širenje i konsolidacija Udruženja za zaštitu i pomoć osuđenima koje je dosad ostvarilo rezultate u pilot projektima) privukla su veliku pažnju te su u svibnju primila nagradu Svjetske banke „Iskustva s terena”.

Iz fonda EU-a za sektorski dijalog u financiran je seminar branitelja ljudskih prava održan u rujnu u saveznoj državi Ceara. Veleposlanstva država članica sudjelovala su tom događanju, a u sklopu toga održan je posjet lokalnim braniteljima ljudskih prava.

Čile

Tijekom 2013. nastavljeni su dijalog i bliska suradnja s Čileom u vezi s ljudskim pravima. EU se usmjerio na rodnu ravnopravnost, prava autohtonih naroda, LGBTI prava, aktivnosti u vezi sa prisjećanjem na vojnu diktaturu od 1973. do 1990. te međusektorska pitanja kao što su jačanje uloge civilnog društva te poboljšanje suradnje na međunarodnim forumima. Četrdeseta godišnjica državnog udara iz 1973. bila je povod raspravama o potrebi kompenzacije žrtava te o obrazovanju i podizanju razine svijesti. O pitanjima kao što su predstojeća provedba procesa savjetovanja s autohtonim narodima kako je propisano u Konvenciji ILO-a br. 169., upotreba zakona za borbu protiv terorizma u slučajevima socijalnih prosvjeda etničke skupine Mapuche te daljnje postojanje predrasuda i nasilja nad LGBTI zajednicom raspravljalo se putem posebnih postupaka UN-a, uključujući i za vrijeme posjeta Bena Emmersona, posebnog izvjestitelja za ljudska prava i borbu protiv terorizma. Tim pitanjima također se bavio Odbor za iskorjenjivanje rasne diskriminacije.

EU je u okviru tematske suradnje osigurao 1,2 milijuna eura za potporu više od 20 projekata u tim područjima. EU je nastavio podupirati angažman civilnog društva u poticanju i praćenju napretka Čilea i međunarodnih obveza u tim područjima. Ususret drugom Univerzalnemu periodičnom pregledu (UPR) EU i Čile održali su u studenome 2013. četvrti lokalni dijalog o ljudskim pravima. Teme za raspravu uključivale su prava žena i rodnu ravnopravnost, LGBTI prava, prava migranata, prava autohtonih naroda i suradnju na multilateralnim forumima.

Kolumbija

Kolumbijske vlasti intenzivno rade na poboljšanju stanja ljudskih prava u zemlji. To predstavlja velik izazov zbog složenosti uzroka koji vode nasilju i kršenjima ljudskih prava. Značajne presude donesene su brojnim slučajevima ozbiljnih kršenja ljudskih prava, ali velik broj kaznenih djela i dalje se ne kažnjava, kao što su na primjer prijetnje braniteljima ljudskih prava, seksualno nasilje nad ženama i ubojstva vođa za vraćanje zemljišta. Putem mehanizama suradnje i političkog dijaloga EU i dalje aktivno podupire vladine napore na rješavanju nasilja i prijetnji braniteljima ljudskih prava, ženama, djeci, autohtonim narodima i potomcima Afrikanaca.

U travnju 2013. Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava provelo je drugi Univerzalni periodični pregled Kolumbije. Kolumbija je prihvatila 126 preporuka (od toga se smatra da je 120 preporuka „već provedeno” ili „u procesu provedbe”), odbijeno je 26 preporuka, a 8 se još razmatra.

Ured Europske zajednice za humanitarnu pomoć nastavio je 2013. pružati hitnu pomoć i zaštitu stanovništvu pogođenom sukobima u Kolumbiji. Osobita pažnja posvećena je najugroženijim skupinama u ruralnim područjima: interno raseljenim osobama, izbjeglicama u susjednim zemljama, kućanstvima kojima upravljaju žene, djeci, starijima, autohtonim narodima i afro-kolumbijskom stanovništvu.

U skladu sa Strategijom EU-a za ljudskih prava za Kolumbiju upućen je poziv na podnošenje prijedloga (ukupna osigurana sredstva: 1,6 milijuna eura). Poziv se usmjerio na dva aspekta: jačanje jamstava i scenarija za političko sudjelovanje na lokalnoj razini ugroženog etničkog, ruralnog i drugog stanovništva te provedbu rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a br. 1325 i 1820 o ženama, miru i sigurnosti. Pet novih projekata odabrano je za financiranje. Branitelji ljudskih prava, a posebice sindikalisti i tražitelji povrata zemlje primili su potporu putem projekata za pružanje zaštite i psihosocijalne podrške.

Kostarika

Kostarika je demokracija s dugom tradicijom poštovanja svojih međunarodnih obveza u području ljudskih prava. Glavni izazovi u području ljudskih prava odnose se na javnu sigurnost, kaznena djela u vezi s drogama i korupciju. EU je u 2013. bio usmjeren uglavnom spomenuta pitanja (uključujući nekažnjavanje i sigurnost) te na diskriminaciju manjina i prava žena. Napredak u tom području pratio se putem redovitih kontakata s vlastima Kostarike te dijalogom s civilnim društvom. Razgovor s vlastima o multilateralnim pitanjima ljudskih prava odvijao se u suradnji s državama članicama EU-a.

Države članice trenutačno ratificiraju Sporazum o pridruživanju EU-a i Srednje Amerike sklopljen u 2013. Nakon što stupi na snagu omogućit će kontekst za daljnju suradnju sa zemljama Srednje Amerike u području ljudskih prava, a posebice posredstvom političkog dijaloga.

Aktivnosti EU-a u 2013. u pogledu suradnje (bilateralne suradnje i aktivnosti financiranje u okviru EIDHR-a) imale su isti tematski fokus. Bilateralni projekt Emprende kojem je EU donirao 4 milijuna eura pomaže ženama u ruralnim i rubnim urbanim područjima da postignu veću ekonomsku neovisnost. Četiri djelovanja u okviru EIDHR-a (ukupni doprinos EU-a u iznosu od 343 000 eura) umjerena su na nasilje u obitelji, socijalno isključenje mladih, javnu sigurnost i izgradnju kapaciteta civilnog društva. Proračunska potpora pruža se Kostarici i u svrhu pomoći u rješavanju sigurnosnih pitanja. Primjer je projekt Prosec koji podupire nacionalnu politiku javne sigurnosti. Doprinos EU-a tom projektu iznosi 13 milijuna eura.

Ekvador

Stanje ljudskih prava u Ekvadoru pogoršalo se zbog kriminalizacije socijalnog prosvjedovanja, a posebice u odnosu na projekte ekstraktivne industrije te zbog sve strožeg regulatornog okvira. S obzirom na ove okolnosti, Delegacija EU-a i druga veleposlanstva EU-a u Ekvadoru usmjerili su se na slučajeve branitelja ljudskih prava i na način na koji Ekvador provodi daljnje postupanje u vezi s preporukama iz UPR-a u svojim odnosima s vlastima.

Velika količina pažnje posvećena je pitanjima ljudskih prava tijekom osnivačkog sastanka mehanizma bilateralnih savjetovanja EU-a i Ekvadora 21. lipnja 2013., a posebice u vezi sa slobodom izražavanja i pitanjima ljudskih prava koje Ekvador treba riješiti kako bi ispunio svoje obveze u okviru Međuameričkog sustava ljudskih prava.

Zatvorski sustav i dalje je jedan od kritičkih sektora, a postoje izvješća o ponižavajućim uvjetima zatvorenika i određenim slučajevima mučenja. Organizacijama koje bi mogle pružiti pomoć još uvijek je otežan pristup zatvorenicima.

Poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a koje je trebao biti objavljen krajem 2013. morao je biti odgođen za 2014.

El Salvador

EU je u 2013. bio usmjeren na promicanje LGBTI prava što predstavlja daljnje postupanje nakon pristupanja EL Salvadora neformalnoj temeljnoj skupini za LGBTI prava u Općoj skupštini Ujedinjenih naroda. S različitim razinama vlasti održane su rasprave u vezi s potpisivanjem Statuta o Međunarodnom kaznenom sudu od strane El Salvadora.

Putem projekta financiranog od strane EU-a „Jačanje sudjelovanja građana i institucionaliziranosti izbora u El Salvadoru”, Vrhovni izborni sud dovršio je uspostavljanje centara za glasovanje kako bi u cijeloj zemlji proveo decentralizirano glasovanje. To je bila jedna od najvažnijih preporuke Misije za promatranje izbora (MPI) iz 2009. i Misije izbornih stručnjaka (MIP) iz 2012.

Putem Programa potpore za pojedinu državu EIDHR je donirao ukupno milijun eura za četiri projekta usmjerena na jačanje demokracije, dobro upravljanje, odgovornost, transparentnost, angažman građana i rodnu ravnopravnost.

Putem partnerstva za izgradnju mira Delegacija EU-a dobila je 1,8 milijuna eura za financiranje organizacija koje rade na prevenciji kriminalna i rodnim pitanjima u zatvorima te pružanju potpore žrtvama nasilja bandi. U okviru komponente Instrumenta za stabilnost posvećene poboljšanju kapaciteta nedržavnih aktera odobreno je dodanih 750 000 eura za aktivnosti rehabilitacije i ponovnog uključanja u svrhu pomoći ženama u zatvoru.

Gvatemala

Glasnogovornik VP/PP-a dao je 18. travnja izjavu u kojoj je pozdravio napredak Gvatemalu u kaznenom progonu važnih kršenja ljudskih prava počinjenih tijekom građanskog rata kao mjeru poticanja pomirenja. Međutim, postojale su zabrinutosti u vezi s odgađanjem sudskih procesa protiv osoba optuženih za kršenja ljudskih prava tijekom građanskog rata, a EU će nastaviti pratiti napredak u tom području. Tijekom 2013. EU je nastavio pružati financijsku i političku potporu Međunarodnoj komisiji za borbu protiv nekažnjavanja u Gvatemali (CICIG) koju podupire UN. Nakon produljenja mandata CICIG-a do rujna 2015., EU je odobrio dodatni financijski doprinos za 2014. i 2015.

Delegacija EU-a provela je daljnja postupanja u vezi s nekoliko istaknutih slučajeva napada na branitelje ljudskih prava posredstvom redovitog dijaloga s braniteljima, OCD-ima te državnim tijelima te sudjelovanjem u javnim aktivnostima u kojima je također naglašavana važna uloga branitelja ljudskih prava u zemlji. Potpora zaštitnim mjerama pružena je braniteljima ljudskih prava putem fonda za hitne slučajeve. Godišnji sastanak branitelja ljudskih prava EU-a održan je 10. prosinca gdje se raspravljalo o pristupu pravosuđu, pravima sindikata i radnika te zaštiti ekonomskih, socijalnih, kulturnih i okolišnih prava.

EU je uspostavio redovit dijalog sa svim većim sindikalnim savezima te s vladinim tijelima zaduženima za radnička pitanja te za istragu kaznenih dijela protiv sindikalista. EU je također u potpunosti podupirao napore ILO-a u pomaganju zemlji da unaprijedi svoje temeljne standarde rada. Učinkovita provedba temeljnih konvencija ILO-a o pravima radnika važno je mjerilo za Sporazum o pridruživanju EU-a i Srednje Amerike.

Promicanje i zaštita prava autohtonih radnika dio je svih aktivnosti EU-a u Gvatemali. „Radna skupina za prava autohtonih naroda G-13” uspostavljena je kao forum za uspostavu zajedničkog i strateškog dijaloga o tom pitanju među glavnim donatorima prisutnim u zemlji. S predstavnicima socijalnih pokreta autohtonih naroda i državnim tijelima održavani su mjesečni sastanci. EU se također susreo s posebnim izvjestiteljem za prava autohtonih naroda Međuameričke komisije za ljudska prava i posebnim izvjestiteljem UN-a za prava autohtonih naroda.

U prvih deset mjeseci u 2013. bilo je 665 slučajeva nasilnih smrti žena, što predstavlja povećanje u odnosu na 573 slučaja zabilježenih u istom razdoblju u 2012. EU je izrazio svoju zabrinutost u vezi s visokom učestalosti nasilja nad ženama te je naglasio nužnost sprečavanja i kažnjavanja odgovornih osoba. EU je pomogao organizacijama civilnog društva da pokrenu kampanju *Ya es Hora*, a posebni bilten objavljen je povodom Međunarodnog dana za iskorjenjivanje nasilja nad ženama.

Honduras

Široko rasprostranjena kršenja ljudskih prava u Hondurasu nastavila su se tijekom 2013., a posebice je bilo riječi o kršenju prava ranjivih skupina kao što su branitelji ljudskih prava, žene, LGBTI zajednica i novinari. Nacionalne i međunarodne nevladine organizacije za ljudska prava često su izvještavale o slučajevima napada ili zlostavljanja autohtonih skupina koje se zalažu za zaštitu okolišnih prava. Općenito govoreći, vrlo visoke stope ubojstava i kriminala u kombinaciji sa široko rasprostranjenim nekažnjavanjem negativno utječu na zaštitu prava svih građana.

Stanje ljudskih prava u zemlji predmet je velike zabrinutosti za EU te predstavlja prioritet njegovog političkog dijaloga s nacionalnim vlastima. EU je i dalje ključni akter i donator u području sigurnosti, pravosuđa i ljudskih prava. EU održava redovite sastanke s braniteljima ljudskih prava i održava tekući dijalog s organizacijama civilnog društva. Tijekom 2013. organizirano je mnogo sastanaka i posjeta prostorima organizacija za ljudska prava, uključujući popratni sastanak za ocjenu provedbe lokalne strategije EU-a za zaštitu branitelja ljudskih prava. Voditelji misije posjetili su Bajo Aguán u travnju kako bi nadzirali stanje ljudskih prava u regiji i sastali se s lokalnim organizacijama seljaka i poljoprivrednika.

EU nastavlja raditi na smanjivanju razina nekažnjavanja, poboljšavanju istražnih kapaciteta, izgradnji kapaciteta, jačanju institucija i poboljšanju pružanja usluga. EU je 2013. pomogao Ministarstvu pravosuđa i ljudskih prava u provedbi prve nacionalne politike i plana djelovanja za ljudska prava u zemlji putem Programa za potporu ljudskim pravima u Hondurasu. U okviru tog programa doprinio je uključivanju pokazatelja za ljudska prava u cijelo svoje operativno planiranje različitih nacionalnih institucija te je podupirao integraciju pristupa na temelju ljudskih prava na razini općine.

Također pomaže u poboljšanju situacije osoba koje žive u centrima za pritvor. Tijekom 2013. projekt s organizacijom civilnog društva DOKITA financiran od strane EU-a podržao je Žensku nacionalnu kaznionicu za socijalnu prilagodbu te je dao doprinos rehabilitaciji zatvorenika putem strukovnog osposobljavanja i boljih životnih uvjeta. U okviru Fakultativnog protokola Konvenciji protiv mučenja EU također pomaže u jačanju Nacionalnog mehanizma za prevenciju odgovornog za nadzor uvjeta u centrima za pritvor.

Između 2007. i 2013. EU je organizacijama civilnog društva dodijelio sredstva u vrijednosti od otprilike 4 milijuna eura putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava, a od toga je 0,6 milijuna eura bilo izdvojeno za 2013.

Meksiko

Meksiko je strateški partner sa sličnim stajalištima i ciljevima kao i EU. EU je 2013. nastavio pomagati Meksiku u provedbi velikih reformi te se usmjerio na borbu protiv nekažnjavanja (reformu kaznenopravnog sustava), rodno uvjetovano nasilje i stanje branitelja ljudskih prava, novinare i ranjive skupine (autohtoni narodi, migranti).

Pitanja ljudskih prava otvorena su na sastanku Zajedničkog odbora u lipnju. Također su bila istaknuta prilikom razmjena mišljenja u parlamentu posebice tijekom posjeta predsjednika EP-a Schultza Meksiku u veljači tijekom kojeg se susreo s organizacijama civilnog društva. Tijekom dva sastanka zajedničkog parlamentarnog odbora EU-a i Meksika održanih u Meksiku (svibanj) i Strasbourgu (studeni) održani su sastanci s braniteljima ljudskih prava i članovima civilnog društva.

Kao rezultat seminara za civilno društvo koji je prethodio dijalogu o ljudskim pravima iz 2012., EU je znatno ojačao svoju suradnju s NVO-ima u svibnju 2013. uspostavljanjem radne skupine za civilno društvo u kojoj se redovito sastaju Delegacija EU-a i glavne nevladine organizacije za ljudska prava. U 2013. održana su dva sastanka za razmjenu informacija, stajališta i preporuka u vezi s prioritetima iz područja ljudskih prava u vezi s dijalogom i suradnjom EU-a s Meksikom.

U okviru lokalnih smjernica u vezi s braniteljima ljudskih prava Delegacija EU-a i misije država članica nastavile su svoju redovitu suradnju s aktivistima. Izvršeni su terenski posjeti saveznim državama Coahuile, Chihuahue i Oaxace tijekom koji su se predstavnici EU-a susreli s članovima lokalnog civilnog društva i raspravljali o pojedinačnim slučajevima u vezi s ljudskim pravima s višim lokalnim dužnosnicima. Održavani su sastanci s višim dužnosnicima u saveznim tijelima kao što je pomoćnik ministra nadležan za ljudska prava, voditelj Odjela za zaštitni mehanizam za branitelje ljudskih prava i novinare te predsjednik Nacionalne komisije za ljudska prava.

EU je nastavio pobliže pratiti kretanja u slučaju Jyrija Jaakkole, finskog građana koji je ubijen 2010. za vrijeme pomaganja braniteljima ljudskih prava u Oaxacaji. Objavljeno je da će suđenje jednom od osumnjičenika za njegovo ubojstvo početi početkom 2014.

S multilateralne točke gledišta, EU i Meksiko nastavili su konstruktivnu suradnju savjetovanjima u New Yorku, Ženevi i Mexico Cityju. EU je također podržao kandidaturu Meksika za Vijeće za ljudska prava od 2014. do 2017.

Suradnja EU-a bila je usmjerena na te političke prioritete u okviru dodjela iz bilateralnog Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI), EIDHR-a i instrumenta za nedržavne aktere. Laboratorij za socijalnu koheziju II financiran od strane DCI-a i sklopljen u studenom uz ukupni doprinos EU-a u iznosu od 11 milijuna eura, uključuje značajnu komponentnu za ljudska prava/pristup pravosuđu usmjerenu na rodno uvjetovano nasilje, legitimnu upotrebu sile, zaštitu branitelja ljudskih prava, novinara i prava autohtonih naroda te potporu reformi kaznenopravnog sustava.

Iz EIDHR-a izdvojeno je ukupno milijun eura za projekte nevladinih organizacija. Značajan cilj jačanje je rada branitelja ljudskih prava posredstvom zaštite, evidentiranja i zagovaranja u slučajevima kad ih se napada ili im se prijete. U okviru instrumenta NSA u kolovozu je objavljen lokalni poziv na podnošenje prijedloga s ciljem podupiranja NVO-a koji rade na provedbi reforme kaznenog pravosuđa, prevenciji kriminala, javnoj sigurnosti i provođenju zakona. Sporazum o projektu sklopljen je s ombudsmanom Mexico Cityja u okviru tematske točke za migracije i azil u svrhu zaštite ljudskih prava migranata jačanjem suradnje organizacija civilnog društva i državnih tijela El Salvadora, Gvatemale, Hondurasa i Meksika.

Nikaragva

EU je u 2013. pozorno pratio veliki broj kretanja u području ljudskih prava i demokracije s ciljem da ih uključi u budući politički dijalog EU-a i Nikaragve. Moglo bi se naglasiti nekoliko glavnih pitanja: kontroverzna reforma Ustava i zakona br. 779 – „Integralnog zakona o nasilju nad ženama”, policijsko postupanje s prosvjednicima te opoziv mandata dvoje parlamentaraca.

Reforma zakona br. 779 uključivala je proceduralnu stavku posredovanja među parovima u slučaju manje ozbiljnih kaznenih djela u slučaju da je žena podnijela tužbu zbog zlostavljanja. Pozitivna stvar koja je proizašla iz te reforme je promicanje „Promatračke skupine za nasilje nad ženama” koje je već dovršilo prvu fazu svojeg postojanja. Prema neslužbenim podacima iz 2013., u Nikaragvi su ubijene 72 žene zbog rodno uvjetovanog nasilja, što je manje od prethodne godine.

EU pruža potporu ljudskim pravima i demokraciji u Nikaragvi putem portfelja za bilateralnu suradnju (214 milijuna eura između 2007. i 2013.) koja je uglavnom usmjerena ekonomska i socijalna prava te putem tematskih programa i instrumenata koji su temelj suradnje s civilnim društvom. EU je u 2013 također pomogao u promicanju ljudskih prava i demokracije osiguranjem potpore projektima civilnog društva u vezi s relevantnim pitanjima. Bespovratna sredstva u vrijednosti od 6 milijuna eura dodijeljena su u svrhu potpore djelovanju u vezi s upravljanjem, stvaranjem radnih mjesta i poduzetništvu za žene i mlade u ruralnim područjima zemlje. Tijekom godine nastavljena je provedba drugih projekata civilnog društva koji se financiraju iz EIDHR-a, a usmjereni su na širenje demokratskog sudjelovanja i promicanje ljudskih prava najugroženijih skupina (djeca u sukobu sa zakonom, žene, afro-autohtone zajednice i LGBTI zajednica).

Panama

Panama je zemlja srednjeg dohodovnog razreda te je jedna od najstabilnijih i prosperitetnih ekonomija u Latinskoj Americi. Smatra se da je stanje ljudskih prava u toj zemlji relativno dobro u kontekstu regije. Glavna građanska i politička prava zajamčena su ustavom te se uglavnom poštuju.

U 2013. glavni ciljevi za EU bili su konsolidacija demokracije, osiguravanje poštovanja za ljudska prava i održavanje socijalne kohezije. EU se usmjerio na pitanje diskriminacije manjina (autohtoni narodi) prava na život (nekažnjavanje, sigurnost), uvjeta pritvora, civilnog društva i međunarodnih mehanizama za ljudska prava. Nadalje, EU je osobitu pažnju poklanjao pitanjima u vezi s nekažnjavanjem i nerazmjernom upotrebom sile od strane policije. EU je pratio situaciju u vezi s tim pitanjima posredstvom redovitih kontakata s panamskim vlastima i dijaloga s organizacijama civilnog društva.

Sporazum o pridruživanju EU-a i Srednje Amerike sklopljen u 2013. bio je krajem godine u procesu ratifikacije od strane država članica EU-a. Nakon što stupi na snagu omogućit će kontekst za daljnju suradnju sa zemljama Srednje Amerike u području ljudskih prava, a posebice posredstvom političkog dijaloga.

Ključni ciljevi postignuti su u 2013. putem projekata bilateralne i regionalne suradnje te putem tematske suradnje uključujući aktivnosti koje se financiraju u okviru EIDHR-a. EU je programu Cohesal dodijelio 10 milijuna eura. Cilj EU-a smanjiti je socijalne i regionalne razlike u kontekstu modernizacije institucija i politika socijalne kohezije. U okviru programa Secopa EU je dao doprinos od 28 milijuna eura pružanju strateške potpore Panami za unaprjeđenje suživota i sigurnosti građana. Projekt za promicanje demokratskih načela koji prima 100 000 eura iz EIDHR-a podupire Zakladu za razvoj građanskih sloboda čiji je cilj braniti i promicati demokratske slobode.

Paragvaj

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Paragvaj odnose se na poboljšanje pravosuđa i zatvorskog sustava, na institucionalizaciju ljudskih prava, na osiguravanje bolje zaštite prava djece, žena, LGBTI zajednice i autohtonih naroda te na osiguravanje poštovanja okolišnih prava.

Misija EU za promatranje izbora (MPI) upućena je u Paragvaj kako bi promatrala opće izbore u travnju 2013. Misija predvođena članicom parlamenta Renatom Weber zaključila je da se izborima dobro upravlja te da predstavljaju pouzdanu mjeru volje naroda.

Konačno izvješće sadržavalo je popis preporuka koje je vlada dobro primila.

EU je u 2013. posredstvom EIDHR-a proveo tri projekta u Paragvaju ukupne vrijednosti 625 000 eura. Cilj tih projekata osnaživanje je prava osoba s invaliditetom, prava na hranu u ruralnim područjima i prava starijih osoba. EU je objavio novi poziv EIDHR-a na podnošenje prijedloga s proračunom od 750 000 eura čiji je cilj jačanje uloge civilnog društva u promicanju ljudskih prava i vladavine prava te podupiranje kapaciteta za politički dijalog i izgradnju konsenzusa.

Peru

Tijekom 2013. nastavljen je dijalog s vlastima i civilnim društvom Perua. Prioriteti EU-a u području ljudskih prava su prava autohtonih naroda, sprečavanje socijalnih sukoba, daljnje postupanje u vezi s preporukama Komisije za istinu i pomirenje te prava ugroženih skupina, osobito žena i LGBTI zajednice.

Posjet potpredsjednice Ashton u siječnju 2013. poslužio je kao prilika da se naglasi interes EU-a za podupiranje socijalne politike Perua, uključujući posredstvom programa za bilateralnu suradnju Europan koji se bavi problemom siromaštva i pothranjenosti.

Delegacija EU-a blisko je pratila kretanja u zemlji čestim kontaktima s pomoćnikom ministra za ljudska prava, predstavnicima ombudsmana Perua, lokalnim NVO-ima, veleposlanstvima trećih zemalja i terenskim posjetima raznim regijama Perua.

S vlastima se raspravljalo o pitanjima kao što su smrtna kazna i koordinacija stajališta na multilateralnoj razini. EU je od početka 2013. odlučio osobitu pažnju posvetiti socijalnim sukobima koji se odnose na ekstraktivne industrije koji su postali značajni predmet izvješća lokalnih NVO-a o kršenjima ljudskih prava. Izvješća o napadima na branitelje ljudskih prava (većinom se radi o obrani okolišnih prava) blisko se prate te su provedene hitne mjere za potporu. EU s obzirom a autohtone narode blisko nadzire provedbu zakona o prethodnom savjetovanju s autohtonim narodima.

EU je u okviru EIDHR-a u 2013. osigurao ukupno 4,5 milijuna eura za osam projekata. Pitanja ljudskih prava obuhvaćala su pristup pravosuđu, sprečavanje mučenja i sukoba, pitanje diskriminacije, prava autohtonih naroda, upravljanje i pristup pravosuđu te uspostavu povijesnog sjećanja na nasilni unutarnji sukob u Peruu osamdesetih i devedesetih. Krajem godine tri projekata još su čekala odobrenje u okviru lokalnog poziva na podnošenje prijedloga za projekte u području ljudskih prava (za ukupni iznos od gotovo 700 000 eura) usmjerenih na pitanje roda, diskriminaciju i prava LGBTI zajednice.

Urugvaj

Djelovanje EU-a u Urugvaju bilo je usmjereno na pravosuđe, vladavinu prava i poveznicu ljudskih prava i javne sigurnosti koji su predmet velike zabrinutosti za građane Urugvaja. EU je nastavio podupirati reformu kaznenog pravosuđa i zatvorskog sustava, poboljšanje uvjeta u zatvorima i reintegraciju zatvorenika. Druga područja zabrinutosti koja blisko prati i kojima pruža potporu putem EIDHR-a uključuju nasilje u obitelji i trgovinu ženama i djecom. EU je 2013. dodijelio iz EIDHR-a 300 000 eura predviđenih za tu zemlju promicanju mirovnog rješenja sukoba u obitelji, te okruženjima obrazovanja i susjedstva.

Urugvaj je u listopadu predstavio svoje peto izvješće Odboru UN-a za ljudska prava u kojem je naglasio rad ostvaren u područjima rodne ravnopravnosti, prava radnika migranata i stranih radnika, nasilja u obitelji, rasizma i drugih oblika diskriminacije te smanjivanja prenapučenosti u zatvorima. Također se pripremio za svoj drugi nastup pred Vijećem za ljudska prava u kontekstu UPR-a, predviđenom za siječanj 2014.

Venezuela

Vrlo visoke stope ubojstava i kriminala u kombinaciji sa široko rasprostranjenim nekažnjavanjem negativno utječu na zaštitu prava svih građana.

EU nema strukturiran politički dijalog s venezuelanskom vladom. Rasprave o ljudskim pravima prema tome su se odvijale *ad hoc* tijekom sastanka Delegacije EU-a ili veleposlanstava država članica i venezualanskih vlasti.

Otkazivanje Američke konvencije o ljudskim pravima od strane Venezuele o čemu je u rujnu 2012. službeno obavijestila Organizaciju američkih država stupilo je na snagu 10. rujna 2013. Europska unija prepoznaje važna kretanja koja se su zbila u toj regiji u području ljudskih prava te vjeruje da je Međuamerički sustav ljudskih prava u tome imao značajnu ulogu.

U izjavi nakon predsjedničkih izbora u Venezueli od 14. travnja potpredsjednica Ashton izrazila je zabrinutost u vezi sa sve većom polarizacijom venezuelanskog društva, Pozvala je sve strane da se upuste u miran dijalog i zajedno rade na promicanju dobrog upravljanja i transparentnosti.

U 2013. dovršena je provedba devet projekata financiranih putem EIDHR-a. U lipnju je u okviru EIDHR-a objavljen novi poziv na podnošenje prijedloga. Glavni cilj je jačanje demokracije osnaživanjem građana i zakonodavaca te jačanje poštovanja ljudskih prava ugroženih skupina, s posebnim naglaskom na zatvorenike i izbjeglice te na jamstvo pravičnog postupanja. Delegacija EU-a organizirala je u lipnju 2013. godišnji sastanak s braniteljima ljudskih prava.

XI. Karibi

Antigva i Barbuda

Antigva i Barbuda u 2013. nastavili su se suočavati s ozbiljnim izazovima u području ljudskih prava, u rasponu od nepoštivanja međunarodnih standarda ljudskih prava od strane agencija za izvršavanje zakona, smrtne kazne, diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodno uvjetovanog nasilja.

Od 1991. nije izvršena ni jedna smrtna kazna, što je predstavljalo *de facto* moratorij. Međutim, bilo je poziva u javnosti na ponovno izvršavanje pogubljenja, a Delegacija EU-a uspostavila je kontakt s vlastima kako bi raspravili o tom pitanju.

Antigva i Barbuda primile su u 2013. financijska sredstva u iznosu od 3,4 milijuna eura iz 10. Europskog fonda za razvoj. U skladu s ključnim načelima ljudskih prava transparentnosti i univerzalnosti usluga ta pomoć bila je usmjerena na upravljanje javnim financijama, podršku vladi i civilnom društvu. EU je također osigurao 380 000 eura za Centar za poljoprivredni i ruralni razvoj Gilbert za projekt osnaživanja žena putem poduzetništva i uključivog strukovnog osposobljavanja.

Bahami

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Bahame u 2013. bili su ukidanje smrtne kazne, unaprjeđenje uvjeta pritvora, obrana prava žena i okončanje diskriminacije ilegalnih imigranata. Vlasti Bahama još uvijek smatraju smrtnu kaznu učinkovitim sredstvom odvratanja od kriminala, a jedna osoba i dalje čeka na izvršenje smrtne kazne. Iz aktualnog zakonodavstva proizlazi *de facto* moratorij na smrtnu kaznu budući da pravo žalbe tijelu Privy Council sa sjedištem u Ujedinjenoj kraljevini sprečava provedbu smrtnih kazni. U drugom Univerzalnom periodičnom pregledu Bahama u siječnju 2013. Vijeće UN-a za ljudska prava prepoznalo je postignuća u brojnim područjima, uključujući u vezi s mjerama za suzbijanje trgovine ljudima, promicanje prava žena i osposobljavanje za ljudska prava. Glavne preporuke UN-a odnosile su se na nacionalne institucije za ljudska prava, smrtnu kaznu, neprimjereno ponašanje policije i diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije.

Tijekom 2013. Bahami su bili žestoko kritizirani zbog postupanja s haitijskim imigrantima i kubanskim zatvorenicima. Bahami nisu još ratificirali Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda. EU je u kontaktu s vladom ukazivao na oba spomenuta pitanja.

Barbados

U Barbadosu i dalje postoje zabrinutosti u vezi sa smrtnom kaznom, obveznim smrtnim kaznama za ubojstvo i izdaju, tjelesno kažnjavanje, nekažnjavanje upotrebe prekomjerne sile od strane policije, uvjetima pritvora i kaznenopravnih sankcija spolnog odnosa s obostranim pristankom osoba istoga spola. EU je nastavio svoj dijalog s vlastima u vezi sa smrtnom kaznom i vladinom ranijom predanosti da ukloni obveznu smrtnu kaznu iz zakonodavstva. Vijeće UN-a za ljudska prava provelo je u 2013. Univerzalni periodični pregled Barbadosa.

Rodno uvjetovano nasilje bio je u 2013. ključni prioritet EU-a za Barbados, a u okviru suradnje nastavljena je provedba smjernica EU-a o nasilju nad ženama i djevojčicama te borbi protiv svih oblika diskriminacije nad njima. Nakon što je Europsko vijeće u 2008. odabralo Barbados kao pilot zemlju za prava djece, EU i Barbados nastavili su zajedno raditi na pilot programu u vezi s nasiljem nad djecom.

EU je u 2013. nastavio surađivati s vlastima na suzbijanju nasilja u obitelji. Delegacija EU-a je u tu svrhu vodila radnu skupinu sastavljenu od razvojnih partnera, civilnog društva i vladinih tijela uključujući policiju.

Barbados zajedno s mnogim drugim zemljama u regiji još uvijek posjeduje zakonodavstvo koje narušava prava osoba na temelju seksualne orijentacije. Na temelju Zakona o seksualnim prekršajima određeni spolni odnosi s obostranim pristankom između osoba istoga spola kažnjivi su doživotnim zatvorom. EU je u bliskoj suradnji s britanskom Visokom komisijom surađivao s lokalnim medijima na suzbijanju predrasuda na temelju seksualne orijentacije.

Delegacija EU-a je zajedno s regionalnim sigurnosnim sustavom nudila program osposobljavanja za sigurnosne snage koji je uključivao načela ljudskih prava i podupirao nacionalni plan djelovanja za ljudske resurse koji je promicao društvenu uključenost pristup kvalitetnom obrazovanju za sve.

Delegacija EU-a je u 2013. osigurala sredstva u iznosu od 100 000 eura za potporu brojnih nevladinih organizacija koje promiču ljudska prava.

Belize

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Belize bili su upotreba pretjerane sile od strane snaga sigurnosti, dugotrajni pritvor prije suđenja, nasilje u obitelji, diskriminacija nad ženama, zlostavljanje djece, trgovina ljudima i diskriminacija na temelju seksualne orijentacije. Iako je Belize zadržao smrtnu kaznu za ubojstvo i vojna kaznena djela smatra se da je riječ o *de facto* abolicionističkoj državi.

Vijeće UN-a za ljudska prava provelo je u listopadu 2013. drugi Univerzalni periodični pregled Belizea.

EU je nastavio promicati ljudska prava u Belizeu sastancima i raspravama s interesnim skupinama i vladom. Nadalje, Delegacija EU-a pomogla je u podizanju razine svijesti o rehabilitaciji osuđenika sponzoriranjem prikazivanja dokumentarca o programu u Jamajci sponzoriranom od strane EU-a koji koristi glazbu za rehabilitaciju zatvorenika. Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) dodijelio je UNICEF-u 100 000 eura za zaštitu djece.

Kuba

Ne postoji pravni okvir za odnose EU-a i Kube, ali u 2008. ponovno su uspostavljeni politički dijalog i suradnja. EU je u Kubi nastojao promicati građanska, politička, socijalna, gospodarska, kulturna i druga ljudska prava.

EU je u 2013. poticao Kubu da poveća slobodu kretanja i ratificira međunarodne pakte o ljudskim pravima. Smatra se da će poboljšanja na ta dva fronta vjerojatno proširiti slobodu izražavanja i slobode udruživanja i okupljanja te civilnom društvu i braniteljima ljudskih prava dati više prostora za djelovanje.

Godinu je obilježio novi zakon o migracijama koji je stupio na snagu u siječnju i značajno olakšao ograničenja u pogledu putovanja i migracija u vezi s građanima Kube. EU je u 2013. zagovarao široku interpretaciju zakona i blisko pratio njegovu provedbu. Zakon je omogućio predstavnicima pokreta Dame u bijelom da u travnju oputuju u Bruxelles kako bi primile nagradu Sakharov za slobodu misli koju im je Europski parlament dodijelio u 2005. Slično tome, Guillermo Fariñas kojem je nagrada Sakharov dodijeljena u 2010. bio je u mogućnosti pohađati ceremoniju u njegovu čast u Europskom parlamentu u Strasbourgu.

Zbog slobode putovanja ostvareno je više kontakata između predstavnika kubanskog civilnog društva i dužnosnika EU-a u Bruxellesu. Delegacija EU-a u glavnom gradu Havani uspostavila je kontaktnu točku za ljudska prava i surađivala sa širokim spektrom Kubanaca u radnoj skupini za ljudska prava. Međutim sastanci između EU-a i oporbe i dalje su zabranjeni, a EU se s vlastima i neovisnim odvjetnicima uključio u reformu kaznenog zakonika. EU je također izrazio zabrinutost u vezi s konceptom „društvene opasnosti” u kaznenom zakoniku Kube.

U svojim dijalozima s kubanskim vlastima EU je također ohrabrivao Kubu da ratificira konvencije UN-a o ljudskim pravima i da proslijedi pozive i posebnim izvjestiteljima UN-a o različitim pitanjima u vezi s ljudskim pravima. Pozitivno je što je moratorij na smrtnu kaznu još uvijek na snazi, a nije bilo ni novih presuda s izricanjem smrtne kazne.

Vijeće UN-a za ljudska prava u svibnju je zaključilo drugi Univerzalni periodični pregled i dalo Kubi 292 preporuke. Kubanska vlada u potpunosti je prihvatila 230 tih preporuka, primila na znanje njih 42, a odbacila 20. EU je olakšavao koordinaciju između misija država članica EU-a prije i nakon pregleda s ciljem zajedničkog poticanja kubanske vlade da provede daljnja postupanja u vezi s pregledom.

EU je nastavio financirati projekte suradnje u Kubi kako bi ojačao prava žena, adolescenata i osoba s invaliditetom. EU je također za Kubu izdvojio 300 000 u okviru dodjele iz EIDHR-a za 2013. te je sudjelovao u pripremnom radu s vlastima i civilnim društvom u vezi s dodjelom.

Dominika

Unatoč općem poboljšanju u razvoju ljudskih i socijalnih prava u zemlji, Dominika se u 2013. i dalje suočava s trajnim ekonomskim i socijalnim izazovima kao što su visoke razine nezaposlenosti mladih, visoka stopa emigracije i rastuća stopa kriminala. Autohtoni narod Kalinago osobito je ugrožen.

Glavne zabrinutosti u vezi s ljudskim pravima u Dominici odnosile su se na smrtnu kaznu, tjelesno kažnjavanje, uvjete pritvora i kaznenopravne sankcije spolnog odnosa s obostranim pristankom osoba istoga spola. Nasilje u obitelji i seksualno zlostavljanje i dalje narušavaju temeljni razvoj i zaštitu prava stanovništva te pogoršavaju međugeneracijski ciklus nasilja koji utječe na cijelo društvo.

EU je i dalje najveći donator za Dominiku te joj pomaže da osnaži socijalna i ekonomska prava. Cilj općeg programa proračunske potpore 10. Europskog fonda za razvoj bio je podupiranje strategije smanjenja siromaštva Dominike te je pružio dodatnu potporu vladi i organizacijama civilnog društva.

Dominikanska Republika

U formalnom smislu poštuje se većina ljudskih prava u Dominikanskoj Republici. Ratificirane su sve relevantne konvencije osim onih o radnicima migrantima i njihovim obiteljima i o sprečavanju apatridnosti. Međutim u praksi su postojali problemi u vezi s rodom, izvansudskim smaknućima, migracijama, rasom i nacionalnosti, pravima osoba s invaliditetom i trgovinom ljudima.

Ratifikacijom novog ustava u 2010. te imenovanjem ombudsmana u svibnju 2013. pojačan je napredak u području ljudskih prava na koji upućuje uspjeh u zaštiti slobode izražavanja i visoka razina sudjelovanja u civilnom društvu.

EU i vlada Dominikanske Republike nastavili su u 2013. svoj redoviti politički dijalog. EU je na zadnjem sastanku osobitu pažnju posvetio trgovini ljudima budući da je Dominikanska Republika prioritetna zemlja za suradnju EU-a u tom području. EU je nastavio suradnju s mnogim značajnim organizacijama za ljudska prava i podupirao ključne organizacije koje promiču ljudska prava.

Ustavni sud u rujnu je donio kontroverznu presudu zbog koje bi tisuće Dominikanaca stranog podrijetla (uglavnom Haićana) mogli izgubiti državljanstvo i postati time osobe bez državljanstva. EU je blisko pratio tu situaciji i održavao bliski kontakt s dominikanskom vladom i organizacijama za ljudska prava.

EU je nastavio podupirati reformu javne uprave, bilateralne odnose s Haitijem i rad u područjima upravljanja i ljudskih prava. EU je putem Instrumenta za stabilnost dodijelio 5,5 milijuna eura za upravljanje haićanskim migracijama što je dovelo do prve ankete o radnicima imigrantima. EIDHR je u 2013. dodijelio 346 480 eura projektima u područjima kao što su prava osoba s invaliditetom, pravo žena na zastupljenost, seksualno i reproduktivno zdravlje žena, te prava migranata i etnička prava.

Grenada

Tijekom prethodnih pet godina Grenadu su teško pogodili kombinacija prirodnih katastrofa i svjetske gospodarske recesije. To je pogoršalo ugroženost i siromaštvo u zemlji. Grenada se i dalje suočava s izazovima u području ljudskih prava kao što su smrtna kazna, diskriminacija na temelju seksualne orijentacije i nasilje u obitelji. EU je u 2013. stavio prioritet na rodno uvjetovano nasilje u političkom dijalogu s vladom i njezinim kontaktima s ključnim dionicima kao što su Sveučilište Huddersfield i nevladina organizacija Agencija za razvoj zajednice Grenade.

Grenada je u 2013. ratificirala Međunarodnu konvenciju o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. EU je Grenadio pružio proračunsku potporu u svrhu jačanja društvene uključenosti, socijalnih prava i ishoda obrazovanja. Zemlja je donijela novi program za smanjenje siromaštva u kojem su zdravstvo i obrazovanje izdvojeni kao područja na koje treba usmjeriti vladine rashode.

Gvajana

Gvajana je u 2013. još uvijek krhka demokracija s višetničkim, viševjerskim stanovništvom. Gvajana je postigla određeni stupanj napretka u izgradnju upravljačke infrastrukture i jačanju nekoliko sektora gospodarstva. EU je kao glavna pitanja u području ljudskih prava koje treba rješavati prepoznao nasilje u obitelji (uključujući seksualno nasilje), zlostavljanje djece i diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije. Trgovina osobama i prostitucija žena i djevojčica u udaljenim rudarskim područjima bile su 2013. izrazito izražene.

EU je nastavio podupirati organizacije civilnog društva putem programa nedržavni akteri i lokalne vlasti te EIDHR-a. EU je potrošio 1,14 milijuna na borbu protiv diskriminacije na temelju seksualne orijentacije, borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja i nasilja nad djecom te je pružio potporu zajednicama Indijanaca.

Iako zemlja poštuje *de facto* moratorij na smrtnu kaznu, ona je još uvijek zajamčena ustavom. Delegacija EU-a u listopadu je poticala Gvajanu da ukine smrtnu kaznu.

Haiti

EU je 2013. pokrenuo politički dijalog s Haitijem. Pri radni sastanak predviđen je za početak 2014., a ljudska prava bit će na dnevnom redu.

Glavni ciljevi EU-a u političkom dijalogu s Haitijem su ljudska prava i demokracija i osobito prava žena i djece, organizacija civilnog društva i branitelja ljudskih prava te vladavina prava. EU osobiti naglasak stavlja na rodno uvjetovano nasilje, djecu koja žive u uvjetima kućnog ropstva, pravosudni sustav i uvjete pritvora.

Financijska potpora EU-a bila je u 2013. uglavnom usmjerena na prava djece. Europska komisija i države članice financirali su seminare i brojne projekte za potporu civilnog društva i javne uprave. EU je također osigurao sredstva u iznosu 5 milijuna eura za financiranje projekata čiji je cilj

zaštita prava žena i djece. U svibnju je Predsjedničkim dekretom uspostavljena vladina komisija za ljudska prava. Ona je odgovorna za nadziranje ratifikacije novih međunarodnih sporazuma iz područja ljudskih prava od strane Haitija, usklađenost s postojećim sporazumima i provedbu 112 preporuka koje je vlada prihvatila u 2012. u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava.

EU je trebao donirati 5 milijuna eura programu kojim upravlja Program Ujedinjenih naroda za razvoj, a koji podupire izborni proces. Cilj tog programa jačanje je kapaciteta privremenog izbornog tijela što bi trebalo dovesti do uspostave punopravnog trajnog izbornog vijeća.

Jamajka

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Jamajku bili su ukidanje smrtne kazne, navodno neprimjereno ponašanje sigurnosnih snaga, diskriminacija na temelju seksualne orijentacije, uvjeti pritvora i prava žena i djece. U Jamajci još uvijek postoji smrtna kazna za ubojstvo iako se od 1988. pridržava *de facto* moratorija na njezinu primjenu. Unatoč tome, od siječnja do listopada od strane policije ubijeno je ukupno 213 osoba. Jamajčanske nevladine organizacije vršile su godinama pritisak na vladu da stavi izvan snage zakon protiv sodomije i da donese zakonodavstvo kojim bi se dokinula diskriminacija na temelju seksualne orijentacije. Uvjeti djece u pritvoru i dalje su predmet zabrinutosti. Jamajka još nije ratificirala Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda.

EU je u 2013. nastavio promicati ljudska prava brojnim aktivnostima te se usmjerio na diskriminaciju i djecu u pritvoru. Delegacija EU-a organizirala je brojna javna prikazivanja lokalno produciranog dokumentarca u kojem je bilo prikazano kako su zatvorenici u popravnoj ustanovi Tower Street sudjelovali u projektu financiranom u okviru EIDHR-a koji se koristi glazbu kao sredstvo njihove rehabilitacije. Delegacija EU-a također je podupirala javni forum o napretku u vezi s preporukama objavljenim u okviru Međunarodnog pakta UN-a o građanskim i političkim pravima. U kontaktima s vladom na različitim razinama redovito su otvarana pitanja ljudskih prava.

U lipnju su odobrena četiri projekta u okviru EIDHR-a za promicanje rehabilitacije zatvorenika, pravnu pomoć žrtvama zlostavljanja od strane države, osposobljavanje i publicitet u vezi s ljudskim pravima te prava djece i žena. Ukupna vrijednost tih projekata iznosila je 523 000 eura. Početkom godine 200 000 eura dodijeljeno je projektu u suradnji s UNICEF-om za rehabilitaciju djece u pritvoru i pružanje savjetovanja.

Sveti Kristofor i Nevis

Prenapučenost i nehumani uvjeti pritvora i dalje predstavljaju veliki problem, a pogoršavaju ga kašnjenje suda i manjak reformi. EU podupire alternativnu strategiju izricanja kazni kako bi promicao alternative zatvorskoj kazni te surađuje s vlastima u području reforme kaznenog zakonodavstva.

Tijekom prethodnog desetljeća Svetom Kristoforu i Nevisu dodijeljeno je gotovo 70 milijuna eura u svrhu potpore zaštiti ekonomskih i socijalnih prava njegovog stanovništva promicanjem društvene uključenosti, kvalitetnog obrazovanja i transparentnosti u upravljanju zemljom i javnim financijama.

EU je svoju potporu u okviru 10. Europskog fonda za razvoj usmjerio na vladin odabrani prioritet unutarnje sigurnosti. To je pomoglo i vladi i civilnom društvu u smanjenju endemičnog nasilja u malim, ali zamjetnim koracima.

Sveta Lucija

EU je utvrdio nasilje u obitelji kao glavni prioritet u području ljudskih prava za Svetu Luciju. EU je u 2013. podržao okrugli stol nedržavnih aktera EU-a i Svete Lucije u promicanju ljudskih prava i ohrabrivanju žrtava da prijavljuju zlostavljanja. U Svetoj Luciji još uvijek postoji smrtna kazna, ali pridržava se *de facto* moratorija na njezinu primjenu.

EU je u Svetoj Luciji promicao ekonomska i socijalna prava uglavnom posredstvom pružanja financijske pomoći sektoru zdravstva i poljoprivrede. Kako bi se uhvatio u koštac s pitanjem upravljanja u vezi s nacionalnom sigurnosti, EU je uglavnom djelovao posredstvom regionalnih programa kao što su Regionalni sigurnosni sustav, Provedbena agencija za kriminal i sigurnost CARICOM³¹, te Program suradnje pomorskih luka.

Sveti Vincent i Grenadini

EU je 2013. utvrdio da je nasilje u obitelji ključno pitanje u području ljudskih prava za Sveti Vincent i Grenadine. U zakonodavstvu se nasilje u obitelji ne tretira kao kazneno djelo, ali tužitelji mogu podnijeti kaznenu prijavu zbog napada, prelaćivanja i sličnih kaznenih djela, a Vlada upravlja skloništem za zaštitu žrtava. Na žalost policija često nije sklona provoditi istragu, zbog čega mnogi počinitelji ostaju nekažnjeni.

Potpora EU-a razvoju bila je uglavnom usmjerena na poljoprivredu i poboljšanje pristupa zdravstvu za sve članove društva. EU je surađivao s aktivnim okruglim stolom nedržavnih aktera. Taj okrugli stol omogućio je potporu osjetljivu na rodna pitanja lokalnim organizacijama civilnog društva koje promiču pravo na sudjelovanje u javnom životu.

³¹ Kariipska zajednica i zajedničko tržište

Surinam

Glavni izazovi u području ljudskih prava u Surinamu u 2013. bili su uvjeti pritvora, nasilje u obitelji i diskriminacija na temelju seksualne orijentacije. Trgovina ženama i djecom u svrhu seksualnog iskorištavanja osobito je istaknut problem. Iako Surinam poštuje *de facto* moratorij na smrtnu kaznu, ona još uvijek postoji u zakonodavstvu.

Tijekom drugog kruga političkog dijaloga održanog u travnju u glavnom gradu Paramaribo, EU je izrazio svoju zabrinutost u vezi s učinkom izmjena zakona o amnestiji te je vlasti Surinama pozvao da ukinu smrtnu kaznu. EU je Surinamu po prvi puta u okviru Programa potpore za pojedinu državu EIDHR-a dodijelio sredstva, a poziv na podnošenje prijedloga bit će objavljen u 2014. Također je održan sastanak savjetovanja s organizacijama civilnog društva za novi programski ciklus od 2014. do 2020.

Trinidad i Tobago

EU je u 2013. za Trinidad i Tobago odredio sljedeće prioritete: održavanje postojećeg moratorija na smrtnu kaznu i rad na njezinu ukidanju, promicanje prava žena i djece, suzbijanje diskriminacije na temelju seksualne orijentacije, prava zatvorenika i jačanje kapaciteta istražnih tijela.

EU i Trinidad i Tobago nastavili su svoj redoviti politički dijalog u kojem su se pozabavili pitanjima kao što su diskriminacija na temelju seksualne orijentacije, zatvorski uvjeti i funkcioniranje istražnih tijela kao što su Tijelo za djecu. EU je podizao razinu svijesti javnosti o potrebi za ukidanjem smrtne kazne što je pomoglo u zadržavanju postojećeg moratorija na pogubljenja. Manji napredak postignut je u vezi s pravima djece i žena, uglavnom zbog nepostojanja programa potpore za pojedinu državu.

Delegacija EU-a osigurala je u okviru 10. Europskog fonda za razvoj financiranje za konferencije, radionice i osposobljavanje za promicanje osviještenosti o ljudskim pravima.